

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ DOKTORA PROGRAMI**

**GÖRSEL SANATLAR DERSİNDEKİ GRAFİK
TASARIMI KONULARININ 8. SINIFTA İSTASYON
TEKNİĞİYLE İŞLENMESİNİN ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK
BAŞARILARINA, TUTUMLARINA VE KALICILIĞA ETKİSİ**

Doktora Tezi

Süleyman AKGÜN

Danışman

Prof. Çağatay İNAM KARAHAN

SAMSUN
2022

TEZ KABUL VE ONAYI

Süleyman AKGÜN tarafından, Prof. Çağatay İNAM KARAHAN danışmanlığında hazırlanan “Görsel Sanatlar Dersindeki Grafik Tasarımı Konularının 8. Sınıfta İstasyon Tekniğiyle İşlenmesinin Öğrencilerin Akademik Başarılarına, Tutumlarına ve Kalıcılığa Etkisi” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından 10.2.2022 tarihinde yapılan sınav sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı Üniversitesi Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	İmza	Sonuç
Başkan	Prof. Dr. Murat GÖKALP Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret
Üye (Danışman)	Prof. Çağatay İNAM KARAHAN Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Prof. Dr. Fatma Evren DAŞDAĞ Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Doç. Dr. Sena SENGİR AYDIN Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Doç. Dr. Yahya HİÇYILMAZ Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

ONAY

... / ... / ...

Prof. Dr. Ali BOLAT
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım Doktora tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

Etik Kurul Gerekli mi?

Evet ☒ (Gerekli ise ekler kısmına ekleyiniz)

Hayır ☐

İmza

28 /12 / 2021

Süleyman AKGÜN

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı: Görsel Sanatlar Dersindeki Grafik Tasarımı Konularının 8. Sınıfta İstasyon Tekniğiyle İşlenmesinin Öğrencilerin Akademik Başarılarına, Tutumlarına ve Kalıcılığa Etkisi

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 23.12.2021 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

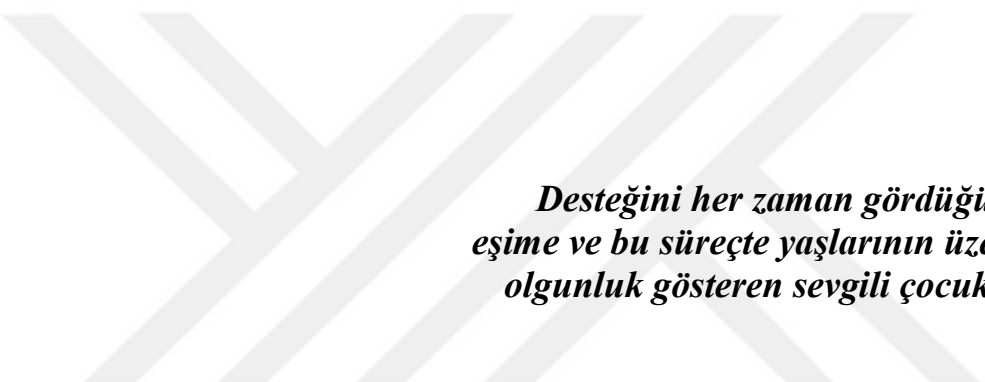
Benzerlik oranı : % 15

Tek kaynak oranı : % 1 çıkmıştır.

İmza

28 /12 / 2021

Prof. Çağatay İNAM KARAHAN

***Destęini her zaman gördüğüm sevgili
eşime ve bu süreçte yaşlarının üzerinde bir
olgunluk gösteren sevgili çocuklarıma...***

ÖZET

GÖRSEL SANATLAR DERSİNDEKİ GRAFİK TASARIMI KONULARININ 8. SINIFTA İSTASYON TEKNİĞİYLE İŞLENMESİNİN ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARINA, TUTUMLARINA VE KALICILIĞA ETKİSİ

Süleyman AKGÜN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı

Resim-İş Eğitimi Doktora Programı

Doktora, Şubat/2022

Danışman: Prof. Çağatay İNAM KARAHAN

Bu araştırmanın amacı, görsel sanatlar dersinde, grafik tasarımı konularının istasyon tekniğiyle işlenmesinin 8. sınıf öğrencilerinin başarılarına, tutumlarına ve öğrendiklerinin kalıcılığına etkisini tespit etmektir. Araştırma, 2019-2020 öğretim yılının güz döneminde Batman ili, Merkez İlçesi, Abdulcelil Candan İmam Hatip Ortaokulu'nda, öğrenim gören, 8. sınıf öğrencileriyle yürütülmüştür. Araştırmada nicel veri toplama yöntemlerinden faydalanılmış ve deneysel desen yöntemlerinden ön test - son test kontrol gruplu yarı deneysel model (Quasi-experimental) kullanılmıştır. Araştırmada veriler; ön test - son test olarak birlikte kullanılan başarı belirleme testi ve tutum ölçeği ile toplanmıştır. Araştırmaya katılan gruplara, başarı belirleme testi ve tutum ölçeği, deneysel işlem öncesi ön test ve işlem sonrası son test olarak uygulanmıştır. Deneysel çalışmadan 12 hafta sonra kalıcılık testi uygulanmıştır.

Araştırmada toplanan veriler SPSS 26 istatistiksel analiz programında çözümlenmiştir. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ortalama puanları üzerinden normallik varsayımları test edilmiştir. Bunun için de Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri yapılmıştır. Diğer taraftan öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları ile başarı belirleme testi ortalamalarının çeşitli değişkenlere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için de ikili gruplarda bağımsız örneklem t-Testi, ikiden çok gruplarda tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Karşılaştırmalarda gözlemlenen farklılığın kaynağını bulmak üzere de Tukey Posthoc testi yapılmıştır.

Araştırmanın sonucunda, deney grubu ile kontrol grubunun başarı ve kalıcılık puanları arasında deney grubunun önde olduğunu gösteren anlamlı bir fark bulunmuştur. Ancak tutum puanları açısından deney grubu ile kontrol grubu arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Analizler sonucu ulaşılan bu anlamlı puan farklılığı, istasyon tekniğinin geleneksel öğretim yöntemlerine göre daha etkili öğrenmeler sağladığı şeklinde yorumlanmıştır. Bunun yanında deney grubundaki öğrencilerin, görsel sanatlar dersinde grafik tasarımı konularının öğretiminde, istasyon tekniğinin uygulanmasından hoşlandıkları gözlenmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgular çerçevesinde, bu konuda yapılacak ileri araştırmalara, karar alıcılara ve uygulayıcılara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: İstasyon Tekniği, Sanat Eğitimi, Grafik Tasarım

ABSTRACT

THE EFFECT OF PROCESSING GRAPHIC DESIGN SUBJECTS IN VISUAL ARTS COURSE WITH STATION TECHNIQUE IN 8TH CLASS ON STUDENTS' ACADEMIC ACHIEVEMENTS, ATTITUDES AND PERMANENCE

Süleyman AKGÜN

Ondokuz Mayıs University

Institute of Graduate Studies

Department of Fine Arts Education

Painting Education Programme

Ph.D., February/2022

Supervisor: Prof. Çağatay İNAM KARAHAN

The aim of this research is to determine the effect of processing graphic design subjects in visual arts course with station technique on academic achievement, permanence and attitudes of 8th grade students. The research was carried out on 8th grade female students studying in Batman province, Merkez District, Abdulcelil Candan Imam Hatip Secondary School in the fall semester of 2019-2020 academic year. In the research, quantitative data collection methods were used and semi-experimental model with experimental pattern methods, pretest-posttest control group, was used. In the research, the data were obtained with the success determination test and attitude scale used together as a pre-test and post-test. Success determination test and attitude scale were applied to the participating groups as pre-test and post-test post-test. Permanence test was applied 12 weeks after the experimental study.

The data collected in the research were analyzed in SPSS 26 statistical analysis program. Normality assumptions were tested on the averages of the experimental and control group students. For this purpose, Kolmogorov-Smirnov and Shapiro-Wilk tests were carried out. On the other hand, in order to examine whether students' attitudes towards visual arts course and achievement determination test averages differ significantly according to various variables, independent sample t-Test was conducted in binary groups. One-way analysis of variance was performed in more than two groups. Tukey Posthoc test was carried out to find the source of the observed difference in comparisons.

As a result of the study, a significant difference was found between the experimental group and the control group in terms of success and permanence scores in favor of the experimental group. However, no significant difference was found between the experimental group and the control group in terms of attitude scores. This significant score difference reached as a result of the analyzes showed that station technique provides more effective learning compared to traditional teaching methods. In addition, it was observed that the students in the experimental group enjoyed the application of station technique in the teaching of graphic design subjects in the visual arts lesson.

Within the framework of the findings obtained in the research, suggestions for advanced researchs, decision makers and practitioners were made.

Keywords: Station Technique, Art Education, Graphic Design

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Bu araştırma, ortaokul 8. sınıf görsel sanatlar dersinde grafik tasarımı konularının uygulamasında, deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin, yapılan grafik tasarımı çalışmaları ile ilgili başarılarında ve bu başarının kalıcılığı konusunda, anlamlı bir biçimde farklılaştığını ve bu farkın oluşmasında istasyon tekniğinin etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırmanın, farklı bir öğretim yöntemi arayışında olan görsel sanatlar öğretmenlerine örnek bir ders modeli sunması bağlamında yardımcı olması, ilgili alan yazına katkı sağlaması ve yapılacak yeni araştırmalara ışık tutması dileklerimle, araştırmaya emeği geçenlere teşekkür etmek istiyorum.

Doktora öğrenimi sürecinde olumlu yaklaşım sergileyen ve hiçbir yardımı benden esirgemeyen danışman hocam sayın Prof. Çağatay İNAM KARAHAN'a ve doktora tez izleme komitemde yer alarak, eğitim bilimsel yönlendirmeleri ile araştırmamın son şeklini almasında ve istatistiksel işlemlerde yardımcı olan değerli hocam sayın Prof. Dr. Murat GÖKALP'e teşekkürlerimi sunarım. Tez izleme komitemde yer alarak araştırmama önemli katkılar sunan değerli hocam sayın Doç. Dr. Sena SENGİR'e ve doktora öğrenimim sürecinde ve öncesinde yaptığı yönlendirmelerle ufku genişleten yaklaşımıyla ve verdiği emeklerle beni yetiştiren, desteğini her zaman yanımda hissettiğim değerli hocam sayın Prof. Dr. F. Evren DAŞDAĞ'a teşekkürlerimi sunarım. Araştırmanın uygulanmasında desteklerini gördüğüm Batman Abdulcelil Candan İmam Hatip Ortaokulu idarecilerine ve uygulama etkinliklerine katılan öğrencilerime teşekkür ederim. Araştırmanın yazım aşamasında çalışmalarından yararlandığım tüm yazarlara ve araştırmacılara teşekkür ederim.

Ayrıca doktora öğrenimi sürecinde, yaşanmış olan tüm zorlukları hoşgörüyle karşılayan ve beni her zaman destekleyen sevgili eşim Sümeyye AKGÜN'e ve bu süreçte yeterince vakit ayıramadığım göz aydınlığım olan çocuklarıma çok teşekkür ederim.

Süleyman AKGÜN

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAYI	i
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	ii
TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
TABLolar DİZİNİ	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	5
1.3. Araştırmanın Amacı	5
1.4. Araştırmanın Önemi	7
1.5. Varsayımlar	9
1.6. Sınırlılıklar	9
1.7. Tanımlar	10
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	12
2.1. Sanat Eğitimi	12
2.2. Grafik Tasarım	15
2.2.1. Grafik Tasarım Elemanları	16
2.2.2. Grafik Tasarım İlkeleri	20
2.2.3. Grafik Tasarım Ürünleri	22
2.3. Görsel Sanatlar Eğitimi ve Öğretimi	27
2.3.1. Görsel Sanatlar Eğitimi	27
2.3.2. Görsel Sanatlar Eğitiminin İlkeleri	28
2.3.3. Görsel Sanatlarda Öğretim Yöntem ve Teknikleri	29
2.4. Geleneksel Öğretim Yöntemi	36
2.5. İstasyon Tekniği	40
2.5.1. İstasyon Tekniği Nedir?	40
2.5.2. İstasyon Tekniğinin Tarihsel Gelişimi ve Önemi	41
2.5.3. İstasyon Tekniğinin Aşamaları	42
2.5.4. İstasyon Tekniğinde Öğretmenin Görevleri	49
2.5.5. İstasyon Tekniğinde Öğrencinin Görevleri	50
2.5.6. İstasyon Tekniğinin Olumlu ve Olumsuz Özellikleri	51
2.5.7. İstasyon Çeşitleri	52
2.5.8. Öğrenme Kuram ve Yaklaşımları Açısından İstasyon Tekniği	56
2.6. Görsel Sanatlar Dersinde İstasyon Tekniğinin Kullanımı	58
2.7. İlgili Araştırmalar	59
2.7.1. Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar	60
2.7.2. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar	63
3. YÖNTEM	68
3.1. Araştırma Modeli	68
3.2. Deneysel Süreç	70
3.3. Katılımcılar	79
3.4. Verilerin Toplanması	81
3.4.1. Veri Toplama Süreci	81
3.4.2. Görsel Sanatlar Tutum Ölçeği	82
3.4.3. Başarı Belirleme Testi	83
3.5. Verilerin Analizi	86
4. BULGULAR	94

4.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ve Başarı Testi Ortalamaları	94
4.1.1. Görsel Sanatlar Dersi Tutumu	94
4.1.2. Başarı Belirleme Testi	101
4.2. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	102
4.2.1. Deney Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutumu	102
4.2.2. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutumu	103
4.2.3. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeğinin İlk Uygulama Ortalamalarının Karşılaştırılması	104
4.2.4. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeğinin İkinci Uygulama Ortalamalarının Karşılaştırılması	105
4.3. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	105
4.3.1. Deney Grubu Öğrencilerinin Başarı Belirleme Testi Bulguları	106
4.3.2. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Başarı Belirleme Testi Bulguları	107
4.3.3. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Başarı Belirleme Testi Bulgularının Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular	109
4.4. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular	111
4.5. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular	112
4.6. Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	114
4.7. Altıncı Alt Amaca İlişkin Bulgular	117
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	119
5.1. Sonuçlar	119
5.2. Tartışma	121
5.2.1. Araştırmanın Birinci Alt Amacına İlişkin Sonuçları Tartışma	121
5.2.2. Araştırmanın İkinci Alt Amacına İlişkin Sonuçları Tartışma	124
5.2.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Amacına İlişkin Sonuçları Tartışma	126
5.2.4. Araştırmanın Dördüncü Alt amacına İlişkin Sonuçları Tartışma	127
5.2.5. Araştırmanın Beşinci Alt Amacına İlişkin Sonuçları Tartışma	127
5.2.6. Araştırmanın Altıncı Alt Amacına İlişkin Sonuçları Tartışma	128
5.3. Öneriler	128
5.3.1. İleri Araştırmalara Dönük Öneriler	128
5.3.2. Karar Alıcılara ve Uygulayıcılara Dönük Öneriler	129
Kaynakça	130
Ekler	139
Özgeçmiş	205

SİMGELER VE KISALTMALAR

ANOVA	: Tek Yönlü Varyans Analizi
KO	: Karelerin Ortalaması
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
SD	: Serbestlik Derecesi
SH	: Standart Hata
SPSS	: Sosyal Bilimler İstatistik Programı
SS	: Standart Sapma
X²/df	: Ki Kare
YÖK	:Yüksek Öğretim Kurumu

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Örnek Bir Resim Dersi İstasyonunda Kullanılacak Araç-Gereçler	46
Şekil 2.2. İstasyonlarda Öğrencilerin Yer Değişimi	49
Şekil 2.3. İstasyon Tekniğinin Yararları	52
Şekil 2.4. Paralel İstasyonu	54
Şekil 2.5. Çift Çember İstasyonu	55
Şekil 2.6. Mantıksal ve Sistematiik Öğrenme Çemberi	56
Şekil 3.7. Deney Grubu Etkinliklerinden Bir Görüntü	76
Şekil 3.8. Deney Grubu Etkinlik Örneği – Afiş Tasarımı	76
Şekil 3.9. Deney Grubu Etkinlik Örneği – Logo Tasarımı	77
Şekil 3.10. Kontrol Grubu Etkinliklerinden Bir Görüntü	77
Şekil 3.11. Kontrol Grubu Etkinlik Örneği – Afiş Tasarımı.....	78
Şekil 3.12. Kontrol Grubu Etkinlik Örneği – Logo Tasarımı	78
Şekil 4.13. Deney Grubu Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeği Öntest ve Sontest Ortalamaları	103
Şekil 4.14. Deney Grubu Öğrencilerin Başarı Belirleme Testi Öntest, Sontest ve Kalıcılık Testi Ortalamaları	107
Şekil 4.15. Kontrol Grubu Öğrencilerin Başarı Belirleme Testi Öntest, Sontest ve Kalıcılık Testi Ortalamaları	108
Şekil 4.16. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerin Başarı Belirleme Testi Öntest, Sontest ve Kalıcılık Testi Ortalamalarına İlişkin Karşılaştırma	110
Şekil 4.17. Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutumları	114
Şekil 4.18. Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutumları	116

TABLolar DİZİNİ

Tablo 3.1. Başarı Belirleme Testi Madde Güçlük ve Madde Ayırıcılık Değerleri	71
Tablo 3.2. Deney Grubu Öğrencileri Etkinlik Planı	73
Tablo 3.3. Kontrol Grubu Öğrencileri Etkinlik Planı	74
Tablo 3.4. Katılımcıların Kişisel Özelliklerine Göre Dağılımı	79
Tablo 3.5. Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeği Güvenirlik Sınaması Sonuçları	86
Tablo 3.6. Normallik Varsayımı Bulguları	87
Tablo 3.7. Ölçeklere Ait Basıklık ve Çarpıklık Bulguları	88
Tablo 4.8. Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeğine İlişkin Görüşleri	94
Tablo 4.9. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeğinin Birinci Uygulamasından Elde Ettikleri Ortalamalar	95
Tablo 4.10. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Ölçeği Birinci Uygulamasında Anlamlı Düzeyde Farklı Görüş Belirttiği Maddeler	97
Tablo 4.11. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeğinin İkinci Uygulamasından Elde Ettikleri Ortalamalar	98
Tablo 4.12. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Ölçeği Birinci Uygulamasında Anlamlı Düzeyde Farklı Görüş Belirttiği Maddeler	100
Tablo 4.13. Deney ve Kontrol Öğrencilerin Başarı Belirleme Testi Ortalamaları	101
Tablo 4.14. Deney Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeğinin Ön-Son Test Uygulamasından Elde Ettikleri Ortalamalar Arasındaki Farklar	102
Tablo 4.15. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeğinin Ön-Son Test Uygulamasından Elde Ettikleri Ortalamalar Arasındaki Farklar	104
Tablo 4.16. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeğinin Öntest Uygulamasından Elde Ettikleri Ortalamalar Arasındaki Farklara Yönelik Bağımsız Örneklem T-Testi Bulguları	104
Tablo 4.17. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeğinin Sontest Uygulamasından Elde Ettikleri Ortalamalar Arasındaki Farklara Yönelik Bağımsız Örneklem T-Testi Bulguları	105
Tablo 4.18. Deney Grubu Öğrencilerinin Başarı Belirleme Testinin Birinci, İkinci ve Üçüncü Uygulama Ortalamaları Arasındaki Farklar	106
Tablo 4.19. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Başarı Belirleme Testinin Birinci, İkinci ve Üçüncü Uygulama Ortalamaları Arasındaki Farklar	108
Tablo 4.20. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Başarı Belirleme Testinin Birinci, İkinci ve Üçüncü Uygulamasından Elde Ettikleri Ortalamalar Arasındaki Farklara Yönelik Bağımsız Örneklem T-Testi Bulguları	109

Tablo 4.21. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Başarı Belirleme Testinin Birinci, İkinci ve Üçüncü Uygulamasından Elde Ettikleri Ortalamalara İlişkin Kovaryans Analizi Bulguları	111
Tablo 4.22. Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutumları ile Başarı Belirleme Testinden Elde Ettikleri Ortalamaların Kendilerine Ait Odaları Bulunmasına Göre Farklılaşmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Testi Bulguları	112
Tablo 4.23. Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutumları ile Başarı Belirleme Testinden Elde Ettikleri Ortalamaların Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları	113
Tablo 4.24. Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutumları ile Başarı Belirleme Testinden Elde Ettikleri Ortalamaların Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları	115
Tablo 4.25. Öğrencilerinin Başarı Belirleme Testinden Elde Ettikleri Ortalamalar Arasındaki Farkların Kaynağı	116
Tablo 4.26. Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutumları ile Başarı Belirleme Testinden Elde Ettikleri Ortalamaların Ailelerinin Aylık Gelirine Göre Farklılaşmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları	117

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Sanat, insanın tabiatının bir gereğidir. Sosyal hayatın en ehemmiyetli gerçek ve unsurlarından birisidir. Sanat, insanın varoluşunun bir ifadesi ve insanın doğal bir faaliyetidir. Bu nedenle insan hayatında sistematik bir sanat eğitimi olmasa bile sanatsal dokunuşlar acemice ya da doğaçlama şeklinde, insanın tabiatından kaynaklanan bir içtepi olarak değişik alanlarda karşımıza çıkabilecektir (San, 1983).

Her disiplin gibi sanat için de bir eğitim mevcuttur. Sanatın yaşamımızda ne denli kıymetli bir yere sahip olduğu açıktır. Sanat, yaşamımıza anlam katan bir olgu olduğuna göre, onu doğru kavramamız bir hayli ehemmiyetlidir. Sanatı tanımak ve anlamlı kılmak için sanat eğitiminin iyi bilinmesi gerektiği söylenebilir.

Modern kişilerin yetişmesinde oldukça önemli rolü olan sanat eğitime, okul programlarında hak ettiği ölçüde yer verilmelidir. Teknolojideki büyümeler gittikçe bireyleri tekdüzeleştirmekte ve duyarsız hale getirmektedir. Bilim ve teknolojideki gelişmeler, beraberinde insan psikolojisine etki eden çeşitli sorunlar da getirmektedir. Tam da burada sanat eğitimi işin içine girer ve çevresine karşı hassas olan, estetik kelimesinin anlamını ve önemini bilen fertlerin yetişmesini hedefler (Özsoy, 2003). Görsel sanatlar eğitimi bir biçimde duyguların ifade edilmesine yardım eder. Kişinin sosyal yaşamla hemhal, paylaşımcı, kolayca anlayabilen ve özgüven sahibi olmasında büyük etkiye sahiptir. Kısır düşüncelerden kurtulup, daha aydın ve daha kapsamlı düşünme becerisine sahip bir kişi olma sürecinde, sanat eğitimi oldukça mühim bir olgudur. Sanat eğitimi almış, sanatla bütünleşmiş bir kişinin hayata ve olaylara bakış açısı da değişime uğrar.

Çağdaş dünyada kendisine ve toplumuna faydalı bireylerin yetiştirilmesinde bu kadar önemli olan görsel sanatlar eğitiminin uygulanmasında geleneksel öğretim yöntemlerinden kaçınmalı, geleceğin istenen bireylerini yetiştirmek için çağdaş öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanılmalıdır.

Eğitim-öğretim etkinliklerinde, öğretmeyi gerçekleştirmek için çalışan öğreticilerin ‘neyi, nasıl, ne ile, nerede öğretilim?’ vb. sorulara cevap bulma arayışında oldukları söylenebilir. Bununla birlikte bir öğreticinin ne öğreteceği kadar, nasıl öğreteceğini de tasarlaması ve uygulama aşamalarını planlaması gerekir. Aksi durumda öğretici bu kaideyi uygulamıyorsa veya nasıl uygulayacağı konusunda

yeterli donanıma sahip değilse o zaman da öğretim verimsiz, monoton ve faydasız olur (Clark ve Star, 1968). Öğreticinin kullandığı yöntemden bahsedilirken, her öğrencide değişik bir zekâ türünün baskın olduğu bilinmeli ve aynı ortamı paylaşan değişik zekâ türü baskın olan öğrencilere aynı zamanda aynı bilgiyi öğretebilmek için farklı yöntem ve tekniklerin geliştirilmesi ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sanat eğitimi etkinliklerinde, öğretim tekniklerinin, müfredat ve kazanımlarla uyumlu seçmek ve etkili bir biçimde uygulamak öğrenmeyi tesirli ve kalıcı kılar. Ayrıca geleneksel öğretim yöntemi ile işlendiğinde güçlüklerle karşılaşılacak kimi kavram ve yetilerin kazandırılmasını kolaylaştırmaktadır. Sanat eğitiminde kullanılacak öğretim yöntemi, öğrencilerin kendilerine anlatılanlardan çok, deneyimleriyle öğrendiği gerçeği göz önünde bulundurularak seçilmelidir (Göçmen, 2003).

Sanat eğitiminde öğretmenler, öğretme sürecinde öğrencileri yaratıcı düşünmeye sevk etmeli, duygu ve düşüncelerini ifade etme ve kendi eserini oluşturma gibi aşamalarda öğrencileri yönlendirmeli, merak uyandırıcı etkinliklerle onlara yol göstermeli, fark yaratacak ve gerçek sanat eserleri ortaya koymalarını kolaylaştıracak serbestliği öğrencilere tanımalıdır. Bu serbestliği gösterirken de, öğrencilerin başıboş kalmakla veya aşırı kurallarla sıkılmamalarını sağlamak için uygun atmosfer oluşturabilmelidir (Tepecik ve Oğuzoğlu, 2002). Bununla birlikte sanat eğitimcisi, sanatsal etkinliklerin yalnızca el işi etkinliklerinden ibaret olmadığını, öğrenciler tarafından üretilen oyun, şarkı, şiir, tekerleme, hikâye, koleksiyon ve çeşitli canlandırma etkinliklerinin de sanat eseri olduğunun farkında olmalı ve ders planlarına bu tarz çalışmaları da dâhil etmelidir (Turla,1995).

Sanat eğitimi alanlarından biri olan grafik tasarımı eğitiminin görsel sanatlar eğitimindeki yeri ve özellikleri düşünüldüğünde, grafik tasarımı eğitiminin amaçlarına göre yapılmasının mühim olduğu ve bu eğitimde faydalanılan tekniklerin etkisinin belirleyici rol oynadığı söylenebilir (Atan, 2007). Görsel sanatlar eğitiminde çok önemli bir yeri olan grafik tasarımı eğitimi, toplumsal yaşamla iç içe olan bir sanat eğitimi türüdür. Sözen ve Tanyeli'ne (1987) göre grafik tasarım, tasarımcı tarafından orijinal şekillendirmeye yaratılan veya orijinal arttırmayla elde edilen yapının, bilgilendirmek, bir durumu duyurmak, basılmak veya toplu iletişim araçlarında kullanılmak düşüncesiyle hazırlanan; çizgi, resim, yazı veya bunların göze hoş gelecek bir şekilde biçimlendirilmeleriyle alakalı tasarımları içerir.

Grafik tasarım, fonksiyonelliğin, estetik anlayışın ve sanatsal kaygıların düşünülerek oluşturulduğu bir yaratım süreci olarak ifade edilebilir. Grafik tasarımın fonksiyonelliği, ticari bir nesnenin tanıtılmasından, kurumsal kimlik tasarımlarına, günlük yaşamın önemli uyarıcılarından olan trafik işaretlerine, sosyal olaylar hakkında kamuoyu oluşturmaya ve hassasiyet kazandırmaya kadar birçok ögenin iletişimini sağlamaya yardımcı olur (Mercin, 2017).

Çizgi, doku, vurgu, renk, vb. gibi tasarım öge ve prensiplerinden tutun da, aktarılacak düşüncenin simgesel ya da teorik manasına, çizgilerin yönleri ile renk seçimine ve büyüklüklerine kadar birçok ögenin dikkate alınması ise grafik tasarımın sanatsal tarafını gösterir. Binaların iç mekânları ile peyzaj düzenlemelerinde grafik tasarım ürünlerinin kullanılması da onun estetik boyutuyla ilgilidir. Grafik tasarım, insanın, yaşamın neredeyse her yerinde karşılaştığı bir iletişim biçimidir demek mümkündür. Günümüzde hem ülkemizde hem de dünyada önemli görülen ve eğitimi sıkı bir şekilde yapılan bir alandır. Dolayısıyla bu alanın eğitiminde faydalananılacak yöntem ve tekniklerin seçilerek kullanılması, hassas ve önemli bir konudur. Uygulamaya dönük bir sanat alanı olan grafik tasarım alanında, çalışmaların üretilmesinde ve öğretilmesinde birçok çağdaş öğretim yöntem ve tekniği kullanılabilir. Çağdaş öğretim yöntem ve tekniklerinden birisi de, bütün sınıfın, her aşamada (her istasyonda) çalışarak, bir önceki grubun yaptıklarına katkı sağlayarak bir basamak ileri gitmeyi, yarım kalan işi tamamlamayı ve işbirliği içinde çalışmayı öğrendiği istasyon tekniğidir (Gökalp, 2018).

İstasyon tekniği, Gözütok'un (2007) da ifade ettiği gibi, sınıfın tamamının gruplara ayrılıp kendilerinden önce çalışan grubun yaptığı çalışmalarını geliştirerek bir derece ileriye taşıdığı, bireyi merkeze alan bir öğretim tekniğidir. Benek ve Kocakaya (2012) ise, istasyon tekniğinin, bireysel veya grup olarak, kapalı alanda veya açık alanda, bir konuyu tekrar etmeye veya ilk kez öğrenmeye dönük, keşfetmeye yönlendirip öğrencilerin zengin tecrübeler edinmelerini sağlayan, öğrencileri kendi öğrenme sürecinden sorumlu tutan ve öğrenmeyi öğreten bir teknik olduğunu söylemektedir. Bu teknik, uygun bir biçimde kullanıldığında öğrencilerin işbirlikli çalışma, grup içi iletişim, öz güven ve yaratıcılık yeteneklerini geliştirmektedir (Güven, 2004). İstasyon tekniği, birlikte öğrenmeye yönlendiren ve hızlı düşüncelerini sağlayan bir tekniktir (Genç, 2013). Tekniğin yapısına bakıldığında, sınıf içinde grupların her bir istasyondaki çalışmalara katkı sağlayarak

bir önceki grubun yaptıkları çalışmayı daha ileriye taşımayı hedefledikleri, öğrencilerin gerçekleştirilen etkinliklere içten katılımının olduğu bir anlayışla yapılandırılmış bir teknik olduğu anlaşılmaktadır (Semerci, 2012).

Günümüzde pek çok farklı ders ve disiplinin öğretiminde kullanılan istasyon tekniğinin kökeninin, Chicago’da Washburn’un, Winnetka Planı adını verdiği eğitim sistemine kadar dayandığı söylenebilir. Bu eğitimin özünde, geleneksel okul ve sınıf anlayışına karşılık öğretimin, öğrencinin bireysel farklılıkları gözetenilerek esnetilmesinin daha iyi bir sonuç vereceği görüşü vardır. Bu eğitim sisteminde öğrenciler grup çalışması tekniğiyle çalışmalarını devam ettirir. Öğrenci, becerisine ve çalışma hızına göre verilen misyonları gerçekleştirir. Yapmakla yükümlü olduğu görevi vaktinde bitiren öğrenci, bir üst seviyeye geçer. Günümüzde uygulanan istasyon tekniği buna paralel özellikler taşır (Benek, 2012). Avrupa ülkelerinde yıllar önce kullanılmaya başlanan istasyon tekniği, Türkiye’de 2005 yılından beri kullanılmaktadır (Erdağı, 2014).

İstasyon tekniği, öğrencilere ve öğretmenlere öğrenme aktiviteleri tasarlama ve öğrenme materyali oluşturma imkânı verir. Bu şekilde öğrencinin öğrenirken kendinde var olan özgün öğrenme becerilerini kullanmasına fırsat verir. Bu teknikle gerçekleştirilen eğitim-öğretimde katılımcılar farklı ortamlarda çalışma ve bütün sürece aktif katılarak kendi tecrübelerini uygulama fırsatı bulurlar. İstasyonlarda görev alan öğrenciler bilgi alışverişinde bulunabilir ve etkinlikleri eleştirebilirler (Güneş, 2009). İstasyon tekniğinin bir diğer özelliği de yaratıcı düşünme ve empati kurma becerisini geliştirmesi, üretici ve pratik düşünmeye katkı sağlaması ve birlikte öğrenmeyi sağlayan bir teknik olmasıdır (Avcı, 2015).

İstasyon tekniği ile alakalı yapılan çalışmalara bakıldığında, fen dersleri ağırlıklı olmak üzere daha çok istasyon tekniğinin öğrencilerin başarısı üzerindeki etkisinin araştırıldığı çalışmalara rastlanılmaktadır (Türe, 2018). Öğrencilerin herhangi bir derse ilişkin akademik başarısının test edildiği çalışmaların yanı sıra; istasyon tekniği hakkında öğrencilerden görüşlerin alındığı, çeşitli derslere yönelik tutumlarının ölçüldüğü, bu tekniğin üst düzey düşünmeye ve öğrenilenlerin kalıcılığına etkisinin tespit edildiği araştırmalar da yapılmıştır. Bu konuda gerçekleştirilen araştırma çalışmalarının sonuçları incelendiğinde, genelde istasyon tekniği ile alakalı olumlu neticelerin alındığı görülmektedir.

Ortaokul görsel sanatlar dersi öğretim programında, öğrencilerin günlük hayatta bir şekilde karşılaştığı grafik tasarım ürünleri hakkında bilgi sahibi olup aşinalık kazanmaları için basit düzeyde grafik uygulamaları yaptırmaya dönük kazanımlar mevcuttur. Görsel sanatlar öğretmenin, bu grafik tasarım çalışmalarına dönük kazanımları geleneksel düz anlatım öğretim yöntemleriyle yeterince kazandıramayacağı söylenebilir. Bu nedenle teorik bilgi, yetenek, işbirliği, paylaşım, aktif katılım, farklı zekâ alanlarını kullanma ve yaratıcı düşünme gibi beceriler gerektiren grafik tasarım uygulamalarında ve benzeri uygulama çalışmalarında öğretmen daha etkili, alternatif öğretim yöntem ve teknikleri arayışına girebilmektedir. Böyle bir arayışın eseri olan bu araştırmada, ortaokul görsel sanatlar dersinde grafik tasarım uygulamalarının geleneksel düz anlatım yöntemlerine alternatif olarak, istasyon tekniğiyle işlemenin etkililiği deneysel bir çalışma ile test edilmiş ve araştırmanın bulguları bu çerçevede yorumlanmıştır.

1.2. Problem Cümlesi

Ortaokul 8. sınıf görsel sanatlar dersinde, grafik tasarımı konularının uygulanmasında, istasyon tekniğine göre hazırlanmış etkinliklerin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel öğretim yönteminin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin derse yönelik tutumları, başarı ve kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı istasyon tekniğinin, ortaokul 8.sınıf görsel sanatlar dersi öğretim programındaki grafik tasarım konularının, uygulama ve öğretimi üzerindeki etkisini tespit etmektir. Bu ana amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlar saptanmıştır:

Birinci Alt Amaç;

Deney ve kontrol grubu katılımcılarının görsel sanatlar dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

a. Deney grubu katılımcılarının görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeğinin ön testinden ve son testinden aldıkları ortalama puanlar arasında bir fark var mıdır?

b. Kontrol grubu katılımcılarının görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeğinin ön testinden ve son testinden aldıkları ortalama puanlar arasında bir fark var mıdır?

c. Deney ve kontrol grubu katılımcılarının görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeğinin ön testinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

d. Deney ve kontrol grubu katılımcılarının görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeğinin son testinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

İkinci Alt Amaç;

Deney ve kontrol grubu katılımcılarının başarı belirleme testinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

a. Deney grubu katılımcılarının başarı belirleme testinin ön testinden, son testinden ve kalıcılık testinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

b. Kontrol grubu katılımcılarının başarı belirleme testinin ön testinden, son testinden ve kalıcılık testinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

c. Deney ve kontrol grubu katılımcılarının başarı belirleme testinin ön testinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

d. Deney ve kontrol grubu katılımcılarının başarı belirleme testinin son testinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

e. Deney ve kontrol grubu katılımcılarının başarı belirleme testinin kalıcılık testinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

f. Deney ve kontrol grubu katılımcılarının başarı belirleme testinin ön testinden, son testinden ve kalıcılık testinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Üçüncü Alt Amaç;

Deney ve kontrol grubu katılımcılarının görsel sanatlar dersine yönelik tutumları ile başarı testi ortalamaları kendine ait odası bulunması açısından anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

Dördüncü Alt Amaç;

Deney ve kontrol grubu katılımcılarının görsel sanatlar dersine yönelik tutumları ile başarı testi ortalamaları anne eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

Beşinci Alt Amaç;

Deney ve kontrol grubu katılımcılarının görsel sanatlar dersine yönelik tutumları ile başarı testi ortalamaları baba eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

Altıncı Alt Amaç;

Deney ve kontrol grubu katılımcılarının görsel sanatlar dersine yönelik tutumları ile başarı testi ortalamaları aile gelir düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

1.4. Araştırmanın Önemi

Sanat eğitimi, kişinin çevresini anlamasından önce kendisini anlamasında, kendisini çözümlemesinde etkili olan eğitim sürecini kapsar. Bu süreç içerisinde keşifleri doğrultusunda birey yeni bilgiler kazanacak, yeni ve öncesinde sahip olduğu eski bilgileri doğru bir biçimde sentezleyerek yepyeni bilgiler üzerine koyacak, farklı bilgiler arasında iletişim kuracak, davranış gelişimi ile kişilik gelişimini sağlayacak imkân ve ortama kavuşur. Her birey kendi kültürel yaşam ortamında büyür, yetişir ve öğrenir. Bu aşamada eğitim ise bildikleri arasından doğru olmayanların ayıklanmasını, yerine yeni bilgiler ile doğruları koymaya gayret eder. Sanat eğitimi sayesinde, insanın kültürel çevresiyle kurduğu iletişim daha kuvvetli ve daha anlaşılır olur. Çağdaş sanat eğitimi doğrultusunda duyarlı kişiler yetiştirmek hedeflenirken, çevresine yararlı, estetik ihtiyaçlarını karşılayabilen, ürün ortaya çıkarabilen, yorumlama yetileri gelişmiş bireylerin gelişimine destek verilir. Birey sanat eğitimi sayesinde kendini ve çevresini anlamlı bir hale getirir. Yaratıcılığını ortaya koyma ve yaratıcılığını olduğundan daha fazla geliştirme imkânı sağlamanın yolu da sanat eğitiminden geçmektedir. Yaratıcı ortam sanat eğitimi ile oluşturulurken, kişi asla yetenekli, yeteneksiz olarak ayrılmaz. Sanat eğitimi, birbirinden farklı özellikler barındıran her bireyi içerisine alır.

Gelişen teknoloji ile değişen hayat şartları beraberinde sanatı ve sanat eğitimi de değişime sürüklemiştir. Yeni tarzlar ve kullanılan yeni malzemeler sanatın değişik biçimlerde gün yüzüne çıkmasına yol açmıştır. Sanatta ve eğitiminde meydana gelen bu değişim sürecinde, sanatı meydana getiren düşüncelerin de zaman içerisinde kökten uca değiştiği görülmektedir. Günümüzde farklı arayışlar ve farklı amaçlar

artık, geçmiş dönemlerde yaşanan estetik kaygıların yerini almıştır. Bilgisayarın icadıyla beraber yeni bir çağ başlamış ve sanatçılara da farklı olanaklar sunulmuştur.

Sanat eğitiminde, öğretim yöntemlerinin, dersin müfredatı ve kazanımlarıyla uyumlu seçilmesi, uygun bir biçimde kullanılması öğrenmeyi daha tesirli ve daha kalıcı kılmakla birlikte, yeterince faydalı olmayan geleneksel öğretim yöntemi ile aktarılmasında zorlanan bazı terim ve kavramların aktarılmasını kolaylaştırmaktadır. Bu bağlamda sanat eğitiminde seçilecek öğretim yöntemi öğrencilerin, kendilerine anlatılanlardan çok deneyimleriyle öğrenecekleri bir çerçevede oluşturulmalıdır. Bu araştırmada, görsel sanatlar dersinde, grafik tasarımı konularının işlenmesinde, geleneksel öğretim yöntemlerine alternatif olarak istasyon tekniğinin, dersin kazanımlarını sağlamada, öğrenilenleri kalıcı kılmada ve görsel sanatlar dersine karşı olumlu tutum geliştirmedeki etkisi test edilmiştir.

Bu araştırma, görsel sanatlar dersinde istasyon tekniğinden bir öğretim yöntemi olarak nasıl faydalanılabileceğine ilişkin etkinlikleri içermesi, görsel sanatlar dersinin işlenmesinde yeni bir tekniğin denenmesi açısından ve görsel sanatlar dersinde istasyon tekniğine göre hazırlanan örnek ders uygulamasını ve sonuçlarını göstermesi bakımından önemli görülebilir. Ayrıca bu çalışma, istasyon tekniğiyle grafik tasarım çalışmalarının yaptırılmasına ilişkin yürütülecek benzer araştırmalara yol göstermesi bakımından da önemli görülebilir.

Görsel sanatlar dersini eğlenceli hale getirmenin öğrencinin derse karşı alakasını, derse etkin katılımını ve samimiyetini artıracak fikri, bu alanda araştırma yapılabileceği savını destekleyici olmuştur. Bu bağlamda, istasyon tekniğinin görsel sanatlar dersinde kullanılmasının, dersin kazanımlarına ulaşılmasında, bireyin akademik başarısına, derse yönelik tutumlarına ve öğrenilenlerin kalıcılığına olumlu yönde yansıyacağı düşüncesi, çalışmanın önemli olduğunu göstermektedir.

Bu araştırma sonuçlarının;

1. Görsel sanatlar dersinde istasyon tekniğinin uygulanması konusunda araştırma çalışması yapmak isteyen araştırmacılara yardımcı olacağı,
2. İstasyon tekniğinin, sanat eğitimindeki öğretim etkinliklerinin zenginleştirilmesine yardımcı olacağı,
3. Ortaokul 8. sınıf görsel sanatlar dersi müfredatındaki grafik tasarım konularından logo tasarımı ve afiş tasarımı çalışmalarının öğretiminde istasyon

tekniklerinin kullanılmasının, örnek bir ders uygulamasını teşkil etmesi açısından dersin uygulayıcılarına yardımcı olacağı,

4. Görsel sanatlar dersinde grafik tasarım konularının öğrenimini daha eğlenceli hale getirip öğrenilen bilgilerin daha kalıcı hale gelmesini düşünen ve bu bağlamda farklı bir teknik arayışında olan görsel sanatlar öğretmenlerine ufuk açıcı bir etki uyandırması umulmaktadır.

1.5. Varsayımlar

Bu araştırma çalışmasının varsayımları aşağıdaki gibidir:

1. Araştırma çalışmasında kullanılan, grafik tasarım modülünün, başarı belirleme testinin, tutum ölçeğinin ve bu ölçeğin demografik bilgileri ölçen bölümünün geçerliliği için uzman görüşü ve onayı yeterlidir.

2. Deneysel çalışma boyunca kontrol edilemeyen faktörler (çalışma grubundaki katılımcıların öğrenci arkadaşlarından ya da başka okullardaki öğretmenlerinden faydalanmaları gibi faktörler), araştırmanın sonuçlarını anlamlı biçimde etkilemez.

3. Deney grubunu oluşturan her iki sınıftaki öğrencilerin grafik tasarım konusundaki hazır bulunuşluğu ile kontrol grubunu oluşturan her iki sınıftaki öğrencilerin grafik tasarım konusundaki hazır bulunuşluğu kendi grubu içinde eşit / denk sayılmıştır.

4. Katılımcıların veri toplama araçlarını anladıkları, samimi bir biçimde ve içtenlikle okuyup seçenekleri işaretledikleri ve sorulan soruları aynı samimiyetle cevapladıkları kabul edilmiştir.

1.6. Sınırlılıklar

1. Araştırma, grafik tasarım modülü başarı belirleme testinin, görsel sanatlar tutum ölçeğinin ve kalıcılık testinin uygulanması ile sınırlıdır.

2. Görsel sanatlar dersindeki grafik tasarımı konularının istasyon tekniğiyle işlenmesinin ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına, kalıcılığa ve tutumlarına etkisinin araştırıldığı çalışma, 8.sınıf görsel sanatlar dersinde yapılan logo tasarımı ve afiş tasarımı isimli iki uygulama ile sınırlıdır.

3. Araştırma çalışması, Batman Abdulcelil Candan İmam Hatip Ortaokulu'nda, 2019-2020 öğretim yılı, güz dönemi'nde öğrenim gören, sadece 8-D, 8-E, 8-G ve 8-H sınıflarındaki öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir.

4. Deneysel çalışma, 2019 - 2020 öğretim yılı ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Tasarım Eğitimi: Tasarım eğitimi öğretme ve öğrenme sürecinin bir hızlandırıcısı olarak (Davis, 1998), modern kişilerin yetiştirilmesindeki efor ve gelecek asrın arzularına yanıt vermedir (Davis, 1999).

İstasyon Tekniği: Sınıftaki bütün öğrencilerin, bütün istasyonlarda çalışarak dönüşümlü bir şekilde yapılan ortak çalışmaya katkıda bulunduğu, yarım kalan işleri tamamlamayı ve işbirliği içinde çalışmayı öğrendiği öğretim tekniğidir (Aydal, 2017).

Öğrenme İstasyonu: Hedeflenen kazanımlarla ilgili olarak öğrencilerin öğrenme etkinliklerini gerçekleştirdiği merkezdir.

Kalıcılık: Hafızaya alınan bilgilerin geri çağrılıp kullanılıncaya kadar aynı biçimde zihinde muhafaza edilmesidir (Demirel, 2001).

Başarı: Başarı kavramını, güdülenen amaca ulaşma, isteneni elde etme ve program hedefleriyle tutarlı davranışlar bütünü biçimindeki tanımlamaların yanı sıra, bir kişinin belirli bir sürede belirli ölçütler takımına belirli bir ölçüde doğru eylemde bulunabilmesi olarak tanımlamak mümkündür (Ertürk, 1982).

Tutum Ölçeği: Belli kişilere, nesnelere, olaylara veya derslere karşı sürekli aynı türden (olumlu, olumsuz veya tarafsız) davranmamıza neden olan değişmez bir inanç, duygu ve eğilimlere tutum denilmektedir. Tutum ölçeği ise, maddeleri ön çalışmalarla tespit edilmiş ve kıyaslama yapmaya uygun bir tutum ölçme aracıdır (Öncel, 2000).

Yöntem: Bir meseleyi halletmek, bir çalışmayı tamamlamak, bir mevzuyu öğrenmek veya öğretmek gibi hedeflere erişmek için şuurlu olarak belirlenen ve takip edilen tertipli yoldur (Oğuzkan, 1974).

Teknik: Öğretme yönteminin uygulanma şekli veya sınıf içinde yapılan iş ve işlemlerin tamamıdır (Demirel, 2012).

Öğretim Yöntemi: Bir amaca erişmek için evvelden tanımlanmış ya da izlenmiş en kısa yoldur (Demirel, 2012).

Öğretim Tekniği: Öğretme yönteminin uygulanma şekli veya sınıf içinde yapılan iş ve işlemlerin tamamıdır (Demirel, 2012).

Eğitim Programı: Okul dışında veya okulda öğrenciye, planlanmış faaliyetlerle sağlanan öğrenme tecrübeleri sistematığıdır (Demirel, 1999).

Etkinlik: Birbiriyle alakalı alan ve mevzularda, modüler programlara göre hazırlanmış, modüler programlara göre sürdürülen merkez içi veya merkez dışı seyyar eğitim faaliyetlerini ifade etmek için kullanılan kavramdır.

Logo: Kişi, ürün, kuruluş ya da hizmetlerin kurumsal kimliklerini bildirmek gayesiyle sanatsal olarak stilize edilmiş harflerin veya görsel simgelerin bir araya getirilmesiyle oluşturulan grafik tasarım ürünüdür.

Amblem: Bir düşünceyi, bir kurumu, bir kuruluşu veya bir hizmeti temsil etmesi için grafiksel olarak oluşturulan simgedir.

Afiş: Bir olayı, bir durumu veya bir ürünü duyurmak, bildirmek ve tanıtmak gayesiyle yazı ve görsellerle oluşturulmuş duvar ilanı ve grafik tasarım ürünüdür.

1. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Sanat Eğitimi

Sanat, insan hayatında çok önemli bir yere sahiptir. Her disiplinin bir eğitimi olduğu gibi sanat disiplininin de bir eğitimi vardır. Sanatı tanımak ve anlamlandırmak için sanat eğitimini iyi özümsemek gerekmektedir.

Sanat eğitimi, bireye estetik yargıda bulunabilme mevzusunda yardım etmeyi hedeflerken, yeni şekilleri algılayıp, eğlenmeyi ve coşkularını düzgün şekilde biçimlendirme imkânı sağlar. Bu yüzden sanat eğitiminin, sadece sanatçı yetiştirmek gibi bir hedefi yoktur; bununla birlikte yetiştireceği tüm bireyleri yaratıcılığa yönlendirip, onların bilişsel, duyuşsal ve duygusal eğitim gereksinimlerini gidermek gibi önemli hedefleri de vardır. Sanat eğitimi sadece yetenekli olan ve sanat eğitimini isteyen veya sanatsal etkinlikte bulunmayı arzulayan kişiler için değil; toplumdaki bütün kişiler için neredeyse temel bir ihtiyaç haline gelen bir olgudur. Dünyada yaşayan insan topluluklarının her birinin kültür değerlerini muhafaza ederek yaşanan gelişmelerle paralel olarak sentezleyerek çağdaş dünya toplumunda yer alabilme dereceleri, sanat eğitimini önemli görmeleri ve bu gaye ile çocuklarını ve yetişkinlerini geliştirmeleriyle doğru orantılıdır (Adan, 2009).

Sanat eğitiminin gayesinin ve gerekli olmasının temelinde bireylerin duygularının inceltilmesi, ruhsal gereksinimlerinin karşılanması, insanın bağımsızlaşması, dengeli, modern ve hassas bir toplum oluşturulması gayreti vardır. Sanat eğitimi, kişilere bağımsız anlatım imkânı verir. Ayrıca kişilerin sosyokültürel hayatının ve kişisel tecrübelerinin objektif olmayan bir alanıdır. Günümüzdeki modern sanat eğitimi, temelde kişiye, potansiyeli istikametinde entelektüel, duygusal ve kişilerarası ilişkilerde gelişme bakımından destek vererek, onun şahsi arzularına cevap verebilme gayretini gaye edinir (Artut, 2006).

Topluma, yaratıcı kişiler kazandırma, amacını destekleyen sanat eğitimi, günümüzün gelişen, değişen sanayileşme süreci içinde ancak yaratıcı kişilerin ayakta durabildiğini ve bu bireylerin sanat eğitimiyle kuşanması gerektiğini göstermektedir. Yaratıcı kişi, kendine güvenen, müsamahalı, estetik beğeniye sahip, kendini gerçekleştirmiş ve dolayısıyla ülkesinin sosyo-kültürel, sosyo-ekonomik yönden gelişmesinde rol oynayan kişidir. Kişilerin şahsiyet gelişimlerinde işlevi olan sanat

eğitimi, kişilerin psikolojik boyutunu yönlendiren bir tür duygu ve fikirlerinin eğitimidir (Dl, 2009).

Bugün okullarda verilen yaygın eğitimin içinde önemli bir konuma sahip olan sanat eğitiminde, genel eğitimle mukayese edildiğinde, kişinin orijinalliğinin ve şahsi yaratıcılığının daha ön planda olduğu görülmektedir. Sanat eğitimi vasıtasıyla kişi, hayat karşısında yeni bir görüş kazanır. Beğenilerinde gelişmeler olur ve sanatsal yapıt oluştururken algılama, düşünme ve uygulama sürecinde hayal gücünü mümkün olduğunca resimleştirme olanağı bulur (Erzen, 1990).

Sanat ve sanat eğitimi, fen ve teknolojiden sonra gelmeyen ve onlardan soyutlanamaz biçiminde birliktelik arz eden ciddi bir uğraştır. Sanatsal faaliyetler ve sanat eğitimi, kişi ve sosyal evre için bir lüks değil, doğal bir ihtiyaçtır (Etike 1995). Bundan dolayı modern kişilerin yetiştirilmesinde önemli rolü olan sanat eğitimine, okul müfredatlarında gerektiği kadar yer verilmelidir. Tre'nin (2007) de belirttiği gibi insanlar bilim ve teknikteki gelişmelerin etkisiyle gittikçe sıradanlaşmakta ve duyarsızlaşmaktadır. Bilim ve teknikteki gelişmelerle birlikte insan psikolojisine olumsuz şekilde etki eden bazı problemler de ortaya çıkmaktadır. Olayın tam da bu kısmında sanat eğitimi devreye girebilmeli ve yaşadığı toplumun değerlerine ve doğal çevresine karşı hassas, estetik kavramının anlamını ve önemini bilen kişilerin yetiştirilmesi amaçlanmalıdır.

Günümüzde okullardaki genel eğitim sistemi içinde sanat eğitimi dersleri olan görsel sanatlar dersi ve diğer sanat eğitimi dersleri, öteki derslerin yorgunluğunun atıldığı, dinlendiren ve eğlendiren taraflarıyla değerlendirilmektedir. Hlbuki görsel sanatlar dersi, öteki dersleri tamamlayan bir ders olarak tasavvur edilmemeli, özel yapısının da gerektirdiği gibi zorunlu bir ana ders şeklinde verilmesi gereken akademik ders olarak görülmeli ve değerlendirilmelidir (Mercin ve Alakuş, 2007). Öğrenci yaşadığı çevreyi, içinde büyüdüğü kültürü ve öğrendiklerini yaptığı sanatsal çalışmalarda daima kullanmaktadır. Eğitimdeki bu işlevinden dolayı sanat eğitimi her ğrenci ve her birey için gereklidir (Telli, 1996). İnsan çok yönlü ve çok bileşenli eğitim ihtiyaı olan bir varlıktır ve bu ihtiyaçların başında da sanat eğitimi gelmektedir (Uçan, 2002).

Sanat eğitimi, insanın kişisel ve toplumsal gelişimine çok önemli katkıda bulunmaktadır. Sanat eğitiminin kişide meydana getireceği yaratıcı hayal gücü, kişinin diğer alanlarda da kullanabileceği özelliktir. Sanat eğitimi, sadece kendine

yönelik bir eğitim değildir. Sanatın, günümüzün değişen koşulları, toplumsal ve ruhsal problemlerimiz düşünüldüğünde, kendisi dışındaki öteki alanlara da olumlu katkısı vardır (Yolcu, 2004). Sanat eğitimi, insanın bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor davranışları üzerinde etkili olan bir eğitim türüdür ve bireysel ve toplumsal gelişim üzerindeki etkisi azımsanmayacak derecede çoktur.

Sanat eğitimi denildiğinde akla sadece ‘sanatçı yetiştirme eğitimi’ gelmemelidir. Sanat eğitiminin, kişilerin bireysel ve toplumsal hayatlarına olumlu etkisinin ve yararının ne kadar büyük olduğu bilinen bir gerçektir (Aydın, 2008). Özsoy (2003) bunu şöyle ifade etmektedir: “Bu eğitim gelecekte Türkiye’nin ihtiyaç duyacağı sanattan tat alan, sanatı ve sanatçıyı takdir eden, kültürel araştırmalar yapan, sorunlara yaratıcı çözümler getiren, başkalarının olduğu kadar kendi çalışmalarını da eleştirebilen, güzellik anlayışı, zevkleri ve beğenileri gelişmiş, her türlü çirkinlik ve kirlilikten rahatsızlık duyabilen, ince ruhlu, hoşgörülü, saygılı, empati kurabilen yurttaşları yetiştirebilmeyi hedeflemektedir.” Bunun için de öncelikli olarak alanında yeterli, kültürlü, araştırma yapmayı seven, gelişen teknolojiye ayak uydurmasını bilen, pedagojik formasyon almış ve sanat eğitiminin gerekliliğini kavramış eğitimcilere ihtiyaç duyulmaktadır (Etike 1995). Sanat eğitiminin tabandaki uygulayıcısı konumunda olan öğretmen, görsel olarak idrak etmeye dayalı bir takım kuramlar rehberliğinde, öğrenciyi malzeme ile fikirleri arasında değişik ilişkiler kurmaya yönlendiren bir yöntem uygular ve bu şekilde öğrenci için ileride de şuurulu bir biçimde faydalanabileceği bir araç olur ve özgün bir biçim kazanır (Gökaydın, 1998).

Bireylerin yetişmesinde bu denli önemli olan sanat eğitimi, niçin eğitim ve öğretim programlarında daha fazla yer almalıdır? Bunun cevabı sanat eğitimine yüklenen temel amaçlarda bulunabilir. Sanat eğitiminin bu temel amaçlarını Özsoy (2003), dört kategoride açıklamaktadır: “Bunlardan birincisi olan *estetik amaçlar*; öğrencilerin estetiğin dilini anlamaları ve kullanmalarını sağlamaktır. İkinci sırada yer alan *algısal amaçlar*; sanata ve tasarım biçimleri ve görsel biçimlere duyarlılığı sağlamak için, algısal yetileri öğrencilere sunmaktır. Üçüncü *teknik amaçlar*; sanatla ilgili materyallerin kullanımı ve zorunlu becerilerin gelişmesini sağlamaktır. Son sırada olan *bireysel ve toplumsal amaçlar*; bireyin öğrenmesinin yanı sıra düşünme, algılama, karar verme, problemler aracılığıyla çalışma gibi yeteneklerini geliştirmeyi kapsamaktadır.”

Sanat eğitimi, bireylerin yetişmesinde ve toplumların çağdaş dünya yapısı içinde hak ettiği yeri almasında önemli bir görev yüklenmektedir. Yüklendiği bu görevi icra ederken de çok sayıda farklı alanlarda çalışılmaktadır. Bu alanlardan biri de grafik tasarım alanıdır.

2.2. Grafik Tasarım

Tasarım, bir sanatsal yapının tamamı, bir kısmı veya üzerindeki dekorların, hat, şekil, biçim, renk, doku, malzeme veya esneklik gibi insan duyuları ile idrak edilebilen çeşitli unsur veya özelliklerinin oluşturduğu bütün şeklinde ifade edilebilir. Tasarımın tam olarak açıklanabilmesi için, hayalde tasarı şeklindeyken olgunlaşıp geliştirilmesi gerekir (Tepecik, 2002). Tasarım eğitiminin gayesi düşünme olayını ve görme duygusunu, düşünülen her şeyin gözlerle algılanması ve gözlerle iletişim yapacak bir biçimde gelişmesi için bir birleşim haline getirmektir (Gökaydın, 2002).

Grafik tasarım, sözcüklerin ve fotoğrafların, rakamların ve biçimlerin, resimlerin ve canlandırma resimlerin ve bu öğeleri tanımlayıcı, verimli, keyifli, şaşırtıcı, devirici veyahut da anımsanmaya değer kadar kıymetli eserleri tertip edebilen, özellikle düşünceli bir kişinin salt düşüncelerini gerektiren, karışık birleştirmelerdir biçiminde ifade edilebilir. Diğer bir ifadeyle grafik tasarımı, logo, broşür, gazete, afiş, işaret ve diğer görsel iletişim türlerinin tasarlanmasında tesirli bir iletiyi iletmede, yazı ve görsel bütünlüğünü sağlama sanatı şeklinde tanımlamak mümkündür. Becer'e (1997) göre, görsel bir iletişim sanatı olan grafik tasarımın en temel görevi ise bir düşünceyi aktarmak veya bir ürünün ya da hizmetin tanıtılmasını sağlamaktır.

Grafik tasarım, yaşamla iç içedir ve dolayısıyla da grafik tasarım ürünleriyle her an her yerde karşılaşılabılır. Sabah kahvaltı yaptığımız mutfak masası, suyumuzu içtiğimiz bardak, türlü desenlerle bezeli tekstil ürünleri gibi günlük hayatta karşılaştığımız bu eşya ve ürünler grafik tasarım sanatçıları tarafından çizilir, biçimlendirilir ve üretilir. Bunların dışında çevremizde gördüğümüz arabaların, uçakların, telefonların, bilgisayarların, tabletlerin her biri sanayi tasarımcıları tarafından tasarlanmış tasarım ürünleridir. Ailecek yaşadığımız malikâneleri, çalıştığımız ofisleri ve okullarımızı da mimarlar tasarlayıp gerçekleştirmektedir. Etrafımıza dikkatle baktığımızda daha farklı sanatsal ve grafik tasarım ürünü çok şeylere şahit olabiliriz (Diğler, 2011).

Tarihi süreç içerisinde sanayi ve teknolojik ürünlerin gündelik hayatta daha sık kullanılmaya başlanmasının ardından yeni bir ihtiyaç ortaya çıkmıştır. O da gündelik hayatta kullanılan fabrikasyon ve teknolojik ürünlerin hem işlevsel hem de sanatsal olmasının daha çok kabul görmesi ve bu bağlamda deyim yerindeyse eser verecek yeni tasarımcılara ihtiyaç duyulmasıdır. Bauhaus ekolünün gelişmesinin nedenlerinden birisini de bu ihtiyacın teşkil ettiği söylenebilir. 20. Yüzyıl'ın teknolojik devrimleri sürecinde yeni tasarımcıları yetiştirme kaygısıyla Bauhaus Tasarım Okulu kurulmuştur denilebilir. Amaç gelişen teknoloji ile çağdaş sanatın işbirliği ve bu işbirliğinden halkın da yararlanmasını sağlamak olmuştur demek mümkündür.

Bireyler estetik unsurlarla yaşamlarının tüm alanlarını renklendirmişlerdir. İnsanların yaşam alanı onlar için doğal çevreyi oluşturur. Suni çevre ise insanların, bu doğal çevrede gereksinim ve estetik hazlarını elde etmek için yaptıkları bir dizi aktiviteden oluşur. İnsanların çevrelerinde gözlemledikleri görsel unsurlar onların anlama kapasitelerine tesir eder ve değişik reaksiyonlar verir. Bazıları karşılaştıkları görsel unsurların fotoğrafını çekerken, bazıları resmini yapmak ister, bazıları da gördüklerinden çok etkilenir ve uzun süre bakmaktan kendini alamaz. İşte insanların böyle bir eğilim içinde bulunmaları onları sanat, tasarım ve estetik ile karşı karşıya bırakır (Özsoy, 2003).

Grafik tasarımı eğitimi alan bireyler, hayatı hep sadeleştirip, ayıklayarak, mevzuların özüne inmeye çalışarak idrak etme çeşitliliğine sahip olabilmektedir. Dolayısıyla yorumlamaları da 'arıtılmış' olmaktadır. Az malzemeyle çok şey anlatma kapasiteleri genişlemekte ve gelişmektedir. Bu kapasite tabiatın, hayattan, vakalardan değişik tatlar almanın, diğerlerinden farklı düşünmenin fırsatlarını oluşturmaktadır. Bu bağlamda grafik tasarımı eğitiminin, 'elit bir estetik kültürü geliştirme eğitimi' olduğu söylenebilir (Atan, 2007). Grafik tasarım öğrencileri tasarımın ilkelerini ve elemanlarını kullanarak, kendilerine sunulacak olan görsel problemin çözülmesi için etkileşimli bir çalışma üretmektedirler. Bu sebeple tasarımın temel ilke ve elemanlarını bu öğrencilere iyi anlatabilmemiz ve iyice kavrayabilmemiz gerekmektedir (Öztuna, 2006).

2.2.1. Grafik Tasarım Elemanları

Tasarım elemanları, her türlü görsel tasarım çalışmasında ilk dikkat edilen temel unsurlardır. Bir sanat yapıtının sanatsal kıymetini, o yapıt oluşturulurken

tasarım eleman ve ilkelerinin en ideal şekilde kullanılmasıyla belirlemek mümkündür. Bir yapıt yaratılırken kullanılan görsel düzenleme unsurları yani tasarım elemanları şu şekilde sıralanabilir:

Çizgi

Çizgi, tasarımda esas elemanlardan birisidir. Çizginin en çok karşılaşılan tanımı (Hurwitz ve Day, 1995), hareket eden bir noktanın ardında bıraktığı iz şeklindedir. Gürer (1991) çizgiyi; noktaların birleşmesiyle oluşmuş bir zincir olarak tasvir ederken, çizginin bu zincirin uzunluğu oranında yürüyen bir enerji görünümünde olduğunu söylemektedir. Gökaydın'a (2002) göre çizginin, bir konunun konturlarını oluşturması, gözü istenilen yöne çekmesi, bir desen veya düzen oluşturması ve tonal bir değişiklik oluşturması gibi fonksiyonları vardır. Ayrıca tasarımda her çizginin bir anlamı vardır. Örneğin tasarımda “düz çizgiler; sağlamlık, serinkanlılık ve süreklilik, dikey doğru çizgiler; yaşam, canlılık, hareketlilik, çarpık ve sarmal çizgiler; dinamizm ve enerji” anlamı yüklenirler (Turani,1980).

Ton/Değer

Tasarımda ‘değer’, yüzeyden yansıyan renklerin ne kadar açık veya koyu olduğunun göstergesidir (Zelansky ve Fischer, 1996). Başka bir deyişle tasarım çalışmasındaki rastgele bir rengin siyaha ve beyaza olan münasebetidir. Bir tasarımda değerlerin aşırı zıtlığı, derinlik ve açıklık hissi uyandırdığı gibi, sıklık ve ayrıntılilik hissi de uyandırabilir (Chapman, 1992).

Tasarımda değerlerin açık olması heyecan, canlılık ve sevinç duygusu oluşturabilir. Rastgele bir rengin değerleri arasındaki farklılığa bağlı olarak da meydana gelebilir. Bu farklılık zıt renkler arasında oluşabileceği gibi, armonik renkler arasında da oluşabilir.

Renk

Renk, ışığın farklı dalga boyutlarının etkisiyle insan zihninde oluşan duyumdur. Rengin gücü, parlaklığı ve sağlamlığı ışığın gücüne göre değişir. Renk, tasarımda mühim ve kuvvetli öğelerden biridir (Alakuş ve diğerleri, 2009).

Renk ögesi tasarımda en iyi anlatım aracıdır, zira onun kuvvetli tesiri hislerimizi direkt olarak ve hızlı bir şekilde etkiler (Ocvirk, 1960). Tasarımcının,

tasarımlarında rengi maddi ve manevi olarak insanlara dolaysız etki ettiğinin bilinciyle kullanması gerekir.

Renk tasarımıdaki fonksiyonları açısından iki seviyede ele alınabilir. Birincisi bilişsel seviyede renk, ikincisi de duyuşsal seviyede renktir. Bilişsel seviyede renk, rüzgârlı havalarda gökyüzünün renklerinin farklılaşmasında olduğu gibi kuramsal tanımlayıcı kavramlar ile trafikteki sinyaller gibi simgesel kavramlar bilgisini barındırmaktadır. Duyuşsal seviyede renk ise, ruhsal duyarlılıkları uyandırmaya ve bu şekilde karakter ve duygusallıklara sebep olmaktadır (Alakuş, 2002). Örneğin, Uçar (2004) ve Artut'a (2001) göre;

Kırmızı: Hareketlilik, canlılık, cinsellik, cesaret, hırs, aşk ve tehlike.

Turuncu: Dikkat çekici, masumiyet, yüreklilik ve gençlik.

Sarı: Dikkat, bolluk, samimiyet, iyimserlik, neşe, sevinç, teşvik ve ayrılık.

Yeşil: Sakinlik, huzur, güven, çalışkanlık, inanç, eşitlik, refah, çevrecilik ve sağlık.

Gri: Denge, tarafsızlık, karakter, otorite, olgunluk ve asalet.

Mavi: Kurtarıcı, dinginlik, modernlik, huzur, belirleyici, barış, verimlilik ve hijyen.

Mor: Nevrotik, saygınlık, zenginlik, sıra dışı, yaratıcılık, itibar ve bilgelik.

Kahverengi: Sıcakkanlılık, yapmacıklıktan uzak ve dost canlısı olarak anlam yüklenebilir.

Ayrıca rengin tonu, yoğunluğu ve değeri gibi nitelikleri de vardır. Yedi rengin yedi sesle ilgisi ve eşleştirilmesi, rengin ses gibi titreşimle ilgili olduğu görüşleri dikkat çekicidir (Boydaş, 2004). Becer'e (1997) göre bir grafik tasarımcı tasarımında kullanacağı rengi belirlemede şu dört durumu dikkate almalıdır bunlar; rengin kültürel çağrışımı, hedef kitlenin renk seçimi, şirket ya da ürünün karakteri ve şahsiyeti, grafik tasarımındaki yaklaşım şeklidir. Bu durumlara dikkat eden grafik tasarımcısının renk seçiminde daha isabetli kararlar alabileceği söylenebilir.

Doku

Sanatsal düzenleme öğeleri arasında izleyicideki iki duyuyu aynı anda hareketlendirebilme kuvveti sadece dokuda vardır (İşingör ve diğerleri,1986). Gözle görülebilen her nesne orijinal bir dış yapıya sahiptir ve bu özel yüzey yapısına doku denir. Doku, bir varlığın yüzey kısmıyla ilgili olan bir özelliktir. Sanal ve gerçek olmak üzere iki tür dokudan bahsedilebilir. Sanal doku gözle görülebilen resimsel

dokulardır. Bu dokular dokunarak hissedilmeyen sadece gözle algılanabilen dokulardır. Bu tarz dokular renklerden, değerlerden, çizgilerden, desenlerden oluşan dokulardır. Gerçek bir doku gibi gözü etkilemekte ve çeşitli çağrışımlar oluşturabilmektedir (Hashimoto, 2003). Dokunarak hissedilen dokular ise, dokunulan yüzeyin sertlik veya yumuşaklık özelliğiyle ilişkilidir. Doku ögesi, tasarım eğitiminde çeşitli anlatım imkânları sunar. Doku fonksiyonelliğiyle izleyicide duygulu, anlamlı tesirler bırakır (Artut, 2004).

Biçim/Form

Biçim ve form genel olarak aynı anlamı ifade etmek için kullanılıyor olsalar da aslında aynı değildir. Çünkü form 3 boyutlu iken, biçim 2 boyutludur. Yüzeysel, çizgisel ve hacimsiz görünümlere biçim denir. Biçimler geometrik veya doğal diye ikiye ayrılabilir. Geometrik biçimler daire, üçgen, kare, dikdörtgen vb. biçimlerdir. Doğal biçimler ise insan, hayvan ve bitki hayatının organik biçimleri olarak doğada bulunurlar (Turani, 1980).

Biçimin iki boyutlu görünümü karşısında, form üç boyutlu gerçek bir nesnedir. “Formun iki önemli özelliği kütle ve hacimdir. Kare biçimdir, dikdörtgen prizma veya küp kütle ve hacimleriyle formdurlar” (Boydaş, 2004).

Biçim ister bilim, isterse sanat için olsun, bir varlık ile ilgili fark edilen ilk öğelerdendir (Katz, 1990). Çok uzaktan bakıldığında bir şahsın ancak ana hatlarıyla temel şekli algılanabilir. Şahıs yanaştıkça daha çok ayrıntılara yoğunlaşma olacağı için, onun cinsiyeti ve kıyafeti fark edilebilir. Bu bakımdan her malzemenin, değişik bir takım biçimlere girmesine yol açan orijinal yapısal özellikleri bulunmakla beraber, fiziki yapının biçimi belirlemede rol oynadığını söylemek mümkündür.

Ölçü

Bir tasarım çalışması, her zaman farklı ve belli ölçülere sahip görsel öğelerin birleştirilmesiyle oluşturulmaktadır. Tasarım çalışmasının ölçüleri büyüdükçe, etkileyciliği ve algılanabilirliği artar (Becer, 1997). Öztuna’ya (2006) göre, kimi zaman tasarımcılar, amaca dönük ya da seyirciye vermek istedikleri iletiye bağlı olarak, büyüklük küçüklük ilişkisini vurgulamak için oranla alakalı esas prensiplere önem vermezler. Küçük kısımlar görsel önemini kaybederken; büyük kısımlar daha tesirli olabilmektedir. Ölçülerdeki değişiklikler vasıtasıyla seyircinin ilgisi belli bir noktaya yönlendirilebilmektedir.

2.2.2. Grafik Tasarım İlkeleri

Bir sanat yapıtı üretilirken kullanılan tasarım ilkeleri şöyle sıralanabilir:

Birlik/Bütünlük

Sanat yapıtındaki birlik ve bütünlük, yapıttaki tüm öğelerin, yapıtın bütünüyle ve birbiriyle uyumlu olması ve hepsinin aynı şeyi söylemesi biçiminde tanımlanabilir. Sanat yapıtının birliğini sağlayan ilkeler arasında ritim, denge, ilgi odağı ve yerleştirme sayılabilir. Sanat yapıtında bütünlük, tekrar, ahenk, konu, yakınlık ve devamlılık gibi tekniklerle gerçekleştirilebilir (Alakuş, 2002).

Oran/Orantı

Oran-orantı, bir varlığın gerçek ölçüleri dikkate alınarak çizilmesidir. Oran çizilen nesnenin gerçek boyutlarını yakalama çabasıdır. Çizimde orantısız objeler güzel olmadıkları gibi gözü rahatsız ederler. Bir resimde portakal, bir karpuz boyutlarında gösterilmişse burada bir orantısızlık var demektir. Doğru olan, objelerin gerçek boyutlarında çizilmesi veya gerçeğe yakın resmedilmesidir. Çünkü tabiattaki tüm nesnelerin estetik görünmesini sağlayan mükemmel ölçüleri yani birbirine uyumlu oranları vardır ve tasarımcı bu oranları eserinde işleyebildiği kadar orijinal ve güzel yapıtlar üretebilir.

Oran-orantı sanat eserindeki belli elemanların veya bilgi objelerinin birbirleriyle veya bütünle aralarındaki ilişki olarak değerlendirilebilir. Boydaş (2004) oran-orantının genellikle vurgu ile yakından ilgili olduğunu belirtir. Eserde sağlam bir orantı kurmak için sanat elemanlarının veya bilgi objelerinin boyutlarının oldukça iyi değerlendirilmesi gerektiği söylenebilir.

Ritim

Ritim, tasarımda objelerin, renklerin, çizgilerin vb. öğelerin birbiriyle sağladığı uyumlu tekrarlardır denilebilir. Ritim insanda coşku hissi uyandıran bir tasarım ilkesidir. Tasarımdaki hareket yapısı izleyiciyi duygulandırabilir ya da şaşırtarak reaksiyonuna sebep olabilir.

İzleyicinin bir tasarımda veya bir sanatsal eserde fark ettiği ve hissettiği ilk ilkelere biri ritimdir. Ritmin temel özelliğinin “sistemlilik” olduğu söylenebilir. Öyle ki, ritim tüm güzel sanat eserlerinin esasını oluşturur, ritmin oluşturulmadığı yapıtlarda ya karmaşa veya sükûnet göze çarpar. Ritim her şeyden önce düzenli bir

tekrardır ve sanat yapıtının tamamının rahatça anlaşılmasına yardımcıdır (Boydaş, 1994).

Ritim, tasarım çalışmasındaki mühim unsurların farkındalığını artırması ve tasarımdaki iletinin rahatlıkla anlaşılmasını sağlaması açısından önemlidir. Ritmin, tasarım çalışmasındaki parça-bütün ilişkisinin oluşturulması ve yapıt üzerindeki ilginin dağılmasını engellemesi açısından önemli rolü vardır.

Denge

Denge, bir tasarım çalışmasını meydana getiren unsurların, yapıtın düzenini bozmayacak tarzda dağılışıdır denilebilir (Sezen ve Tanyeli, 1992). Denge ilkesi, bir tasarımda veya sanat yapıtında, tasarım öğelerinin bir araya getirilmesiyle dayanıklılık ve dengelilik özelliğinin oluşturulabilmesi durumudur (Mitler, 1994). Denge durumu gözetilmemiş bir yapıt başarılı olamayacağı gibi izleyicide sanatsal haz da oluşturmaz. Boydaş (2004) dengenin, özellikle seramik, heykel ve mimaride vazgeçilmez bir tasarım ilkesi olduğunu belirtmektedir.

Vurgu

Vurgu, bir sanat yapıtında iletilmek istenen mesajın veya anlatılanların öncelikle gösterildiği ya da ilginin toplandığı yerdir. Sanat eserinde vurgu herhangi bir öğe ya da şekillerle oluşturulabilir. Vurgu oluşturulurken tonlama dikkate alınmalıdır. Vurgu oluşturulacak kısmın şekil, renk, biçim uyumu etrafıyla iyi belirlenmeli ve aralarındaki ilişki iyi kurgulanmalıdır.

Vurgu baskın unsur ve odak nokta (ilgi odağı) oluşturmak için kullanılır. Baskın unsorda, bir sanat öğesi tüm yapıta egemendir. Odak noktada ise bir bölge, eserdeki bütün bölgeler baskındır. Bazen odak nokta birkaç tane olabilir. Ancak bu odak noktaların başarılı bir şekilde organize edilmesi gerekir. Sanatçılar da eserlerinde yerleşim, farklılık, ayrılık, aynı noktaya yaklaşım gibi teknikler kullanırlar (Boydaş, 2004).

Zıtlık

Görsel unsurların her boyutu için zıtlık geçerli olurken, genellikle biçim, büyüklük, değer ve renk unsurları arasında zıtlık oluşur. Görsel düzenlemede, parçalar arasındaki zıtlık tabiatın yansıtmakta, düz-pürüzlü, sıcak-soğuk, uzun-kısa, ince-kalın, açık-koyu, geniş-dar gibi zıtlıkları akla getirmektedir (Kılıç, 1981).

Görsel unsurların karşıtlık oluşturacak şekilde kullanılması, uyum ve tekrarlama kadar tasarımda birlik, ritim ve denge oluşturmak da önemlidir. Tasarımda ve sanat eserinde gösterilecek küçük bir hareket, faydalanılacak minik bir zıtlık çalışmayı tekdüzelikten kurtarmak için yeterli olabilir (Alakuş ve diğerleri, 2009).

2.2.3. Grafik Tasarım Ürünleri

Değişik toplumsal ve kültürel gruplar, belli zamanlarda ve yerlerde iletişim sağlamak için değişik tasarım çeşitleri kullanırlar (Barnard, 2002). Tarihin her döneminde, değişik milletler, değişik kültürler, kendilerinin ve toplumlarının kendilerine özgü yönlerini yansıtmak için değişik işaretlerle temsil edilmişlerdir. Hatta ilkel zamanlarda bile insanların nasıl yaşadıklarına, nasıl beslendiklerine ve nelerle savaşmak zorunda kaldıklarıyla ilgili ve birbirleri ile nasıl iletişim sağladıklarıyla ilgili bilgiler o dönemde yapılmış, simge olarak isimlendirilen tasvirlerden anlaşılabilir. Toplumların, günümüzde de aynı kaynaktan gelen iletişim şekillerini kullandıkları görülebilmekle beraber, bunların günümüz itibarıyla daha geliştirilmiş, daha çeşitlendirilmiş ve daha profesyonelleştirilmiş olduğunu söylemek mümkündür.

Doğrusunu söylemek gerekirse, yaşadığımız her an bir grafik tasarım çalışmasıyla karşı karşıya kalıyoruz. Büyük reklam panolarında, reklam ve programlarında, çarşı pazardan alınan ürünlerde, kitap, gazete ve dergilerde, dağıtılan broşürlerde, film, marka ve dizi afişlerinde, ambalaj ve albüm kapaklarında, beğenerek satın aldığımız tekstil ürünlerinde veya ev dekorlarında birer grafik tasarım çalışması görebiliyoruz. Yani aslında gördüğümüz insan yapımı her şey grafik tasarım ürünleri kapsamına alınabilmektedir.

Günümüzde kullanılan grafik tasarımı ürünleri; amblem, logo, simgesel işaretler, ticari markalar, afiş, piktogram, illüstrasyon, tipografi, sayfa tasarımı, kitap kapağı tasarımı, ambalaj tasarımı, web tasarımı gibi tasarımlardır. Burada, araştırmamızın uygulamasıyla ilgili olan logo ve afiş konularına açıklık getirilecektir.

1) Logo

Bir ürünün, bir firmanın, bir kurumun veya bir kuruluşun soyut olan markasının veya faaliyetlerinin somutlaştırılması, ötekilerden şekil olarak da fark edilebilmesi için ambleminin veya logosunun yapılması gerekir. Amblem kavramı, çizgi ve resim ile yapılan simgeleri ifade ederken, logo kavramı harflerle ya da çizgi,

resim ve harflerin birlikte kullanıldığı işaretleri ifade etmektedir. Her ikisinde de gaye, ismini taşıdığı nesne veya kuruluşu en orijinal şekilde diğerlerinden fark ettirmesidir. Amblem ve logo ilgili firmanın, kurumun veya bir kuruluşun çalışma alanını, kişiliğini şekil ve renkleriyle ifade edebilmelidir (Çam, 2006).

Ticari faaliyetlerin başlamasıyla birlikte bir ürünün benzerlerinden fark edilmesi gerektiği ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Süreç içerisinde bazı ürünlerin kendine has özellikleriyle ticari rakiplerinden ayrılmaya, tüketiciler tarafından kabul edilmeye başlaması, bunların diğerlerinden kolayca fark edilmesi gerekliliğini, bu nedenle de üzerlerine bazı işaretler koymayı zorunlu kılmıştır (Becer, 1997). O zamanlarda okuma yazma bilenlerin oranının az olması bu işaretlerin, yani logoların daha çok anlam yüklü simgeler şeklinde yapılmasına sebebiyet vermiştir. Tüccar ile müşterinin karşılaşmadığı günümüzde ise bir malın müşteriye ulaşması için aracılara ihtiyaç vardır. İletişim ve ulaşımdaki gelişmeler, piyasada aynı malın birçok türünün mevcut olması, self-servis satışların çoğalması, alıcıları satıştan önce karar vermek zorunda bırakmamıştır. Daha da önemlisi pek çok malın artık kapalı ambalajlı olarak satışa sunulması sebebiyle müşterinin dokunma, tatma, deneme imkânı kalmamıştır. Önceki tecrübelerine, alışmışlıklarına veya yazılı ve görsel medyada yapılan reklamların etkisine bağlı olarak karar vermeye başlamıştır. Bu sebeple aynı işlevi yerine getiren ticari mallar için ayırt edici işleviyle logo, logoyu oluşturan simge, asıl yazı ve işaretler gün geçtikçe daha da önemli hale gelmektedir.

İyi bir logo tasarımı nasıl yapılabilir?

Harflerde yapılacak deformasyonları (şekil bozmaları), tipografik karakterleri birbirine yakınlaştırmakla, yapıştırmakla veya gereğinden çok açmakla, karakterlerde renk ve biçim değişiklikleri oluşturmakla, karakterlerin uzantılarını aşağı-yukarı uzatmakla, kelimeleri bölmekle, onları alt alta veya yan yana değişik renklerle renklendirmekle, tipografik yazının altına üstüne ve ortasına görsel bir simge yerleştirmekle logo tasarlamak mümkündür. Logo tasarlamamanın başka yöntemleri de vardır, onları da şöyle sıralamak mümkündür:

1) Bilinen bir harf stilinde çeşitli bozmalar (deformasyonlar) yaparak logo yapılabilir.

2) Yazıya, somut ya da soyut öğeler ekleyerek logo yapılabilir. Şirket veya ürünün özüne uygun simgesel öğeler eklenebildiği gibi, yazının birliğine ters düşmeyecek hatlar ve lekeler de eklenebilir.

3) Yeni bir yazı türü (stil veya font) oluşturarak da logo yapılabilir. Her yazı stilinde karakterlerin müşterek özellikleri vardır, örneğin italik olanlar belli açıda sağa yatık yazılır. Bu karakterden bir tanesi dik yazılsa uyumluluk bozulur. Farklı bir yazı çeşidi oluştururken de karakterler arası bütünlüğe dikkat edilmelidir. Yazılan kelimenin okunabilir olması en az özgün olması kadar önemli bir durumdur. Çünkü özgünlük oluşturayım derken anlaşılmazlık oluşturmak kaş yapayım derken göz çıkarmak gibidir.

4) Birden çok deneme yapılarak, en orijinal logo tasarımı versiyonuna karar verilebilir.

5) Dijital ortamda Photoshop ve Illustrator gibi programlar kullanılarak da logo tasarımları yapılabilir (Çam, 2006).

İyi bir logo tasarımı nasıl olmalıdır?

1) Logo hangi kuruluş veya ürün için tasarlandıysa o kuruluşun veya ürünün özelliklerini taşımalıdır. Bir yayınevi logosu için otomobil endüstrisinin yapısına uygun bir yazı stilinden yola çıkılarak başarılı bir logo tasarımı yapılamaz.

2) Tıpkı insanlar gibi, ürünler ve kurumlar da özgün bir kişiliğe sahiptir. Logo bu özgün kişiliği yansıtabilmeli ve iletmek istediği mesajı ilk bakışta iletebilmelidir.

3) Logo orijinal olmalıdır. Logonun üretilme gayesi zaten bir ürünün diğerlerinden farklı olduğunu göstermektir. Eğer başka ürünlerin logosunu çağrıştırıyorsa veya bilinen bir logonun taklidi olmuşsa, olumlu bir etkisi olmaz, hatta olumsuz etkisi bile olabilir.

4) Logo şekil, renk ve ileti bakımından uyumlu bir bütün olmalıdır. Farklı yerlerde kullanılabileceği düşünülerek, çok küçültüldüğünde bile detaylarını kaybetmeyecek nitelikte tasarlanmış olmalıdır.

5) Logo yazısı okunabilir olmalı, orijinallik oluşturmak kaygısıyla gerekli olmayan çizim ve görseller kullanılmamalı ve tasarımdaki diğer düzenlemeler, okunurluğu bozmamalıdır (Çam, 2006). Yani logoda kullanılacak yazı yalın, sade ve benzerlerinden farklı olmalıdır.

2) Afiş

Afiş, bir şeyi tanıtmak, herkese duyurabilmek için hazırlanmış, hedef kitlenin görebileceği yerlere asılmış, genellikle resimli duvar duyurusudur. Afiş, TDK'ya göre; "bir şeyi duyurmak veya tanıtmak için hazırlanan, kitlelerin görebileceği yerlere asılmış, yaygın olarak görselli olan duvar ilanı, ası" biçiminde tanımlanabilir. Afiş, tanıtım veya propaganda yapmak, bir oyun, sergi, eser vb. durum ve olayların duyurulmasında ve tanıtımında kullanılabilir.

Afiş kelimesi bilgilendirme, duyurma ya da tanıtım gayesiyle tasarlanan ve kullanılan ve görselli veya görselsiz bir aydınlatıcı yazı içeren, kâğıt üzerine basılmış duvar ilanı anlamında kullanılmaktadır. Matbaanın yaygınlaşmasıyla kullanımı artan kâğıt afiş, önceleri resmi haberler için kullanılmış, daha sonra reklam, ilan ve duyuru amacıyla kullanılmaya başlanmıştır ve kullanımı giderek daha sık ve önemli hale gelmiştir.

Genel olarak iki çeşit afiş vardır. Birincisi bir ticari malın satışını artırmak için kullanılan tanıtım ve alışveriş afişleridir. İkincisi çeşitli bilgileri, olayları, düşünceleri ve öğretileri yaymak için kullanılan resmî haber ve açıklama afişleridir. Her iki afiş çeşidinde de afiş tasarımcısı, halka tesir edebilmek ve yol göstericiliğini kabul ettirmek için, toplumun beğenisini kazanması gerekir. Afiş, kendisine yön veren belli hedefleri gerçekleştirmesi bakımından mühim bir toplumsal rol oynar. Günlük hayatımızın bir parçası haline gelen afişlerin, insanların yoğun olarak girip çıktığı yerlere, duvarlara, sokaklara, otogarlara, yol kenarlarına, resmi kurumların girişlerine asılmış olduğunu görmek mümkündür. Afiş, toplum ve o toplumu oluşturan insanlar üzerinde ideolojik ve estetik bir bakış yaratır; beğenilen alışmışlıkları düşünce şeklini yönlendirmesi bakımından da, moda alanında belirleyici bir faktördür. Bu şekilde afiş, hem estetik yönden, hem de hedef kitlenin tutumlarına tesir etme yönünden toplumsal yaşamda önemli bir görevi yerine getirmektedir.

İyi bir afiş tasarımı nasıl yapılabilir?

Afiş tasarımı sürecinde değerlendirme ölçütleri, ileti, ileti-izlenim bütünlüğü, sözel basamaklılık ve fark edilirlilik üzerine olabilir.

İleti: Tasarımcı, afiş vasıtasıyla aktarmak istediği iletiyi sadeleştirirken hitap ettiği insanlar tarafından anlaşılmasını istediği bilgiyi bütünüyle direkt aktaracak görsel bir düzenleme yapabilmelidir.

İleti-izlenim bütünlüğü: Tasarımcı burada tasarımın gerçekçi olması bağlamında görsel yoluyla mı, sadeliği sağlamak üzere canlandırma resimlerle mi veya sadece tipografik öğeler olan harflerle mi, daha vurgulu olup olmayacağını denerken dil olarak komik, dramatik ya da soyut izlenimlerden hangisinin kuvvetli bir anlam oluşturacağına karar vermelidir.

Sözel basamaklılık: Tasarımcı, seyirciyi başlık, alt başlık, slogan gibi sözel bilgi veren öğeler arasında, aktarılmak istenen düşüncedeki önem sırasına göre basamaklı bir düzende yönlendirebilmelidir.

Fark edirlilik: Yaratıcı düşünce bağlamında, kuralsızlık yüksek derecede başarı sağlayabileceğinden dolayı, afiş tasarımı yaparken kaliteli bir yenilik meydana getirebilmek için serbest düşünmek gerekir. Böyle olursa fark edilebilirlik açısından başarılı neticeler elde etmek daha kolay olur. Fark edilebilirlik ölçütü afiş tasarımı için en önemli unsur olarak kabul edilebilir (Atan, 2007). Afiş tasarımında fark edilebilirlik açısından rastgele bir sınırlandırma söz konusu olmadığından, afiş tasarımında teknik sınırlandırmadan da söz edilmez. Bununla birlikte bilindik tasarım yöntemleri; illüstrasyon tekniği ile tasarım, görsel tekniği ile tasarım ve karışık teknikle tasarım olarak sayılabilir.

İyi bir afiş tasarımı nasıl olmalıdır?

1) Afişler yaygın olarak metin ve görseller ile sanatsal bir düzenleme gözetilerek oluşturulur. Resmi kurumlar için tasarlanan ve bir haberin ilan edilmesi amacıyla basılan afişlerde çoğu zaman görsel bulunmaz. Reklam özelliği taşıyan afişlerde ise sıklıkla görsellere çok önem verilir, afişteki slogan ve diğer metinler kullanılan görsellerin tamamlayıcısı olarak tasarlanır.

2) Afişte renkli bölümler büyük, detaylar az, görsel düzenleme ise kapalı kompozisyon şeklinde ayarlanmalıdır. Slogan ve açıklayıcı metinler de en az görseller gibi öneme sahiptir. Bazen iyi düşünülmemiş bir cümle tüm afişi etkisizleştirebilir. Açıklayıcı metinlerin düzenli ve görseller ile uyumlu bir biçimde bütüleşmiş olması gerektiği gibi, sade, az ve etkileyici olması da gerekir. Satırlar dolusu yazıyla iç içe olan görsellerin kullanıldığı tasarımlar, sanatsal açıdan başarılı afiş olarak kabul edilmez, zira afiş sade, anlaşılır, öz ve net bir ifade şeklidir.

3) Afiş tasarımında, toplum tarafından garipsenmeyecek ve argo olmayan bir dil kullanılmalıdır.

4) Olumsuz tepkiler oluşturabilecek şeylerden kaçınılması ve konunun açık ve net bir düzenlemeyle belirtilmesi gerekir.

5) Konu renk çelişmeleri, renk oyunları, ışık ve gölge oyunları ile seyirciye şaşırtıcı bir biçimde gösterilmelidir.

6) Genel olarak bazı temel şartlar belirlemek mümkünse de tasarımcının birikimine, yaratıcılığına, hayal gücüne ve estetik beğenilerine göre afişlerin türlü şekiller gösterebilmesinden daha doğal bir şey yoktur (Çam, 2006).

2.3. Görsel Sanatlar Eğitimi ve Öğretimi

2.3.1. Görsel Sanatlar Eğitimi

Sağlıklı, gelişen ve gelecek kaygısı taşıyan toplumlar için sanat çok mühim bir olgudur. Bir toplumun gelişmişlik düzeyi, o toplumun sanatının gelişmişlik düzeyi ile doğru orantılıdır. Bu açıdan bakıldığında gelişmişlik düzeyini yükseltmek için sanat eğitimi oldukça önemli bir gereksinim olmaktadır. Genel eğitimin içinde sanat eğitimi vazgeçilmez bir faaliyet alanı olmalıdır. Özellikle ilköğretimde görsel sanatlar dersi gibi sanat eğitimi dersleri öteki derslerden fark edilmeksizin eğitimin ana dersleri olarak kabul edilmelidir. Çünkü sanat eğitimi dersleri, bu yaştaki öğrencilerin keşfetme ve kendilerini ifade etme becerilerinin filizlenmesine önemli katkılar sağlayan derslerdir. Toplumumuzun gelişmişlik düzeyini yükseltmek istiyorsak hedefimizi en başından beri iyi seçmeli, girişimci düşünen, kendini ifade edebilen, anlayan, kavrayan, önyargılı düşünmeyen kişiler yetiştirmeliyiz. Bu sebeple hangi dersin ne derece önemli olduğunu bilmeli ve o derslere gereken önemi ve değeri vermeliyiz. Görsel sanatlar dersinin önemiyle ilgili olarak, Ayaydın (2009) şu tespiti dikkat çekicidir; “Görsel sanatlar, öğrencinin yeteneklerini ortaya koyabileceği, kişiliğini yansıtabileceği ve gizli kalmış duygularını açabileceği bir eğitim alanıdır.” Bundan dolayı bu derslerde öğrencilerin doğru tanınması ve doğru değerlendirilmesi öbür derslere nazaran daha kolay olmaktadır. Bu durum eğitim öğretim süreçlerinde öğretmenin işini daha iyi yapmasına olanak tanımaktadır.

Görsel sanatlar dersi, sanat eğitiminin okullardaki en mühim derslerinden birisidir. Görsel sanatlar dersi, toplumumuzun modern dünyada hak ettiği seviyeye gelebilmesi için eğitim-öğretimin tüm basamaklarında her bireye verilmesi gerekli olan bir derstir. Çünkü eğitim- öğretimden bahsederken, öğrencide yalnız aklın geliştirilmesi temel alınmakta ve öğrencinin kafasının teorik bilgilerle

doldurulmasının daha iyi olacağı düşünülmektedir. Bütün öğrencilerde var olduğu düşünülen yaratıcılığın şuurunda olunması ve öğrencilerin doğuştan getirdikleri farklı becerilerinin geliştirilmesine uygun zemin hazırlanmalıdır. Her öğrencinin iç ve dış dünyası, bilgi birikimi ve estetik beğenileri aynı değildir. Bu nedenle öğrencilerin bu ve benzeri bireysel farklılıklarına dikkat edilerek yetiştirilmesi gerekir. Görsel sanatlar dersi bu ihtiyacın karşılanmasında önemli derslerden birisidir (Telli, 1990).

Görsel sanatlar eğitimi, öğrencilerin estetik ve üretken taraflarının gün yüzüne çıkarılmasının en iyi yollarından birisidir. Öğrenciler bu derslerde algılama, düşünme ve bedensel hareketlerinin de katıldığı süreçte kendilerini ifade etme imkânı bulurlar. Bu sebeple görsel sanatlar eğitimi, yalnızca boş vakitlerin iyi değerlendirilmesi faaliyeti değildir. Bireyler sanat yoluyla kişisel bütünlüğe kavuşur ve böylece toplumsal bütünlük de gerçekleşmiş olur (MEB, 2006).

Görsel sanatlar eğitimi öğrencinin kendini gerçekleştirmesine yardım eder. Görsel sanatlar ders saatinin çok az olması, müfredat programında konuların istendik şekilde yer almaması, veli ve idarecilerin bu derse karşı takındıkları olumsuz tavır gibi engellere rağmen görsel sanatlar öğretmeni, bütün imkânlarını seferber ederek bu ders ile öngörülen kazanımların kazandırılması için gayret göstermelidir. Görsel sanatlar öğretmeni, günümüzün olanaklarını ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak ve teknolojiyi de kullanarak çocuğun görsel algı düzeyinin gelişimine katkıda bulunmaktan geri kalmamalıdır.

2.3.2. Görsel Sanatlar Eğitiminin İlkeleri

Görsel sanatlar eğitiminde belirlenen amaçlara ulaşılması için bazı temel ilkelerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bunlar, MEB’de (2006) şöyle belirtilmiştir:

“1. Her çocuk yaratıcıdır.

2. Her çocuk farklı algı, bilgi, sezgi, duygu dünyası ve geçmiş hayat tecrübesine sahiptir. Uygulamalarda bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulur.

3. Uygulamalarda, görsel sanat alanlarına yönelik iki ve üç boyutlu çalışmalar ile çoklu ortam çalışmalarına yer verilir.

4. Görsel sanatlar dersi, diğer disiplinlerle birlikte eğitim amaçlarındaki bütünlüğü kurmaya veya bireyin kendini gerçekleştirmesine katkıda bulunur.

5. Dersin işlenişi, ilgi çekici hale getirilen öğrenme öğretme yöntem ve teknikleriyle zenginleştirilir.

6. Görsel sanatlar dersi çocuğu temel alır. Öğrenme öğretme süreci, çocuğun kendine özgü algılama ve anlamlandırma evreni içinde, gelişim basamaklarına göre düzenlenir.

7. Değerlendirmede öğretmen, her çocuğun gelişim sürecini, bireysel farklılıklarını, öğrenme-öğretme sürecine katılımını ve sınıf içi performansını göz önünde bulundurur.”

2.3.3. Görsel Sanatlarda Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Bilindiği gibi öğretim, kazanılması istenen bilgi ve becerileri kapsamaktadır. Sanat eğitimi de özel öğretim yöntemleri bakımından incelenmiş, kuramlar geliştirilmiştir. Sanatta neyin, nasıl, hangi biçimde öğretileceği konuları tartışılmıştır. Bu tartışmalar ve araştırmalar diğer alanlarda da geçerlidir; ancak, sanatın özel öğretimi çok daha kapsamlı olmalıdır. Çünkü problem sadece öğretmek değildir. Artık, modern sanat eğitimi ve öğretiminde yaklaşım öğrenciyi yaratıcı düşünceye, analiz yapmaya, bir kavram elde etmeye, buluş yapmaya ve bulduğunu değerlendirmeye götürmesi şeklindedir. Sanat eğitimcisinin öğretim yöntemi ile ilgili yaklaşımı gittikçe daha önemli olmaktadır. Geleceği inşa edecek çocukların, gençlerin eğitilmesi, yetiştirilmesi görevi öğretmenlerindir ve bugün öğretmenler öğrencilerine nasıl bir eğitim verirse, yarın onlar öyle bir dünya oluşturacaklardır (Etike, 1995). Burada öğretmenlik mesleğinin gelecek kuşaklar açısından ne kadar önemli olduğu anlatılırken, öğretmenin, geleceği inşa edecek çocukları eğitirken kullanacağı yöntemin de bir o kadar önemli olduğuna vurgu yapılmaktadır.

Başarılı bir eğitim-öğretimin gerçekleştirilmesi için öğrencilerin hazır bulunuşluklarının dikkate alınması gerekir. Ayrıca başarının sağlanabilmesi için uygun öğretim tekniği seçilmelidir. Öğretim tekniğini seçerken de “kazanımlara, öğrencinin bireysel farklılıklarına, öğretmenin bilgi donanımına ve becerilerine, öğretme ortamının fiziki şartlarına ve diğer koşulların uygun olmasına” dikkat edilmelidir (Jacobsen, 1985). Sanat eğitimi, bazı yöntemlerle sınırlandırılmamalıdır.

Geçmiş yıllardan günümüze kadar sanat eğitiminde pek çok yöntem denenmiştir. Kolaydan zora gitme, müzik ve seslerden faydalanma, kopyadan faydalanma, bellek eğitimi, çocuk sanatı yöntemi, sanat yoluyla eğitim gibi yöntemler, teknikler sayılabilir (Yolcu, 2004). Her insanın sanat eğitimi ihtiyacı olduğu düşünüldüğünde, becerileri, ilgi ve kapasiteleri de değişik olduğundan tek bir öğretim tekniğinden bahsetmek doğru olmaz. Öğretileceklerin, öğrencide davranış değişikliği yapması ve kalıcı olması bakımından, öğretmen alan bilgisi ve eğitim psikolojisi bilgisini bağlamında düşünerek kullanacağı teknikleri kararlaştırır.

Bu bağlamda, aşağıda sanat eğitiminde öğretmenlerin kullandığı öğretim yöntemlerinden bazıları açıklanmıştır.

Anlatım Yöntemi; bir konuya giriş yaparken, teorik bilgi verirken veya bir konuyu özetlerken çokça kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntem, günümüzde çoğunlukla sosyal bilimler alanında ağırlıklı olmak üzere, sözlü anlatımın gerekli olduğu tüm eğitim-öğretim etkinliklerinde tercih edilmektedir. Anlatım yönteminde öğretmen merkezde olup bilgiyi öğrencilere sunma durumundadır. Bilgi boyutundaki kazanımların kazandırılmasında çok tesirli olan anlatım yöntemi, aynı anda çok sayıda kişiye hitap edilebilmesi yönünden avantajlı bir yöntemdir. Bu yöntemin kullanılmasında başarılı olma, öğretmenin şahsiyetine, bilgi birikimine, ses tonuna, jest ve mimiklerine göre değişir. Bu yöntem ile ders anlatılırken canlandırma tekniği, betimleme ve açıklama ustalıklarla kullanılabilir.

Tartışma Yöntemi; tartışma yöntemi, birden fazla kişinin rastgele bir mevzuu, karşılıklı konuşarak, birbirini dinleyerek, tenkit ederek, gerekli durumlarda soru sorarak işlemesiyle gerçekleştirilen bir yöntemdir. Bir mevzu üzerinde öğrencileri düşünmeye yönlendirmek, iyi anlaşılmayan kısımlarını detaylı bir şekilde işlemek ve verilen bilgileri kalıcı hale getirmek için uygun bir yöntemdir.

Soru-Cevap Tekniği; genellikle sınıf içi uygulamalarda kullanılan bir öğretim tekniğidir. Sokrates tekniği olarak da bilinen bu tekniğin temeli, önceden hazırlanmış sorularla muhatabın zihnindeki gizli doğruları açığa çıkarma ve böylece ona gerçeği buldurmaya dayanır. Kavramayı kontrol etmede başvurulmuş mühim bir teknik olduğundan sorular bütün sınıfa yöneltilmeli, öğrencilere sorunun yanıtını bulmaları için yeterli süre tanınmalıdır. Yanıtlamaları için, öncelikle gönüllü öğrencilere fırsat tanınmasında fayda vardır. Doğru yanıtlar hemen pekiştirilerek kalıcılıkları sağlanmalıdır. Yanlış yanıtlayan öğrenciler azarlanmamalı, beklenen yanıt

bulmalarını sağlamak için onlara yeni sorular yöneltilmelidir. Öğrencilere sorulan sorular sınıfın tamamına gelişigüzel sorulmalıdır. Soruların, düşünmeye ve yorum yapmaya sevk edecek cinsten sorular olmasına dikkat edilmelidir.

Kopyalama Yöntemi; kopya yöntemi, çağdaş sanat eğitiminde öğrenmeyi güçlendiren bir yöntem olarak yer almaktadır. “*Sanatların doğadan çok, kendilerinden önceki sanatlara çok şey borçlu olduğu*” savından hareketle gerçekleştirilen araştırma çalışmaları, sanatsal öğrenmenin yalnız modelden değil, fotoğraflardan ve resimlerden faydalanılarak da oluşabileceğini göstermiştir.

Kopyalanan örnekler birer vericidirler ve kopyalayanın daha önceki deneyimleriyle bağlantı sağlayarak üç boyutlu görsel tecrübe kazandırır. Bu deneyimlerin birincisi kişide hafıza imgelerini zenginleştirir, ikincisi bellek imgelerinden ayrı olarak canlı imgeleri de zenginleştirir, üçüncüsü ise çok çizim yaparak doğru çizmenin ikinci koşulu olan motor-beceriye geliştirir (Kırısoğlu, 2002).

Öğrenmenin, taklit yaparak oluşabileceğini öne süren kuramcılarının görüşleri doğrultusunda, sanat eğitimi kapsamında kopya yöntemi kullanılmış, ancak noktası virgülüne bir kopya uygulaması, çoğu çevrelerce haklı olarak eleştirilmiştir. Çünkü yaratıcı davranışa ihtiyaç duyulmayan böyle bir uygulamada, yaratıcılığı geliştirme amacı güden sanat eğitime herhangi bir katkı sağlanamamaktadır. Okul sayılarının yeterli olmadığı, eğitim öğretim meselelerinin araştırılmadığı zamanlardan kalma, usta çırak ilişkisine dayalı, bugün de kimi zaman kullanılan bu teknik, öğrenciye önceden belirlenmiş çizimler verilerek bunların, karelere bölünerek, belirli yerleri işaretlenerek yeniden yaptırılmasına dayanır (Karayağmurlar, 2002).

Kopya yöntemi ile sanat eğitiminin, yaratıcılığı etkilediği düşüncesiyle çokça tartışılmıştır. Ancak kopya yöntemi günümüzde de sanat eğitiminde kullanılan bir yöntemdir. Çünkü olaya ön bilgiyle yaklaşılan kopyalar, insana problem çözmede ipuçları sunar ve bu şekilde onun yaratıcılığına imkân verir. Çocukluktan itibaren çizgide karşı karşıya kalınan kimi sanatsal problemler kopya tekniği yardımıyla öğrenilerek çözülebilir. Taklit kendine güvensiz bireylere güven kazandırır. Kopya ve taklit sanat eğitiminde bir amaç değil, bir araç, bir ders işleme tekniğidir. Her araç gibi, donanımlı ve ne yaptığını bilen öğretmenler tarafından uygulanırsa değiştirici, geliştirici olabilir ve yetenekli bireylerin gelişimini hızlandırabilir. Aksi takdirde kopya yöntemini doğru bulmayanları haklı çıkartacak kadar engelleyici ve köreltici

olabilir. Burada amaç sanatı öğrenmek ve öğretmektir. Bu amaca giden yolda kopya ile öğretme yöntemi tek yöntem değil, yöntemlerden sadece bir tanesidir.

Drama Yöntemi; drama, bireyler arasında direkt iletişim ve etkileşim sağlayarak bir olayı, oyunu, yaşantıyı tiyatro tekniklerinden faydalanarak, geliştirerek canlandırma olayıdır (Lehmann, 1986). Sanat eğitimi ise, okul içi ve dışındaki güzel sanatlara ait bütün dersler ve etkinliklerdir. Sanat eğitiminde hedeflenen, gözün, kulağın, dilin, vücudun ve jestlerin eğitimidir. Dolayısıyla sanat eğitimi tüm sanatsal alanlara açılarak, estetik eğitimle bütünleşerek, sanat ve estetik eğitimi birlikteliğini oluşturmalıdır. Bir disiplin olarak ortaya çıkan drama, eğitim sisteminde daha çok öğretim yöntemi olarak kabul edilmektedir. Herhangi bir dersin, bir konusunun öğretiminin, hem tiyatro tekniklerinden yararlanılarak, hem de dramaya has yeni teknikler oluşturularak ve eğitim biliminden destek alarak gerçekleştirilmesidir (Daşdağ, 2009).

Drama yöntemi, öğrencilerin hangi durumlarda ne şekilde davranmaları gerektiğini yasayarak öğrenmelerine yardım eden bir öğretme yöntemidir. Öğrencilerin sorun çözme ve iletişim kurma becerisini geliştirmektedir. Çok işlevsel ve faydalı olduğundan dolayı günümüz okullarında sıkça kullanılan bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu yöntem, oyunla gelişen, öğrenen ve kültürlenmiş çocuklar için daha verimli bir yöntem olarak görülebilir. Bu yöntemde gerçekleştirilen faaliyetlerin, yazılı metin olmaksızın, öğrencilerin yaratıcı anlatımlarına bağlı olarak gelişen ve drama olarak isimlendirilen oyunlaştırmalar ile anlık belirlemeler yoluyla hayal gücü ve yaratıcılığın gelişimine katkıda bulunduğunu söylemek mümkündür. Örneğin, resmi çizdirilecek konu ile ilgili olarak hayata geçirilen oyunlaştırma, öğrencilerin dil ve bedensel kabiliyetlerini harekete geçirdiği gibi görsel sanatlar dersinin konusuna dönük olumlu algılamaların oluşmasını da destekleyebilir (Atan, 2007).

Gösteri (Demonstrasyon) Yöntemi; bir eğitim-öğretim ortamında öğretmenin, öğrencilerin gözü önünde herhangi bir çalışmanın veya etkinliğin nasıl yapılacağını göstermek veya kuralı açıklamak için yaptığı işlemlere gösteri denir. Gösteri yönteminde, hem görsel hem işitsel duyarlar etkin olarak kullanılır. Öğretmen bu yöntemi kullanmadan önce yöntemin tesirini kuvvetlendirmek için hedef ve kapsamı iyi seçmeli, gerekirse önceden tecrübe etmeli, öğrencilerin ilgilerini uyanık tutacak şekilde hazırlık yapmalıdır. Bütün bu hazırlıklardan sonra yöntemin uygulamasına

geçilmelidir. Bu yöntem göze ve kulağa hitap ettiği için birey üzerinde oldukça etkilidir ve toplumdaki insan kaynaklarını kullanmak için en verimli yöntemdir (Küçükahmet, 2001).

Gösterinin en önemli yararı herhangi bir şeyin en iyi biçimde nasıl yapılacağını göstermektir. Bu bağlamda gösteri en uygun biçimde hazırlanmalı ve uygulanmalıdır. Bu süreçte grup içindeki öğrencilerden bir veya birkaçına, sunulan gösteri yaptırılarak, onların daha dikkatli bir şekilde gösteriyi izlemeleri sağlanmalıdır (Mac Naughton ve Williams, 1998). Gösteri esnasında soru cevap yöntemiyle de öğrenmeye katkı sağlanabilir (Yolcu, 2004). Gösteri yöntemi, fikirlerin, teorik bilgilerin ve anlatmanın yeterli olmadığı durumlarda etkili olan bir yöntemdir. Öğrenciler bu yöntemde deneyerek, görerek, işiterek ve yaşayarak öğrenme imkânı bulurlar. Gösteri yöntemi, özellikle plastik sanatlarda oldukça önemli ve yararlıdır.

Müzelerin Kullanılması Yöntemi; sanat eğitiminde müzelerin eğitim-öğretim amaçlı kullanılmasının önemine geçmeden önce müzenin tanımına bakmak gerekir. Madran (1999) müze kavramını şöyle tanımlamaktadır: “Müze, toplumun ve gelişiminin hizmetinde olan, halka açık, insana ve yaşadığı çevresine tanıklık etmiş malzemelerin üzerinde araştırmalar yapan, toplayan, koruyan, bilgiyi paylaşan ve sonunda inceleme, eğitim ve zevk alma doğrultusunda sergileyen, kâr düşüncesinden bağımsız, sürekliliği olan bir kurumdur.”

Galeriler ve müzeler aracılığıyla sanat eğitimi, Batı’da daha 19. yüzyılda ortaya çıkmıştır. Bugün gelişmiş ülkelerde hem sınıf öğretmenlerinin, hem de sanat eğitimcilerinin sıklıkla başvurduğu ve faydalandığı müzeler ve sanat galerileri, öğrenciler ve diğer bireyler için özel eğitim programları uygulamaktadırlar. Ülkemizde öğrencileri kapalı sınıf veya atölye havasından uzaklaştırarak daha canlı, yaşayan ve tecrübe kazandıran bir ortamda sanat derslerini işlemek, öğretmenlerde olduğu gibi öğrencilerde de mutluluk oluşturacaktır. Bu gereksinimi karşılayabilecek ve bu atmosferi oluşturabilecek yerlerin başında müzeler ve galeriler gelmektedir (Özsoy, 2002). Sanatçıların atölyeleri ve tasarımcıların stüdyoları da bu amaçla kullanılabilecek diğer alternatifleri oluşturmaktadır. Müzelerin ise günümüzde, modern eğitim anlayışı ve yaklaşımı bağlamında “tarihin, kültürün, sanatın ve bilimin yaşayarak öğrenilmesinde en etkili birer eğitim-öğretim ortamı olarak görev üstlendiği” kabul edilmektedir (Buyurgan ve Mercin, 2005).

Sanat eğitiminde görsel eğitim önemlidir. Bu sayede öğrenci kendi yeteneğini geliştirecek ve sebep-sonuç ilişkisini çıkarmayı öğrenecektir. Müze eğitimi, kültürel değerlerin, tarihi eserlerin ve çevresel zenginliklerin tanıtımı ağırlıklı olmalıdır. Müze, galeri, sergi salonu ve tanıtma odaları okulun çevreye açılmasında önemli etkinlik merkezleridir. Özellikle sanat eğitimi için gerektiğinde eğitim verilebilen, çevresine özgü yaşayış biçimlerini gösteren geleneklere, göreneklere ilişkin örneklerin sergilendiği bu yerler, okulda uygulanan eğitim programlarını desteklenmesi açısından gereklidir (Erbay, 1995).

Müzelerin eğitim amaçlı verimli bir şekilde iş görebilmesi için aşağıdaki yönergelerin dikkate alınması gerekir;

1. Müzede eğitim gerçekleştirecek görsel sanatlar öğretmeni gezilecek müzeyi ya da sergiyi mutlaka önceden ve uzman bir kişinin rehberliğinde gezmeli,
2. Müze, randevu alınarak ve en az yarım gün vakit ayrılarak ziyaret edilmeli,
3. Müze ziyaretleri mümkün mertebe eğitim öğretim müfredatındaki ders konu ve ünitelerine bağlantılı olarak düzenlenmeli,
4. Müzedeki tüm koleksiyonları bir defada gezip görmek yerine belli bir program ile ve belli temalarda çalışmalar yapılarak bölümler halinde gezilip görülmesine önem verilmelidir.

Bilgisayar Destekli Öğretim Yöntemleri; teknolojinin ve bilgisayara dayalı eğitim sistemlerinin hızlı gelişimi, hem yüksek öğretim kurumlarında hem de ilkökul ve ortaokullarda uygulanabilecek farklı eğitim-öğretim tekniklerinin oluşturulabilmesini olanaklı kılmıştır. Bilgisayar destekli eğitim, bir öğretim tekniği disiplini içinde eğitim öğretime teknolojinin aktif olarak entegre edilmesi ve bilgisayarların öğrenme öğretme ve okul yönetimi ile ilgili bütün faaliyetlerde kullanılmasıdır (Demirel, 2000). Başka bir ifadeyle bilgisayar destekli eğitim, öğrencinin bir bilgisayar başında, öğrencilerin verebilecekleri tüm karşılıklar ön görülerek hazırlanmış bir ders yazılımı ile karşılıklı olarak etkileşimde bulunarak kendi öğrenme hızına göre öğrenebildiği öğretim türü veya bu soruna ilişkin uygulama ve araştırma alanı olarak da tanımlanabilir (Ardahan, 2004).

Günümüzde hızlı bir biçimde gelişen teknoloji ve bunun sonucu olan bilginin üretilmesi ve transfer edilmesi, içinde bulunduğumuz dönemin en bariz özelliği olmuştur. Bilgi teknolojilerindeki hızlı gelişmelerin artması ve yayılması, bütün

toplumsal yapıları ve eğitim sistemlerini etkilemektedir. Bu teknolojilerin odak noktasında ise bilgisayarlar yer almaktadır (Tepecik ve Tuna, 2003). Bunun sonucunda eğitim öğretim etkinliklerinden yüksek verim almak, etkinlikleri zenginleştirmek amacıyla kullanılan bilgisayarlardan yararlanma gereği karşımıza zorunlu bir ihtiyaç olarak çıkmaktadır. Bilgisayarın öğrenmenin meydana geldiği bir ortam olarak kullanıldığı, öğretim sürecini ve öğrenci motivasyonunu güçlendiren, öğrencinin kendi öğrenme hızına göre yararlanabileceği, kendi kendine öğrenme ilkelerinin bilgisayar teknolojisi ile birleşmesinden oluşmuş bir öğretim yöntemi olan bilgisayar destekli eğitim yöntemi, günümüz eğitim ve öğretim sistemlerinde yer almaktadır (Akpınar, 1999).

Bilgisayar destekli eğitim yönteminde bireylere öncelikle bilgisayar parçaları, yazılım ve imge geliştirme ve benzeri bilgiler verildikten sonra, ilgili programda sunulan tasarım vasıtalarını keşfetmeleri için olanak sağlanır (Gel, 1997). Bu sağlandıktan sonra öğrenciler tasarımlarını gerçekleştirecek bilgi ve yeteneği kazanabilir ve bilgisayara, orijinal çalışmalarını ve bu çalışmalarla ilgili bilgilerini depolayabilirler.

Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi; çok alanlı sanat eğitimi yöntemi (ÇASEY), sanat tarihi, eleştiri, estetik ve uygulama ile tanımlanan dört önemli disiplinin birlikte ve uyumlu bir şekilde işlenerek sanat eğitiminin gerçekleştirildiği çağdaş bir sanat eğitimi yöntemidir. Çok alanlı sanat eğitimi yönteminin amacı, öğrencilerin görsel sanatları anlamalarını ve kuramsal tabanlı uygulamalarını oluşturabilmelerini sağlamaktır (Daşdağ, 2009). Çok alanlı sanat eğitim yönteminin diğer bir amacı da öğrencilerin sanatı takdir etme becerilerini geliştirmektir. Bu, sanatı yaratmak kadar, sanatın kavram ve teorilerini, ona tepki vermeyi ve yetileri de içermektedir (Clark ve diğerleri, 1989).

Çok alanlı sanat eğitimi yöntemi, gelişmiş ülkelerde ve özellikle ABD’de son yıllarda uygulanan ve bir diğer adı da Disipline Dayalı Sanat Eğitimi (Özsoy, 1998) olan çağdaş bir yöntemdir. Sanat eğitiminde yeni bir yaklaşım ve aynı zamanda yeni bir sanat eğitimi yöntemi olan bu yöntem, ABD’deki Getty Güzel Sanatlar Eğitim Merkezi tarafından 1982 yılında benimsenmiştir (Özsoy, 2003).

Çok alanlı sanat eğitimi yöntemindeki, dört önemli sanat disiplinine yakından baktığımızda bu disiplinlerin bireylere sağladığı faydaları görmek mümkündür. **Sanat tarihi**, bireylerin, tüm sanatların içinde olduğu dönem ve yerler ile alakalı bir

takım durumları anlamasına yardımcı olmaktadır. Hiçbir sanat eseri çevreden soyutlanmış bir boşlukta oluşturulamaz. Rastgele bir eserin bir bölümünün anlamlandırılması, onun koşullarını bilmeye bağlıdır. Sanat yapıtları insanın toplumsal alış verişlerinden beslenip oluşturulduğuna göre, bir sanat yapıtının doğru olarak anlamlandırılabilmesi için öncelikle sanatçının içinde yetiştiği toplumsal ve sosyal psikolojinin bilinmesi gerekir. **Sanat eleştirisi**, bireyin görme yeteneklerini geliştirmektedir. Sanat yapıtlarının betimlenmesi, çözümlenmesi, yorumlanması ve değerlendirilmesi gibi vazifeleri bulunan sanat eleştirisi, bu çözümlemeyi daha çok tarihsel şartlar içinde gerçekleştirir. **Estetik**, bireyin gördüklerinin özelliklerini ifade etmek üzere oluşturulmuş sözsel temellerle alakalıdır. Duyum bilimi ya da duyulur algılar öğretisi anlamında kullanılan estetik kavramı, sadece güzel objeyi değil, aynı zamanda güzelin öznel ve tinsel yaşanışını ve yaratılışını da kapsamaktadır. Estetik, güzellik olgusunu açıklamaya çalışan felsefe dalının bir kolu olarak düşünülebilir. Estetik eğitimiyle bireyler diğerlerinin görüşleri üzerinde dikkatli bir biçimde düşünerek ve dinleyerek öğrenirken, dünyaya daha çok eleştirel bakış açısıyla bakabilmektedirler. **Uygulama**; düşünmeyi, algılamayı, hissetmeyi, hayal etmeyi ve en önemlisi de faaliyeti içine alan bir seri insani yöntemleri gerekli kılar. Bu yöntemlerle egzersiz yapmak, bireylerin gelişimine olumlu katkı sağlar; incelikli yargıyı ve eleştirel hassasiyetin gereksinimi olan çağımızın karmaşık görsel uyaranları ve birçok iletişim aracıyla anlaşmasında başı çeker (Akgün, 2018).

Çok alanlı sanat eğitimi yöntemi ile öğrenme-öğretme, yukarıda değinilen dört disiplinin uyumlu bütünlüğünü ister. Uyumlu bütünleşme, bir bütünü oluşturmak için iletişim kurma sürecidir. Uyumlu bütünleşme öğrenmenin disiplinlerin içerisinde gerçekleştirilmesini kapsar. Uyumlu bütünleşmeye mevzu, esas kavram ya da öğrencilerin ilgileri, dönüştürme becerileri ve anlatımsal yetenekleri gibi gelişimsel basamaklar aracılığı ile erişmek olasıdır (Şahin, 2009).

Ayrıca bu yöntemlerle birlikte sanat eğitiminin, *Çok Kültürlü Sanat Eğitimi Yöntemi*, *Kültürler Arası Sanat Eğitimi Yöntemi* ve benzeri bazı özel öğretim yöntemleri de vardır.

2.4. Geleneksel Öğretim Yöntemi

Geleneksel öğretim yöntemi öğretmenin dersi anlattığı, öğrencilerin derse dinleyici olarak katıldığı öğretim yöntemidir. Başka bir deyişle öğretmenin aktif olduğu ve öğrencilerin pasif olduğu öğretim yöntemidir. Öğretimin merkezinde

öğretmen vardır. Bu nedenle dersin düzenine, öğrencilere nasıl yol gösterileceğine, öğrencilerin ve etkinliklerin nasıl değerlendirileceğine ve öğretimin ne zaman bitirileceğine hep öğretmen tarafından karar verilir.

Öğrenci zihni boş bir kutu (Genç, 2004) olarak kabul edildiğinden bilginin etkili biçimde anlatılıp öğretilmesi bu öğretimin temelini oluşturur. Bu öğretim yönteminde, öğretmen tarafından anlatılan bilginin öğrenci tarafından, anlatıldığı biçimde, sorgulanmadan ve eleştirilmeden özümsemişi anlayışı vardır. Dolayısıyla geleneksel öğretim ortamlarında bilginin öğrenci tarafından yapılandırılması ve öğretmen tarafından da bu sürecin değerlendirmeye alınması gibi durumlar söz konusu değildir. Bu tarz ortamlarda öğrencinin görevi öğretilcek bilgileri beklemek ve anlatılan bilgileri olabildiğince aklında tutmak, öğretmenin görevi ise müfredatta belirtilen içerikleri, öğrencilerin kapasitelerini göz önünde bulundurarak anlatmak ve aktarmaktır. Çırakoğlu (2009) geleneksel öğretim yönteminin oluşmasına sebep olan durumları ve anlayışları şöyle açıklamaktadır:

1. Eğitilmemiş öğrencilerin zihinleri, öğretmenin üzerine bir şeyler yazmasını bekleyen boş kâğıtlara benzemektedir.

2. Öğretmenin görevi bilgiyi vermek, öğrencinin görevi de bu bilgiyi almak ve gerektiğinde geri getirebilmektir.

3. Hangi öğrencilerin hangi seviyede olduklarına karar verilerek, öğrenciler sınıflandırılır ve aktarılacak bilgiler bu sınıf seviyelerine uygun bir dille anlatılır.

4. Eğitim - öğretim ortamında rekabetçi bir yapı vardır. Öğrenciler sınıftaki diğer öğrencilerden, öğretmenler de meslektaşlarından daha iyi sonuçlar almak için çaba sarf ederler.

5. Öğrenciler bilginin etkin olmayan alıcılarıdır. Esas olan boş kutuya benzeyen zihinlerin bilgiyle doldurulmasıdır.

6. Öğrencilerin diğer öğrencilerle ve öğretmenleriyle aralarında kişisel olmayan ilişkiler içerisinde eğitim yapılır. Eğitimde öğrenci ile öğrenci arasında ve öğrenci ile öğretmen arasında parça-bütün ilişkisi vardır. Taylor'un endüstriyel organizasyon modelinde olduğu gibi, öğrencilerin ve öğretmenlerin "eğitim makinesi" içerisinde değiştirilebilir ve yerleri doldurulabilir parçalar oldukları anlayışı vardır.

Günümüzde eğitim-öğretimle ilgili yaşanan sorunların nedenlerine bakılacak olursa, bu sorunların genellikle geleneksel öğretim yöntemlerinden kaynaklandığı görülebilir. Öğrencilerin bilgiyi yapılandıran, işleyen ve kullanan, eleştirel ve yaratıcı düşünen, problem çözen, araştıran, sorgulayan ve sorumluluk alan bireyler olarak yetişmesi gerektiği anlayışının eğitim uzmanları tarafından şiddetle savunulduğu günümüzde, geleneksel öğretim yöntemlerinin yapısı itibariyle sorunlara ve aksaklıklara yol açacağı söylenebilir. Geleneksel öğretim yöntemlerinin sorunlara yol açmasının bazı nedenleri aşağıdaki gibi sayılabilir:

1. Öğretmen, sınıfta aktiftir ve tek otorite olarak görülür, öğrenci ise pasif alıcıdır.
2. Ders kitaplarına aşırı bağımlılık vardır, farklı materyallerin kullanımına pek rastlanmaz.
3. Öğrencilerin kişisel farklılıklarına ve öğrenme gereksinimlerine dikkat edilmez.
4. Bilgiyi aktarmaya ağırlık veren öğretim anlayışı vardır, bilginin yapılandırılması söz konusu değildir.
5. Öğrenciler kendilerine aktarılan bilgileri sorgulamadan aynen kabul eder. Sorgulamanın, eleştirmenin ve yaratıcı yorumlar yapmanın pek mümkün olmadığı öğretim yöntemleri kullanılmaktadır.
6. Öğrenciler araştırmaya teşvik edilmez ve bilgiye ulaşmaları için çaba göstermeleri yönünde yönlendirilmezler.
7. Ürün ve sonuç değerlendirmesi vardır, süreç değerlendirmesi söz konusu değildir. Değerlendirmelerde, öğrencilerin kendilerine daha önce anlatılan bilgileri yorumlamadan, aynı şekilde geri iletmeleri istenmektedir. Dolayısıyla da öğrenciler çalışmaya değil, bilgileri ezberlemeye yönlendirilir.
8. Sınıf içinde öğrenciler arası ve öğretmen öğrenci arası etkileşim sınırlıdır. Öğretmen öğrenciye tek yönlü bilgi akışı söz konusudur. Öğrenci edindiği bilgileri sorgulamaz ve nedenini araştırma ihtiyacı hissetmez.

Öğretmenlerin, yukarıda sayılan bütün sınırlılıklarına ve olumsuzluklarına rağmen geleneksel öğretim yöntemini tercih etme sebepleri ise şöyle sıralanabilir:

1. Sınıf mevcutlarının çok kalabalık olması.
2. Ders müfredatlarının aşırı bilgi ile dolu yapısı.
3. Öğretmenlerin yetiştikleri eğitim kurumlarında çağdaş öğretim yöntem ve tekniklerini gerektiği kadar öğrenip kavrayamaması.
4. Geleneksel öğretim yönteminin daha kolay uygulanabilir olması.
5. Geleneksel öğretim yönteminin diğer yöntemlere göre daha ucuz ve sade olması.
6. Çağdaş öğretim yöntem ve tekniklerinin, güncel eğitim-öğretim stratejilerinin öğretmenler tarafından yeterince takip edilmemesi (Çoşkun, 2004).

Bunlarla birlikte, kısa zamanda çok bilgi sunulabilmesi, yeni konuya geçerken, geçmiş konuları tekrar ederken, konuyu özetlerken işlevsel olması da geleneksel öğretim yönteminin öğretmenler tarafından sıklıkla kullanılma nedenlerinden sayılabilir. Ancak burada önem verilmesi gereken durum, öğretmenlerin ders işleme sırasındaki konforunu sağlamak değil, öğrencilerin öğrenme sürecinden yararlanma derecesini yükseltmek olmalıdır (Diğler, 2011).

Geleneksel eğitim anlayışının, yalnız akademik başarı, içerik ve uğraş alanlarıyla ilgili bilgileri esas alan, bilgiyi otomatik olarak hiyerarşik bir şekilde öğrenciye sunan bir yapıda olduğunu söylemek olasıdır. Ancak son yıllarda öğrenme stratejilerinde meydana gelen dönüşümlerin, geleneksel öğretimi ve geleneksel öğrenci anlayışını değiştirmeye başladığı görülmektedir. Öğrenci merkezli öğrenmenin önem kazandığı, aktif öğrenme yaklaşımlarının eğitim-öğretimde kabul edilmeye başladığı söylenebilir.

Geleneksel öğretim yöntemi, öğrencinin neyi, ne kadar öğrendiğinin ölçülebileceği öğretim sürecini içermez (Diğler, 2011). Bu yöntemin uygulandığı öğretimin değerlendirilmesinin merkezinde güçlü bir biçimde öğretmen vardır (Orhan, 2004). Eğitim sisteminin geçirdiği hızlı gelişim ve değişimler, öğretim sürecinde de yeni teknik ve yaklaşımları ihtiyaç haline getirmiştir. Bu tekniklerden biri olan ve öğrenciyi merkeze alan istasyon tekniği, etkili bir şekilde kullanıldığında öğrencilere birçok beceri kazandırılabilir (Batdı ve Semerci, 2012). Bundan sonraki kısımda istasyon tekniği detaylı bir şekilde açıklanacaktır.

2.5. İstasyon Tekniği

2.5.1. İstasyon Tekniği Nedir?

Bilgi çağı olarak adlandırılan günümüzde bilim ve teknolojideki gelişmelere paralel olarak her şey baş döndürücü bir şekilde gelişime ve değişime uğramıştır. Bilgiyi işleyip üretme ve bireylerin bu bilgilerle donanıp çağdaş dünyada hak ettikleri yeri almalarını sağlama gibi dinamik işlevleri olan eğitim-öğretim sistemleri de bu değişimin dışında kalamamıştır. Çağdaş yaklaşımlar, zamanla çağın gerektirdiği öğrenme-öğretme ihtiyacını karşılamakta yetersiz kalan geleneksel yaklaşımın yerini almışlardır (Avcı, 2015). Yapılandırmacı yaklaşım, aktif öğrenme, işbirlikli öğrenme gibi çağdaş yaklaşımlardan yararlanarak, çoklu zekâ yaklaşımına göre öğrencilerin kendi öğrenmelerini gerçekleştirmelerini sağlayan öğretim yöntem ve tekniklerinden biri de istasyon tekniğidir. Bu teknik farklı zekâ alanlarına hitap eden ve öğrencilerin işbirliği içinde çalışma becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayan çağdaş bir öğretim tekniğidir. İstasyon tekniği, bazı tanımlamalara göre yöntem, bazı tanımlamalara göre ise teknik olarak kabul edilmektedir. Ayrıca istasyon tekniği farklı kaynaklarda öğrenme merkezi (learning center), öğrenme çemberi (learning circle), istasyon merkezleri, öğrenme istasyonu (learning station) gibi kavramlarla da isimlendirilmektedir ancak alan yazında bu kavramların hepsinin aynı anlama karşılık geldiği (Fraling, 1982 ; Fox, 2004) söylenebilir.

İstasyon tekniği, bütün sınıfın belirlenen hedeflere ulaşmak için her istasyonda çalışarak ve bir önceki grubun yaptıklarına katkı sağlayarak biraz daha ileri götürmeyi, yarım kalan bir işi tamamlamayı öğreten bir tekniktir (Gökalp, 2018).

Öğrenme istasyonları, değişik alanlarda çeşitli araç-gereçler ile belirlenen hedefler yönünde kişisel farklılıkları dikkate alan öğrenme düzeylerine uygun zorunlu ve isteğe bağlı faaliyetlerin tümüdür (Fehrle ve Schulz, 1977). İstasyon tekniği, katılımcıların gereksinimlerinin eş zamanlı olarak değişik aktivitelerle karşılandığı katılımcılara azami öğrenme olanağı sağlayan bir tekniktir (King-Sears, 2007).

Benek ve Kocakaya (2012), istasyon tekniğini, öğrencilerin sınıf ortamında ya da açık alanda, tek tek ya da grupça, bir dersi öğrenmek veya tekrar etmek amacıyla keşfetmeye yönlendirildiği, etkin öğrenmenin ve çeşitli tecrübelerin kazanıldığı, öğrencilerin kendi öğrenmeleriyle baş başa bırakıldığı öğretim tekniği olarak

tanımlamaktadır. Demirörs'e (2007), göre ise istasyon tekniği veya öğrenme istasyonları, öğrencilerin belirlenen birkaç konu çerçevesinde çalıştığı veya duruma göre konunun bölündüğü ve daha sonra çalışmaların birleştirilerek bir bütün halinde sınıfa sunulduğu bir ders işleme şeklidir.

2.5.2. İstasyon Tekniğinin Tarihsel Gelişimi ve Önemi

İstasyon tekniğinin tarihsel gelişimi ve dayandırıldığı temeller hakkında farklı görüşler vardır. Bu görüşlerden iki tanesi ön plana çıkmaktadır. Bu görüşlerden birincisini Demirörs (2007), şöyle anlatmaktadır: “Günümüzde çok önemli görülen istasyon tekniği, Helen Parhurst’ un, 1920 Dalton Planı bağlamında öğrencilerine branş odalarında, her branşa özgü verdiği iş talimatlarıyla doğmuştur. Helen Parhurst, bu çalışmasında öğrencilerine özgür bir ortam ve geniş çaplı olarak çalışma imkânı sağlamıştır. Dalton Planında öğrencilerin tayin edildikleri branşa özgü soru ve malzemelerle geniş çaplı olarak çalıştıkları, öğrencilerin, iş talimatlarıyla farklı branşlarda gelişmelerini amaçlayan ve kendi öğrenmelerini kontrol ettikleri branş odaları çalışması, bugünkü istasyon tekniğinin temelini oluşturmaktadır. Dalton Planı, Helen Parkhurst tarafından Dalton kasabası ortaokulunda uygulandığından dolayı Dalton Planı ismini almıştır. Dalton Planı’nda hedef, öğretimi öğrencilerin ilgilerine, yeteneklerine ve öğrenme güçlerine göre düzenlemektir. Böylelikle öğrencilerin, etkin bir biçimde katılarak, sosyal yeteneklerini ve diğer insanlara karşı sorumluluk duygularını geliştirmeye imkân sağlanmış olur. Bu çerçevede öğrenciler her ders için önceden hazırlanmış konuları alır ve o dersin laboratuvarında öğrenme gücüne göre öğrenir. Öğrenci konularla alakalı bir çalışma planı hazırlar ve bütün çalışmalar laboratuvarda yapılır, evde çalışma yapılmaz. Ayrıca bir konu öğrenilmeden ötekine geçilmez. Bireysel çalışılabileceği gibi, beraber çalışma da yapılabilir. Öğrencilerin günlük yaptıkları çalışmalar, hem öğrenci hem de öğretmen tarafından izleme kartlarına işlenir.”

İstasyon tekniğinin tarihsel gelişimi ve dayandırıldığı temeller hakkında ön plana çıkan ikinci görüşü ise Demir (2008), şöyle açıklamaktadır: “İstasyon tekniği, 1900’lü yılların başında Montessori Metoduna dayanan, daha sonra Dewey’in eğitim felsefesiyle şekillenerek, Piaget ve Vygotsky’nin yapılandırmacı görüşlerinden etkilenecek 1960’larda ve 1970’lerde tanınmış bir model olmuştur. John Dewey’in yaparak yaşayarak öğrenme düşüncesi, planlanan aktivitelerle öğrencilere kendi ilgi, gereksinim ve ön öğrenmelerini göz önüne alarak, tüm duyu organlarıyla öğrenme

olanağı sağlayan istasyon merkezleri ile uyumludur. Piaget'in bilişsel yapılandırmacı eğitim yaklaşımı ise, bireyin kendi öğrenmesini kendisinin inşa etmesini, devamlı çevreyle etkileşim içinde anlamlı şemalar oluşturarak öğrenmenin sağlanabileceğini savunmaktadır. Montessori Metodu adını, İtalya'nın ilk kadın pedagog doktoru olan Maria Montessori'den almaktadır. Montessori, 1907'de İtalya'da ilk çocuk yuvasını (Casa dei Bambini) kurmuştur. Montessori Eğitim Sistemi ile eğitim yapıldığı bu evlerde amaç her çocuğun bireysel becerilerine ve ilgi alanlarına, öğrenme hızına ve karakter özelliklerine uygun eğitim görmeleri olmuştur. Çocuk için hazırlanmış bir çevrede, çocuğun şahsiyetinin oluşumuna ve gelişimine yardım eden, onun bireyselleşmesini ve sosyalleşmesini önemli gören bir eğitim, bu eğitim sisteminin temelini oluşturmuştur. Bu okullarda çocuklar istedikleri materyaller ile istedikleri zaman ve istedikleri yerde çalışmış ve bu sayede öğrenciler kendi öğrenme sorumluluklarını alarak, yaparak ve yaşayarak öğrenmiştir.”

Eğitimin faaliyetlerinin amacı, öğrencilere sadece bilgiyi anlatmak değil, bilgiye erişme kabiliyetlerini ve yeteneklerini geliştirmek ve kazandırmak olmalıdır. Bunun için öğrencilere bilginin ezberletilmeden kavratarak öğretilmesi, karşılaştıkları yeni durumlarla alakalı problemleri çözebilme yeteneklerinin geliştirilmesi, yaparak yaşayarak öğrenmelerinin ve bilimsel süreç becerilerini kullanmalarının sağlanması gerekir. Çağdaş öğrenme yaklaşımlarıyla desteklenen istasyon tekniğinin, bu becerilerin kazandırılmasında önemli rol oynayan tekniklerden biri olduğu söylenebilir. Temelleri, Dalton Planı çerçevesinde oluşturulan branş odalarına ve Montessori Metodunun çocuk yuvalarına (anaokullarına) dayandırılan istasyon tekniği, eğitim sistemimizde, bireysel farklılıklara hitap eden, çoklu zeka kuramı ve yapılandırmacı öğrenme yaklaşımıyla desteklenen, yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlayan ve işbirlikli öğrenme becerisini geliştirmeye yardımcı olan çağdaş bir öğretim tekniği olarak 2005 yılından beri kullanılmaktadır.

2.5.3. İstasyon Tekniğinin Aşamaları

İstasyon tekniği, konunun aşama aşama uygulandığı ve öğrencinin merkezde olduğu bir tekniktir. Gruplardaki öğrenciler her aşamada kendilerinden önce çalışan grubun çalışmalarını geliştirerek çalışmayı bir derece ileriye taşımaktadır (Gözütok, 2007; Sönmez, 2009). İstasyon tekniğinde hedeflenen sonuçların elde edilebilmesi için, her aşamanın dikkat edilerek hazırlanması ve belirlenen etkinliklerin özenle

uygulanması önemlidir. Bundan dolayı öğretmenin çok özenli bir ön hazırlık yapması ve yaratıcı bir yaklaşım sergilemesi gerekir. İstasyonların uygulamadan önce hazırlanmış olması ve uygulama etkinliklerinin çok iyi planlanmış olması, öğrencilerin görevlerini hedeflendiği biçimde yerine getirmelerini sağlama bakımından vazgeçilmez bir öneme sahiptir. Yapılan planlama ile hem sınıfta oluşabilecek karışıklık önlenmiş ve hem de zaman etkili kullanılmış olur. Gerçekleştirilecek faaliyetler için gerekli olan araç-gereçler önceden ayarlanmalı ve hangi istasyonlarda kullanılacaksa o istasyonlara yerleştirilmelidir. Yapılan ön hazırlıklardan sonra uygulamaya geçilmelidir.

İstasyon tekniğinin uygulama aşamalarını; hedeflerin belirlenmesi, planların ve etkinliklerin hazırlanması, kullanılacak malzemelerin düzenlenmesi, grupların seçilmesi, sürenin planlanması, istasyon tekniğinin uygulanması ve değerlendirmenin yapılması (Schmidt ve Harriman, 1998) şeklinde sıralamak mümkündür.

1) Hedeflerin Belirlenmesi

Öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanımında ilk ve en önemli aşama hedefleri belirlemektir. İstasyon tekniğinin de uygulamasına başlamadan önce, gerçekleştirilecek etkinliğin hedefleri kararlaştırılmalı, daha sonra belirlenen hedeflere göre istasyonlar ve uygulanacak etkinlikler hazırlanmalıdır. İstasyon tekniğinde, hedeflerin uygulanabilir olması ve katılımcı öğrencilerin seviyesine uygun olması tekniğin amacına ulaşması bakımından önemlidir. Hedefler belirlenirken farklı düzeydeki öğrencilerin az da olsa başarıyı tatmasını sağlayan uygun öğrenme alanlarının oluşturulmasına da dikkat edilmelidir.

Hedefler, ilgili dersin içeriğine, işlenecek konuya ve öğrenci sayılarına göre farklı olabilmektedir. Örneğin, matematik dersi için oluşturulmuş bir istasyonda matematiksel kavram ve becerilerin kazandırılması hedef olabilirken, bir fen dersi için, deney yapma becerisini kazandırmak hedef olabilmektedir. İstasyon tekniğinde kaliteli ve kalıcı öğrenmenin sağlanabilmesi için, öğrenciler belirlenen hedeflerden ve tasarlanan etkinliklerden önceden haberdar edilmeli ve uygulamalarda ona göre yönlendirilmelidir (Sönmez, 2009). Öğrencilerin istasyon merkezinde neler öğreneceklerini bilmeleri, onların öğrenme esnasında daha etkin davranmasına yardım eder (Gagne, 1985).

2) Planların ve Etkinliklerin Hazırlanması

İstasyon tekniğinde hedef belirlemenin ardından, öğrencilerin belirlenmiş hedeflere erişebilmesi ve ilgili davranışları kazanabilmesi amacıyla etkinlik tasarlanır ve bu etkinlikler ile ilgili durumları en ince ayrıntısına kadar düşünerek uygulanabilir esneklikte planlanır. Ders planlarındaki etkinlikler, hedeflere yönelik olarak hazırlanırken, öğrencilerin ilgilerine ve gereksinimlerine göre şekillenmeli ve hangi ders için kullanılacaksa o dersin öğretim programındaki konu alanıyla ilişkilendirilmelidir.

İstasyon tekniğinde tasarlanan etkinlikler öğrenci merkezli olmalıdır; bu nedenle etkinlikler hazırlanırken katılımcıların bilgi birikimlerine, öğrenme güçlerine ve seviyelerine dikkat edilmelidir. İstasyonlarda yapılacak etkinlik çalışmaları, gruptaki bütün öğrencilerin yapabileceği zorluk derecesinde ayarlanmalıdır (Dosch, 1998).

İstasyon tekniğindeki etkinlikler ile ilgili olarak Manuel (1974) şunları kaydetmektedir: “Öğrenme istasyonlarında gerçekleştirilecek olan etkinliklerin belirli yönergeler göre hazırlanması gerekir; bu yönergeleri şöyle sıralayabiliriz:

- a. Etkinlikler, çocuğun gelişme becerisine, temel bilgisine, çalışma alışkanlığına ve yapılan alana karşı tutumuna katkıda bulunmalıdır.
- b. Tüm etkinlikler bireysel farklılıkları göz önünde bulundurmalıdır.
- c. Faaliyetler, çocukların olgunluğuna yaş düzeyine uygun olmalıdır.
- d. İstasyon merkezleri birçok farklı alanda yaratıcı, zorlayıcı deneyimler sağlamalıdır.
- e. Her planın amacı, en az öğretmen katılımının olmasıdır, öğretmen sadece rehberlik yapmalıdır.
- f. Planlar eksiksiz ve sıralı olmalıdır ki gelecekte tamamen veya kısmen tekrar kullanılabilirdir.
- g. Etkinlikler kendi kendini kontrol etme yöntemlerine veya grup değerlendirme yöntemlerine olanak sağlamalıdır.”

Öğrencilerin istasyonlarda öğrenebilmeleri için etkinliklerin nasıl yapılacağını bildiren yönergeler (Furutani, 2007) açık ve anlaşılır olmalıdır. Öğrencilerin istasyon değiştirirken sınıfta oluşturacakları gürültü ve kargaşayı önlemek ve hareketliliği kontrol altında tutabilmek amacıyla önceden, istasyonlar arası hareketin yönünü,

şeklini ve gerekli diğer bilgileri içeren bir hareket çizelgesi (Schurr, 1995) hazırlanmalıdır. İstasyonların yerlerini belirlemek ve göstermek amacıyla, sınıfın her yerinden rahatlıkla görülebilecek yerlere yerleştirilmek üzere tasarlanmış, taşınabilir ve dayanıklı malzemeden yapılmış istasyon isimlikleri (Schurr, 1995) hazırlanmalıdır. Göreve ilişkin motivasyonlarını güçlendirmek amacıyla, istasyonlarda görevli olan istasyon şeflerine üzerinde adı, soyadı, istasyon adı ve görevinin yazılı olduğu yaka kartları hazırlanmalı ve bulundukları istasyonun işleyişindeki görevleri net bir şekilde bildirilmelidir. Bunların yanı sıra istasyon tekniği etkinliklerinin uygulanacağı sınıf veya mekânın fiziki koşulları, öğrenci sayısı ve öğrencilerin seviyesi gibi faktörler göz önünde bulundurularak istasyonlar oluşturulmalıdır. Ancak istasyonlar, öncelikle öğrencilerin keşfetmelerine yardımcı olacak, bununla birlikte ön öğrenmelerini kullanmalarına ve yeni öğrenmeler gerçekleştirmelerine fırsatlar sunacak şekilde tasarlanmalıdır (Schmidt ve Harriman, 1998).

3) İstasyonlarda Kullanılan Araç ve Gereçlerin Düzenlenmesi

Öğrenme istasyonları, öğrencilerin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak farklı zekâ alanına hitap edecek şekilde düzenlenmelidir. Farklı zekâ türlerine hitap eden öğrenme istasyonlarında da farklı araç ve gereçlere ihtiyaç vardır. Öğrenciler çalıştıkları konuya ilişkin bu farklı araç ve gereçleri kullanmak suretiyle tecrübelerini hayata geçirme fırsatı yakaladıkları öğrenme ortamlarında, bilgiyi daha etkili biçimde öğrenebilirler. İstasyon tekniğinin yapısına göre oluşturulan istasyonlarda, istasyonun hedeflenen kazanımlarına göre seçilen ve öğrencilerin kolayca tecrübe edebileceği nitelikteki malzemeler temin edilmelidir (Gözütok, 2007). Hazırlanan araç ve gereçler birden çok duyuya hitap eden, çalışılan konuyla uyumlu olan, öğrencilerin yaratıcılıklarını tetikleyecek ve hayal güçlerini geliştirecek nitelikte olmalıdır. Öğrenme istasyonlarında kullanılacak malzemeler kullanılacağı derse göre değişiklik gösterebilir. Örneğin bir resim dersi istasyonunda (Şekil 2.1) boya malzemeleri malzeme olarak seçilirken, bir fen dersi istasyonunda deney malzemeleri istasyon malzemesi olarak seçilebilir.

İstasyon tekniğini uygularken bir kargaşanın oluşmaması için istasyonlarda çalışan öğrenciler görevlendirilebilir (Breyfogle ve diğerleri, 1976). Örneğin her bir istasyona bir şef tayin edilebilir ve istasyon şefleri bulunduğu istasyonda yapılan çalışmaları ve kullanılan araç ve gereçleri muhafaza etmek üzere görevlendirilebilir.

Ayrıca tüm öğrencilere, istasyonlarda ortak kullanacakları araç ve gereçleri nasıl kullanacaklarına ilişkin bilgilendirmeler uygulama başlamadan önce yapılmalıdır. Etkinliklerde kullanılan araç ve gereçlerin niteliği, bilinçli seçilip bilinçli kullanılmalarının öğrencilere birçok fayda sağladığı söylenebilir.

Şekil 2.1. Örnek Bir Resim Dersi İstasyonunda Kullanılacak Araç-Gereçler
(Araştırmacı tarafından çekilmiştir.)

Taşdemir (2015), öğrenme istasyonlarında kullanılan malzemelerin öğrencilere sağladığı yararları şöyle sıralamaktadır: “İstasyonlarda kullanılan bu malzemeler;

- Öğrencilerin dersin kazanımlarına daha kolay ulaşmalarını sağlar.
- Algılamayı ve öğrenmeyi kolaylaştırır.
- Etkili ve kalıcı öğrenme ortamı sağlar.
- Öğrencinin uygulamaya yoğunlaşmasını sağlar.
- Uygulamayı eğlenceli ve ilgi çekici yapar
- Öğrencinin aktif katılımını sağlar.
- Sürenin ekonomik kullanımını sağlar.”

4) Grupların Belirlenmesi

İstasyon tekniğinin, genel olarak öğrenci sayısının 30 veya daha az olduğu sınıflarda uygulanması tavsiye edilir. Ancak bu, istasyon tekniğinin daha kalabalık

sınıflarda uygulanamayacağı anlamına gelmez. Öğrenci sayısının çok olduğu kalabalık sınıflarda uygulanmak istendiğinde gözlem grubu oluşturulabilir.

Grup oluşturma, istasyon tekniğinin temel yapısıyla alakalı bir durumdur. Çünkü gruplar yoksa istasyon tekniği uygulanamaz. Yapılacak etkinlik, işlenecek konu veya kazandırılmak istenen kazanımlara göre grup (istasyon) sayısı ve gruptaki öğrenci sayısı değişebilir. Grup sayısının 4-5'i geçmemesi, her bir gruptaki öğrenci sayısının ise 6 öğrenciden fazla olmaması (Dosch, 1998) önerilmektedir.

Öğrenciler birlikte çalışarak fikir alışverişinde bulunabilirler ve öğrenme sürecinin sorumluluğunu birlikte paylaşabilirler (Breyfogle ve diğerleri, 1976). Öğrenciler gruplarındaki öğrencilerle birlikte istasyonlarda çalışırlar ve öğretmenin verdiği yönerge (el çırpma, düdük çalma v.b.) ile birlikte bulundukları istasyonu terk ederek başka bir istasyona geçerler (Campbell, 1989). Orada bir önceki grup tarafından yarım bırakılan işleri tamamlarlar. Ve böylece, tamamlanmamış bir işe katkı sağlayarak tamamlamanın ve bir şeyler başarabiliyor olmanın tadına varırlar.

5) Zaman Kullanımının Düzenlenmesi

İstasyon tekniğinin uygulama kısmında zaman kullanımı açısından problem yaşanmaması için, uygulama başlamadan önce çok iyi bir planlama ve hazırlık yapılmış olması gerekir. Her bir istasyonda öğrencilerin ne kadar süre çalışabilecekleri konusunda farklı görüşler olsa da bu görüşlerin vardıkları ortak nokta şöyle belirtilebilir. Bu süre yapılacak olan etkinlik sayısına, etkinliklerin özelliklerine, katılımcıların genel seviyelerine, kullanılacak ders saati sayısına göre değişkenlik gösterebilmektedir. Bu nedenle gruptaki süre kullanımı konusunda esneklik gösterilebilir ve bu durumda bütün değişkenleri bir arada düşünerek, öğretmen, grupların kullanılacağı süreyi planlama aşamasında kararlaştırmış olmalıdır.

6) Tekniğin Uygulanması

İstasyon tekniğinin uygulamasına geçmeden önce, hedeflerin belirlenmiş olması, uygulamaya dönük planların ve etkinliklerin hazırlanmış olması, istasyonlarda kullanılacak araç ve gereçlerin kararlaştırılıp, temin edilip, ilgili istasyonlara yerleştirilmiş olması, öğrenme istasyonlarında çalışacak öğrenci gruplarının belirlenip görevlilerin ve şeflerin görevlendirilmiş olması ve zaman kullanımının çok iyi planlanmış olması gerekmektedir.

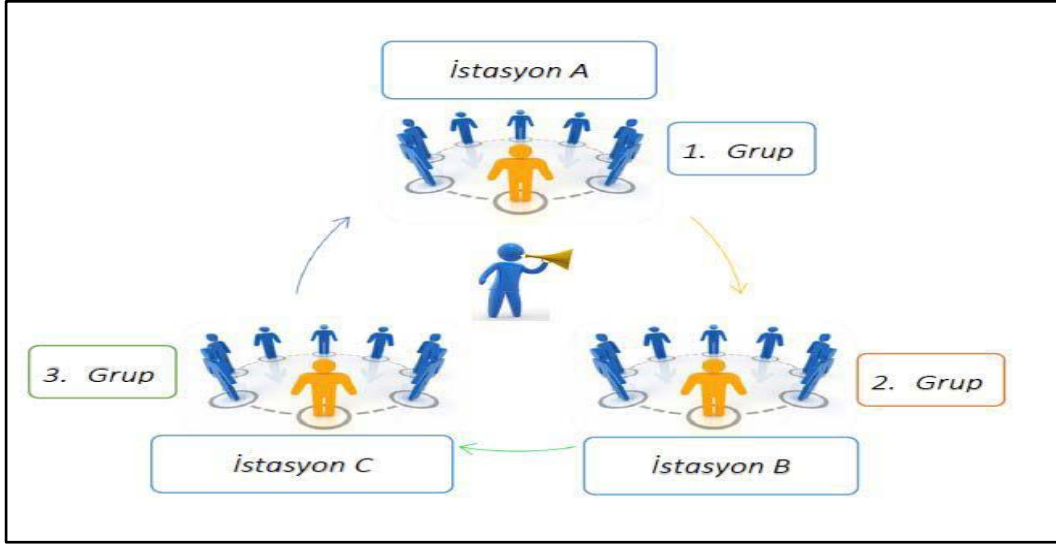
İyi bir ön hazırlıkla başlanması gereken istasyon tekniğinin uygulama aşamasında, daha sonra sınıf oturma düzeni, tekniğin doğasına uygun olacak ve grup (küme) çalışması yapılabilecek şekilde oluşturulur. İstasyon isimlikleri ilgili yerlere yerleştirilir. Her bir istasyonun gerçekleştireceği hedefler, kazanımlar ve görevler bir yönerge şeklinde yazılıp istasyonlara asılmış veya bu bilgiler özet halinde herkesin görebileceği şekilde sınıf tahtasına yazılmış olabilir.

Her bir istasyona, öğrencilerin o istasyonda çalışırken ihtiyaç duyabileceği renkli kağıtlar, kartonlar, fosforlu kalemler, boya takımları, yapıştırıcı, makas, çizgisiz kağıtlar, bilgi sayfaları vb. araç gereçler yerleştirilir. İstasyon şeflerine görevlerinin, yapılan çalışmaları ve ortak kullanılacak malzemeyi korumak olduğu hatırlatılır. Öğretmen bütün istasyonları hedef, amaç, görev ve kazanım bağlamında tanıtır ve öğrencilere zaman kullanımı, araç ve gereçlerin kullanımı, gruplar arası geçişlerin hangi yöne ve nasıl olması gerektiği gibi konularda bilgilendirici yönergeleri verir.

Öğretmen bir düdük sesiyle istasyon etkinliğini başlatır. İstasyonlardaki öğrenciler 6-7 dakika sürecek ilk çalışmalarını yaparlarken öğretmen sınıftaki istasyonları gezerek çalışmaları kontrol eder ve bu süreçte gerekli gördüğü durumlarda rehberlik ve yönlendirme yapabilir, onun dışında hiçbir grubun çalışmasına müdahalede bulunmaz.

6-7 dakikalık süre bittiğinde öğretmen ikinci kez düdük çalar ve istasyon şefleri hariç, istasyondaki diğer öğrenciler düdük sesiyle birlikte önceden belirlenmiş yönde, sessizce ancak hızlı ve düzenli bir şekilde yer değiştirir ve yerleştikleri yeni istasyonda bir önceki grubun yarım bıraktığı işi veya görevi kaldığı yerden katkı sağlamaya veya tamamlamaya çalışırlar (Campbell, 1989; Charner, Murphy ve Ford, 2005). İstasyonlar arası öğrenci hareketliliği Şekil 2.2'deki gibi devam ettirilir.

Bu şekilde 6-7 dakikada bir yer değiştiren istasyonların tamamında çalışmalar tamamlanıp süre bittiğinde istasyon şefleri kendi istasyonlarında ortaya çıkan çalışmaları toplayıp öğretmene teslim eder; öğretmen çalışılan konuyla ilgili bir değerlendirme ortamı oluşturur. En son, bütün sınıfın ortak emeğiyle ortaya çıkan ürünler şefler tarafından sınıfa sunularak sergilenir ve çalışma böylece sonlandırılır.

Şekil 2.2. İstasyonlarda Öğrencilerin Yer Değişimi (Ekemen ve diğerleri, 2017)

7) İstasyonların Değerlendirilmesi

Tüm istasyonlardaki çalışmalar bittikten sonra çalışmaların değerlendirilmesi gerekmektedir. Değerlendirmeler grup için değerlendirme şeklinde olabileceği gibi bireyler için değerlendirme şeklinde de yapılabilir. Farklı öğrenme istasyonlarındaki öğrencilerin farklı çalışmalar yapmış olmasının getirdiği karmaşık durumdan dolayı her bir öğrencinin yapılan çalışmadaki katkısının ne olduğunun ölçülüp değerlendirilmesi zor bir iş olarak görülebilir. Bu durumda öğretmen yapılan etkinliği değerlendirirken grup için değerlendirme yapabilir.

Değerlendirme sürecinde, uygulama aşamasında ortaya çıkan ürünler, öğrencilerin sorulan sorulara bireysel veya grupça verdikleri cevaplar, bitirilen etkinlikler, tutulan notlar, çalışma yaprakları vb. değerlendirilebilecek her çeşit veri, etkinliği değerlendirme, sonuçlandırma ve öğrencilere dönüt verme noktasında öğretmene kolaylık sağlamaktadır. Böylelikle öğretmen, istasyonlardaki uygulamaların faydalı olup olmadığını çok yönlü olarak gözden geçirebilmekte, daha tarafsız değerlendirme yapabilmekte ve daha sonra yapılacak uygulamalarda problem yaşamamak için notlar alabilmektedir (Demir, 2008).

2.5.4. İstasyon Tekniğinde Öğretmenin Görevleri

a. Uygulama Öncesinde Öğretmenin Yapacağı Görevler: Öğretmenin, istasyon tekniğinin uygulanmasından önce hedefleri belirleme, etkinlikleri karşılaştırma, tamamlanacak görevleri belirleme, kullanılacak araç ve gereçleri

hazırlama ve etkinliğin zaman planlamasını yapma gibi önemli görevleri vardır. Grupları belirleme, istasyonlara isim verme, şefleri görevlendirme, yönergeleri hazırlama ve öğrencileri çalışmaya katılmak için teşvik etme gibi görevler de öğretmenin, tekniğin başarıyla uygulanabilmesi için uygulama öncesi yerine getirmesi gereken sorumluluklarıdır.

b. Uygulama Sürecinde Öğretmenin Yapacağı Görevler: Öğretmen istasyon tekniğinin uygulanmasından önce yapması gereken bütün planlama ve hazırlıkları tam ve eksiksiz yaptıktan sonra, uygulama sürecinde öğrencileri kendi öğrenmelerini gerçekleştirmek üzere çalışmalarını baş başa bırakır. Bu süreçte öğretmen istasyonları gezer, gerek görürse ipucu verir, cesaretlendirir veya ihtiyacı olan öğrencilere yardım eder; bunun dışında uygulama sürecinde gözlem yapar, değerlendirmede yardımcı olacak notlar tutar ve gerekli gördüğü durumlar için anlık yönergeler verir ve her çalışma seansının bitiminde düdükle çalarak sürecin adım adım ilerlemesini sağlar. İstasyonlardaki çalışmaların uygulanması sürecinde öğretmenin genel görevi öğrenciye rehberlik etmek (Sears, 2007) ve daha sonra yapacağı değerlendirmeler için gözlem yapmaktır.

c. Uygulama Sonrasında Öğretmenin Yapacağı Görevler: Öğretmen uygulama sonrası, öğrencilerin istasyonlarda ortaya çıkardıkları ürünleri, çalışma kağıtlarını, öğrencilerin tuttuğu notları, kendi tuttuğu notları ve gözlem sonuçlarını bir araya getirerek yapılan istasyon tekniği etkinliğini değerlendirir ve bir sonuca varır. Değerlendirme ve sonucu hakkında öğrencilere geri bildirimde bulunarak bir sonraki etkinlikte kullanmak ve dikkat etmek üzere önemli notlar tutar. Uygulama tamamen sona erdiğinde öğretmen, gruplarda yapılan bütün çalışmaları ve çalışma kâğıtlarını bir araya getirir ve sınıftaki tüm öğrencilerin görebileceği biçimde, uygun bir yerde sergileyerek çalışmaya son noktayı koyar (Akpınar ve Ergin, 2006).

İstasyon tekniğindeki öğrenme istasyonlarını vagon olarak kabul edecek olursak, öğretmen uygulama öncesinde, uygulama sürecinde ve sonrasında bu vagonları yürüten lokomotif kadar önemli bir görev üstlenmekte ve bir o kadar önemli bir rol oynamaktadır.

2.5.5. İstasyon Tekniğinde Öğrencinin Görevleri

İstasyon tekniği, öğrenciyi merkeze alan tekniklerden biri olduğundan dolayı öğrenciler öğrenme sürecinde aktif durumdadırlar. Öğretmen liderliğinde öğrenciler

tüm sürece aktif bir biçimde katılarak uygulamadan değerlendirmeye kadar olan bütün süreç boyunca gerçekleştirilen etkinlikleri kendileri takip ederler. Bu nedenle öğrencinin, istasyon tekniğinde önemli görevleri vardır. Öğrenci öğrenme etkinlikleri boyunca istekli olmalı, bilgilerini oluşturmali, araç ve gereçleri amacına uygun kullanmalı, diğer grup üyeleri ile tam bir dayanışma göstererek aktif öğrenmeyi gerçekleştirmelidir.

2.5.6. İstasyon Tekniğinin Olumlu ve Olumsuz Özellikleri

İstasyon tekniğinin pozitif ve negatif özellikleri, tekniği uygulayacak ve yönetecek öğretmen, tekniğin uygulanacağı ders, işlenecek konu, katılımcıların sayısı, katılımcı öğrencilerin seviyesi vb. durumlara göre değişiklik gösterebilmektedir. İstasyon tekniğinin olumlu ve olumsuz özellikleri aşağıda belirtilmiştir.

a. İstasyon Tekniğinin Olumlu Özellikleri: İstasyon tekniği farklı zeka alanlarına hitap eden, işbirlikçi öğrenme becerisi gerektiren bir teknik olduğu için iyi uygulanırsa öğrencinin sorumluluk bilinci, sosyalleşme, yardımlaşma ve dayanışma gibi özelliklerini geliştirmeye yardım eder. Öğrenciler istasyonlarda kendi öğrenmeleriyle baş başa bırakıldıkları için istasyon tekniğinin, farklı fikirlerin üretilmesi, bilgilerin günlük yaşamla ilişkilendirilmesi ve yapılandırılması, yaratıcılığın geliştirilmesi ve öğrenmelerde kalıcılığın sağlanması gibi üst düzey becerilerin kazandırılmasında etkili olduğu söylenebilir. Gökalp (2018), istasyon tekniğinin olumlu özelliklerini ve yararlarını şöyle sıralamaktadır: İstasyon tekniği;

- Öğrenci merkezli bir yöntemdir, bu nedenle öğrenci süreçte aktiftir.
- Özel yetenekli öğrencilerin keşfedilmesini sağlar.
- Öğrencilerde işbirliği, yaratıcılık, katılmaktan zevk alma, kurallara uyma, iletişim yeteneği ve benzeri özelliklerini geliştirir.
- İçine kapanık öğrencilerin sürece etkin bir biçimde katılmalarına yardım eder.
- Öğrencilerin ders ile ilgilenmelerini ve güdülenmelerini sağlar.
- Katılımcı öğrencilerin özgüven duygusu geliştirmelerini destekler.

İstasyon tekniğinin olumlu özelliklerini ve öğrenciye sağladığı yararları Şekil 2.3'teki gibi özetlemek mümkündür.

Şekil 2.3. İstasyon Tekniğinin Yararları
(<https://www.slideshare.net/elifgllbdk/dev-56702350>, erişim: 10.10.2019)

b. İstasyon Tekniğinin Olumsuz Özellikleri: Öğrenciler bireysel farklılıklardan dolayı farklı öğrenme hızına ve farklı öğrenme şekillerine sahiptir. Bundan dolayı istasyonlardaki dinamik öğrenme süreci, bazı öğrenciler tarafından benimsenmeyebilir, önemsenmeyebilir ve sevilmeyebilir. Bazı öğrencilerin etkinlikler sırasında arkadaşlarıyla anlaşamamaları, ortak bir karara varamamaları ve bireysel davranmak istemeleri istasyonların verimini olumsuz etkileyebilir ve öğrencilerin sürece etkin katılımlarını engelleyebilir. Uygulama öncesi planlama ve teknik hazırlıklar iyi yapılmazsa, süre yetmeyebilir ve teknik amacına hizmet etmeyebilir. Etkinlikler sırasında öğrenciler etkili yönergeler ile ne yapacakları konusunda yeterince bilgilendirilmezlerse sınıfta gürültü ve kargaşa (Kryza ve diğerleri, 2007) çıkabilir. Bu ve benzeri olumsuz özelliklerinden dolayı istasyon tekniği, her grupta uygulanamaz, bu tekniğe hâkim olmayan her öğretmen bu tekniği uygulayamaz ve bu teknik her grupta aynı sonucu ve aynı başarıyı kazandıramaz demek mümkündür.

2.5.7. İstasyon Çeşitleri

İstasyon tekniği, uygulanacak ders ve konuya, öğrenci sayısına ve uygulama alanının fiziki koşullarına göre farklı şekillerde uygulanabilir. Uygulama öğretmenin istasyon tekniğine ve sınıfa hâkimiyetine, yapılacak etkinliklerin içeriğine ve kullanılacak araç ve gereçlere göre değişiklik gösterebilir. Aşağıda istasyon çeşitleri açıklanmıştır.

1) Sabit İstasyon

Büyük deney düzeneklerini ve çeşitli materyalleri barındırmak için yeterli ve sabit bir alana sahip olan istasyonlara sabit istasyon denir. Bu istasyonlarda çalışma alanları bellidir. Elektrik ve su tesisatı gibi sabit bir yerde olması gereken bağlantılara ihtiyaç duyulan çalışmalarda sabit istasyon kullanılır. Tüm istasyonlar öğrencilerin rahatça çalışabilecekleri sınıflarda kurulur. Öğrencilerin istasyonlarda çalışması mecburi değildir, hazırlanan ders araç gereçlerini kendi yerlerinde de kullanabilirler. Küçük sınıflarda istasyonlar pencere kenarı gibi bir yerlere de kurulabilir. Kimi istasyonlarda uygulama yapmak için yeterli alanı olan belirli sabit bir yere ihtiyaç vardır. Geniş alan gerektiren istasyonlarda çalışma alanı ona göre ayarlanmalıdır. Tahta, pano ya da duvar posterleri de sabit istasyonlarda kullanılabilir.

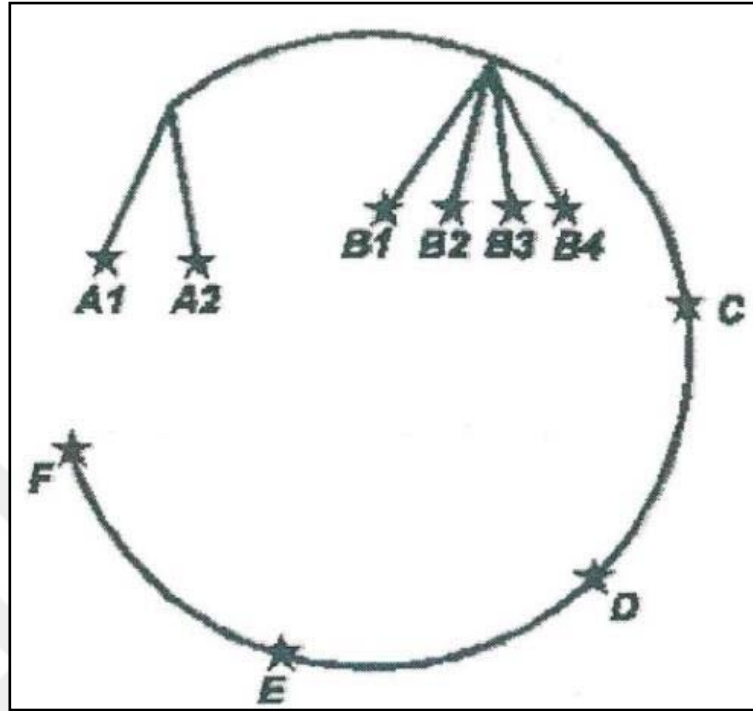
2) Dış İstasyon

Öğrencilerin sessizce çalışabileceği ve bilgi toplayabileceği istasyonlara dış istasyon denir. Bu tür istasyonlar, katılımcıların bilgi toplayabilmeleri ve öğrendiklerini gerçek yaşam ile ilişkilendirebilmeleri için kütüphane, okul bahçesi, okul koridoru gibi yerlerde kurulabilir. Bu istasyon çeşidinde okul ve okul dışı yaşam ilişkilendirilmiş olur. Örneğin astronomi eğitiminde öğrenciler okul bahçesinde güneşi izleyebilirler, biyoloji dersinde bitkileri bahçede inceleyebilirler. Çalışma şekline bağlı olarak dış istasyonun, öğrencilerin yaratıcılıklarının gelişmesi için en ideal istasyon türü olduğu söylenebilir.

3) Paralel İstasyon

Paralel istasyonlar, gruptaki her bir öğrencinin kabiliyetine ve becerisine göre düzenlenmiş değişik etkinlik türlerini içeren istasyonlardır. Bu istasyon çeşidinde merkez istasyonlar ve bu istasyonların içerisinde kişisel farklılıklara, hususi ilgilere hizmet eden seçilebilir istasyonlar mevcuttur. Paralel istasyonlara gelen katılımcılar kendilerine göre tercihte bulunarak arzuladıkları bir alt istasyona geçebilme hakkına sahiptirler. Bu kısımda dikkat edilmesi gereken şey, katılımcı adedinin çok olduğu durumlarda problem yaşanmaması için öğrenme malzemesinin değiştirilmeden defalarca kullanılabilmesidir. Geniş katılımcı grupları gerektiren durumlarda bu istasyon çeşidi kullanılmaktadır. Her seferinde aynı öğrenme çemberinin bir bölümü üzerinde değişik etkinlik türleri kullanılabilir. Böylece öğrencilerin özel

öğrenme ilgisine ve özel öğrenme yeteneğine hitap edilebilmektedir. Paralel istasyonu Şekil 2.4'te gösterilmektedir.

Şekil 2.4. Paralel İstasyonu (Erdağı, 2014)

4) Lokomotif İstasyon

İstasyonlarda tıkanmaların oluşmaması için öğrencilerin çalışma hızına ve sayısına göre hazırlanan veya çoğaltılan materyallerin bulunduğu istasyonlara lokomotif istasyon denir. Lokomotif istasyonlarda öğrenci sayısı kadar çoğaltılabilecek materyaller kullanılır. Materyallerin hazırlanması ve çoğaltılması masraflı olabileceğinden, öğretmen lokomotif istasyonların yerine paralel istasyonları tercih edebilmektedir.

5) Kontrol ve Servis İstasyonu

Öğrencilerin örnek sonuçların bulunduğu kontrol kâğıtlarından kendi çalışmalarını kontrol edebilmeleri için kurulan istasyonlar kontrol ve servis istasyonlarıdır. Öğrenciler, öğrenme istasyonlarında yaptıkları çalışmaları ve edindikleri bilgileri burada kontrol ederek çalışmalarına daha bir motive olarak devam etmektedir. Öğrencilerin kontrol kâğıdına bakıp kopya çekmelerine engel

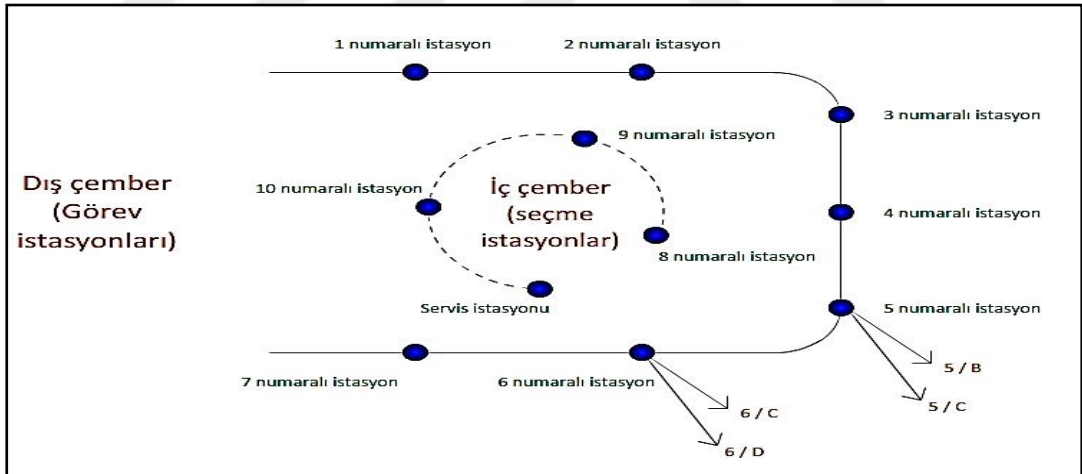
olmak için sonuçlar farklı bir istasyonda tutulmalıdır. Kontrol istasyonlarında öğrencinin sonuçları eşleştirebileceği örnek sonuçlar olması gerekmektedir.

6) Değişken Öğrenme İstasyonları

Değişken öğrenme istasyonları, öğrencilerin öğrenme durumlarına göre değiştirebildiği öğrenme istasyonlarıdır. Araştırmacılardan ve öğretmenlerden elde edilen bilgiler istasyonlarda kullanılır. Bu istasyonlardaki bilgilerin öğrenci düzeyine uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Bazen öyle durumlar olur ki bilginin büyük bölümünün değiştirilmesi gerekebilir. Böylece yeni öğrenme istasyonu oluşur. Bu öğrenme istasyonunda öğrencilerden daha çok başarılı olmaları beklenir.

7) Seçme İstasyon, Görev İstasyonu, Çift Çember

İç içe tasarlanmış iki istasyon çemberinden oluşan bu çeşit istasyonda istasyon çemberlerinden biri “esas” istasyondur, burada bütün öğrenciler temel konularla ilgili çalışmalar, aktiviteler gerçekleştirirler. Diğer istasyon çemberi ise “seçme” istasyonudur. Burada da öğrenciler ilgilerini çeken konularda çalışma gerçekleştirirler. Çift çember istasyonu Şekil 2.5’te gösterilmektedir.

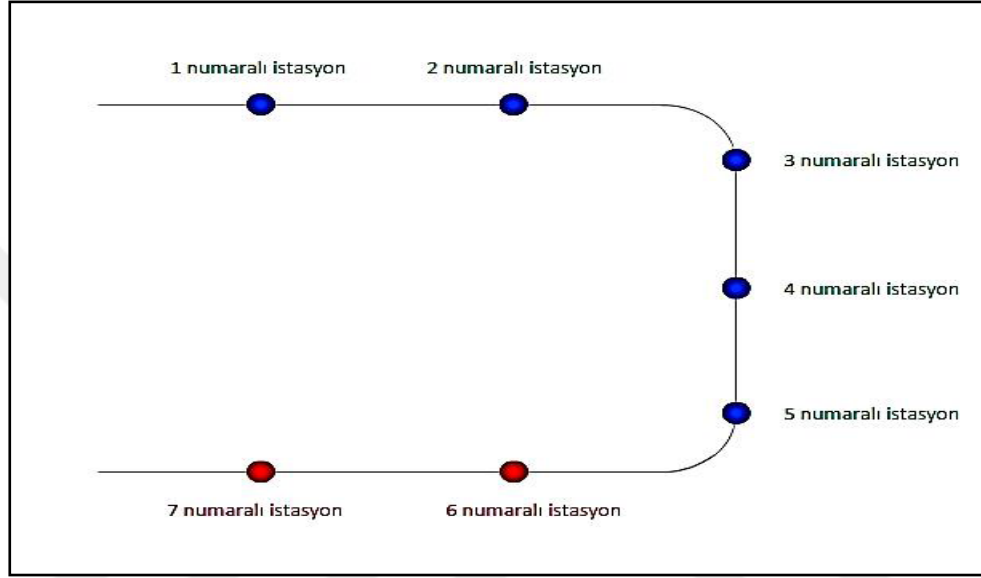

Şekil 2.5. Çift Çember İstasyonu (Erdağı, 2014)

8) Mantıksal ve Sistemik Öğrenme Çemberi

Mantıksal ve sistemik öğrenme çemberi, fen ve matematik çalışma alanlarında kurulan ve belirli bir sırası, sistematiği bulunan, öğrencilerin belirlenmiş bir sıraya göre çalışmak mecburiyetinde olduğu istasyonlardır. Buradaki öğrenme istasyonları basitten zora doğru hiyerarşik bir düzende dizilir. Başarı durumu iyi olan katılımcılar basit gördükleri ilk istasyonları atlayabilir kendilerine daha uygun olan

istasyonlardan devam ederek çalışmayı sürdürebilirler. Üstün kabiliyetli bireyler için hazırlanan ve seviyelerine uygun istasyonlar da mevcuttur. Bu istasyon çeşidinde öğrencilerin tamamının esas istasyonlarda etkinliklere katılmasına ve içeriğe hâkim olmalarına itina gösterilmelidir. Bu istasyon çeşidi alan yazında öğrenme çemberi ve öğrenme sokağı olarak da isimlendirilmiştir. Mantıksal ve Sistemik Öğrenme Çemberi Şekil 2.6’ da gösterilmektedir.

Şekil 2.6. Mantıksal ve Sistemik Öğrenme Çemberi (Erdağı, 2014)

2.5.8. Öğrenme Kuram ve Yaklaşımları Açısından İstasyon Tekniği

a. İstasyon Tekniği ve Yapılandırmacılık: Geleneksel öğrenme yaklaşımında öğrenci bilginin öğretmen tarafından kendisine aktarılmasını bekleyen, kendisine aktarılan bilgileri sorgulamadan kabul eden, ezberleyen ve ezberlediği şekilde geri getiren bilginin pasif bir alıcısıdır. Çağdaş öğrenme yaklaşımlarında ise öğrenci kendisine anlatılan bilgileri olduğu gibi kabullenen, öğretmenin yönlendirmesine ve şekillendirmesine hazır olan değil, bilginin yorumlanmasıyla yeni anlamların üretilmesi sürecine aktif bir biçimde katılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 1999).

Çağdaş bir eğitim ve öğretim yaklaşımı olan yapılandırmacı eğitim yaklaşımının en önemli özelliği, öğrencinin öğrendiği, keşfettiği bilgiyi yapılandırmasına, oluşturmaya, yorumlamasına ve geliştirmesine fırsat tanınmasıdır. Bilgiyi yapılandırmak ile bilgiyi algılamak aynı şey değildir. Bilginin yapılandırılması demek, öğrenilen bilginin yorumlanarak analiz edilmesi, önceden

öğrenilen bilginin yeni kurallar çerçevesinde açıklanabilmesi ve bilgi üzerinde düşündürme sürecinin geliştirilmesi demektir. Yapılandırmacı öğrenmenin özünü oluşturan bu üst düzey öğrenme becerileri sürecinde öğrenci aktif bir katılımcı olarak yer alır. Öğrenci bu yaklaşıma göre sadece okumak ve dinlemek ile yetinmemeli, öğrendiği bilgileri yorumlayabilmeli, tartışabilmeli, fikirlerini kendi cümleleri ile savunabilmeli, öğrendiklerine eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşabilmeli, sorgulayabilmeli ve böylece yeni bilgilerin üretilmesinde aktif rol alabilmelidir. Yapılandırmacı yaklaşımda “Öğrenciye ne öğretelim?” sorusu yerine, “Öğrenci nasıl öğrenir?” sorusu sorulur.

İstasyon tekniğinde öğretmen, öğrencilerin kendi öğrenmeleriyle yüzleşip bilgileri kendi yaşantıları yoluyla öğrenmeleri, problemin çözümü için yoğunlaşp yeni bilgileri keşfetmelerini sağlamak için istasyonlardaki öğrenmelere müdahale etmez, rehberlik eder, öğrencinin nereye gitmesi gerektiğini söylemek yerine gitmesi gereken yolu kendisinin bulmasına yardımcı olur. İstasyon tekniği uygulama öncesi hazırlıklarıyla, uygulama süreci etkinlikleriyle, yapılandırmacı öğrenme yaklaşımıyla uyumlu olduğu gibi, uygulama sonrası değerlendirme aşamasında da uyumludur. Çünkü istasyon tekniği için uygun görülen ve önerilen değerlendirme şekli yapılandırmacı kuramın önerdiği süreç değerlendirmesidir.

b. İstasyon Tekniği ve Çoklu Zekâ: Çoklu zeka teorisinin sahibi Gardner’a göre zeka, üretme ve problem çözme kabiliyetidir (Gardner, 1993). Gardner’ın çoklu zekâ teorisine göre 8 farklı zekâ alanı bulunmaktadır. Bunlar, Bedensel zekâ, Sosyal zekâ, İçsel zekâ, Dilsel zekâ, Matematiksel zekâ, Müziksel zekâ, Doğacı zekâ ve Görsel zekâdır.

Çoklu zekâ teorisi, birey merkezli bir zeka teorisidir (Tarman, 2002). Bu teoriye göre her birey zekâsını artırma ve geliştirme yeteneğine sahiptir. Zekâ değiştirilebilen ve öğretilebilen bir olgudur. Zekâ bir bütündür ve her birey 8 farklı zekâ alanlarının tümüne değişik oranlarda sahiptir (Selçuk, Kayılı ve Okut, 2004). Yapılması gereken şey dominant zekâ alanlarının geliştirilmesi değil, farklı birçok zekâ alanının çeşitli yöntem ve tekniklerle güçlendirilerek aktif hale getirilmesi ve zekânın tüm alanlarıyla bir bütün halinde geliştirilmesidir.

Katılımcıların değişik oranlarda sahip olduğu bütün zekâ alanlarına uygun eğitim etkinlikleri, istasyonlarda gerçekleştirilebilir. İstasyon tekniğiyle uyumlu düzenlenmiş öğrenme istasyonları; katılımcıların ihtiyaçları, ilgileri, yetenekleri,

öğrenme stilleri gibi bireysel farklılıkları dikkate alınarak oluşturulur. Bu nedenle istasyonlar tasarlanırken, katılımcıların bütün zekâ türleriyle uyumlu olacak çalışmaların hazırlanması ve bu istasyonlarda bütün zekâ türleriyle uyumlu malzemelerin bulundurulması, katılımcıların öğrenme sürecine daha etkin katılmasını sağlar.

2.6. Görsel Sanatlar Dersinde İstasyon Tekniğinin Kullanımı

Görsel Sanatlar dersi, diğer eğitim disiplinleriyle beraber eğitimin kazanımlarındaki bütünlüğün kurulmasına ve bireyin kendini gerçekleştirmesine yardımcı olan, hayal gücünün yaratıcılığın, el-göz-beyin koordinasyonunun geliştirilmesinde etkili olan, öğrencilerin gizli kalmış duygularını açığa çıkardığı uygulamalı bir derstir. Sanat eğitiminin çağdaş öğretim yöntemlerinden biri olan disiplin temelli sanat eğitimi yöntemine göre görsel sanatlar eğitimi, sadece uygulamadan ibaret olmayan, uygulama boyutunun, sanat tarihi, estetik ve sanat eleştirisi gibi teorik bilgi içeren diğer boyutlar ile birlikte bir bütün halinde işlenerek gerçekleştirilmesi gereken bir eğitimidir. Bu eğitimin uygulama kısmında öğrenciye bir uygulama yaptırılmadan önce, onun ile ilgili gerekli altyapıyı oluşturacak temel bilgilerin verilmesi ve nasıl yapılacağının gösterilmesi gerekir. Görsel sanatlar dersi bu yapıyla genel eğitimin temel dersleri olan matematik, fen bilimleri, sosyal bilgiler vb. dersler ile benzer özellikler taşıyan ve öğrencinin bir bütün halinde gelişmesi bakımından genel eğitimin içinde en az onlar kadar önem verilmesi gereken bir derstir.

Görsel sanatlar eğitiminde uygulama ile birlikte öğrenciye kazandırılması gereken teorik bilgiler olduğuna göre, temel derslerde başarıyla uygulanan öğretim yöntem ve teknikleri, görsel sanatlar dersinde de başarıyla uygulanabilmelidir. Bu düşünceden hareketle ve görsel sanatlar dersini geleneksel öğretim yöntemlerinin dışında, farklı ancak etkili ve çağdaş bir öğretim yöntemiyle işleme arayışıyla yapılan alan yazın taramasında, görsel sanatlar eğitimi alanında çağdaş ve etkili bir öğretim tekniği olan istasyon tekniğiyle araştırma çalışmasının yapılmadığı görülmüştür. İstasyon tekniği ile ilgili yapılan araştırma sonucunda ise, bu tekniğin görsel sanatlar dersinde de başarıyla uygulanabileceği anlaşılmıştır.

Görsel sanatlar dersinde yaptırılan uygulama çalışmaları bireysel yaptırılabilir gibi, işbirlikçi öğrenme yöntemi ve grup çalışması gibi yöntemler çerçevesinde, grupça da yaptırılabilir. Bu araştırma çalışmasında, 8. sınıf görsel

sanatlar dersi öğretim programında yer alan grafik tasarım çalışmalarıyla ilgili olan kazanımların kazandırılması bağlamında, deney grubunda logo ve afiş çalışmaları istasyon tekniğiyle yaptırılmıştır. Kontrol grubunda ise aynı çalışmalar geleneksel yöntemle yaptırılmıştır. Deneysel uygulamada yapılan testler ile toplanan veriler üzerinden istasyon tekniğinin görsel sanatlar dersi grafik tasarım çalışmalarının uygulama ve teorik bilgi boyutlarının öğretimindeki etkililiği saptanmaya çalışılmıştır.

Araştırma çalışmasının uygulamasına geçmeden önce gerekli hazırlıklar yapılmıştır. Deney grubunda yaptırılması düşünülen grafik tasarım çalışmalarıyla ilgili, her bir istasyondaki öğrencilerin üzerinde çalışabilecekleri farklı bir boyut oluşturacak şekilde çalışma alt boyutları belirlenmiştir. İstasyon çeşitlerinden Mantıksal ve Sistemik Öğrenme Çemberi çeşidinin kullanılmasına karar verilmiştir. Sınıflardaki öğrenciler 6'şar kişiden oluşan 5'er istasyon oluşturacak şekilde gruplara ayrılmıştır. Her bir istasyon için yapılacak grafik çalışmasının bir boyutu üzerinde çalışma görevi belirlenmiş ve istasyon isimlikleri yapılmıştır. Her bir istasyona bir şef tayin edilmiştir. 6-7 dakikalık seanslar şeklinde, öğrencilerin her seferinde farklı bir istasyonda çalışması sağlanmıştır. Öğrenme çemberindeki döngü bir ders saatinde tamamlanmış ve bu şekilde her uygulama çalışmasına iki ders saati ayrılmıştır. Etkinlikler en ince ayrıntısına kadar düşünülerek uygulama öncesi hazırlık ve planlama iyi yapıldığı için, uygulama sürecinde de gerekli durumlarda öğrencilere etkili yönergeler verildiği için herhangi bir problem oluşmamıştır. Uygulama esnasında araştırmacı gözlemler yapmış ve değerlendirmede kullanılmak üzere notlar almıştır. Uygulama bittiğinde istasyon şefleri bir araya gelerek kendi istasyonlarında ortaya çıkan ürünleri birleştirmiş ve bütün sınıfın ortak emeğiyle üretilen grafik tasarım çalışmasını sınıfa sunmuşlardır.

Araştırma çalışmasının uygulaması esnasında yapılan gözlemler ve toplanan verilerin analiz edilmesi sonucunda ulaşılan bulgular; istasyon tekniğinin, geleneksel öğretim yöntemine göre, öğrencilerin başarısı ve bu başarının kalıcılığı üzerinde daha etkili olduğunu, bu tekniğin görsel sanatlar dersinde de başarıyla uygulanabildiğini ve dersi daha eğlenceli ve ilgi çekici hale getirdiğini göstermiştir.

2.7. İlgili Araştırmalar

İlgili araştırmalar ele alınırken istasyon tekniği dışında, öğrenme merkezleri ve istasyonlarda öğrenme başlığı altında gerçekleştirilen araştırma çalışmalarına da yer

verilmiştir. Bunun nedeni istasyon tekniği, öğrenme merkezleri, istasyonlarda öğrenme modeli gibi kavramların alan yazında aynı anlama karşılık gelmesidir (Fraling, 1982 ; Fox, 2004). İlgili alan yazında istasyon tekniğinin Görsel sanatlar dersine yönelik öğrenci tutumu ve başarısı üzerindeki etkisini doğrudan inceleyen çalışmalara ulaşılamamakla birlikte, öğretim programında öngörülen etkinliklerin dışında yapılan kimi faaliyetlerle öğrencilerin derse karşı tutumlarının olumlu anlamda geliştiği sonucuna ulaşan çalışmalar bulunmuş ve bunlara da ilgili araştırmalar bölümünde yer verilmiştir. Yapılan alan yazın taramasında istasyon tekniğiyle ilgili erişilen, yurtiçinde ve yurtdışında yapılan araştırma çalışmaları incelenmiş ve ana hatlarıyla yazılarak aşağıda sıralanmıştır.

2.7.1. Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

Bu kısımda, yurtiçinde istasyon tekniği ile ilgili yapılan araştırmalara yer verilmiş ve bu araştırmaların önemli kısımları araştırmacı tarafından açıklanmış ve özetlenmiştir.

Maden ve Durukan (2010) tarafından yapılan “İstasyon Tekniğinin Yaratıcı Yazma Becerisi Kazandırmaya ve Derse Karşı Tutuma Etkisi” adlı araştırmada, istasyon tekniğinin ilköğretim öğrencilerinin özgün yazma kabiliyetleri ve Türkçe dersine yönelik tutumları üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Araştırma, 6. sınıfta öğrenim gören 47 öğrenci üzerinde yapılmış; bu öğrencilerin 25’i ile deney grubu, 22’si ile de kontrol grubu oluşturulmuştur. Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen “Yazılı Anlatım Değerlendirme Formu” ile MEB tarafından geliştirilen “Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” adlı iki veri toplama aracı kullanılarak toplanmıştır. Deney grubunda ders ve etkinlikler istasyon tekniğiyle, kontrol grubunda ise geleneksel öğretim yöntemiyle işlenmiştir. Araştırmanın sonunda, istasyon tekniğinin, öğrencilerin derse yönelik tutumlarına ve yaratıcı yazma becerilerine, geleneksel öğretim yöntemine nazaran olumlu yönde daha çok etki ettiği sonucuna varılmıştır.

Benek’in (2012), “İstasyonlarda Öğrenme Tekniğinin İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Fen ve Teknoloji Dersindeki Başarılarına Etkisi” adlı tez çalışmasında, istasyon tekniğinin, öğrencilerin Fen ve Teknoloji dersindeki akademik başarıları üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Araştırma, 7. sınıfta öğrenim gören 79 öğrenci üzerinde yapılmış; bu öğrencilerin 30’uyla deney grubu, 49’uyla da 25 ve 24 öğrenciden oluşan iki kontrol grubu oluşturulmuştur. İki hafta süren araştırmanın

verileri, “İstasyon Gözlem Formu”, “İstasyon Tekniği Görüşme Formu” ve araştırmacı tarafından geliştirilen “Başarı Testi” adlı üç veri toplama aracıyla toplanmıştır. Araştırmanın uygulama kısmında, dersler kontrol grubunda öğretim programındaki etkinlikler işlenerek yürütülürken, deney grubunda ise dersler istasyon tekniği kullanılarak işlenmiştir. Araştırmanın sonunda, istasyon tekniği ile yapılan etkinliklerin öğrencilerin akademik başarılarını ve bu başarının kalıcılığını iyi yönde etkilediği sonucuna varılmıştır. Ayrıca bu teknikle yapılan öğretim etkinliklerinin öğrenci davranışlarına olumlu katkılar sağladığı gözlenmiştir.

Batdı ve Semerci (2012) tarafından yürütülen “Derslerde İstasyon Tekniği Uygulamasının Yansıtıcı Sorgulaması” adlı çalışmanın gayesi, istasyon tekniğiyle işlenen dersin uygulanmasına ilişkin gözlemlerin, uygulama sonrası etkilerin, tekniğin olumlu-olumsuz yönlerinin, öğreticilik boyutu ile eksikliklerinin belirlenmesidir. Araştırma, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü öğrencilerinden “Öğretim İlke ve Yöntemleri” dersini alan 42 kız, 44 erkek toplam 86 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nitel yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın verileri, araştırmacıların uzmanlardan görüş alarak ve literatür taramasıyla geliştirdikleri “Açık Uçlu Sorular Formu” ile toplanmıştır. Araştırma sonunda, istasyon tekniğinin derste motivasyonu arttırdığı, bilgiyi yeniden yapılandırmayı ve kalıcı bilgiyi sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Taşdemir’in (2015), “Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf ‘Ülkemizin Kaynakları’ Ünitesinin İstasyon Tekniği ile Öğretiminin Öğrencilerin Akademik Başarısı ve Derse Karşı Tutumuna Etkisi” başlıklı tez çalışmasında, istasyon tekniğinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki başarılarına ve tutumlarına olan etkisi araştırılmıştır. Araştırma, 6. sınıfta öğrenim gören 45 öğrenci üzerinde yapılmış; bu öğrencilerin 22’siyle deney grubu, 23’üyle de kontrol grubu oluşturulmuştur. Araştırmada, deneysel desenin ön test son test kontrol gruplu modeli kullanılmıştır. Deney grubunda istasyon tekniği kullanılırken, kontrol grubunda mevcut öğretim programında yer alan yöntemlerle öğretim yapılmıştır. Altı hafta süren araştırmanın verileri “Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği” ve araştırmacı tarafından geliştirilen “Başarı Testi” ile toplanmıştır. Çalışma sonunda, deney ve kontrol gruplarının tutum puanları arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı ancak deney grubundaki öğrencilerin başarı puanlarının kontrol grubundaki öğrencilerin başarı puanlarına göre daha

yüksek çıktığı bilgisine ulaşılmış ve bu bilgi istasyon tekniğinin başarı üzerinde pozitif yönlü etki ettiği şeklinde yorumlanmıştır.

Karip'in (2016), "Farklılaştırılmış Görsel Sanatlar Öğretiminin 7. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı, Tutum ve Çalışmalarına Etkisi" başlıklı doktora tezinde, farklılaştırılmış görsel sanatlar öğretiminin öğrencilerin akademik başarıları, derse karşı tutumları ve çalışmalarına olan etkisi araştırılmıştır. Araştırmada deneme modellerinden ön-test son-test eşleştirilmiş yarı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırma, 7. sınıfta olan 57 öğrenci üzerinde yapılmış; bu öğrencilerin 29'uyla deney grubu, 28'iyle de kontrol grubu oluşturulmuştur. Araştırmanın uygulama kısmında deney grubundaki öğrencilere araştırmacı tarafından "renk bilgisi" ünitesi farklılaştırılmış olarak işlenmiştir. Kontrol grubu da aynı üniteyi aynı sürede okulun görsel sanatlar öğretmeni tarafından müdahale edilmemiş bir programla işlemiştir. Yedi hafta süren araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen "Akademik Başarı Testi" , "Dereceli Puanlama Anahtarı" ve Demirel (2011) tarafından geliştirilen "Görsel Sanatlar Tutum Ölçeği" ile toplanmıştır. Araştırmanın sonunda akademik başarı, tutum ölçeği ve dereceli puanlama anahtarından elde edilen puanlar kontrol edildiğinde farklılaştırılmış görsel sanatlar öğretiminin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin aldığı puanlar, öğretim programına müdahale edilmeyen kontrol grubu öğrencilerinin aldığı puanlardan anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulgu farklılaştırılmış görsel sanatlar öğretiminin öğrencinin başarısı, derse karşı tutumu ve çalışmaları üzerinde etkili olduğu şeklinde yorumlanarak sonuçlandırılmıştır.

Arslan'ın (2017), "Türkçe Öğretiminde İstasyon Tekniği Kullanımının Öğrencilerde Akademik Başarıya, Tutuma ve Kalıcılığa Etkisi" isimli tez çalışmasında, istasyon tekniğinin öğrencilerin başarısı ve Türkçe dersine ilişkin tutumlarına olan etkisi incelenmiştir. Araştırma, 6. sınıftaki 35 öğrenci üzerinde yapılmış; bu öğrencilerin 18'iyle deney grubu, 17'siyle de kontrol grubu oluşturulmuştur. Araştırmanın uygulama kısmında, dersler kontrol grubunda öğretim programındaki etkinlikler işlenerek yürütülürken, deney grubunda ise dersler istasyon tekniği kullanılarak işlenmiştir. Altı hafta süren araştırmanın nicel verileri araştırmacının geliştirdiği "Başarı Testi" ve Acat (2000) tarafından geliştirilen "Türkçe Dersine İlişkin Tutum Ölçeği" ile nitel verileri ise "Görüşme Formu" ve "Gözlem Formu" ile toplanmıştır. Çalışmanın sonunda, öğretim programındaki

etkinliklerin işlendiği kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı ve kalıcılık puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı, istasyon tekniğinin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin akademik başarı ve kalıcılık puanları arasında ise anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca hem deney grubu hem de kontrol grubu öğrencilerinin tutum puanlarında olumlu artışın olduğu sonucuna ulaşılmış, bütün öğrenciler istasyon tekniği ile yapılan öğretimi genel anlamda yararlı bulmuş ve araştırmadaki etkinliklere yönelik olumlu görüşlerini ifade etmişlerdir.

Abasız Tercan'ın (2019), “Matematik Dersi Üst Düzey Bilişsel Becerileri Kazandırmada İstasyon Tekniğinin Etkisi” adlı tez çalışmasında, ortaokul matematik dersinde istasyon tekniğinin üst düzey bilişsel becerilerin kazandırılmasına etkisi araştırılmıştır. Araştırmada deneysel desenlerden “ön test son test kontrol gruplu model” kullanılmıştır. Araştırma, 7. sınıftaki 54 öğrenci üzerinde yapılmış; bu öğrencilerin 27'siyle deney grubu, 27'siyle de kontrol grubu oluşturulmuştur. Dört hafta süren araştırma çalışmasında hem nicel, hem de nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma çalışmasının uygulama aşamasında, öğretim kontrol grubunda Millî Eğitim Bakanlığı öğretim programındaki tekniklerle yapılırken, deney grubunda ise öğretim istasyon tekniği ile yapılmıştır. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen “Oran Orantı Başarı Testi” ve “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” ile toplanmıştır. Araştırmanın sonunda, deney grubu ve kontrol grubu son test puanları ve başarı puan ortalamaları karşılaştırıldığında 0,05 anlamlılık düzeyinde deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, istasyon tekniğinin 7. sınıf öğrencilerinin matematik dersi başarısını artırdığı şeklinde yorumlanmıştır.

2.7.2. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Bu kısımda, yurtdışında istasyon tekniği ile ilgili yapılan araştırmalara yer verilmiş ve bu araştırmaların önemli kısımları araştırmacı tarafından açıklanmış ve özetlenmiştir.

Roberts (1999), “*Effects of Multisensory Resources on the Achievement and Science Attitudes of Seventh-Grade Suburban Students Taught Science Concepts on and Above Grade Level*” başlıklı doktora tezinde, öğrenme istasyonları kullanılarak hazırlanmış öğrenme istasyonlarının öğrencilerin fen başarısına ve fen bilimleri dersiyile ilgili tutumlarına etkisini araştırmayı hedeflemiştir. Araştırma, 7.sınıfta öğrenim gören 74 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın uygulama

kısımında deney grubunda öğrenme istasyonları uygulaması ile öğretim yapılmış, bunun için 4 öğrenme istasyonu oluşturulmuş ve bu istasyonlarda öğrencilerin öğrenme stillerine göre etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Kontrol grubunda öğretim programındaki yöntem ve teknikler (geleneksel yöntem) uygulanarak öğretim yapılmıştır. Araştırmanın verileri “Başarı Testi”, “Algılama Ölçeği” ve “Tutum Ölçeği” ile toplanmıştır. Araştırmanın sonunda toplanan verilerin analiz edilmesi sonucunda, deney grubu öğrencilerinin başarılarında ve tutumlarında anlamlı bir fark bulunmuş ve bu fark öğrenme istasyonlarının öğrencilerin başarısına ve tutumlarına önemli katkılar sağladığı şeklinde yorumlanmıştır. Ayrıca bu araştırmanın uygulaması esnasında, öğrenme istasyonları ile yapılan öğretimin, yeni ve zor konuların öğrenilmesinde de daha etkili olduğu gözlenmiştir.

Farkas (2002), *“Effects of Traditional Versus Learning –Styles Instructional Methods on Middle School Students”* başlıklı doktora tezinde, öğrencilerin öğrenme stillerine yönelik, birden çok duyusunu etkileyen öğretimin öğrencilerin başarısını, tutumlarını, empati becerisini nasıl etkilediğini araştırmayı amaçlamıştır. Toplanan veriler üzerinde yapılan incelemeler sonucunda, deney grubu öğrencilerinin, empati kurma becerilerinde de, kontrol grubu öğrencilerinden anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucuna varılmıştır.

Porter (2004), tarafından yürütülen *“Classroom Learning Centers: Study of a Junior High School Learning Assisted Program in Mathematics”* başlıklı araştırma çalışması, öğrenme istasyonları tekniğinin lise matematik dersinde nasıl uygulanabileceğini tespit etmek için yapılmıştır. Araştırma çalışmasında ön test son test deneysel desen kullanılmıştır. Araştırma çalışmasının yapıldığı okulda 5 ayrı sınıfta matematik ile ilgili problem çözme, ders anlatımı vb. isimli 5 ayrı öğrenme istasyonu kurulmuş ve bu istasyonlarda yapılan etkinlikler, gözlemler ve diğer araştırma faaliyetleri bir yıl sürmüştür. Araştırmanın verileri “Başarı Testi”, “Röportaj Soruları” ve “Görüşme Formu” ile toplanmıştır. Araştırmada toplanan verilerin incelenmesiyle, öğrenme istasyonları uygulamasının öğrencilerin matematik dersi başarısını artırıcı bir etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca deneysel uygulama esnasında yapılan gözlem çalışmalarına ait verilerden, öğrenme istasyonları uygulamasının öğrencilerin sınıf içi problemli davranışlarını azaltıcı bir etkiye sahip olduğu da anlaşılmıştır.

Lebak (2005), tarafından yapılan “*Connecting Outdoor Field Experiences to Classroom Learning: A Qualitative Study of the Participation of Students and Teachers in Learning Science*” başlıklı doktora tezi araştırması, okul dışında hazırlanan öğrenme istasyonlarında uygulanan eğitimin ve gerçekleştirilen faaliyetlerin, öğrencilerin derse yönelik alakaları ve derse katılımları üzerindeki tesirinin tespit edilmesi amacıyla yapılmıştır. İki yıl süren araştırmada nitel yöntem kullanılmış ve araştırmanın verileri, öğretmen gözlemleri, ses kayıtları ve görüşme formlarıyla toplanmıştır. Araştırmanın deneysel uygulama kısmında araştırmacı dışında üç danışman öğretmen ders vermiş, üç fen bilgisi öğretmeni sorumlu oldukları öğrencilerle araştırmaya dâhil edilmişlerdir. Araştırma sonunda toplanan veriler incelenmesiyle, öğrenme merkezleri kullanılarak hazırlanan ders dışı etkinliklerin yani öğrenme istasyonlarıyla yapılan öğretimin, öğrencilerin derse ilgilerini ve katılımlarını arttırdığı, öğretmenleriyle, arkadaşlarıyla ve ders araç gereçleriyle etkileşimlerini arttırmada olumlu katkı sağladığı anlaşılmıştır.

Furutani (2007), “*How Does One Successfully Implement Learning Centers Atthe Third Grade Level?*” - “İlkokul 3. Sınıflarda Öğrenme Merkezleri Nasıl Başarıyla Uygulanır?” başlıklı tezi için yaptığı araştırmayı, öğrenme merkezlerinin ilkokul 3. sınıfta nasıl daha etkili bir şekilde kullanılabileceğini belirlemek amacıyla yapmıştır. Araştırma, araştırmacının kendi çalıştığı kurumda ve sorumlu olduğu, 21’i deney grubunda, 18’i kontrol grubunda olmak üzere toplam 39 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı tarafından sınıf ortamı, okuma, yazma, resim, matematik vb. isimlerde 10 merkez-istasyon oluşturacak şekilde düzenlenmiş ve etkinlikler bir öğretim yılı boyunca hafta da 2 gün uygulanmıştır. Araştırmanın verileri “Başarı Testi”, “Gözlem Formu” ve anketler ile toplanmıştır. Veri toplama araçlarıyla toplanan verilerin incelenmesiyle, öğrenme merkezlerinin öğrencilerin başarılarını, derse ilgilerini ve katılımlarını arttırdığı, başarı durumu düşük öğrencilerin başarılarını yükseltmesine yardımcı olduğu ve genel olarak öğrenciler tarafından sevilen bir teknik olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Tseng (2008), tarafından yürütülen “*Effects of Using the Learning Station Model as a Phonics Remedial Program in an Elementary School*” - “Bir İlkokulda Öğrenme İstasyonu Modelinin Fonetik İyileştirme Programı Olarak Kullanılmasının Etkileri” başlıklı araştırma, öğrenme istasyonlarının ingilizce dersinde kullanılmasının öğrencilerin akademik başarılarına, tutumlarına, konuşma ve yazma

becerilerinin gelişimine etkisini araştırma amacıyla gerçekleştirilmiştir. 10 hafta süren araştırma 5. sınıfa devam eden ve İngilizce dersine ait başarı durumu düşük olan 10 öğrenci üzerinden gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri, araştırmacının geliştirdiği “Başarı Testi”, “Motivasyon Ölçeği”, “Tutum Ölçeği”, röportajlar, gözlem ve görüşme formları, ev ödevleri ile toplanmıştır. Araştırmada toplanan nicel verilerin analiz sonuçlarına bakıldığında; istasyon tekniğinin, öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları, konuşma ve yazma kabiliyetleri üzerinde olumlu katkısı olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın nitel verilerinden de, öğrencilerin istasyon tekniğiyle işlenen dersten daha fazla zevk aldıkları, derse daha fazla katılım gösterdikleri ve İngilizceyi öğrenebileceklerine dair özgüven geliştirdikleri anlaşılmıştır.

Geier ve Bogner (2011), tarafından yürütülen “*Learning at Workstations, Students' Satisfaction, Attitudes Towards Cooperative Learning and Intrinsic Motivation*” - “Çalışma İstasyonlarında Öğrenme, Öğrencilerin Memnuniyeti, İşbirlikçi Öğrenmeye ve İçsel Motivasyona Yönelik Tutumları” başlıklı araştırma, istasyon tekniğinin kullanılmasıyla öğrencilerin sigaranın zararlarıyla ilgili bilgilendirilmesi, istasyon tekniğinin işbirlikli çalışmaya ve içsel motivasyona etkisinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma çalışması 5. Sınıfta öğrenim gören 194 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler 2’li ve 3’lü gruplar halinde 10 farklı istasyonda çalışmış, her grubun istasyonlardaki çalışması 130 dakika sürmüştür. Araştırmanın verileri, “İçsel Motivasyon Ölçeği” ve “İşbirlikli Öğrenme Ölçeği” ile toplanmıştır. Araştırmanın uygulaması boyunca istasyonlardaki etkinlikleri tamamlayan gruplara istasyonların her biri için ayrı ayrı memnuniyet anketleri uygulanmıştır. Araştırmada toplanan verilerden elde edilen sonuçlar, öğrencilerin istasyonlardaki sigara karşıtı faaliyetlere katılmaktan memnun kaldıklarını göstermiştir. Ayrıca istasyon tekniğinin işbirlikli öğrenmeye ve kişisel motivasyona anlamlı bir etkisinin bulunmadığı ve kız öğrencilerin bütün testlerde erkek öğrencilere göre daha olumlu cevaplar vererek daha iyi puanlar aldığı tespit edilmiştir.

İstasyon tekniğinin uygulanmasına yönelik yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırma çalışmaları incelediğinde araştırmaların; Matematik, Türkçe, Sosyal Bilgiler, Dil Öğretimi, Okul Öncesi, Fen Bilimleri, İngilizce gibi derslerde uygulandığı ve Görsel sanatlar dersinde ise hiç uygulanmadığı görülmektedir.

Yapılan araştırmalarda derslerde istasyon tekniği uygulamasının; akademik başarı, derse karşı tutum, kalıcılık, yaratıcılık, sosyal gelişim, benlik algısı, eleştirel ve analitik düşünme becerisi, okuduğunu anlama, kavram öğrenmeleri, ev ödevlerini doğru olarak tamamlama, konuşma ve yazma becerilerinin gelişimi ve öğrenci derse katılımları üzerindeki etkisi incelenmekte ve ulaşılan sonuçlar da bu bağlamda yorumlanmaktadır.

2. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeline, çalışma grubuna, evren ve örnekleme, deneysel işlem basamaklarına, veri toplama araçlarına ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Bir araştırmada, yapılmak istenilenin nasıl yapılacağı, hangi yaklaşımla uygulama yapılacağı ve ne tür tekniklerin kullanılacağı araştırmanın yöntemiyle açıklanır. Kullanılan yöntemin doğruluğu araştırmanın güvenilirliğini etkiler. Yöntem, konunun ele alınma şekline göre inceleme, tanımlama ve neden sonuç çeşidi olmak üzere üç farklı tarzda incelenebilir (Kasalak, 2014).

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, yarı deneysel modellerden ön-test – son-test kontrol gruplu deneme modelinde yapılmıştır (Karasar, 2014). Sosyal bilimciler farklı araştırma tekniklerini kullanırlar, çünkü bazı araştırma soruları ancak ilgili tekniklerle cevaplanabilir. Yeni araştırmacılar hangi araştırma tekniğinin hangi problem için uygun olduğunu sıkça sorarlar. Bu soruyu cevaplamak kolay değildir, zira problemler ve teknikler arasında değişmez karşılıklar yoktur (Neuman, 2000).

İstasyon tekniğinin, ortaokul 8. sınıf görsel sanatlar dersinde yaptırılan grafik tasarım çalışmalarının uygulamasına ve öğrenci başarısına etkisini test eden bu araştırmada, nicel yöntem tercih edilmiştir. Araştırmanın modeli, Ön test - Son test Kontrol Gruplu Yarı Deneysel (Quasi-experimental) Modeldir. Araştırmanın nicel verilerini elde edebilmek için uygulama kısmında "yarı deneysel desen" yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde etkisi test edilen bağımsız değişken araştırmacı tarafından belirlenir, katılımcılar rastgele olarak gruplara ayrılır ve bağımlı değişken üzerindeki değişiklikler ölçülür (Freedman ve diğerleri, 2003). Bu yönteme ihtiyaç duyulmasının temel nedeni, herhangi bir “şeyin” etki derecesini test etmek ve sonucu pozitif ise, bundan yararlanılarak önerilerde bulunmaktır (Ekiz, 2003).

Bu araştırmada alt problemlerin test edilmesi için, kontrol gruplu ön test-son test deseni kullanılmıştır (Erden, 1995). Bu çeşit tasarımda deney için, katılımcılardan oluşan grup seçilir, kontrol ve deney grupları olmak üzere random (seçkisiz) olarak ikiye ayrılır. Deney grubuna deney uygulanır ve daha sonra kontrol ve deney gruplarına uygulanan ölçüm sonuçları karşılaştırılır. Farklı katılımcılardan oluşan deney ve kontrol gruplarının ölçümlerinin kıyaslanması nedeniyle bu desen,

ilişkisizdir. Buradaki gaye iki grup arasında deney neticesinde bağımsız değişkenin bir değişikliğe sebep olup olmadığını tespit etmek ve ortaya çıkarmaktır. Bununla birlikte denekler, deneysel işlemten önce ve sonra bağımlı değişken ile ilgili olarak ölçüldükleri için kontrol gruplu ön test-son test desen, ilişkili bir desendir (Büyüköztürk, 2001; Walker, 1987).

Araştırmanın denekleri, 2019-2020 öğretim yılında Abdulcelil Candan İmam Hatip Ortaokulu'nun 8. sınıf öğrencileri arasından iki grup şeklinde belirlenmiştir. Sınıflardan iki tanesi, seçkisiz atama yoluyla deney grubu olarak, öteki iki tanesi de kontrol grubu olarak atanmıştır. Katılımcı öğrenciler deneysel uygulamadan önce ve sonra bağımlı değişkenler ile ilgili olarak teste tabi tutulmuşlardır. Deney grubunda grafik tasarımı konularının İstasyon tekniğiyle verilmesi etkinlikleri uygulanırken, kontrol grubunda ise geleneksel öğretim yöntemleri uygulanmıştır.

Deneysel araştırma çalışmasında, Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında (MEB, 2018) 8. sınıf öğrencileri için belirlenmiş kazanımların kazandırılması bağlamında, grafik tasarımı konularının (logo - afiş) öğretilmesine ve uygulanmasına çalışılmıştır. Konular ve uygulamalar, kontrol grubundaki öğrencilere geleneksel öğretim ile deney grubundaki öğrencilere ise, İstasyon tekniği ile uygulanarak iki grup arasındaki farklar, öğrencilerin başarıları, öğrenilenlerin kalıcılığı ve görsel sanatlar dersine yönelik tutumları, araştırmanın amacı ve alt problemleri bağlamında incelenmiştir.

Ön test - son test kontrol gruplu yarı deneysel modelde yansız atama ile belirlenmiş iki ayrı gruba aynı bağımsız değişken düzeyi uygulanır ve deney öncesi ölçmenin bağımlı değişkeni etkileme olasılığının yüksek olduğu durumlarda tercih edilir (Karasar, 2014). Araştırma deseninde yer alan semboller aşağıdaki gibidir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2010).

Araştırmanın Deseni: Ön Test - Son Test Kontrol Gruplu Yarı Deneysel Model

Gruplar	Ön Test	Deneysel İşlem	Son Test	Kalıcılık Testi
DG ₁	O _{1.1}	X	O _{1.2}	O _{1.3}

DG ₂	O _{2.1}	X	O _{2.2}	O _{2.3}
KG ₁	O _{3.1}		O _{3.2}	O _{3.3}
KG ₂	O _{4.1}		O _{4.2}	O _{4.3}

Modelde kullanılan sembollerin açıklaması aşağıdaki gibidir:

X: İstasyon tekniğiyle öğretim

DG₁- DG₂: Deney grupları

KG₁- KG₂: Kontrol grupları

O_{1.1}, O_{1.2}ve O_{1.3}: Birinci deney grubunun ön test, son test ve kalıcılık testi ölçümleri

O_{2.1}, O_{2.2} ve O_{2.3}: İkinci deney grubunun ön test, son test ve kalıcılık testi ölçümleri

O_{3.1}, O_{3.2} ve O_{3.3}: Birinci kontrol grubunun ön test, son test ve kalıcılık testi ölçümleri

O_{3.1}, O_{3.2} ve O_{3.3}: İkinci kontrol grubunun ön test, son test ve kalıcılık testi ölçümleri

Not: Kalıcılık testi, Başarı belirleme testi için yapılmıştır. Görsel sanatlar dersi tutum ölçeği için kalıcılık testi yapılmamıştır.

3.2. Deneysel Süreç

Çalışmada, istasyon tekniğiyle ders işlemenin, katılımcı öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları ile görsel sanatlar dersi akademik başarıları üzerindeki etkisi incelenmiştir.

Uygulama sürecinde deney ve kontrol grubu olmak üzere iki grup oluşturulmuştur. Gruplarda yer alanların tamamı ortaokul sekizinci sınıflarda öğrenim gören kız öğrencilerinden oluşmaktadır.

Deney grubu öğrencileriyle Tablo 2’de sırasıyla gösterilen ve istasyon tekniği kullanılarak tasarlanmış öğretim sürecindeki etkinlikler, kontrol grubu öğrencileriyle de Tablo 3’te gösterilen ve Görsel sanatlar dersi yıllık planında gösterilen etkinlikler

yürütülmüştür. Kontrol grubu öğrencileriyle ek olarak başka uygulama yapılmamıştır.

Çalışmada kullanılacak veri toplama araçlarından görsel sanatlar dersi tutum ölçeği kullanıma hazır olduğu için nihai uygulama öncesi iç tutarlılık sınaması yapılmıştır. Ulaşılan bulgular ölçeğin bu çalışma için güvenilir sonuçlar vereceğini göstermiştir. İkinci veri toplama aracı olan başarı belirleme testi araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Geliştirilme süreci “Verilerin Toplanması” başlığında verilen testin madde güçlük ve ayırt edicilik indeksleri hesaplanmıştır. İlk uygulamada ulaşılan sonuçlar 12 maddenin (4, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 18, 19, 23 ve 26) güçlük ve ayırt edicilik değerlerinin istenilen düzeyde olmakla birlikte diğer maddelerden düşük olduğunu göstermiştir. Bunun üzerine araştırmacı tarafından vasat değerler elde eden 12 madde testten elenmiş, alan uzmanlarından alınan görüşler doğrultusunda yerine yeni maddeler eklenmiştir.

Bu haliyle başarı belirleme testi tekrar uygulanarak, testteki maddelerin güçlük ve ayırt edicilik indeksleri hesaplanmıştır. Başarı belirleme testine ait madde güçlük ve ayırt edicilik değerleri Tablo 3.1’de verilmiştir:

Tablo 3.1. Başarı Belirleme Testi Madde Güçlük ve Madde Ayırtıcılık Değerleri

Madde	Doğru Yanıtlayan Sayısı	Yanlış Yanıtlayan Sayısı	Güçlük Değeri (p)	Ayırtıcılık Değeri (r)
Soru1	102	7	0.91	0.53
Soru2	93	16	0.78	0.48
Soru3	93	16	0.86	0.52
Soru4	88	21	0.82	0.54
Soru5	85	24	0.75	0.63
Soru6	83	26	0.62	0.52
Soru7	78	31	0.69	0.57
Soru8	73	36	0.74	0.59
Soru9	71	38	0.78	0.64
Soru10	71	38	0.48	0.48
Soru11	67	42	0.56	0.58

Tablo 3.1. (devam)

Soru12	66	43	0.64	0.52
Soru13	61	48	0.66	0.69
Soru14	57	52	0.69	0.49
Soru15	56	53	0.78	0.73
Soru16	56	53	0.52	0.83
Soru17	52	57	0.62	0.48
Soru18	52	57	0.85	0.62
Soru19	47	62	0.67	0.58
Soru20	41	68	0.86	0.82
Soru21	39	70	0.74	0.59
Soru22	38	71	0.62	0.47
Soru23	36	73	0.72	0.48
Soru24	32	77	0.84	0.66
Soru25	28	81	0.84	0.44
Soru26	26	83	0.65	0.52
Soru27	22	87	0.86	0.66
Soru28	17	92	0.64	0.46
			Madde Güçlük Ortalama	Madde Ayırcılık Ortalama
			0.72	0.58

Ulaşılan bulgulara dayalı olarak, araştırmacı ve tez izleme jürisi tarafından, başarı belirleme testindeki tüm maddelerin güçlük ve ayırt edicilik değerlerinin istenen sınırlarda olduğu ve çalışmada kullanılabileceğine karar verilmiştir. Uygulama sürecinin başında araştırmacı tarafından çalışma grupları ve uygulama takvimi belirlenmiştir. 2. Haftada her iki gruptaki öğrencileri uygulama ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır. 3. Haftada ise her iki gruptaki öğrencilere görsel sanatlar dersi tutum ölçeği ile başarı belirleme testinin ilk uygulaması yapılmıştır. Sürecin 10. haftasında aynı veri toplama araçları ikinci kez uygulanmıştır. Uygulama süreci

tamamlandıktan 12 hafta sonra başarı belirleme testi üçüncü kez uygulanarak kalıcılık testi yapılmıştır.

Tablo 3.2. Deney Grubu Öğrencileri Etkinlik Planı

Ay	Hafta	Uygulama	Konu	Kazanım	Yöntem
Eylül (2019)	1.	Hazırlık	Grupları ve Çalışma Takvimini Belirleme	- - -	- - -
	2.	Hazırlık	Bilgilendirme ve Veli Onay Formları	- - -	- - -
	3.	Ön test	Başarı Testi ve Tutum Ölçeği	- - -	- - -
	4.	DeneySEL Süreç	Logo konusunda teorik ders işleme	<i>Logo tasarımı hakkında bilgi sahibi olur.</i>	Anlatım
Ekim (2019)	5.	DeneySEL Süreç	Logo uygulama	<i>Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembollerin etkisini analiz eder.</i>	İstasyon Tekniği
	6.	DeneySEL Süreç	Logo uygulama	<i>Yazı ve görsel kullanarak görsel sanat çalışmasını oluşturur.</i>	İstasyon Tekniği
	7.	DeneySEL Süreç	Afiş konusunda teorik ders işleme	<i>Afiş tasarımı hakkında bilgi sahibi olur.</i>	Anlatım
	8.	DeneySEL Süreç	Afiş uygulama	<i>Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembollerin etkisini analiz eder.</i>	İstasyon Tekniği
Kasım (2019)	9.	DeneySEL Süreç	Afiş uygulama	<i>Yazı ve görsel kullanarak görsel sanat çalışmasını oluşturur.</i>	İstasyon Tekniği
	10.	Son test	Başarı Testi ve Tutum Ölçeği	- - -	- - -
Şubat (2020)	22.	Kalıcılık Testi	Başarı Testi	- - -	- - -

Tablo 3.3. Kontrol Grubu Öğrencileri Etkinlik Planı

Ay	Hafta	Uygulama	Konu	Kazanım	Yöntem
Eylül (2019)	1.	Hazırlık	Grupları ve Çalışma Takvimini Belirleme	- - -	- - -
	2.	Hazırlık	Bilgilendirme ve Veli Onay Formları	- - -	- - -
	3.	Ön test	Başarı Testi ve Tutum Ölçeği	- - -	- - -
	4.	Uygulama	Logo konusunda teorik ders işleme	<i>Logo tasarımı hakkında bilgi sahibi olur.</i>	Anlatım
Ekim (2019)	5.	Uygulama	Logo uygulama	<i>Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembollerin etkisini analiz eder.</i>	Geleneksel Yöntem
	6.	Uygulama	Logo uygulama	<i>Yazı ve görsel kullanarak görsel sanat çalışmasını oluşturur.</i>	Geleneksel Yöntem
	7.	Uygulama	Afiş konusunda teorik ders işleme	<i>Afiş tasarımı hakkında bilgi sahibi olur.</i>	Anlatım
	8.	Uygulama	Afiş uygulama	<i>Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembollerin etkisini analiz eder.</i>	Geleneksel Yöntem
Kasım (2019)	9.	Uygulama	Afiş uygulama	<i>Yazı ve görsel kullanarak görsel sanat çalışmasını oluşturur.</i>	Geleneksel Yöntem
	10.	Son test	Başarı Testi ve Tutum Ölçeği	- - -	- - -
Şubat (2020)	22.	Kalıcılık Testi	Başarı Testi	- - -	- - -

Araştırmanın deneysel uygulama çalışmasına başlamadan önce, araştırmacı tarafından tüm katılımcı öğrencilere, araştırma boyunca gösterecekleri içtenliğin ve samimiyetin, gösterecekleri iyi niyetin ve harcayacakları eforun bilime katkı

sunacağı anlatılarak, katılımcıların kendilerini önemli hissetmeleri, araştırmanın uygulama ve etkinliklerine gerektiği şekilde katılmaları sağlanmıştır.

10 hafta süren uygulama sürecinin detayları hafta hafta aşağıda detaylandırılmıştır:

1. Hafta: Deney grubunu ve kontrol grubunu oluşturacak sınıflar ve bu sınıflardaki öğrencilerden de birlikte çalışacak öğrenci grupları ve deneysel uygulamanın çalışma takvimi belirlenmiştir.

2. Hafta: Çalışma grubundaki bütün öğrenciler, yapılacak olan deneysel araştırma çalışması hakkında bilgilendirilmiştir. Veli onay formları, velilerine imzalatılmak üzere öğrencilere dağıtılmıştır.

3. Hafta: Deney grubuna ve kontrol grubuna, başarı belirleme testi ve tutum ölçeği “ön test” olarak uygulanmıştır.

4. Hafta: Deney grubunda ve kontrol grubunda “Logo Tasarımı ve Grafik Tasarım” konusunda teorik ders işlenmiştir.

5. Hafta: Deney grubunda istasyon tekniği kullanılarak, kontrol grubunda ise geleneksel öğretim yöntemiyle ve grup çalışmasıyla logo tasarımı yaptırılmıştır.

6. Hafta: Deney grubunda istasyon tekniği kullanılarak, kontrol grubunda ise geleneksel öğretim yöntemiyle ve grup çalışmasıyla logo tasarımı yaptırılmıştır.

7. Hafta: Deney grubunda ve kontrol grubunda “Afiş Tasarımı ve Grafik Tasarım” konusunda teorik ders işlenmiştir.

8. Hafta: Deney grubunda istasyon tekniği kullanılarak, kontrol grubunda ise geleneksel öğretim yöntemiyle ve grup çalışmasıyla afiş tasarımı yaptırılmıştır.

9. Hafta: Deney grubunda istasyon tekniği kullanılarak, kontrol grubunda ise geleneksel öğretim yöntemiyle ve grup çalışmasıyla afiş tasarımı yaptırılmıştır.

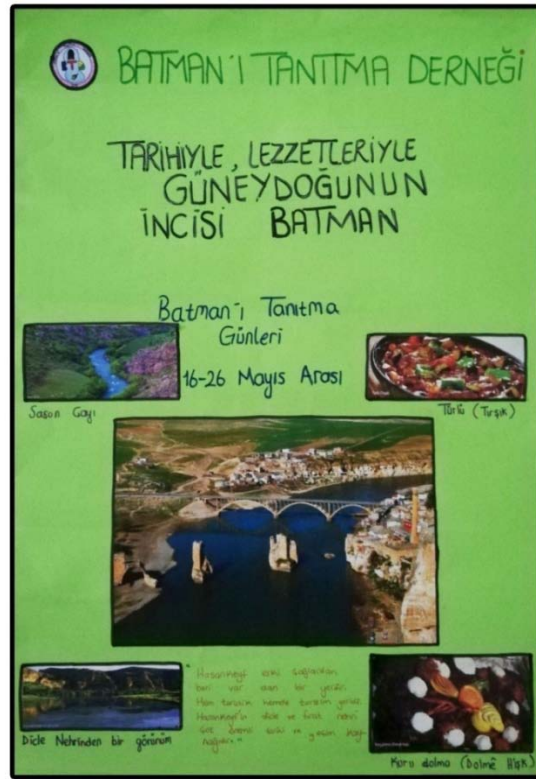
10. Hafta: Deney grubuna ve kontrol grubuna, başarı belirleme testi ve tutum ölçeği “son test” olarak uygulanmıştır.

Uygulamadan 12 hafta (3 ay) sonra başarı belirleme testi üçüncü kez uygulanarak “Kalıcılık Testi” yapılmıştır.

Çalışmada deney ve kontrol grubu öğrencilerinin öğretim sürecinde yaptıkları etkinliklere ilişkin örnekler Şekil 3.7, Şekil 3.8, Şekil 3.9, Şekil 3.10, Şekil 3.11 ve Şekil 3.12’de verilmiştir:

Şekil 3.7. Deney Grubu Etkinliklerinden Bir Görüntü

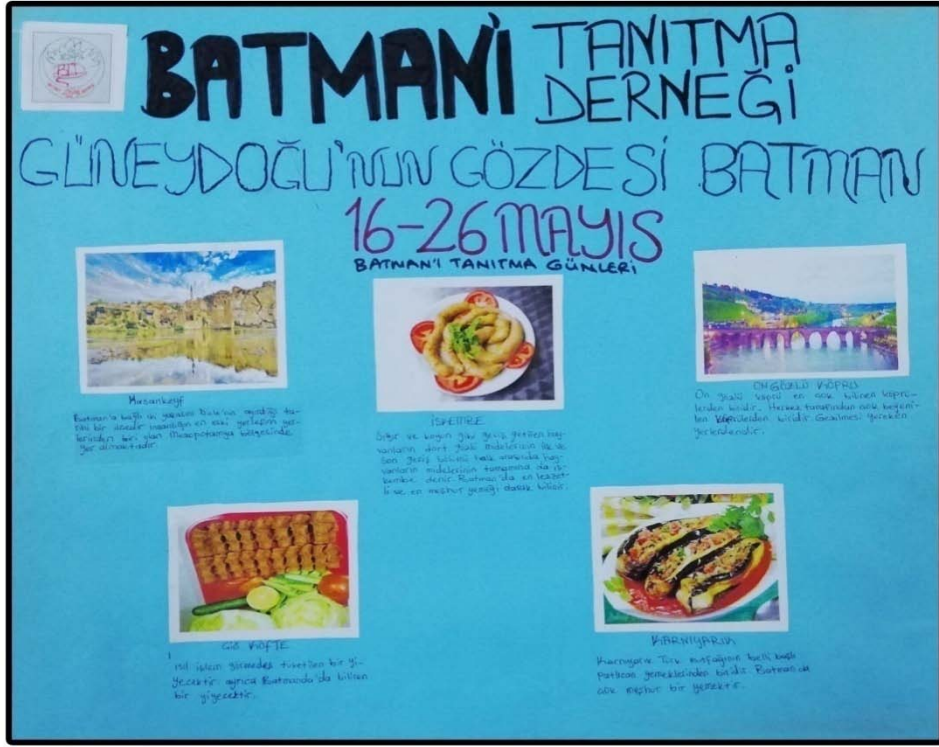
Şekil 3.8. Deney Grubu Etkinlik Örneği – Afiş Tasarımı

Şekil 3.9. Deney Grubu Etkinlik Örneği – Logo Tasarımı

Şekil 3.10. Kontrol Grubu Etkinliklerinden Bir Görüntü

Şekil 3.11. Kontrol Grubu Etkinlik Örneği – Afiş Tasarımı

Şekil 3.12. Kontrol Grubu Etkinlik Örneği – Logo Tasarımı

3.3. Katılımcılar

Araştırmada, amaçlı örnekleme yöntemlerinden, ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, kuramsal ve kavramsal kimi boşlukları ortadan kaldırmak amacıyla seçilmektedir ve araştırmada yanıtı aranan soruya yönelik nitelikli bilgi sağlayabilecek durumların ya da katılımcıların seçilmesiyle derinlemesine araştırma yapılmasına olanak sağlamaktadır (Creswell, 2007; Huck, 2008; Yıldırım ve Şimşek, 2008). Ölçüt örnekleme, araştırmanın yapılacağı grubun araştırmacı tarafından önceden belirlenen ölçütlere uyumlu bir biçimde seçilmesidir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010; Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Araştırmanın denekleri, araştırmacı tarafından belirlenen ölçütler doğrultusunda, 2019-2020 öğretim yılı güz döneminde, Batman ili, Merkez İlçesi, Abdulcelil Candan İmam Hatip Ortaokulu'nda öğrenim gören, 8. Sınıf düzeyinde deney (n1=31; n2=24, 8D ve 8E sınıfı toplam: 55 öğrenci) grubunda ve kontrol (n1=28, n2=26, 8G ve 8H sınıfı toplam: 54 öğrenci) grubunda olmak üzere 109 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışmanın katılımcılarına ait kişisel bilgiler Tablo 3.4'te verilmiştir:

Tablo 3.4. Katılımcıların Kişisel Özelliklerine Göre Dağılımı

<i>Değişken</i>	<i>Grup</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Birikimli Yüzde</i>
Gruplar	D1_8D	31	28.4	28.4	28.4
	D2_8E	24	22.0	22.0	50.5
	K1_8G	28	25.7	25.7	76.1
	K2_8H	26	23.9	23.9	100.0
Oturdıkları ev	Kendilerinin	76	69.7	69.7	69.7
	Kira	33	30.3	30.3	100.0
Kendine ait odası	Var	40	36.7	36.7	36.7
	Yok	69	63.3	63.3	100.0
Kardeş sayısı	2 Kardeş	2	1.8	1.8	1.8

Tablo 3.4. (devam)

		3 Kardeş	9	8.3	8.3	10.1
		4 ve üzeri kardeş	98	89.9	89.9	100.0
Baba		Baba sağ	108	99.1	99.1	99.1
		Ölü	1	.9	.9	100.0
Anne çalışma durumu		Anne çalışıyor	1	.9	.9	.9
		Çalışmıyor	108	99.1	99.1	100.0
Baba çalışma durumu		Baba Çalışıyor	76	69.7	69.7	69.7
		Çalışmıyor	33	30.3	30.3	100.0
Anne düzeyi	eğitim	Okuryazar değil	35	32.1	32.1	32.1
		İlkokul mezunu	66	60.6	60.6	92.7
		Lise mezunu	7	6.4	6.4	99.1
		Üniversite ve üzeri	1	.9	.9	100.0
Baba düzeyi	eğitim	Okuryazar değil	6	5.5	5.5	5.5
		İlkokul mezunu	64	58.7	58.7	64.2
		Lise mezunu	30	27.5	27.5	91.7
		Üniversite ve üzeri	9	8.3	8.3	100.0
Aile düzeyi	gelir	2200 TLye kadar	72	66.1	66.1	66.1
		2201-4000 arası	26	23.9	23.9	89.9
		4001-6000 arası	9	8.3	8.3	98.2
		6001 ve üzeri	2	1.8	1.8	100.0
		Toplam	109	100.0	100.0	

Tablo 3.4'teki bulgular incelendiğinde deney grubu öğrencilerinin (31+24) 55, kontrol grubu öğrencilerinin de (28+26) 54 kişi oldukları görülmektedir. Katılımcı öğrencilerin yaklaşık onda yedisinin evleri kendilerinin iken, her on öğrenciden üçünün ailesi kirada oturmaktadır. Öğrencilerin onda dördünün kendine ait bir odası bulunurken, onda altısı ise böyle bir olanağa sahip değildir. Öğrencilerin 2 tanesi iki kardeşe, 9 tanesi üç kardeşe sahip iken, yaklaşık her on öğrenciden dokuzu 4 ve daha fazla sayıda kardeşe sahiptir.

Öğrencilerin tamamına yakınının annesi çalışmazken, babalarının %70'i gelir getirici bir işte çalışmaktadır. Her üç öğrenciden birinin annesi okuma yazma bilmezken, bu oran babalarda %5 civarındadır. Anne ve babalar arasında ilkokul mezunlarının oranı benzerdir, anne ve babaların onda altısı ilkokul mezunudur. Gelir düzeyleri incelendiğinde öğrencilerin yaklaşık onda yedisinin ailesi 2200 lira ve aşağısında gelire sahipken, her dört öğrenciden birinin ailesinin geliri 2201-4000 lira arasında değişmektedir.

3.4. Verilerin Toplanması

Çalışmada veri toplamak için Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeği ve Başarı Belirleme Testi olmak üzere iki adet veri toplama aracı kullanılmıştır.

3.4.1. Veri Toplama Süreci

Araştırmacı tarafından geliştirilen veri toplama araçlarının uygulanabilmesi ve Batman ili, Merkez İlçesi, Abdulcelil Candan İmam Hatip Ortaokulu'nda yapılacak ders etkinlikleri için Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü aracılığıyla araştırmacı adına Batman İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden araştırma ve uygulama izni alınmıştır. Deneysel uygulamanın çalışma grubunda yer alan öğrenciler 18 yaş altı olduklarından, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan ve öğrencilerin velilerinden onay alınmıştır. Araştırmanın verilerini toplamak için, Başarı Belirleme Testi ve Görsel Sanatlar Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma ve deneysel çalışmalar (ön test, uygulamaları yaptırma, son test) toplam 10 hafta (2,5 ay) sürmüştür.

Deney grubu sınıflarında öğrencilerden 5-6 kişilik gruplar (istasyonlar) oluşturulmuş ve her istasyona da bir istasyon şefi tayin edilmiştir. Böylece her sınıfta 5 istasyon oluşturulmuştur. Her bir istasyon, yapılacak olan uygulamanın bir boyutu üzerinde çalışma yapmıştır. 7-8 dakikalık çalışmadan sonra, istasyon şefi hariç, istasyondaki diğer öğrenciler farklı bir istasyona geçip orada çalışmalarına devam etmişlerdir. Bu şekilde dönüşümlü olarak çalışma bittikten sonra istasyon şefleri, sırasıyla kendi istasyonlarında ortak bir emekle ortaya çıkan uygulamayı sınıftaki öğrencilere sunmuşlar ve her bir uygulama böylece bitirilmiştir.

Deney grubunda istasyon tekniğine uygun hazırlanmış Grafik Tasarım Modülündeki içeriğe ve kazanımlara göre, 6 hafta boyunca konular işlenmiş ve öğrencilere 3'şer haftalık 2'şer adet grafik tasarımı uygulaması (logo ve afiş)

yaptırılmıştır. Grafik Tasarım Modülü uygulama başlamadan önce, 3 alan uzmanının görüşleri alınarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Grafik Tasarım Modülü, aşağıdaki başlıklarda belirtilen konular ve belgelerden meydana getirilmiştir:

- Grafik Tasarım
- Tasarım İlke ve Elemanları
- Grafik Tasarım Ürünleri
- Logo Tasarımı (Logo Nasıl Yapılır? İyi Bir Logo Nasıl Olmalıdır?), Başarılı Logo Örnekleri.
- Afiş Tasarımı (Logo Nasıl Yapılır? İyi Bir Logo Nasıl Olmalıdır?), Başarılı Afiş Örnekleri.
- Kurumsal Kimlik Tasarımı (Batman'ı Tanıtma Derneği)
- 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı 8. Sınıf Görsel Sanatlar Yıllık Ders Planı
- 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı 1. Dönem Görsel Sanatlar Zümre Öğretmenleri Toplantı Tutanağı
- Deney Grubu Logo-Afiş Tasarımı Dersleri İçin Günlük Ders Planları
- Kontrol Grubu Logo-Afiş Tasarımı Dersleri İçin Günlük Ders Planları

Grafik Tasarım Modülünde yer alan kurumsal kimlik tasarımı, hayali bir kurum olan Batman'ı Tanıtma Derneği (Bat-Der) için kurgulanmıştır. Öğrenciler araştırmanın uygulama aşamasında bu hayali derneğe logo tasarlamak ve bu derneğin “16-26 Mayıs Arası Batman'ı Tanıtma Günleri” etkinliğine afiş tasarlamak üzere yönlendirilmişlerdir. Bu amaçla modülde, Batman'ın ilçeleri, tarihi yerleri, doğal güzellikleri, yöresel yemekleri, demografik özellikleri, petrolü, sanayisi, geçim kaynakları ve tarımsal faaliyetleri gibi ayırtıcı özellikleri hakkında kısa bilgilere de yer verilmiştir.

Kontrol grubu sınıflarında öğrencilerden 5-6 kişilik gruplar oluşturulmuştur. Böylece her sınıfta 5 grup oluşturulmuştur. Kontrol grubunda MEB Öğretim Programındaki kazanımlara göre, düz anlatım ve uygulama tekniğiyle (geleneksel yöntemle), 6 hafta boyunca konular işlenmiş ve öğrencilere 3'şer haftalık 2'şer adet grafik tasarımı uygulaması (logo ve afiş) yaptırılmıştır.

3.4.2. Görsel Sanatlar Tutum Ölçeği

Araştırma çalışmasında, öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik, uygulama başlamadan önceki ve sonraki tutumlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek

amacıyla 5'li Likert tipi 26 maddeden oluşturulan Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek Beykal Orhun (2005) tarafından geliştirilmiş bir ölçektir. Beykal Orhun (2005), ölçeğin geliştirme sürecini şöyle anlatmıştır: “Bu ölçeğin birlikte geliştirildiği çalışma grubunu, 2003-2004 öğretim yılı bahar döneminde Ankara ili Merkez ilçesinde bulunan Kütükçü Alibey İlköğretim Okulu’nda, 6. sınıfta olan toplam 60 öğrenci oluşturmaktadır. Seçkisiz örnekleme yöntemi ile belirlenen sınıflardan 6-B şubesi kontrol grubu, 6-C şubesi ise deney grubu olarak seçilmiştir. Deney ve kontrol grubundaki toplam öğrenci sayısı kız ve erkek öğrencilerin sayısı birbirine eşittir. Resim – İş dersine yönelik tutum ölçeği geliştirmek için önce, alan yazın taranarak daha önce geliştirilen ölçekler incelenmiş ve 30 soruluk beşli dereceleme ölçeğinden oluşan bir ön tutum ölçeği hazırlanmıştır. Hazırlanan bu ölçek uygulama yapılacak okulun 7. sınıflarındaki toplam 107 kişi üzerinde yapılan pilot çalışma sonucunda ve toplanan verilerin SPSS 11.0 paket programında değerlendirilmesiyle güvenirlik kat sayısı 0.81 olarak bulunmuştur. Yapılan madde analizi sonucunda 30 maddelik ölçek 26 maddeye indirilmiş ve ölçek son haline getirilmiştir.”

Beykal Orhun (2005) tarafından geliştirilen bu ölçeğin üst kısmına, öğrencilerin demografik bilgilerini almaya yönelik maddeler uzman görüşü alınarak, araştırmacı tarafından yerleştirilmiş ve ölçek kullanıma hazır hale getirilmiştir. Öğrencilerden verilmiş olan seçeneklerden sadece bir tanesine X işareti atmaları istenmiş, böylece olumlu tutuma sahip öğrencilerle, olumsuz tutuma sahip öğrencilerin daha iyi ayırt edileceği öngörülmüştür.

3.4.3. Başarı Belirleme Testi

Görsel Sanatlar Öğretim Programında (MEB, 2018) 8. sınıflar için belirlenmiş kazanımları sağlama bağlamında yaptırılması gereken grafik tasarım konuları (logo-afiş) ve uygulamaları hakkında bilgi içeren ve araştırmacının hazırladığı Grafik Tasarım Modülündeki bilgileri test etmek amacıyla, araştırmacı tarafından 30 adet sorudan oluşan Başarı Belirleme Testi hazırlanmıştır.

Başarı belirleme testinde, bireysel öğrenme farklılıklarını dikkate alacak biçimde soru çeşitliliği sağlanmıştır. Test, 23 çoktan seçmeli test sorusu, bunlardan 4 tanesi görselli test sorusu, 5 boşluk doldurmalı soru, 6 seçenekli 1 doğru-yanlış sorusu ve yorum yapmaya uygun 1 adet açık uçlu soru olmak üzere toplam 30 soru içermektedir.

Başarı belirleme testinin geliştirilmesi sürecinde izlenen aşamalar ve yapılan işlemler aşağıda detaylandırılmıştır:

1. Amacın Belirlenmesi: Testin amacı görsel sanatlar dersi öğretim programı 8. Sınıflar Grafik Tasarım Modülüne ilişkin öğrenci başarısını ölçümlemek amacıyla geliştirilmesi kararlaştırılmıştır.

2. Kazanımların Belirlenmesi: 8. sınıflar görsel sanatlar dersi ünitelendirilmiş yıllık planından, grafik tasarım modülüne ilişkin kazanımlar alınmıştır. Kazanımlar arasından başarı testine alınabilecek olanlar seçilerek çoktan seçmeli test yapısına uyumlu hale getirmek için belirtke tabloları oluşturulmuştur.

3. Belirtke Tablolarının Oluşturulması: Grafik tasarım modülüne ait konu başlıkları ile kazanımlar öğrenme taksonomisine ilgili alanlarla ilişkilendirilmiştir (bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme). Bu çerçevede her kazanıma yönelik maddeler oluşturularak belirtke tablosu oluşturulmuştur.

4. Test Maddelerinin Yazılması: Testte yer alacak her bir kazanımla ilişkili olacak biçimde belirtke tablosunda belirtilen soru sayısının iki katı kadar çoktan seçmeli, boşluk doldurmalı ve doğru yanlış soruları hazırlanmıştır. Bu çerçevede 44 tane çoktan seçmeli soru hazırlanmıştır. Yanı sıra 4 boşluk doldurmalı, 2 tane de doğru yanlış sorusu hazırlanmıştır. Hazırlanan taslak formu başarı testi belirtke tablosuyla birlikte uzman görüşüne sunulmuştur.

5. Uzman Görüşü Alma: Hazırlanan taslak form, görsel sanatlar alan uzmanı 3 öğretim elemanı ve 2 görsel sanatlar öğretmeni ile ölçme ve değerlendirme uzmanı iki öğretim elemanının görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan gelen öneriler doğrultusunda çoktan seçmeli soru sayısı 28'e düşürülmüştür.

6. Deneme Testinin Geliştirilmesi: Deneme testinde 28 çoktan seçmeli soru yer almaktadır. Test bu haliyle 40 dakikalık bir ders sürecinde rahatlıkla doldurulabilecek düzeydedir.

7. Deneme Testinin Uygulanması: Batman ili Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınarak Merkez ilçedeki 3 okuldaki tüm 8.sınıf öğrencilerine test uygulanmıştır. Başarı testinin ön uygulaması 140 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Ön uygulamaya katılan öğrenciler çeşitli motivasyon artırıcı telkinler ve verilecek ödüllerle teste karşı güdülenmişlerdir. Başarı belirleme testinin deneme versiyonu uygulanmadan önce öğrencilerin rahatlıkla anlayabileceği şekilde bir yönerge hazırlanmıştır.

8. Madde Analizlerinin Yapılması: Deneme testinin uygulamasından elde edilen formlar incelenmiş ve gerekli yeterlikler sağlamayan (eksik doldurulan, boş bırakılan, uygun olmayan) formlar elenmiş ve 109 tanesi elektronik ortamda kodlanarak kayıt altına alınmıştır. Öğrencilerin testten elde ettikleri ortalamalar büyükten küçüğe doğru sıralanmış, en yüksek %27 ile en düşük %27'lik puan gruplarında yer alan öğrencilerin yanıtlarının çözümlenmesi kararlaştırılmıştır.

9. Test Maddelerinin Puanlanması: Çoktan seçmeli test maddelerinden doğru yanıtlara “1”, yanlış yanıtlara “0” puan verilmiştir.

10. Test Puanlarının Hesaplanması: Bu şekilde her bir katılımcı öğrencinin elde ettiği toplam puanlar hesaplanmış ve SPSS programında büyükten küçüğe doğru sıralanarak gruplanmıştır. En yüksek puana sahip üst %27'lik grup ile alt %27'lik gruplar belirlenmiştir.

11. Madde Güçlük ve Madde Ayırıcılık İndekslerinin Hesaplanması: Madde güçlük indeksi (p) başarı testinde incelenen soruyu doğru yanıtlayanların sayısının grubun toplamına bölünmesiyle hesaplanmaktadır. Madde ayırıcılık indeksi (r) de, incelenen maddeye %27'lik grupta doğru yanıt verenlerin toplam sayısı ile alt %27'lik grupta aynı maddeyi doğru yanıtlayanların sayısı arasındaki farkın üst ve alt gruplardaki öğrenci sayısına bölünmesiyle hesaplanmaktadır. Bu şekilde madde güçlük indeksi 0'ya yakın olmasına ya da 1'e yakın olmasına göre değerlendirilmektedir. Madde güçlü indeksi 1'e yakınsa, o sorunun yanıtlanmasının kolay olduğunu, 0'a ne derece yakınsa o sorunun yanıtlanmasının zor olduğuna karar verilmektedir. İlgili alanyazında madde ayırıcılık indeksinin -1 ile +1 arasında değiştiği, indeksin (r) 0.40 ve üzerinde bir değere sahip olmasının maddenin oldukça iyi bir madde olarak nitelenmesini sağlayacağına vurgu yapılmaktadır. Diğer bir ifadeyle ayırıcılık indeksi değeri 0.40 ve üzerinde olan her bir madde ölçülmek istenen şeyi ölçme kapasitesine sahiptir denilmektedir. Ayırıcılık indeksinin 0.30 ile 0.39 arasında olması maddenin çok iyi olmakla birlikte geliştirilebilir olduğunu, 0.20 ile 0.29 arasında olması düzeltmeye gereksinim duyduğunu, 0.19 ve altında değerlere sahip olanların ise testten çıkarılması gerektiğini göstermektedir (Atılgan, 2007; Kan, 2008; Özçelik, 2010; Tekin, 2008). Madde ayırıcılık ve güçlük değerlerinin hesaplanmasında şu formüllerden yararlanılmıştır:

$$\text{Madde Güçlük İndeksi} = p = (d_{\text{üst}} + d_{\text{alt}}) / N$$

$$\text{Madde Ayıricılık İndeksi} = r = (d_{\text{üst}} - d_{\text{alt}}) / n$$

$d_{\text{üst}}$: Üst %27'lik grupta maddeye doğru yanıt veren öğrenci sayısı

d_{alt} : Alt %27'lik grupta maddeye doğru yanıt veren öğrenci sayısı

N: Alt ve üst gruplardaki toplam öğrenci sayısı

n: Alt veya üst gruptaki öğrenci sayısı

12. Madde Seçimi: Başarı testi için yapılan nihai analizler için madde seçimleri yapmak üzere madde güçlük ve madde ayıricılık indeksleri kullanılmıştır. Madde güçlük indeksi mevcut yapısı için 0.63 olarak hesaplanmıştır. Özçelik'e (2010) göre madde güçlük indeksinin kapsam geçerliliği bağlamında 0.20 ile 0.80 arasında hesaplanması, testin ortalama güçlük değerinin de 0.50 civarında olmasının gerekliliği dikkate alındığında, mevcut yapının madde güçlük değerinin uygun olduğu değerlendirilmiştir. Madde ayıricılık indeksi için de 0.40 ve üzerindeki maddeler teste alınmıştır (Atılğan, 2007; Özçelik, 2010; Tekin, 2008). Başarı belirleme testinin mevcut yapısındaki sorular güçlük ve ayıricılık indeksleri bağlamında incelenmiş ve düşük değere sahip olan maddeler elenerek yeniden yazılmıştır. Testin son halinde yer alan maddeler tekrar analiz edilerek madde güçlük ve ayıricılık değerlerinin istenilen düzeyde olduğu görülmüştür. Bu şekilde Başarı belirleme testine son biçimi verilerek çalışmada kullanılması kararlaştırılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Çalışmanın verileri, Görsel sanatlar tutum ölçeği ile Başarı belirleme testinin deney ve kontrol grubu öğrencilerine öntest, sontest ve kalıcılık testi olarak üç farklı zamanda uygulanmasından elde edilmiştir.

Araştırma sorularına yanıt bulabilmek amacıyla öncelikle Görsel sanatlar tutum ölçeğinin iç tutarlılık sınaması yapılmış ve Cronbach's Alpha değeri hesaplanmıştır. Ulaşılan bulgular Tablo 3.5'te verilmiştir:

Tablo 3.5. Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeği Güvenirlik Sınaması Sonuçları

Ölçek	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha
-------	--------------	------------------

Tablo 3.5. (devam)		Ön test	Son test	Kalıcılık
Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeği	26	.72	.86	-
Başarı Belirleme Testi	30	.47	.70	.76

Görsel sanatlar dersi tutum ölçeğinin hem ilk hem de ikinci uygulamasına ilişkin iç tutarlılık değeri ölçülmüş ve ön test için cronbach's alpha değeri 0.72, son test için 0.86 olarak hesaplanmıştır. Başarı belirleme testinin ilk uygulamasına ait cronbach's alfa güvenirlik katsayısı 0.47, ikinci uygulama için 0.70 ve son uygulama (kalıcılık) için 0.76 olarak hesaplanmıştır. Bulgular her iki veri toplama aracının da bu çalışma için güvenilir sonuçlar vereceğini göstermiştir.

Çalışmada veri toplama araçlarıyla toplanan veriler SPSS 26 istatistiksel analiz programında çözümlenmiştir. Veriler üzerinde ileri analizler yapmadan önce, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ortalamaları üzerinde normallik varsayımları sınanmıştır. Bu amaçla Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri yapılmıştır. Ulaşılan bulgular Tablo 3.6'da verilmiştir:

Tablo 3.6. Normallik Varsayımı Bulguları

Uygulama	Grup	Kolmogorov-Smirnov		Shapiro-Wilk			
		Değer	sd	p	Değer	sd	p
Ön test Başarı Testi	Deney Grubu	.124	55	.034	.941	55	.009
	Kontrol Grubu	.078	54	.200*	.980	54	.490
Son test Başarı Testi	Deney Grubu	.096	55	.200*	.983	55	.619
	Kontrol Grubu	.109	54	.159	.954	54	.037
Kalıcılık Testi	Deney Grubu	.082	55	.200*	.983	55	.639
	Kontrol Grubu	.098	54	.200*	.976	54	.363
Ön test Tutum	Deney Grubu	.082	55	.200*	.978	55	.413
	Kontrol Grubu	.067	54	.200*	.977	54	.383
Son test Tutum	Deney Grubu	.079	55	.200*	.984	55	.664
	Kontrol Grubu	.087	54	.200*	.979	54	.471

Tablo 3.6'daki bulgular incelendiğinde genel olarak Görsel sanatlar dersi tutum ölçeği ile Başarı belirleme testinden elde edilen ortalamaların normal dağılım sergilediği ($p>.05$), bununla birlikte başarı testinin ön uygulamasında deney grubunun, son uygulamasında ise kontrol grubunun ortalamalarının normallik varsayımını sağlamadığı gözlenmiştir ($p>.05$). Bu konuda nihai kararı vermek üzere ölçeklere ilişkin ortalama, ortanca, mod, standart sapma, ranj, çeyrekler arası ranj, minimum ve maksimum değerler, basıklık ve çarpıklık değerleri hesaplanmış ve ulaşılan bulgular Tablo 3.7'de verilmiştir:

Tablo 3.7. Ölçeklere Ait Basıklık ve Çarpıklık Bulguları

Ölçek	Grup		Değer	S. Hata
Pretest Başarı Testi	Deney Grubu	Ortalama	41.56	1.27
		95% Güven aralığı for Alt sınır	39.02	
		Ortalama Üst sınır	44.10	
		5% Kesilmiş Ortalama	41.80	
		Medyan	41.00	
		Varyans	88.36	
		Standart sapma	9.40	
		Minimum	21.00	
		Maksimum	55.00	
		Ranj	34.00	
		Çeyrekler arası Ranj	16.00	
		Çarpıklık	-0.30	0.32
		Basıklık	-1.08	0.63
	Kontrol Grubu	Ortalama	37.81	1.19
		95% Güven aralığı for Alt sınır	35.42	
		Ortalama Üst sınır	40.21	
		5% Kesilmiş Ortalama	38.02	
		Medyan	37.00	
		Varyans	76.80	
		Standart sapma	8.76	

Tablo 3.7. (devam)

		Minimum		17.00	
		Maksimum		54.00	
		Ranj		37.00	
		Çeyrekler arası Ranj		12.00	
		Çarpıklık		-0.25	0.33
		Basıklık		-0.11	0.64
Posttest Başarı Testi	Deney Grubu	Ortalama		61.87	1.88
		95% Güven aralığı for	Alt sınır	58.10	
		Ortalama	Üst sınır	65.64	
		5% Kesilmiş Ortalama		61.71	
		Medyan		61.00	
		Varyans		194.45	
		Standart sapma		13.94	
		Minimum		33.00	
		Maksimum		93.00	
		Ranj		60.00	
		Çeyrekler arası Ranj		21.00	
		Çarpıklık		0.24	0.32
		Basıklık		-0.45	0.63
	Kontrol Grubu	Ortalama		54.83	2.10
		95% Güven aralığı for	Alt sınır	50.62	
		Ortalama	Üst sınır	59.04	
		5% Kesilmiş Ortalama		54.75	
		Medyan		54.50	
		Varyans		238.07	
		Standart sapma		15.43	
		Minimum		30.00	
		Maksimum		84.00	
		Ranj		54.00	
		Çeyrekler arası Ranj		26.00	

Tablo 3.7. (devam)

		Çarpıklık	0.05	0.33
		Basıklık	-1.17	0.64
Kalıcılık Testi	Deney Grubu	Ortalama	64.25	1.71
		95% Güven aralığı for Ortalama	60.82	
		Alt sınır		
		Üst sınır	67.68	
		5% Kesilmiş Ortalama	64.21	
		Medyan	64.00	
		Varyans	161.01	
		Standart sapma	12.69	
		Minimum	37.00	
		Maksimum	90.00	
		Ranj	53.00	
		Çeyrekler arası Ranj	19.00	
		Çarpıklık	0.03	0.32
		Basıklık	-0.67	0.63
	Kontrol Grubu	Ortalama	48.50	1.34
		95% Güven aralığı for Ortalama	45.82	
		Alt sınır		
		Üst sınır	51.18	
		5% Kesilmiş Ortalama	48.60	
		Medyan	50.00	
		Varyans	96.18	
		Standart sapma	9.81	
		Minimum	28.00	
		Maksimum	66.00	
		Ranj	38.00	
		Çeyrekler arası Ranj	14.00	
		Çarpıklık	-0.20	0.33
		Basıklık	-0.62	0.64

Tablo 3.7. (devam)

Pre-test Tutum	Deney Grubu	Ortalama		3.35	0.06
		95% Güven aralığı for	Alt sınır	3.24	
		Ortalama	Üst sınır	3.47	
		5% Kesilmiş Ortalama		3.37	
		Medyan		3.38	
		Varyans		0.18	
		Standart sapma		0.42	
		Minimum		2.23	
		Maksimum		4.23	
		Ranj		2.00	
		Çeyrekler arası Ranj		0.54	
		Çarpıklık		-0.48	0.32
		Basıklık		0.44	0.63
	Kontrol Grubu	Ortalama		3.42	0.06
		95% Güven aralığı for	Alt sınır	3.29	
		Ortalama	Üst sınır	3.55	
		5% Kesilmiş Ortalama		3.43	
		Medyan		3.44	
		Varyans		0.22	
		Standart sapma		0.47	
		Minimum		2.42	
		Maksimum		4.27	
		Ranj		1.85	
		Çeyrekler arası Ranj		0.74	
		Çarpıklık		-0.23	0.33
		Basıklık		-0.72	0.64
	Deney Grubu	Ortalama		3.49	0.05
		95% Güven aralığı for	Alt sınır	3.40	

Tablo 3.7. (devam)

	Ortalama	Üst sınır	3.59	
	5% Kesilmiş Ortalama		3.49	
	Medyan		3.50	
	Varyans		0.12	
	Standart sapma		0.35	
	Minimum		2.65	
	Maksimum		4.27	
	Ranj		1.62	
	Çeyrekler arası Ranj		0.50	
	Çarpıklık		-0.01	0.32
	Basıklık		0.08	0.63
Kontrol Grubu	Ortalama		3.47	0.06
	95% Güven aralığı for	Alt sınır	3.35	
	Ortalama	Üst sınır	3.58	
	5% Kesilmiş Ortalama		3.47	
	Medyan		3.46	
	Varyans		0.18	
	Standart sapma		0.43	
	Minimum		2.42	
	Maksimum		4.62	
	Ranj		2.19	
	Çeyrekler arası Ranj		0.51	
	Çarpıklık		-0.21	0.33
	Basıklık		0.64	0.64

Tablo 3.7'deki bulgular incelendiğinde elde edilen basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) değerleri değerlerinin veri toplama araçlarının ön ve son uygulamalarında beklenen değerlerin gözlenen değerlere yakın olduğu gözlenmiştir. Diğer taraftan plot analizleri incelendiğinde şekillerdeki dağılımın genel olarak regresyon çizgisinin üzerinde dizilim gösterdikleri gözlenmiştir. Tüm bu

değerlendirmeler ışığında katılımcıların araçlardan elde ettikleri ortalamaların genel olarak normal dağılım gösterdiği ve istatistiksel çözümlemelerde parametrik testler yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir (Büyüköztürk, 2008; Çokluk ve diğerleri, 2010; Huck, 2008).

Çalışmada araştırma sorularına yanıt bulabilmek amacıyla öncelikle betimsel analizler yapılarak %, geçerli % ve toplam %, frekans, ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerler hesaplanmıştır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersi tutum ölçeği ile başarı testinden elde ettikleri ortalamalara ilişkin grup içi karşılaştırmalarda, eşleştirilmiş gruplar t-testleri, gruplar arası karşılaştırmalarda bağımsız örneklem t-testleri yapılmıştır. Öğrencilerin başarı testinin ön, son ve kalıcılığa yönelik üçüncü uygulamasından elde ettikleri skorları karşılaştırmak için Bonferroni düzeltmesiyle birlikte kovaryans analizi ile yinelenen ölçümler için varyans analizi yapılmıştır (repeated measures).Yanı sıra öğrencilerin başarı testi son test ortalamaları ile kalıcılık testi ortalamaları arasındaki farkı gözlemlemek için de eşleştirilmiş gruplar t-testi yapılmıştır (Akbulut, 2010; Büyüköztürk, 2013; Hancock, 2004).

Diğer taraftan öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları ile başarı belirleme testi ortalamalarının kendine ait odası bulunması, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi ve ailenin gelir düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için de ikili gruplarda bağımsız örneklem t-Testi, ikiden çok gruplarda ANOVA (tek yönlü varyans analizi) testi yapılmıştır. Karşılaştırmalarda gözlemlenen farklılığın kaynağını bulmak üzere de Tukey Posthoc testi yapılmıştır. Karşılaştırmalarda anlamlılık düzeyi %5 olarak kabul edilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde toplanan verilerin çözümlenmesi yer almış ve bu çözümleme sonucunda elde edilen bulguların yorumlanması yapılmıştır. Bu bölüm, veri toplama araçlarına ilişkin bulguları ve alt amaçlara ilişkin bulguları kapsayacak şekilde sekiz alt bölüm içermektedir.

4.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ve Başarı Testi Ortalamaları

Araştırmanın alt amaçlarına ilişkin bulguları bulmak amacıyla öncelikle deney ve kontrol grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersi tutum ölçeği ile başarı belirleme testi ortalamaları incelenmiştir.

4.1.1. Görsel Sanatlar Dersi Tutumu

Bu konuda ilk olarak katılımcı öğrencilerin görsel sanatlar dersi tutum ölçeğinin uygulanmasından elde ettikleri puan ortalamaları, standart sapma değerleri, en düşük ve en yüksek değerleri incelenmiş ve ulaşılan bulgular Tablo 4.8’de gösterilmiştir:

Tablo 4.8. Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeğine İlişkin Görüşleri

Grup		Öntest Tutum	Sontest Tutum
Deney Grubu	Ortalama	3.35	3.49
	S. Sapma	.422	.353
	Minimum	2.23	2.65
	Maksimum	4.23	4.27
	N	55	55
Kontrol Grubu	Ortalama	3.43	3.47
	S. Sapma	.47	.427
	Minimum	2.42	2.42
	Maksimum	4.27	4.62

Tablo 4.8. (devam) N		54	54
Toplam	Ortalama	3.39	3.48
	S. Sapma	.45	.390
	Minimum	2.23	2.42
	Maksimum	4.27	4.62
	N	109	109

Araştırmaya katılan deney grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları deneysel süreç öncesinde orta düzeyde iken (X:3.35), deneysel süreç sonunda bir miktar artarak orta-yüksek arası düzeye ulaşmıştır (X:3.49).

Kontrol grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları uygulama sürecinin öncesinde (X:3.43) ve sonrasında (X:3.47) birbirine benzer düzeylerde. Bu gruptaki öğrencilerin derse yönelik tutumları orta-yüksek arası düzeydedir.

Bu konuda ulaşılan bulgulara dayalı olarak, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının genel olarak orta-yüksek arası düzeyde olduğu, her iki grupta da uygulama süreci içerisinde artış olduğu, artışın kontrol grubuna göre, deney grubunda bir miktar daha fazla gerçekleştiği söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin görsel sanatlar dersi tutum ölçeğinin birinci uygulamasından (öntest) elde ettikleri ortalamalar madde düzeyinde incelenmiş ve ulaşılan bulgular Tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeğinin Birinci Uygulamasından Elde Ettikleri Ortalamalar

Maddeler	Deney Grubu		Kontrol Grubu	
	X	SS	X	SS
Ö26 Tarihi mekânları görmek isterim.	4.56	0.81	4.65	0.68
Ö6 Resim derslerini ayrı bir sanat atölyesinde yapmak istiyorum.	4.42	0.99	3.89	1.33
Ö14 Değişik tekniklerle resim yapmak istiyorum.	4.40	0.93	3.94	1.25

Tablo 4.9. (devam)

Ö23 Müze ve sergi açılışlarına gidilmesini istiyorum.	4.40	1.13	4.24	1.04
Ö24 Ünlü ressamlarla tanışmak istiyorum.	4.27	1.08	4.11	1.11
Ö17 Resim derslerinde bazı konuları grup çalışmasıyla yapmak isterim.	4.13	1.22	3.87	1.41
Ö1 Resim dersini çok seviyorum.	4.09	0.82	3.81	0.93
Ö7 Resim derslerini farklı mekânlarda yapmak isterim.	4.00	1.32	3.70	1.45
Ö21 Farklı ülkelerin sanatçılarını ve sanatlarını incelemek istiyorum.	3.75	1.35	3.48	1.41
Ö15 Pahalı malzemeler kullanılmasını istemiyorum.	3.73	1.42	4.17	1.08
Ö25 Ünlü ressamların hayatlarını merak ediyorum.	3.64	1.39	3.39	1.35
Ö3 Resim derslerine verilen zamanı az buluyorum.	3.60	1.31	3.30	1.54
Ö11 Resmimin eleştirilmesinden hoşlanmıyorum.	3.49	1.50	4.11	1.34
Ö18 Resim derslerinde her yıl aynı konuları yapmaktan sıkılıyorum.	3.47	1.64	3.50	1.51
Ö13 Resim derslerinde de teknolojiiden yararlanılmasını istiyorum.	3.38	1.60	3.37	1.46
Ö5 Boş zamanlarımızda da resim yapmak istiyorum.	3.29	1.47	2.85	1.37
Ö22 Sanatla ilgili televizyon programları seyretmek istiyorum.	3.13	1.43	2.78	1.28
Ö16 Resim ödevlerimi evde tamamlamaktan sıkılıyorum.	2.67	1.60	2.76	1.58
Ö4 Sanat derslerinin notla değerlendirilmesini istemiyorum.	2.64	1.51	3.63	1.59
Ö19 Resim araç ve gereçlerimi eve Götmek istemiyorum.	2.64	1.66	2.93	1.68
Ö9 Sene sonu resim sergilerine katılmaktan hoşlanmıyorum.	2.58	1.60	3.09	1.32
Ö10 Resim yarışmalarına katılmaktan hoşlanmıyorum.	2.56	1.26	3.37	1.47
Ö8 İlerde ünlü bir ressam ya da sanat öğretmeni olmak istiyorum.	2.18	1.32	2.09	1.20
Ö2 Resim dersini sıkıcı buluyorum.	2.09	1.17	2.37	1.17
Ö20 İlerde güzel sanatlar bölümünde okumak istiyorum.	2.07	1.17	2.50	1.30
Ö12 Farklı araç gereç kullanılmasından hoşlanmıyorum.	2.00	1.43	3.04	1.54

Tablo 4.9'daki bulgular incelendiğinde deney grubu öğrencileri görsel sanatlar dersi tutum ölçeğinin birinci uygulamasından en yüksek ortalamaları “Ö26 Tarihi mekânları görmek isterim. (X:4.56)”, “Ö6 Resim derslerini ayrı bir sanat atölyesinde yapmak istiyorum. (X: 4.42)”, “Ö14 Değişik tekniklerle resim yapmak istiyorum. (X: 4.40)” ve “Ö23 Müze ve sergi açılışlarına gidilmesini istiyorum. (X: 4.40)”

maddelerinden elde ederken, kontrol grubu öğrencileri de “Ö26 Tarihi mekânları görmek isterim. (X: 4.65)”, “Ö23 Müze ve sergi açılışlarına gidilmesini istiyorum. (X: 4.24)” ve “Ö15 Pahalı malzemeler kullanılmasını istemiyorum. (X: 4.17)” maddelerinden elde etmişlerdir.

Deney grubu öğrencileri görsel sanatlar dersi tutum ölçeği öntestinden en düşük ortalamaları “Ö2 Resim dersini sıkıcı buluyorum. (X: 2.09)”, “Ö20 İlerde güzel sanatlar bölümünde okumak istiyorum. (X: 2.07)” ve “Ö12 Farklı araç gereç kullanılmasından hoşlanmıyorum. (X: 2.00)” maddelerinden elde ederken, kontrol grubu öğrencileri de “Ö8 İlerde ünlü bir ressam ya da sanat öğretmeni olmak istiyorum. (X: 2.09)”, “Ö2 Resim dersini sıkıcı buluyorum. (X: 2.37)” ve “Ö20 İlerde güzel sanatlar bölümünde okumak istiyorum. (X: 2.50)” maddelerinden elde etmişlerdir.

Bulgular uygulama öncesi deney ve kontrol grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarındaki gözlenen önem sırasının genel olarak farklı olduğunu göstermektedir. Bu konuda her iki grubun ortalamaları arasındaki anlamlı düzeydeki farklılığı gözlemek için ortalamalar karşılaştırılmış ve ulaşılan bulgular Tablo 4.10’da verilmiştir:

Tablo 4.10. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Ölçeği Birinci Uygulamasında Anlamlı Düzeyde Farklı Görüş Belirttiği Maddeler

Maddeler	Deney Grubu	Kontrol Grubu
	(A)	(B)
Ö4 Sanat derslerinin notla değerlendirilmesini istemiyorum.		A(.001)
Ö6 Resim derslerini ayrı bir sanat atölyesinde yapmak istiyorum.	B(.020)	
Ö10 Resim yarışmalarına katılmaktan hoşlanmıyorum.		A(.003)
Ö11 Resminin eleştirilmesinden hoşlanmıyorum.		A(.025)
Ö12 Farklı araç gereç kullanılmasından hoşlanmıyorum.		A(.000)
Ö14 Değişik tekniklerle resim yapmak istiyorum.	B(.033)	

Tablo 4.10’daki birinci uygulama (ön test) bulguları incelendiğinde, Deney grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları “Ö6 Resim derslerini

*ayrı bir sanat atölyesinde yapmak istiyorum.” ve “Ö14 Değişik tekniklerle resim yapmak istiyorum.” maddelerinde Kontrol grubu öğrencilerine göre daha olumlu iken, “Ö4 Sanat derslerinin notla değerlendirilmesini istemiyorum”, “Ö10 Resim yarışmalarına katılmaktan hoşlanmıyorum.”, “Ö11 Resmimin eleştirilmesinden hoşlanmıyorum.” ve “Ö12 Farklı araç gereç kullanılmasından hoşlanmıyorum.” maddelerinde ise kontrol grubu öğrencilerinin derse yönelik tutumu deney grubu öğrencilerinden daha olumlu olduğu görülmektedir. Bulgulara dayalı olarak, uygulama süreci öncesinde deney grubu öğrencilerinin kontrol grubundakilere göre *sanat atölyesi ve farklı tekniklere yönelme* konularında daha fazla istek içerisinde oldukları, kontrol grubu öğrencilerinin ise *dersin notla değerlendirilmesi, resim yarışmalarına katılma, yaptığı resmin eleştirilmesi ve farklı materyalleri kullanma* konularında deney grubuna göre daha olumsuz yaklaşıma sahip oldukları söylenebilir.*

Araştırmaya katılan öğrencilerin görsel sanatlar dersi tutum ölçeğinin ikinci uygulamasından (sontest) elde ettikleri ortalamalar madde düzeyinde incelenmiş ve ulaşılan bulgular Tablo 4.11’de verilmiştir.

Tablo 4.11. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeğinin İkinci Uygulamasından Elde Ettikleri Ortalamalar

Maddeler	Deney Grubu		Kontrol Grubu	
	X	SS	X	SS
S26 Tarihi mekânları görmek isterim.	4.64	,75	4.72	,56
S7 Resim derslerini farklı mekânlarda yapmak isterim.	4.29	1,10	4.04	1,30
S1 Resim dersini çok seviyorum.	4.24	,90	3.89	1,13
S6 Resim derslerini ayrı bir sanat atölyesinde yapmak istiyorum.	4.24	1,07	4.24	1,06
S23 Müze ve sergi açılışlarına gidilmesini istiyorum.	4.11	1,20	4.33	,95
S14 Değişik tekniklerle resim yapmak istiyorum.	4.05	1,22	4.02	1,31
S24 Ünlü ressamlarla tanışmak istiyorum.	3.98	1,27	4.13	1,18
S17 Resim derslerinde bazı konuları grup çalışmasıyla yapmak isterim.	3.91	1,28	3.93	1,21
S13 Resim derslerinde de teknolojiyen yararlanılmasını istiyorum.	3.87	1,19	3.52	1,34
S11 Resmimin eleştirilmesinden hoşlanmıyorum.	3.69	1,39	3.65	1,51

Tablo 4.11. (devam)

S21 Farklı ülkelerin sanatçılarını ve sanatlarını incelemek istiyorum.	3.69	1,32	3.67	1,36
S3 Resim derslerine verilen zamanı az buluyorum.	3.65	1,39	3.22	1,48
S15 Pahalı malzemeler kullanılmasını istemiyorum.	3.62	1,39	3.96	1,32
S18 Resim derslerinde her yıl aynı konuları yapmaktan sıkılıyorum.	3.58	1,47	3.72	1,45
S4 Sanat derslerinin notla değerlendirilmesini istemiyorum.	3.53	1,40	3.91	1,28
S25 Ünlü ressamların hayatlarını merak ediyorum.	3.47	1,40	3.41	1,58
S19 Resim araç ve gereçlerimi eve götürmek istemiyorum.	3.31	1,51	3.07	1,56
S22 Sanatla ilgili televizyon programları seyretmek istiyorum.	3.13	1,49	2.87	1,44
S5 Boş zamanlarımızda da resim yapmak istiyorum.	3.11	1,56	2.74	1,47
S16 Resim ödevlerimi evde tamamlamaktan sıkılıyorum.	3.11	1,50	3.13	1,63
S8 İlerde ünlü bir ressam ya da sanat öğretmeni olmak istiyorum.	3.05	1,63	2.17	1,24
S10 Resim yarışmalarına katılmaktan hoşlanmıyorum.	2.91	1,46	2.69	1,40
S12 Farklı araç gereç kullanılmasından hoşlanmıyorum.	2.69	1,49	3.28	1,43
S9 Sene sonu resim sergilerine katılmaktan hoşlanmıyorum.	2.62	1,41	3.20	1,39
S20 İlerde güzel sanatlar bölümünde okumak istiyorum.	2.36	1,48	2.26	1,25
S2 Resim dersini sıkıcı buluyorum.	1.95	1,16	2.37	1,26

Tablo 4.11'deki bulgular incelendiğinde deney grubu öğrencileri görsel sanatlar dersi tutum ölçeğinin ikinci uygulamasından en yüksek ortalamaları “S26 Tarihi mekânları görmek isterim. (X: 4.64)”, “S7 Resim derslerini farklı mekânlarda yapmak isterim. (X: 4.29)”, “S1 Resim dersini çok seviyorum. (X: 4.24)” ve “S6 Resim derslerini ayrı bir sanat atölyesinde yapmak istiyorum. (X: 4.24)” maddelerinden elde ederken, kontrol grubu öğrencileri de “S26 Tarihi mekânları görmek isterim. (X: 4.72)”, “S6 Resim derslerini ayrı bir sanat atölyesinde yapmak istiyorum. (X: 4.24)” ve “S23 Müze ve sergi açılışlarına gidilmesini istiyorum. (X: 4.33)” maddelerinden elde etmişlerdir.

Deney grubu öğrencileri görsel sanatlar dersi tutum ölçeğinin son uygulamasından en düşük ortalamaları “S9 Sene sonu resim sergilerine katılmaktan hoşlanmıyorum. (X: 2.62)”, “S20 İlerde güzel sanatlar bölümünde okumak

istiyorum. (X: 2.36)” ve “S2 Resim dersini sıkıcı buluyorum. (X: 1.95) maddelerinden elde ederken, kontrol grubu öğrencileri de “S2 Resim dersini sıkıcı buluyorum. (X: 2.37)” ve “S20 İlerde güzel sanatlar bölümünde okumak istiyorum. (X: 2.26)”, “S8 İlerde ünlü bir ressam ya da sanat öğretmeni olmak istiyorum. (X: 2.17)” maddelerinden elde etmişlerdir.

Bulgular uygulama sonrası deney ve kontrol grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarındaki gözlenen önem sırasının genel olarak farklı olduğunu göstermektedir. Bu konuda her iki grubun ortalamaları arasındaki anlamlı düzeydeki farklılığı gözlemek için ortalamalar karşılaştırılmış ve ulaşılan bulgular Tablo 4.12’de verilmiştir:

Tablo 4.12. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Ölçeği Birinci Uygulamasında Anlamlı Düzeyde Farklı Görüş Belirttiği Maddeler

Maddeler	Deney Grubu (A)	Kontrol Grubu (B)
S8 İlerde ünlü bir ressam ya da sanat öğretmeni olmak istiyorum.	B(.002)	
S9 Sene sonu resim sergilerine katılmaktan hoşlanmıyorum.		A(.031)
S12 Farklı araç gereç kullanılmasından hoşlanmıyorum.		A(.038)

Tablo 4.12’deki ikinci uygulama (son test) bulguları incelendiğinde, deney grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları “S8 İlerde ünlü bir ressam ya da sanat öğretmeni olmak istiyorum.” maddesinde kontrol grubu öğrencilerine göre daha olumlu iken, “S9 Sene sonu resim sergilerine katılmaktan hoşlanmıyorum.” ve “S12 Farklı araç gereç kullanılmasından hoşlanmıyorum.” maddelerinde ise kontrol grubu öğrencilerinin derse yönelik tutumu deney grubu öğrencilerinden daha olumlu olduğu görülmektedir.

Bulgulara dayalı olarak, uygulama süreci sonrasında deney grubu öğrencilerinin kontrol grubundakilere göre *kendini görsel sanatlar alanında yetiştirmek ve bu alanda çalışmalar yapmak* konularında daha fazla istek içerisinde oldukları, kontrol grubu öğrencilerinin ise *sergilere katılma ve farklı materyalleri kullanma* konularında deney grubuna göre daha olumsuz yaklaşıma sahip oldukları söylenebilir.

4.1.2. Başarı Belirleme Testi

Katılımcı öğrencilerin başarı belirleme testinden elde ettikleri puan ortalamaları, standart sapma değerleri, en düşük ve en yüksek değerleri incelenmiş ve ulaşılan bulgular Tablo 4.13’te gösterilmiştir:

Tablo 4.13. Deney ve Kontrol Öğrencilerin Başarı Belirleme Testi Ortalamaları

Grup		Ön test Başarı Testi	Son test Başarı Testi	Kalıcılık Testi
Deney Grubu	Mean	41.56	61.87	64.25
	Std. Deviation	9.400	13.944	12.689
	Minimum	21	33	37
	Maximum	55	93	90
	N	55	55	55
Kontrol Grubu	Mean	37.81	54.83	48.50
	Std. Deviation	8.763	15.429	9.807
	Minimum	17	30	28
	Maximum	54	84	66
	N	54	54	54
Total	Mean	39.71	58.39	56.45
	Std. Deviation	9.242	15.052	13.796
	Minimum	17	30	28
	Maximum	55	93	90
	N	109	109	109

Öğrencilerin başarı belirleme testinin uygulamalarından birinci, ikinci ve üçüncü uygulamalarından (ön test, son test ve kalıcılık testi) elde ettikleri ortalamalar incelendiğinde, deney grubu öğrencilerinin ön testte X: 41.56, son teste X: 61.87 ve kalıcılık testinde X: 64.25 ortalamalar elde ettikleri ve ortalamalarının düzenli bir biçimde arttığı gözlenmiştir. Bu bulguya dayalı olarak, araştırma kapsamında yürütülen deneysel işlemin deney grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersi başarılarını artırdığı, diğer bir ifadeyle istasyon tekniğiyle görsel sanatlar dersinde

grafik tasarım yapılmasının öğrencilerin akademik başarılarını artırıcı bir işlev gördüğü söylenebilir.

Kontrol grubu öğrencilerinin ortalamaları incelendiğinde, ön testte X: 39.71, son testte X: 58.39 ve kalıcılık testinde X: 56.45 ortalama elde ettikleri gözlenmiştir. Kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinden elde ettikleri skorlar son testte artarken, kalıcılık testinde azalma eğilimi göstermiştir. Bu bulguya dayalı olarak, geleneksel yöntemlerle görsel sanatlar dersinde grafik tasarım uygulamaları yapılmasının öğrencilerin akademik başarılarında kalıcı öğrenmeler sağlama potansiyelinin düşük olduğu, diğer bir ifadeyle geleneksel öğretim yöntemleri görsel sanatlar dersi grafik tasarım uygulamalarının öğrenci davranışları üzerindeki kalıcılığının sağlanmasında sınırlı etkisinin olduğu söylenebilir.

4.2. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Birinci Alt Amaç: *Deney ve kontrol grubu katılımcılarının görsel sanatlar dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?*

Birinci alt amaç, **4 alt soru** içermektedir. Alt sorulara yanıt bulmak amacıyla deney ve kontrol grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersi tutum ölçeğinden elde ettikleri ortalamalar üzerinde grup içi ve gruplar arası kıyaslamalar yapılmıştır.

4.2.1. Deney Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutumu

a. Deney grubu katılımcılarının görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği ön test ve son test ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu soruya yanıt bulmak amacıyla deney grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersi tutum ölçeğinin birinci ve ikinci uygulamalarından elde ettikleri ortalamalar karşılaştırılmıştır. Bu amaçla eşleştirilmiş gruplar t-testi yapılmış ve ulaşılan sonuçlar Tablo 4.14’te verilmiştir:

Tablo 4.14. Deney Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeğinin Öntest-Sontest Uygulamasından Elde Ettikleri Ortalamalar Arasındaki Farklar

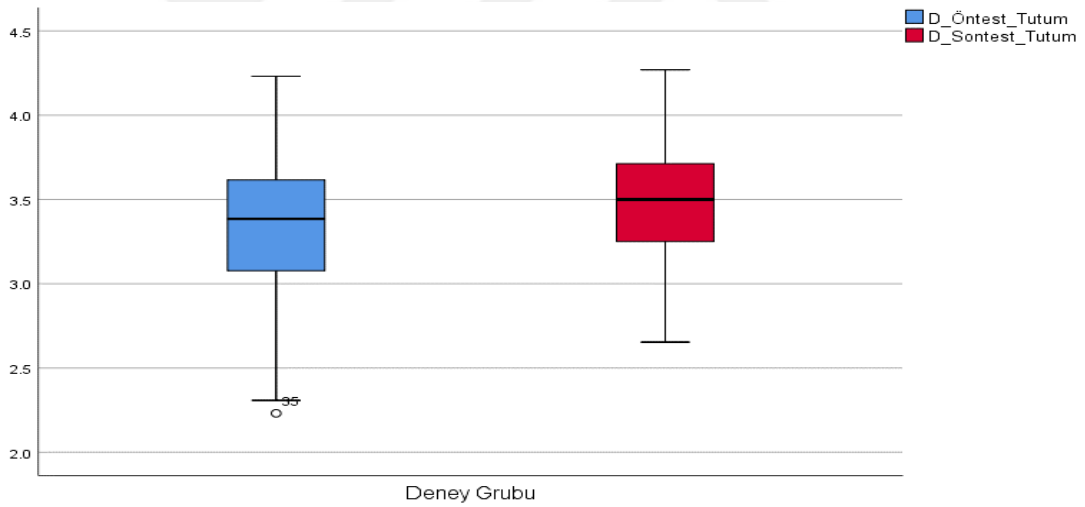
Gruplar	N	X	SS	X2-X1	SS2-SS1	t	sd	p
---------	---	---	----	-------	---------	---	----	---

Tablo 4.14. (devam)

Deney Grubu Ön test Tutum Ortalaması	55	3.35	0.42	0.14	0.43	2.38	54	0.02*
Deney Grubu Son test Tutum Ortalaması	55	3.49	0.35					

* $p < ,05$

Eşleştirilmiş gruplar t testinden elde edilen bulgular, deney grubundaki öğrencilerin görsel sanatlar dersi tutum ölçeğinin birinci ve ikinci uygulamalarından elde ettikleri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık olduğunu göstermektedir ($t(54): 2.38, p < ,05$). Başka bir deyişle deney grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları deneysel işlem sonrasında, deneysel işlem öncesine göre anlamlı düzeyde artmıştır. Bu bulguya dayalı olarak istasyon tekniğiyle görsel sanatlar öğretiminin öğrencilerin derse karşı tutumlarında olumlu yönde etki yaptığı söylenebilir. Bu konuda ulaşılan bulgulardan yararlanılarak Şekil 4.13'teki grafik oluşturulmuştur.

Şekil 4.13. Deney Grubu Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeği Öntest ve Sontest Ortalamaları

4.2.2. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutumu

b. Kontrol grubu katılımcılarının görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği ön test ve son test ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu alt soruya yanıt bulmak amacıyla kontrol grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersi tutum ölçeğinin birinci ve ikinci uygulamalarından elde ettikleri ortalamalar karşılaştırılmıştır. Bu amaçla eşleştirilmiş gruplar t-testi yapılmış ve ulaşılan sonuçlar Tablo 4.15'te verilmiştir:

Tablo 4.15. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeğinin Öntest-Sontest Uygulamasından Elde Ettikleri Ortalamalar Arasındaki Farklar

Gruplar	N	X	SS	X2-X1	SS2-SS1	t	sd	p
Kontrol Grubu Öntest Tutum Ortalaması	3.42	54	0.47	-0.05	0.61	-0.55	53	0.59
Kontrol Grubu Sontest Tutum Ortalaması	3.47	54	0.43					

Eşleştirilmiş gruplar t testinden elde edilen bulgular, kontrol grubundaki öğrencilerin görsel sanatlar dersi tutum ölçeğinin birinci ve ikinci uygulamalarından elde ettikleri ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmadığı görülmektedir ($p>.05$). Bu bulguya dayalı olarak, görsel sanatlar dersini geleneksel yöntemlerle işlemenin öğrencilerin ders ile ilgili tutumlarında olumlu anlamda tutum değişikliğine neden olmadığı söylenebilir.

4.2.3. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeğinin İlk Uygulama Ortalamalarının Karşılaştırılması

c. Deney ve kontrol grubu katılımcılarının görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeğinin ön testinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu alt soruya yanıt bulmak amacıyla deney ve kontrol grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersi tutum ölçeğinin birinci uygulamasından elde ettikleri ortalamalar karşılaştırılmıştır. Bu amaçla bağımsız örneklem t-testi yapılmış ve ulaşılan sonuçlar Tablo 4.16’da verilmiştir:

Tablo 4.16. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeğinin Öntest Uygulamasından Elde Ettikleri Ortalamalar Arasındaki Farklara Yönelik Bağımsız Örneklem t-testi Bulguları

Gruplar	N	X	SS	X2-X1	t	sd	p
Deney Grubu	55	3.35	0.42	-0.07	-0.79	107	0.43
Kontrol Grubu	54	3.42	0.47				

Tablo 4.16'daki bulgular incelendiğinde, görsel sanatlar dersi tutum ölçeğinin ilk uygulamasından (öntest) deney ve kontrol grubu öğrencilerinin birbirine yakın ortalamalar elde ettikleri, başka bir deyişle deney ve kontrol grubu öğrencilerinin deneysel süreç öncesinde görsel sanatlar dersine yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>.05$).

4.2.4. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeğinin İkinci Uygulama Ortalamalarının Karşılaştırılması

d. Deney ve kontrol grubu katılımcılarının görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeğinin son testinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu alt soruya yanıt bulmak amacıyla deney ve kontrol grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersi tutum ölçeğinin ikinci uygulamasından elde ettikleri ortalamalar karşılaştırılmıştır. Bu amaçla bağımsız örneklem t-testi yapılmış ve ulaşılan sonuçlar Tablo 4.17'de verilmiştir:

Tablo 4.17. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersi Tutum Ölçeğinin Sontest Uygulamasından Elde Ettikleri Ortalamalar Arasındaki Farklara Yönelik Bağımsız Örneklem t-testi Bulguları

Gruplar	N	X	SS	X2-X1	t	sd	p
Deney Grubu	55	3.49	0.35	0.34	107	0.73	0.59
Kontrol Grubu	54	3.47	0.43				

Tablo 4.17'deki bulgular incelendiğinde, görsel sanatlar dersi tutum ölçeğinin ikinci uygulamasından (sontest) deney ve kontrol grubu öğrencilerinin birbirine yakın ortalamalar elde ettikleri, başka bir deyişle deney ve kontrol grubu öğrencilerinin deneysel süreç sonrasında görsel sanatlar dersine yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>.05$).

4.3. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

İkinci Alt Amaç: Deney ve kontrol grubu katılımcılarının başarı belirleme testi ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Araştırmanın ikinci alt amacı 6 alt soru içermektedir. Alt sorulara yanıt bulmak amacıyla deney ve kontrol grubu öğrencilerinin başarı belirleme testinden elde ettikleri ortalamalar üzerinde grup içi ve gruplar arası kıyaslamalar yapılmıştır.

4.3.1. Deney Grubu Öğrencilerinin Başarı Belirleme Testi Bulguları

a. Deney grubu katılımcılarının başarı belirleme testinin ön testinden, son testinden ve kalıcılık testinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu alt soruya yanıt bulmak amacıyla deney grubu öğrencilerinin başarı belirleme testinin birinci, ikinci ve üçüncü uygulamalarından elde ettikleri ortalamalar karşılaştırılmıştır. Bu amaçla öncelikle her üç uygulama arasındaki farklılıklar karşılaştırılmıştır.

Öğrencilerin başarı belirleme testinden elde ettikleri ortalamaları gösteren Tablo 4.13 (Bölüm 4.1.2) incelendiğinde deney grubunun başarı belirleme testinin üçüncü uygulamasından elde ettiği ortalamanın, birinci ve ikinci uygulamaya göre arttığı görülmektedir. Deney grubu için ölçeğin ikinci ve birinci uygulamaları arasındaki fark 20.31 iken üçüncü ve ikinci uygulamalar arasındaki fark 2.38'dir.

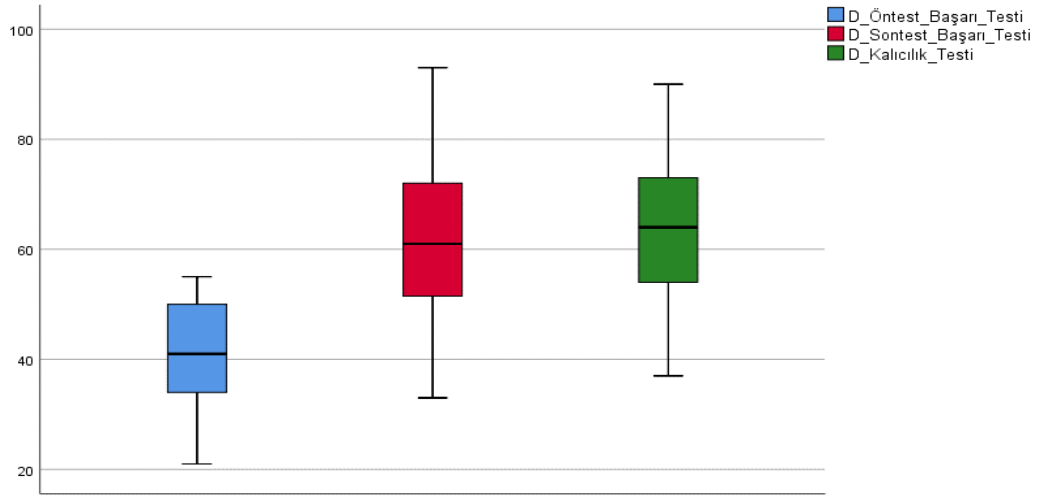
Deney grubu öğrencilerinin başarı belirleme testinin birinci, ikinci ve üçüncü uygulamalarından elde ettikleri ortalamaları arasında gözlenen farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yinelenen ölçümler için varyans çözümlemesi yapılmış ve ortalamalar arasında gözlenen farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna (Wilks Lambda: .163; F: 110.292; $p < .001$) ulaşılmıştır. Bu konuda elde edilen bulgular Tablo 4.18'de verilmiştir:

Tablo 4.18. Deney Grubu Öğrencilerinin Başarı Belirleme Testinin Birinci, İkinci ve Üçüncü Uygulama Ortalamaları Arasındaki Farklar

Grup	Fark	Wilks Lamda	F	p
Öntest-Sontest	20.31	0.163	110.29	.000**
Sontest-Kalıcılık Testi	2.38			

** $p < .01$

Tablo 4.18'e göre, deney grubundaki öğrencilerin başarı belirleme testinin birinci, ikinci ve üçüncü uygulamalarındaki fark puanlarının ortalaması arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F(2,53)= 110.29, p<0,01$). Ortalamalar arasında gözlenen farklılık kalıcılık testi lehinedir. Bulgulara dayalı olarak, öğrencilere verilen deneysel eğitimlerin öğrencilerin görsel sanatlar dersi başarılarını artırdığı söylenebilir. Bu konuda ulaşılan bulgulardan yararlanılarak Şekil 4.14'teki grafik oluşturulmuştur:

Şekil 4.14. Deney Grubu Öğrencilerin Başarı Belirleme Testi Öntest, Sontest ve Kalıcılık Testi Ortalamaları

4.3.2. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Başarı Belirleme Testi Bulguları

b. Kontrol grubu katılımcılarının başarı belirleme testinin ön testinden, son testinden ve kalıcılık testinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu soruya yanıt bulmak amacıyla kontrol grubu öğrencilerinin başarı belirleme testinin birinci, ikinci ve üçüncü uygulamalarından elde ettikleri ortalamalar karşılaştırılmıştır. Bu amaçla öncelikle her üç uygulama arasındaki farklılıklar karşılaştırılmıştır.

Öğrencilerin başarı belirleme testinden elde ettikleri ortalamaları gösteren Tablo 4.13 (Bölüm 4.1.2) incelendiğinde kontrol grubunun başarı belirleme testinin ikinci uygulamasından elde ettiği ortalamanın, birinci uygulamaya göre arttığı, üçüncü uygulama ortalamalarının ise azaldığı görülmektedir. Kontrol grubu için ölçeğin ikinci ve birinci uygulamaları arasındaki fark 17.02 iken üçüncü ve ikinci uygulamalar arasındaki fark, -6.33'tür.

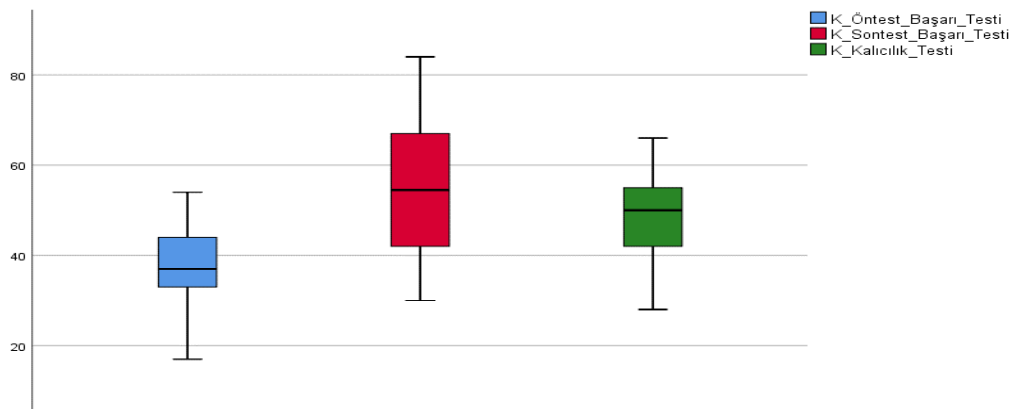
Kontrol grubu öğrencilerinin başarı belirleme testinin birinci, ikinci ve üçüncü uygulamalarından elde ettikleri ortalamaları arasında gözlenen farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yinelenen ölçümler için varyans çözümlemesi yapılmış ve ortalamalar arasında gözlenen farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna (Wilks Lambda: .324; F: 54.241; $p < .001$) ulaşılmıştır. Bu konuda elde edilen bulgular Tablo 4.19’da verilmiştir:

Tablo 4.19. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Başarı Belirleme Testinin Birinci, İkinci ve Üçüncü Uygulama Ortalamaları Arasındaki Farklar

Grup	Fark	Wilks Lamda	F	p
Öntest-Sontest	17.02	0.324	54.241	.000**
Sontest-Kalıcılık Testi	-6.33			

** $p < .01$

Tablo 4.19’a göre, kontrol grubundaki öğrencilerin başarı belirleme testinin birinci, ikinci ve üçüncü uygulamalarındaki fark puanlarının ortalaması arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F(2,52) = 54.241$, $p < 0,01$). Ortalamalar arasında gözlenen farklılık sontest lehinedir. Bulgulara dayalı olarak, kontrol grubu öğrencilerinin öğretim sürecinin sonunda görsel sanatlar dersinde öğrendikleri konulara ilişkin akademik başarılarında bir miktar düşüş olduğu söylenebilir. Bu konuda ulaşılan bulgulardan yararlanılarak Şekil 4.15’teki grafik oluşturulmuştur:

Şekil 4.15. Kontrol Grubu Öğrencilerin Başarı Belirleme Testi Öntest, Sontest ve Kalıcılık Testi Ortalamaları

4.3.3. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Başarı Belirleme Testi Bulgularının Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular

c. Deney ve kontrol grubu katılımcılarının başarı belirleme testinin ön testinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

d. Deney ve kontrol grubu katılımcılarının başarı belirleme testinin son testinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

e. Deney ve kontrol grubu katılımcılarının başarı belirleme testinin kalıcılık testinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

f. Deney ve kontrol grubu katılımcılarının başarı belirleme testinin ön testinden, son testinden ve kalıcılık testinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu 4 alt soruya yanıt bulmak amacıyla iki farklı çözümleme yapılmıştır. İlk analizde deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test, son test ve kalıcılık testi ortalamaları arasındaki farklılıkları gözlemlemek için bağımsız örneklem t-testleri yapılmış, ikinci analizde de ortalamalar arasındaki farklılıkları karşılaştırmak ve yapılan deneysel işlemin ve geleneksel öğretimin ortalamalar üzerindeki etkilerini gözlemlemek için kovaryans analizi yapılmıştır. Bağımsız örneklem t-testlerine ait bulgular Tablo 4.20’de verilmiştir:

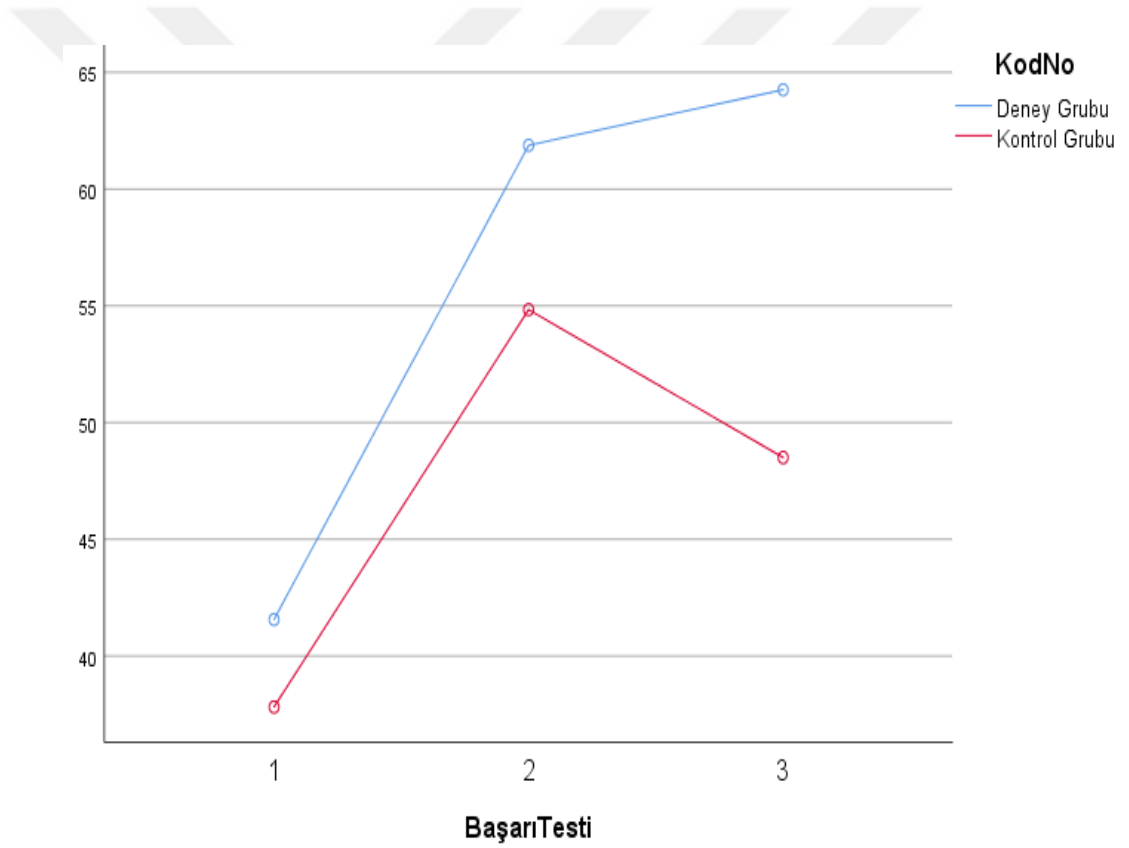
Tablo 4.20. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Başarı Belirleme Testinin Birinci, İkinci ve Üçüncü Uygulamasından Elde Ettikleri Ortalamalar Arasındaki Farklara Yönelik Bağımsız Örneklem t-testi Bulguları

Uygulama	Gruplar	N	X	SS	X2-X1	t	sd	p
Öntest Başarı Testi	Deney Grubu	55	41.56	9.40	3.75	2.15	107	0.03*
	Kontrol Grubu	54	37.81	8.76				
Sontest Başarı Testi	Deney Grubu	55	61.87	13.94	7.04	2.50	107	0.01**
	Kontrol Grubu	54	54.83	15.43				
Kalıcılık Testi	Deney Grubu	55	64.25	12.69	15.76	7.24	107	0.00**
	Kontrol Grubu	54	48.50	9.81				

*p<.05

** p<.01

Bağımsız örneklem t-testinden elde edilen bulgular, deney grubundaki öğrencilerin başarı belirleme testinin birinci ($t(107): 2.15, p<.05$), ikinci($t(107): 2.50, p<.01$) ve üçüncü ($t(107): 7.24, p<.01$) uygulamalarından elde ettikleri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık olduğunu göstermektedir. Deney grubu öğrencilerinin ortalamaları her ölçümde artarken, kontrol grubunun ortalaması sontestte artarken, kalıcılık testinde azalmıştır. Bu bulguya dayalı olarak deney grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersi başarısı, kontrol grubuna göre daha kalıcıdır denilebilir. Diğer bir ifadeyle istasyon tekniğiyle görsel sanatlar öğretiminin öğrencilerin akademik başarılarına olumlu yönde etki yaptığı söylenebilir. Bu konuda ulaşılan bulgulardan yararlanılarak Şekil 4.16'daki grafik oluşturulmuştur.

Şekil 4.16. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerin Başarı Belirleme Testi Öntest, Sontest ve Kalıcılık Testi Ortalamalarına İlişkin Karşılaştırma

Araştırma çalışmasında yer alan öğrencilerin, başarı testinin üç uygulamasından elde ettikleri ortalamalar arasındaki farklılıkları karşılaştırmak ve yapılan deneysel işlemin ve geleneksel öğretimin akademik başarının kalıcılığına

etkisini gözlemlemek için yapılan Kovaryans analizine ilişkin bulgular Tablo 4.21’de verilmiştir:

Tablo 4.21. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Başarı Belirleme Testinin Birinci, İkinci ve Üçüncü Uygulamasından Elde Ettikleri Ortalamalara İlişkin Kovaryans Analizi Bulguları

Bağımlı Değişken: Kalıcılık Testi

Kaynak	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Düzeltilmiş Model	11449.165a	3	3816.388	44.007	.000
Sınırlandırılmış Değer	2694.857	1	2694.857	31.075	.000
Öntest Başarı Testi	1004.700	1	1004.700	11.585	.001
					.000
					.000
Sontest Başarı Testi	1324.153	1	1324.153	15.269	
Grup	3883.287	1	3883.287	44.779	
Hata	9105.808	105	86.722		
Toplam	367889.000	109			
Düzeltilmiş Toplam	20554.972	108			

a. $R^2 = .557$ (Düzenlenmiş $R^2 = .544$)

Tablo 4.21’deki bulgular incelendiğinde deneysel işlemin (F (1:105): 44.779, $p < .01$); ön testin (F (1:105): 11.585, $p < .01$) ve son testin (F (1:105): 15.269, $p < .01$) öğrencilerin başarı belirleme testinin üçüncü uygulamasından (kalıcılık testi) elde ettikleri ortalamalar üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle deney grubunda olmak, öğrencilerin görsel sanatlar dersi akademik başarılarının kalıcı hale gelmesini sağlamaktadır.

4.4. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Üçüncü Alt Amaç: Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları ile başarı testi ortalamaları kendine ait odası bulunmasına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

Araştırmaya katılan öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları ile başarı testi skorlarının kendine ait odası bulunmasına göre farklılaşma düzeyini incelemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 4.22’de verilmiştir:

Tablo 4.22. Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutumları ile Başarı Belirleme Testinden Elde Ettikleri Ortalamaların Kendilerine Ait Odaları Bulunmasına Göre Farklılaşmasına İlişkin Bağımsız Örneklem t-testi Bulguları

Ölçüm	Gruplar	N	X	SS	X2-X1	t	sd	p
Öntest Tutum	Var	40	3.43	0.39	0.06	0.72	107	0.48
	Yok	69	3.36	0.48				
Sontest Tutum	Var	40	3.39	0.46	-0.14	-1.84	107	0.07
	Yok	69	3.53	0.34				
Öntest Başarı Testi	Var	40	41.15	8.99	2.28	1.25	107	0.22
	Yok	69	38.87	9.35				
Sontest Başarı Testi	Var	40	59.33	13.68	1.48	0.50	107	0.62
	Yok	69	57.84	15.86				
Kalıcılık Testi	Var	40	57.20	15.60	1.19	0.43	107	0.67
	Yok	69	56.01	12.74				

Tablo 4.22'ye göre öğrencilerin kendilerine ait odalarının bulunup bulunmaması, görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarında deneysel sürecin sonunda bir miktar etki ettiği, bununla birlikte gözlenen etkinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ($p>.05$) olmadığı görülmüştür. Öğrencilerin kendilerine ait odalarının bulunması, derse ilişkin tutumlarını süreç sonunda, anlamlı düzeyde ($p<.10$) etkilediği kabul edilebilir.

Öğrencilerin başarı belirleme testinden elde ettikleri ortalamaların, kendilerine ait odaları olmasına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olmadığı tespit edilmiştir ($p>.05$). Diğer bir ifadeyle, öğrencilerin kendilerine ait odalarının bulunup bulunmaması görsel sanatlar dersi akademik başarıları üzerinde etkili olmadığı söylenebilir.

4.5.Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Dördüncü Alt Amaç: *Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları ile başarı testi ortalamaları anne eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?*

Araştırmaya katılan öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları ile başarı testi skorlarının annelerinin eğitim durumlarına göre farklılaşma düzeyini

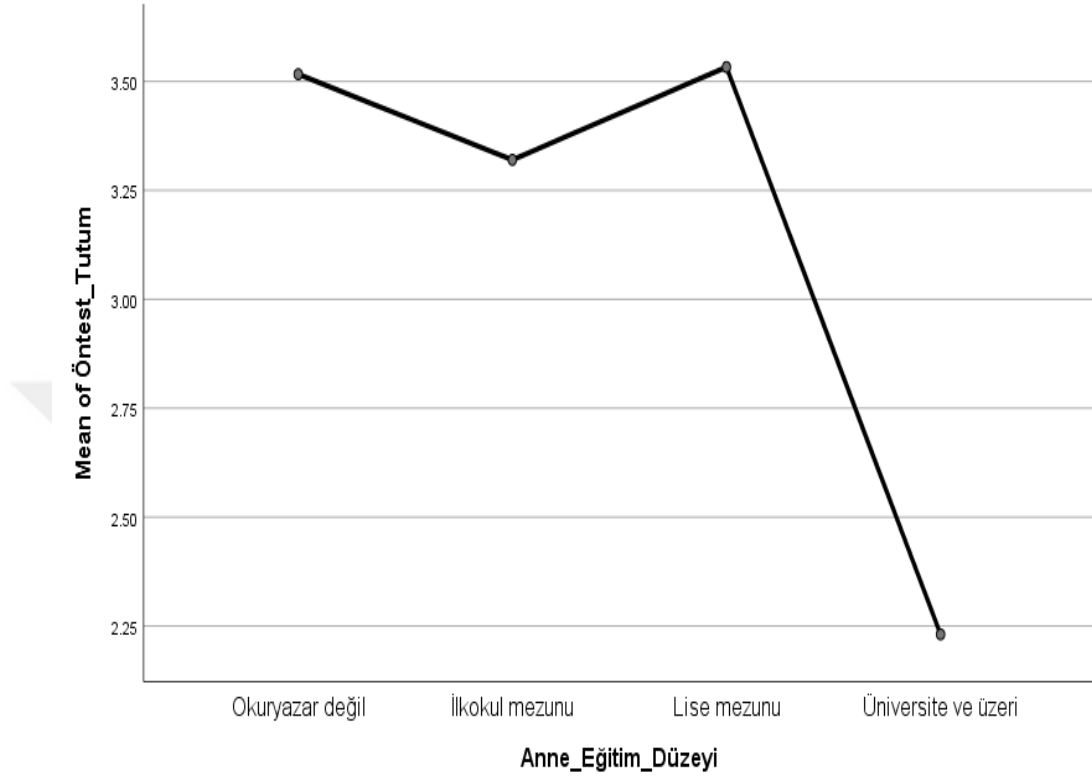
incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 4.23'te verilmiştir:

Tablo 4.23. Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutumları ile Başarı Belirleme Testinden Elde Ettikleri Ortalamaların Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları

Ölçüm	Ölçüm Düzeyi	Kareler Toplama	sd	Kareler Toplamı	F	p
Öntest Tutum	Gruplar arası	2.37	3	0.79	4.356	0.01**
	Grup içi	19.041	105	0.181		
	Toplam	21.411	108			
Sontest Tutum	Gruplar arası	0.14	3	0.047	0.301	0.83
	Grup içi	16.261	105	0.155		
	Toplam	16.401	108			
Öntest Başarı Testi	Gruplar arası	412.166	3	137.389	1.637	0.19
	Grup içi	8812.439	105	83.928		
	Toplam	9224.606	108			
Sontest Başarı Testi	Gruplar arası	370.052	3	123.351	0.537	0.66
	Grup içi	24097.764	105	229.503		
	Toplam	24467.817	108			
Kalıcılık Testi	Gruplar arası	1039.542	3	346.514	1.864	0.14
	Grup içi	19515.43	105	185.861		
	Toplam	20554.972	108			

Tablo 4.23'e göre öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının, uygulama sürecinin başında annelerinin eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olmadığı tespit edilmiştir ($p < .01$). Annesi lise mezunu olan öğrenciler görsel sanatlar dersine karşı en yüksek tutumu sergilerken, annesi üniversite mezunu olanların derse karşı tutumu ise diğerlerine göre en düşük seviyededir. Bu bulgunun ileri araştırmalarla desteklenmesi yerinde olacaktır.

Diğer taraftan öğrencilerin derse karşı tutumları uygulama sürecinin sonunda annelerin eğitim düzeyinden etkilenmemektedir. Bu konuda ulaşılan bulgulardan yararlanılarak Şekil 4.17’deki grafik oluşturulmuştur.

Şekil 4.17. Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutumları

Öğrencilerin başarı belirleme testinden elde ettikleri ortalamaların annelerinin eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olmadığı tespit edilmiştir ($p > .05$). Diğer bir ifadeyle, annelerinin hangi düzeydeki okuldan mezun olduğu öğrencilerin görsel sanatlar dersi akademik başarıları üzerinde etkili olmadığı söylenebilir.

4.6. Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Beşinci Alt Amaç: Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları ile başarı testi ortalamaları baba eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

Araştırmaya katılan öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları ile başarı testi skorlarının babalarının eğitim durumlarına göre farklılaşma düzeyini

incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 4.24’te verilmiştir:

Tablo 4.24. Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutumları ile Başarı Belirleme Testinden Elde Ettikleri Ortalamaların Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları

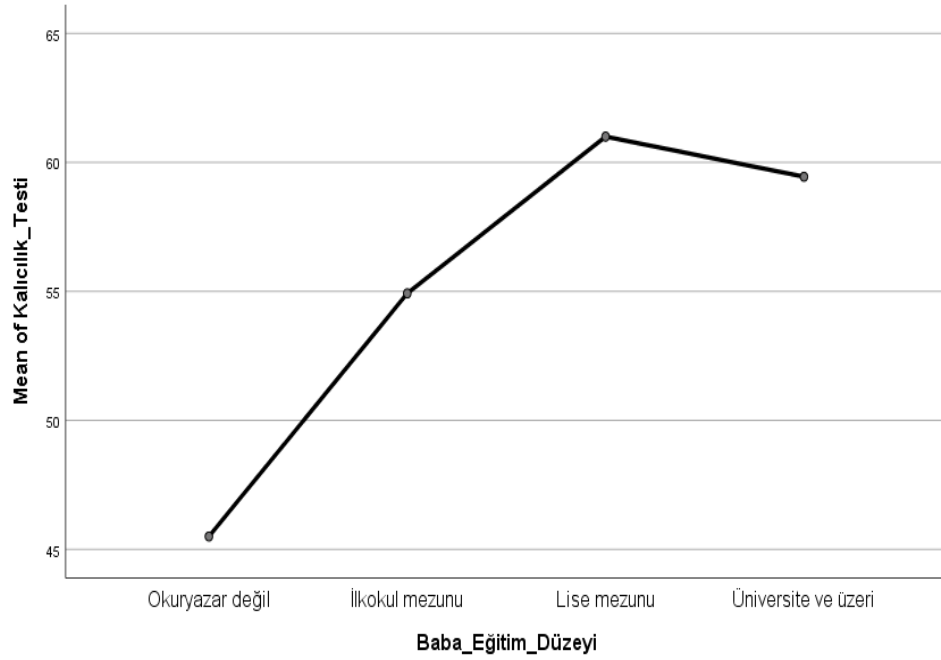
Ölçüm	Ölçüm Düzeyi	Kareler Toplama	sd	Kareler Toplamı	F	p
Öntest Tutum	Gruplar arası	0.753	3	0.251	1.275	0.287
	Grup içi	20.658	105	0.197		
	Toplam	21.411	108			
Sontest Tutum	Gruplar arası	0.218	3	0.073	0.472	0.702
	Grup içi	16.183	105	0.154		
	Toplam	16.401	108			
Öntest Başarı Testi	Gruplar arası	80.224	3	26.741	0.307	0.82
	Grup içi	9144.382	105	87.089		
	Toplam	9224.606	108			
Sontest Başarı Testi	Gruplar arası	206.978	3	68.993	0.299	0.826
	Grup içi	24260.839	105	231.056		
	Toplam	24467.817	108			
Kalıcılık Testi	Gruplar arası	1570.641	3	523.547	2.896	0.04**
	Grup içi	18984.332	105	180.803		
	Toplam	20554.972	108			

Tablo 4.24’e göre öğrencilerin görsel sanatlar dersi akademik başarılarının, babalarının eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olmadığı tespit edilmiştir ($p < .05$). Babası lise mezunu olan öğrenciler görsel sanatlar dersine karşı en yüksek tutumu sergilerken, babası okuryazar olmayanların derse karşı tutumu ise diğerlerine göre en düşük seviyededir. Gözlenen farklılığın hangi gruplar arası farklılıktan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan Tukey HSD testine ait bulgular Tablo 4.25’te verilmiştir:

Tablo 4.25. Öğrencilerinin Başarı Belirleme Testinden Elde Ettikleri Ortalamalar Arasındaki Farkların Kaynağı

Baba Eğitim Düzeyi	N	Farklılık Kümeleri	
		1	2
Okuryazar değil	6	45.50	
İlkokul mezunu	64	54.92	54.92
Üniversite ve üzeri	9	59.44	59.44
Lise mezunu	30		61.00

Tablo 4.25 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının eğitim düzeyi arttıkça, başarı belirleme testinin kalıcılık testinden daha yüksek ortalamalar elde ettikleri, başka bir deyişle görsel sanatlar dersiyle ilgili akademik başarının babaların eğitim düzeyi arttıkça arttığı söylenebilir. Bu konuda ulaşılan bulgulardan yararlanılarak Şekil 4.18'deki grafik oluşturulmuştur.

Şekil 4.18. Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutumları

Öğrencilerin görsel sanatlar dersi tutum ölçeğinden elde ettikleri ortalamalar babalarının eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığını göstermiştir ($p>.05$). Diğer bir ifadeyle, babalarının hangi

düzeydeki okuldan mezun olduğu öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarını etkilememektedir denilebilir.

4.7. Altıncı Alt Amaca İlişkin Bulgular

Altıncı Alt Amaç: Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları ile başarı testi ortalamaları aile gelir düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

Araştırmaya katılan öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları ile başarı testi skorlarının ailelerinin aylık gelirine göre farklılaşma düzeyini incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 4.26’da verilmiştir:

Tablo 4.26. Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutumları ile Başarı Belirleme Testinden Elde Ettikleri Ortalamaların Ailelerinin Aylık Gelirine Göre Farklılaşmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları

Ölçüm	Ölçüm Düzeyi	Kareler Toplama	sd	Kareler Toplamı	F	p
Öntest Tutum	Gruplar arası	0.381	3	0.127	0.634	0.595
	Grup içi	21.03	105	0.2		
	Toplam	21.411	108			
Sontest Tutum	Gruplar arası	0.61	3	0.203	1.352	0.262
	Grup içi	15.791	105	0.15		
	Toplam	16.401	108			
Öntest Başarı Testi	Gruplar arası	19.452	3	6.484	0.074	0.974
	Grup içi	9205.154	105	87.668		
	Toplam	9224.606	108			
Sontest Başarı Testi	Gruplar arası	141.663	3	47.221	0.204	0.894
	Grup içi	24326.15	105	231.678		
	Toplam	24467.82	108			
Kalıcılık Testi	Gruplar arası	623.268	3	207.756	1.094	0.355
	Grup içi	19931.7	105	189.826		
	Toplam	20554.97	108			

Tablo 4.26'daki bulgulara incelendiğinde, öğrencilerin ailesinin gelir düzeyinin yüksek ya da düşük olması, görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarında ve derse ilişkin akademik başarılarında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir etkiye sahip olmadığı görülmektedir ($p>.05$).

1. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın alt amaçlarına ilişkin ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçların alan yazından örneklerle tartışılmasına, sonuç ve tartışmalar çerçevesinde geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

- Katılımcı öğrencilerin yaklaşık onda yedisinin evleri kendilerinin iken, her on öğrenciden üçünün ailesi kirada oturmaktadır.

- Öğrencilerin onda dördünün kendine ait bir odası bulunurken, onda altısı ise böyle bir olanağa sahip değildir.

- Öğrencilerin 2 tanesi iki kardeşe, 9 tanesi üç kardeşe sahip iken, yaklaşık her on öğrenciden dokuzu dört ve daha fazla sayıda kardeşe sahiptir.

- Öğrencilerin tamamına yakınının annesi çalışmazken, babalarının %70'i gelir getirici bir işte çalışmaktadır.

- Her üç öğrenciden birinin annesi okuma yazma bilmezken, bu oran babalarda %5 civarındadır. Anne ve babalar arasında ilkokul mezunlarının oranı benzerdir, anne ve babaların onda altısı ilkokul mezunudur.

- Gelir düzeyleri incelendiğinde öğrencilerin yaklaşık onda yedisinin ailesi 2200 lira ve aşağısında gelire sahipken, her dört öğrenciden birinin ailesinin geliri 2201-4000 lira arasında değişmektedir.

- Deney grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları deneysel süreç öncesinde orta düzeyde iken (X:3.35), deneysel süreç sonunda bir miktar artarak orta-yüksek arası düzeye ulaşmıştır (X:3.49).

- Kontrol grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları uygulama sürecinin öncesinde (X:3.43) ve sonrasında (X:3.47) birbirine benzer düzeylerde dir.

- Birinci uygulama sonunda, deney grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları “Ö6 Resim derslerini ayrı bir sanat atölyesinde yapmak istiyorum.” ve “Ö14 Değişik tekniklerle resim yapmak istiyorum.” maddelerinde kontrol grubu öğrencilerine göre daha olumlu iken, “Ö4 Sanat derslerinin notla değerlendirilmesini istemiyorum”, “Ö10 Resim yarışmalarına katılmaktan hoşlanmıyorum.”, “Ö11 Resmimin eleştirilmesinden hoşlanmıyorum.” ve “Ö12 Farklı araç gereç

kullanılmasından hoşlanmıyorum.” maddelerinde ise kontrol grubu öğrencilerinin derse yönelik tutumu deney grubu öğrencilerinden daha olumludur.

- Birinci uygulama sonunda, deney grubu öğrencileri, kontrol grubundakilere göre *sanat atölyesi ve farklı tekniklere yönelme* konularında daha fazla istek içerisinde iken, kontrol grubu öğrencileri ise *dersin notla değerlendirilmesi, resim yarışmalarına katılma, yaptığı resmin eleştirilmesi ve farklı materyalleri kullanma* konularında deney grubuna göre daha olumsuz yaklaşıma sahiptir.

- İkinci uygulama sonunda, deney grubu öğrencileri görsel sanatlar dersine yönelik tutumları “S8 İlerde ünlü bir ressam ya da sanat öğretmeni olmak istiyorum.” maddesinde kontrol grubu öğrencilerine göre daha olumlu iken, “S9 Sene sonu resim sergilerine katılmaktan hoşlanmıyorum.” ve “S12 Farklı araç gereç kullanılmasından hoşlanmıyorum.” maddelerinde ise kontrol grubu öğrencilerinin derse yönelik tutumu deney grubu öğrencilerinden daha olumludur.

- İkinci uygulama sonunda, deney grubu öğrencileri kontrol grubundakilere göre *kendini görsel sanatlar alanında yetiştirmek ve bu alanda çalışmalar yapmak* konularında daha fazla istek içerisinde oldukları, kontrol grubu öğrencileri ise *sergilere katılma ve farklı materyalleri kullanma* konularında deney grubuna göre daha olumsuz yaklaşıma sahiptir.

- Deney grubu öğrencileri ön testte X: 41.56, son teste X: 61.87 ve kalıcılık testinde X: 64.25 ortalamalar elde etmişlerdir ve ortalamaları düzenli bir biçimde artmıştır.

- Kontrol grubu öğrencileri, ön testte X: 39.71, son testte X: 58.39 ve kalıcılık testinde X: 56.45 ortalama elde etmişlerdir. Kontrol grubu öğrencilerinin başarı testinden elde ettikleri skorlar son testte artarken, kalıcılık testinde azalma eğilimi göstermiştir.

- Deneysel süreç öğrencilerin derse karşı tutumunun daha olumlu olmasını sağlamıştır.

- Öğretim programında öngörülen etkinlikler, görsel sanatlar dersine yönelik tutumu, istasyon tekniği kadar olumlu yönde etkilememektedir.

- Deneysel işlem, istasyon tekniğiyle grafik tasarım uygulamaları konusunda yürütülen öğretimsel etkinlikler, öğrencilerin görsel sanatlar dersi akademik başarılarını artırmıştır. Deneysel işlem başarılıdır.

- Geleneksel yöntemler yürütülen grafik tasarım uygulamaları öğrencilerde kalıcı öğrenmeyi sağlama konusunda yeterli düzeyde etkiye sahip değildir.

- Kendine ait odası olması, imam hatip ortaokul son sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine karşı tutumlarını ve ders başarılarını etkilememektedir.

- Annesinin eğitim düzeyinin farklı olması, imam hatip ortaokul son sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine karşı tutumlarını ve ders başarılarını etkilememektedir.

- Babasının eğitim düzeyinin farklı olması, imam hatip ortaokul son sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine karşı tutumlarını etkilemezken ve ders başarılarını oldukça etkilemektedir.

- Ailesinin gelir düzeyinin yüksek ya da düşük olması, imam hatip ortaokul son sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine karşı tutumlarını ve ders başarılarını etkilememektedir.

5.2. Tartışma

Deneyisel modelde yürütülen ve ortaokul 8. sınıf görsel sanatlar dersi, grafik tasarım konularının öğretiminde istasyon tekniğinin etkisini incelemeyi amaçlayan bu çalışmaya, ölçüt örnekleme yöntemiyle Batman ili, Merkez İlçesi, Abdulcelil Candan İmam Hatip Ortaokulu'nda öğrenim gören öğrenciler arasından 55 öğrenci deney grubu için, 54 öğrenci de kontrol grubu için seçilmiş ve böylece çalışmaya 109 öğrenci katılmıştır.

Deney grubu öğrencileriyle istasyon tekniği kullanılarak, kontrol grubu öğrencileriyle de geleneksel öğretim yöntemi kullanılarak 10 haftalık uygulama süreci yürütülmüştür. Sürecin başında öğrencilere görsel sanatlar dersi tutum ölçeği ile araştırmacı tarafından bu çalışma için geliştirilen başarı belirleme testi uygulanmıştır. Aynı araçlar uygulama sürecinin sonunda ikinci kez uygulanmıştır. Yani sıra süreç bittikten 12 hafta sonra, öğretim sürecinin etkisini belirlemek amacıyla kalıcılık testi bağlamında başarı belirleme testinin üçüncü uygulaması yapılmıştır.

5.2.1. Araştırmanın Birinci Alt Amacına İlişkin Sonuçları Tartışma

Çalışmada yanıtı aranan ilk soru deney ve kontrol grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının deneyisel süreç öncesinde ve sonrasında

istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını gözlemlemeye dönüktür. Bu soru kapsamında dört alt sorunun da yanıtı incelenmiştir.

Öncelikle grup içi karşılaştırmalar yapılarak deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test skorları karşılaştırılmış, devamında gruplar arası karşılaştırmalar yapılarak deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test ortalamaları arasındaki farklılıklar incelenmiştir.

Ulaşılan sonuçlara göre uygulama sürecinin sonunda, deney grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarında, deneysel süreç öncesine göre anlamlı düzeyde farklılık oluşmuştur. Farklılık son test lehinedir. Deneysel süreç öğrencilerin derse karşı tutumunun daha olumlu olmasını sağlamıştır.

Kontrol grubu öğrencilerinin uygulama sürecinin sonunda, görsel sanatlar dersine yönelik tutumları uygulama sürecinin öncesine göre bir miktar artsa da deney grubundaki gibi istatistiksel olarak anlamlı kabul edilecek düzeyde olmamıştır. Sonuçlar öğretim programında öngörülen etkinliklerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumu, istasyon tekniği kadar olumlu yönde etkilemediğini göstermektedir.

Deney ve kontrol grubunun görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının uygulama öncesi ölçüm ile uygulama sonrası ölçümde birbirine benzediği, aralarında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Genel olarak tüm öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları deneysel süreç öncesinde ve sonrasında orta-yüksek arası düzeydedir. Buna göre derse ilişkin öğrencilerin, uygulama süreçlerinden bağımsız olarak, genel anlamda olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilir.

İlgili alan yazında, istasyon tekniğiyle yapılan öğretimin öğrencilerin derse karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediğini gösteren çalışmalara ulaşılmıştır. Furutani (2007) tarafından yürütülen deneysel çalışmada ilkökul öğrencilerinin istasyon tekniği sayesinde matematik dersine yönelik olumlu tutumlar geliştirdikleri gözlenmiştir. Lebak (2005) tarafından yürütülen bir çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. İstasyon tekniğiyle yürütülen ders dışı öğretim faaliyetlerinin öğrencilerin derse karşı tutumlarını ve derse katılımlarını olumlu yönde etkilediği, yanı sıra öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenleriyle olan iletişimlerini de güçlendirdiği yönünde sonuçlara ulaşılmıştır.

İlgili alan yazında istasyon tekniğinin görsel sanatlar dersine yönelik öğrenci tutumu üzerindeki etkisini doğrudan inceleyen çalışmalara ulaşılamamakla birlikte, öğretim programında öngörülen etkinliklerin dışında yapılan kimi faaliyetlerle öğrencilerin derse karşı tutumlarının olumlu anlamda geliştiği sonucuna ulaşan çalışmalar bulunmaktadır. Karip (2016) tarafından yürütülen çalışma buna örnek gösterilebilir. Ortaokul 7. sınıf öğrencileriyle yürütülen çalışmada farklılaştırılmış görsel sanatlar öğretiminin öğrencilerde görsel sanatlar dersine karşı olumlu tutum değişikliğine yol açtığı gözlenmiştir.

Benzer bulgulara Tseng (2008) tarafından yürütülen çalışmada da ulaşılmıştır. İstasyon tekniğiyle yapılan İngilizce öğretiminin öğrencilerin derse karşı tutumlarında, farkındalıklarında, telaffuz ve yazma konusundaki becerilerinin güçlenmesinde etkili olduğu gözlenmiştir.

Benek (2012) tarafından yürütülen çalışmada da ortaokul öğrencilerinin istasyon tekniğiyle yürütülen çalışmalar sayesinde tutumlarının olumlu yönde geliştiği ve davranışlarında olumlu değişiklikler olduğu gözlenmiştir. Benzer durum Maden ve Durukan (2010) tarafından yürütülen çalışmada da gözlenmiştir. Türkçe dersinde istasyon tekniğiyle yürütülen faaliyetlerin öğrencilerin derse karşı tutumlarını olumlu yönde geliştirdiği gözlenmiştir.

Porter'in (2004) deneysel çalışmasında da istasyon tekniğiyle yürütülen öğretimsel faaliyetler sayesinde, öğrencilerin matematiği eğlenceli buldukları, derse karşı tutumlarının olumlu yönde değiştiği ve olumsuz davranışlarında azalmalar olduğu gözlenmiştir. Bu sonuçları destekleyen bir başka çalışma da Farkas (2002) tarafından yürütülmüştür. Deneysel desende yürütülen bu çalışmada öğrencilerin tutumlarında olumlu yönde gelişmeler gözlenmesinin yanında empati kurma becerilerinin de gelişme gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

İstasyon tekniğiyle yapılan öğretim konusunda, ilgili alan yazında sayılan örneklerin yanında Arslan'ın (2017), Güneş'in (2009), Demir'in (2008), Demirörs'ün (2007), Roberts'in (1999), Farkas'ın (2002), Avcı'nın (2015), Erdağı ve Önel'in (2015), Benek ve Kocakaya'nın (2012), Geier ve Bogner'in (2011) çalışmalarında da benzer sonuçlara ulaşılmış, istasyon tekniğiyle yapılan öğretimin öğrencilerin ilgili derslere ilişkin tutumlarını olumlu yönde artırıcı etki yaptığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.2.2. Araştırmanın İkinci Alt Amacına İlişkin Sonuçları Tartışma

Yanıtı aranan ikinci soru deney ve kontrol grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersi akademik başarılarının deneysel süreç öncesinde ve sonrasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını gözlemlemeye dönüktür. Bu soru kapsamında altı alt sorunun da yanıtı incelenmiştir.

Öncelikle grup içi karşılaştırmalar yapılarak deney ve kontrol gruplarının ön test, son test ve kalıcılık testi ortalamaları karşılaştırılmış, devamında gruplar arası kıyaslamalar yapılarak deney ve kontrol gruplarının bu üç ölçümden elde ettikleri ortalamalar arasındaki farklılıklar incelenmiştir.

Deney grubu öğrencilerinin başarı belirleme testinin birinci, ikinci ve üçüncü uygulamasından elde ettikleri ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık gözlenmiştir. Sonuçlar deney grubu öğrencilerinin her ölçümde ortalamalarını artırdığını göstermektedir. Bu sonuçlar deneysel işlemin, istasyon tekniğiyle grafik tasarım uygulamaları konusunda yürütülen öğretimsel etkinliklerin, öğrencilerin görsel sanatlar dersi akademik başarılarını artırdığını, diğer bir ifadeyle deneysel işlemin başarılı olduğunu göstermektedir.

Kontrol grubu öğrencilerinin başarı belirleme testi kullanılan yapılan ön test, son test ve kalıcılık ölçümlerindeki ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılıklar gözlenmiştir. Gözlenen farklılıklar ön test ve son test ölçümleri arasında pozitif yönlü iken, son test ve kalıcılık testi arasında negatif yönlüdür. Bu sonuçlar, kontrol grubunun görsel sanatlar dersine yönelik akademik başarısının uygulama sürecinin sonunda arttığını, bununla birlikte bu başarıyı koruyamadıkları ve akademik başarıdaki kalıcılığın sağlanamadığını göstermektedir. Diğer bir ifadeyle istasyon tekniğiyle öğretimi yapılan grafik tasarım uygulamaları öğrencilerin akademik başarısında kalıcılığa yol açarken, geleneksel yöntemler yürütülen grafik tasarım uygulamaları öğrencilerde kalıcı öğrenmeyi sağlama konusunda yeterli düzeyde etkiye sahip olamamaktadır.

Çalışmada detay incelemeler kapsamında, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin başarı testi kullanılarak yapılan ön test, son test ve kalıcılık testi ölçümlerinde gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılıklar gözlenmiştir. Gözlenen farklılıklar ön test ölçümünde % 3 düzeyinde iken, son test ve kalıcılık testinde % 1 ve % 0.1 düzeylerindedir.

Gözlenen farklılıklar üzerinde deneysel işlemin ve ilk ölçümlerin etkisini gözlemlemek için yapılan kovaryans analizinde hem yapılan ilk ölçümlerin hem de deneysel sürecin yüksek düzeyde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara dayalı olarak, deney grubunda olmanın, öğrencilerin görsel sanatlar dersi akademik başarılarını kalıcı hale gelmesine neden olduğu söylenebilir.

İlgili alan yazın incelendiğinde istasyon tekniğiyle yapılan öğretimin öğrencilerin akademik başarısını etkilediğini gösteren çalışmalara ulaşılmıştır. İncelenen çalışmaların önemli bir bölümü deneysel desende yürütülmüş ve tekniğin öğrencilerin akademik başarılarına, derse yönelik tutumlarına, beceri gelişimlerine olan etkilerini inceledikleri görülmektedir.

Benek'in (2012) yaptığı deneysel çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. 7. sınıf öğrencileriyle yürüttüğü çalışmada, fen ve teknoloji dersinde istasyon tekniğinin etkisini inceleyen araştırmacı, tekniğin uygulandığı deney grubunun akademik başarısının kontrol grubuna göre daha fazla arttığı, öğrencilerde gözlenen davranışsal değişikliklerin daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yanı sıra yapılan görüşmelerde, çalışmaya katılan öğrencilerin, araştırmacının bu konudaki görüşlerini destekleyici ifadelerde bulundukları gözlenmiştir.

Furutani (2007) tarafından yürütülen deneysel çalışmada istasyon tekniğiyle yürütülen öğretim faaliyetlerinin ilkökul öğrencilerinin akademik başarılarını olumlu etkilediği, öğrencilerin gereksinimlerini karşılama konusunda destek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Porter (2004) tarafından yürütülen bir çalışmada da benzer bulgulara ulaşılmıştır. Ortaöğretim matematik dersinde, bir yıl süren deneysel araştırma sürecinde, öğrencilerin istasyon tekniğiyle yürütülmüş faaliyetler yardımıyla, matematik dersi becerilerinin arttığı, sorun çözme becerilerinin güçlendiği gözlenmiştir.

Arslan (2017) tarafından yürütülen çalışmada, istasyon tekniği kullanılarak yürütülen Türkçe öğretiminin öğrencilerin akademik başarılarını artırmasının yanı sıra akademik başarının kalıcı hale gelmesinde olumlu etkisinin olduğu gözlenmiştir. Benzer bulgular Avcı (2015) tarafından yürütülen deneysel çalışmada gözlemlenmiş, istasyon tekniğinin İngilizce öğretiminde öğrencilerin akademik başarılarının kalıcılığını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Semerci ve Batdı (2012) tarafından yürütülen çalışmada, istasyon tekniğiyle yürütülen faaliyetlerin motivasyonu artırma, bilginin yeniden yapılandırılması ve akademik başarının artırılması potansiyeli taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır.

İstasyon tekniğinin yanı sıra farklılaştırılmış görsel sanatlar öğretiminin de öğrencilerin görsel sanatlar dersi akademik başarılarını artırdığını gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Örnek olarak, Karip (2016) tarafından yürütülen çalışmada farklılaştırılmış görsel sanatlar öğretimi yapılan deney grubu öğrencilerinin akademik başarılarının kontrol grubu öğrencilerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu konuda Chen (2011) tarafından yürütülen çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Çalışmada, görsel sanatlar öğretiminin farklılaştırılarak yürütülmesi öğrencilerin hem görsel sanatlar dersine başarılarını artırdığı, derse karşı tutumlarını olumlu anlamda geliştirdiği, yanı sıra sanatsal duyarlılıklarını da artırdığı gözlenmiştir.

İlgili alan yazında sayılan örneklerin yanında Korsacılar ve Çalışkan'ın (2015), Erdağı ve Önel'in (2015), Alacapınar ve Füsün'un (2009), Demir'in (2008), Demirörs'ün (2007), Page'in (1997), Roberts'in (1999), Farkas'ın (2002), Tseng'in (2008), Morgil, Yılmaz ve Yörük'ün (2002), Güneş'in (2009) çalışmalarında da benzer sonuçlara ulaşılmış, istasyon tekniğiyle yapılan öğretimin öğrencilerin akademik başarılarını artırıcı etki yaptığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.2.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Amacına İlişkin Sonuçları Tartışma

Çalışmada yanıtı aranan üçüncü soru deney ve kontrol grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları ile bu derste akademik başarılarının kendilerine ait odalarının bulunup bulunmadığına göre farklılaşma durumunu incelemeye dönüktür.

Bu kapsamda yapılan çözümlmeler, hem deney hem de kontrol grubundaki öğrencilerin kendilerine ait odalarının bulunmasının genel olarak görsel sanatlar dersine karşı tutumları ve ders başarıları üzerinde farklılığa yol açmadığını göstermektedir. Bu durumun deney grubundaki öğrencilerin sosyo ekonomik şartlarının benzer oluşundan kaynaklandığı söylenebilir. Örneğin deney grubundaki öğrencilerin hemen hemen hepsinin yaşadığı çevrede soba kullanılmakta ve soba ile evin sadece bir odası ısıtılmaktadır. Kendine ait odası olan öğrenci de olmayan öğrenci de ısınma probleminden dolayı ısıtılan o tek odada ders çalışmak zorundadır.

Bu analiz sonuçlarının benzerliğinin, yaşam şartlarının bu benzerliğinden kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir.

5.2.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Amacına İlişkin Sonuçları Tartışma

Çalışmada yanıtı aranan dördüncü soru deney ve kontrol grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları ile bu derste akademik başarılarının annelerinin eğitim düzeyine göre farklılaşma durumunu incelemeye dönüktür.

Yapılan çözümlemeler, annelerinin eğitim düzeyinin genel olarak, öğrencilerin görsel sanatlar dersine karşı tutumları ile akademik başarıları üzerinde etkili olmadığını göstermektedir. Yanı sıra, öğrencilerin görsel sanatlar dersi tutum ölçeğinin ilk uygulamasında (ön test) annesi lise mezunu olanların, annesi üniversite mezunu olanlardan daha yüksek ortalama elde ettikleri, diğer bir ifadeyle daha olumlu tutuma sahip oldukları gözlenmiştir. Bununla birlikte, uygulama sürecinin sonunda yapılan ölçümlerde anne eğitim düzeyinin neden olduğu olumlu tutum farkının etkisini kaybettiği gözlenmiştir. Bu sonuçlara göre anne eğitim düzeyinin tek başına öğrencilerin tutumu ve akademik başarıları üzerinde kalıcı bir etkiye sahip olmadığı görülmüştür. Bu durumun deney grubundaki öğrencilerin, aile içinde okula devam etmelerine izin verme yetkisini annelerinde görmemelerinden kaynaklandığı söylenebilir. Bu öğrencilerin tamamının kız öğrenci oldukları, imam hatip ortaokulu öğrencisi olmaları hasebiyle muhafazakar ailelerin çocukları oldukları ve yaş itibarıyla da ergenliğin başında oldukları göz önünde bulundurulduğu zaman, eğitim düzeyleri ne olursa olsun sırdaş olarak gördükleri annelerinden çekinmedikleri, annelerinin ders çalışma konusundaki telkinlerine kulak asmadıkları ve dolayısıyla da anne figürünün bu çocukların akademik başarıları üzerinde çok etkiye sahip olmadığı düşünülebilir.

5.2.5. Araştırmanın Beşinci Alt Amacına İlişkin Sonuçları Tartışma

Çalışmada yanıtı aranan beşinci soru deney ve kontrol grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları ile bu derste akademik başarılarının babalarının eğitim düzeyine göre farklılaşma durumunu incelemeye dönüktür.

Başarı belirleme testine yönelik yapılan çözümlemeler, babalarının eğitim düzeyinin, öğrencilerin görsel sanatlar dersine karşı tutumlarını etkilemediğini, bununla birlikte derste akademik başarılarının kalıcılığını ise etkilediği göstermiştir. Yapılan detaylı incelemeler, öğrencilerin babalarının eğitim düzeyi

arttıkça görsel sanatlar dersindeki akademik başarılarının daha kalıcı hale geldiğini göstermektedir. Bu sonuçlara dayalı olarak, imam hatip ortaokulu son sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersindeki akademik başarısının, babalarının eğitim düzeyinden etkilendiği görülmüştür. Bu durumun deney grubundaki öğrencilerin, aile içinde okula devam etmelerine izin verme yetkisini babalarında görmelerinden kaynaklandığı söylenebilir. Başarılı olamadıkları zaman babaları tarafından okul okumalarına izin verilmeyeceğini, hatta erken yaşlarda evlendirilebileceklerini düşündükleri için eğitim düzeyleri ne olursa olsun otorite olarak gördükleri babalarından çekinen bu öğrencilerin akademik başarıları üzerinde babaların çok etkisi olduğu düşünülebilir. Doğaldır ki eğitim düzeyi daha yüksek olan bir baba, sahip olduğu bu otoritenin sağladığı avantaj ile birlikte bilinçli bir şekilde çocuklarının eğitim durumlarıyla ilgilendiğinde çocuklarının akademik başarısı da yükselmektedir. Bu analiz sonuçları bu şekilde değerlendirilebilir.

5.2.6. Araştırmanın Altıncı Alt Amacına İlişkin Sonuçları Tartışma

Çalışmada yanıtı aranan altıncı soru deney ve kontrol grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları ile bu derste akademik başarılarının ailelerinin aylık gelir düzeyine göre farklılaşma durumunu incelemeye dönüktür.

Gelir düzeyi konusunda yapılan çözümlemeler, aylık gelirin yüksek ya da düşük olmasının, öğrencilerin görsel sanatlar dersine karşı tutumları üzerinde anlamlı düzeyde etki yapmadığı gibi, öğrencilerin akademik başarılarının kalıcılığı üzerinde de anlamlı düzeyde bir farklılığa yol açmamaktadır. Bu sonuçlara dayalı olarak ailesi iyi gelir grubunda olan öğrenciler ile ailesi düşük gelir grubunda olan öğrencilerin görsel sanatlar dersine karşı benzer tutum geliştirdikleri ve benzer akademik başarıya sahip oldukları söylenebilir. Bu durumun öğrencilerin derse karşı tutumlarında ve derse hazırlık için yaptıkları harcamalar konusunda birbirlerinin kararlarını etkilemelerinden kaynaklandığı düşünülebilir. Ya da bu durum genel olarak diğer derslerde uygulanan öğretim yöntemlerinin, ekonomik düzeyi düşük öğrencilere göre seçilmesinin bir yansıması olarak görsel sanatlar dersinde de görülmüş olabilir.

5.3. Öneriler

5.3.1. İleri Araştırmalara Dönük Öneriler

1) Görsel sanatlar dersiyle ilgili tutum ve akademik başarı üzerinde çeşitli öğretimsel yöntem ve tekniklerin etkisini inceleyecek çalışmalar yürütülebilir.

2) Grafik tasarım konusundaki öğretimsel etkinliklere etkisi en fazla olabilecek öğretimsel strateji, yöntem ve teknikleri belirlemeye dönük çalışmalar yürütülebilir.

3) İstasyon tekniğinin görsel sanatlar dersine ilişkin ğrenci tutumu ve akademik başarıları üzerindeki etkiyi gözlemlemek için farklı sınıf düzeylerinde benzer çalışmalar yürütülebilir.

4) Görsel sanatlar dersine yönelik ğrenci görüşlerini etkileyen unsurları belirlemek üzere daha ayrıntılı çalışmalar yürütülebilir.

5.3.2. Karar Alıcılara ve Uygulayıcılara Dönük neriler

1) Görsel sanatlar dersine yönelik olumlu ğrenci tutumunu daha yüksek düzeye çıkarabilmek için bütün ortaokullarda görsel sanatlar ve tasarım atölyeleri kurulabilir ve mevcut olanların olanakları güçlendirilebilir.

2) Görsel sanatlar dersine yönelik tutumu ve akademik başarıyı artırmak amacıyla evrimii ortamda düzenlenen sanatsal faaliyetlerden öğrencilerin olabildiğince yararlanması için okul içi ve okul dışı olanaklar hazırlanabilir.

3) Görsel sanatlar dersi ortaokul ğretim programında, güncel sanatçılarla etkileşime dönük kazanımlara daha fazla yer verilebilir.

KAYNAKÇA

- Abasız Tercan, M. (2019). Matematik Dersi Üst Düzey Bilişsel Becerileri Kazandırmada İstasyon Tekniğinin Etkisi. *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- Acat, M. B. (2000). Dilin İşlevselliği Yaklaşımına Göre Hazırlanmış Türkçe Öğretimi Programının Temel Dil Becerilerinin Kazanılmasına Etkisi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Adan, A. (2009). Görsel Sanatlar Eğitiminin Down Sendromlu Çocuklar Üzerindeki Etkileri (Diyarbakır Örneği). *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Akbulut, Y. (2010). Sosyal bilimlerde SPSS uygulamaları: sık kullanılan istatistiksel analizler ve açıklamalı SPSS çözümleri. *İdeal Kültür Yayıncılık, İstanbul.*
- Akgün, S. (2018). Çağdaş Sanat Eğitiminde Yeni Eğilimler. *Uluslararası Güzel Sanatlar Eğitimi Araştırmaları Dergisi, 1(1), 157-163.*
- Akpınar, E. ve Ergin, Ö. (2006). Yapılandırmacı kuramda fen öğretmenin rolü. *İlköğretim Online Dergisi, 4(2), 54-65.*
- Akpınar Y. (1999). Bilgisayar Destekli Öğretim ve Uygulamalar. *Alternatif Yayıncılık, İstanbul.*
- Alacapınar, G. ve Fusun, G. (2009). İstasyon tekniği ile ders işlemeye yönelik öğrenci görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(1), 137-146.*
- Alakuş, A.O. (2002). İlköğretim Okulları 6. Sınıf Resim-İş Dersi Öğretim Programlarındaki Grafik Tasarımı Konuların Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemiyle ve Bu Yönteme Uygun Düzenlenmiş Bir Ortamda Uygulanması. *Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- Alakuş, A.O., Mercin, L., Ayaydın, A., Vural, D. Ü., Tuna, S. ve Yılmaz, M. G. (2009). Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi, *Pegem Akademi Yayınları, Ankara.*
- Ardahan, H. (2004). Bilgi Teknolojilerinin Rolü ve Bilgisayar Destekli Öğretim. *Yaprak Yayınları, Konya.*
- Arslan, A. (2017). Türkçe Öğretiminde İstasyon Tekniği Kullanımının Öğrencilerde Akademik Başarıya, Tutuma Ve Kalıcılığa Etkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- Artut, K. (2001). Sanat Eğitim Kuramları ve Yöntemleri. *Anı Yayıncılık, Ankara.*
- Artut, K. (2004). Sanat Eğitim Kuramları ve Yöntemleri. *Anı Yayıncılık, Ankara.*
- Artut, K. (2006). Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri. *Anı Yayıncılık. Ankara.*
- Atan, U. (2007). Resim-İş Öğretmeni Yetiştirmede Yaratıcı Drama Yönteminin Grafik Tasarımı Derslerinde Kullanılmasının Erişi, Tutum Ve Kalıcılığa Etkisi (Selçuk Üniversitesi Örneği). *Yayınlanmış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- Ataünal, A. (2000). Nasıl Bir İnsan ve Öğretmenlik Mesleğine Giriş. *20 Mayıs Eğitim Kültür ve Sosyal Dayanışma Vakfı Yayını, Ankara.*
- Atılğan, H. (2007). Madde ve Test İstatistikleri. *Anı Yayıncılık. Ankara.*

- Avcı, H. (2015) İngilizce Öğretiminde İstasyon Tekniğinin Kullanımının Akademik Başarıya, Tutumlara Ve Kalıcılığa Etkisi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- Ayaydın, A. (2009). Eğitimde çoklu zekâ yansımaları ve görsel sanatlar. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 13, 52-62.*
- Aydal, M. (2017). İşbirlikli Öğrenmeye Dayalı Öğrenme Yaklaşımının Görsel Sanatlar Dersindeki Erişime, Tutuma ve Öğrenilenlerin Kalıcılığına Etkisi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- Aydın, S. (2008). Görsel Sanatlar Dersinin İşbirlikli Öğrenmeyle İşlenmesinin Öğrencinin Başarısına, Derse Yönelik Tutumlarına ve Öğrenilenlerin Kalıcılığına Etkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Barnard, M. (2002). Sanat, Tasarım ve Görsel Kültür. (Çev, Güliz Korkmaz) 1.Baskı. *Ütopya Yayınevi, Ankara.*
- Batdı, V., ve Semerci, Ç. (2012). Derslerde istasyon tekniği uygulamasının yansıtıcı sorgulaması. *Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. 3(5), 155-160.*
- Becer, E. (1997). İletişim ve Grafik Tasarım. *Dost Kitabevi, Ankara.*
- Becer, E. (2011). İletişim ve Grafik Tasarım. (8.Baskı). *Dost Kitabevi Yayınları, Ankara.*
- Benek, İ. (2012). İstasyonlarda Öğrenme Tekniğinin İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Fen Ve Teknoloji Dersindeki Başarılarına Etkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.*
- Benek, İ. ve Kocakaya, S. (2012). İstasyonlarda öğrenme tekniğine yönelik öğrenci görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 1(3), 8-18.*
- Beykal Orhun, F. (2005). Resim iş dersine ilişkin tutumların ölçülmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(18), 19-29.*
- Boydaş, N. (1994). Ta'lik Yazıya Plastik Değer Açısından Bir Yaklaşım. *MEB Yayınları, İstanbul.*
- Boydaş, N. (2004). Sanat Eleştirisine Giriş. *Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara.*
- Breyfogle, E., Nelson, S., Pitts, C., and Santich, P. (1976). Creating A Learning Environment: A Learning Center Handbook. *California: Goodyesr Publishing Company.*
- Brommer, G.F. and G.F. Horn (1985). Art in Your World. *Worcester Massachusetts U.S.A: Davis Publications, Inc.*
- Buyurgan, S. ve Mercin, L. (2005). Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Eğitimi ve Uygulamaları. (Ed.) Vedat Özsoy. *Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları, Ankara.*
- Büyüköztürk, Ş. (2001). Deneyisel Desenler. *Pegem A Yayıncılık, Ankara.*
- Büyüköztürk, Ş. (2013). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı (18. baskı). *Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.*
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. B., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). Bilimsel araştırma yöntemleri. *Pegem A Yayıncılık, Ankara.*
- Campbell, B. (1989). Multiplying intelligence in the classroom: new horizons for learning on the beam. *40 (2), Ebsco host Database.*

- Chapman, L. H. (1992). *A World of Images. U.S.A Worcester Massachusetts: Davis Publications, Inc.*
- Chen, W.R. (2011). Differentiation in the art education: exploring two art teachers' responsive pedagogy in an elementary school in taiwan. *Elementary Education in the Graduate College of the University of Illinois at Urbana-Champaign. Urbana.*
- Clarck, Leonard H. and Irvins S. (1968) *Secondary School Teaching Method (2nd Ed).*New York: MacMillan Co. London:Collier-McMillan Lt.
- Clark, A., Day M. and Greer, W. (1989). Disciplinebased Art Education: Becoming Students of Art. Smith, R. A. (Ed.). *Discipline- Based Art Education Origins, Meaning and Develop. Illionis: University of Illinois*
- Creswell, J. W. (2013). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.*
- Çam, A. T. (2006). *Türk Grafik Tasarımcıları, Logo. Alternatif Yayıncılık, İstanbul.*
- Çırakoğlu, C. (2009) İşbirliğine Dayalı Öğrenme Yöntemi ile Geleneksel Öğretim Yaklaşımının İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Geometri Derslerindeki Akademik Başarılarına Etkisi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları. *Pegem Akademi, Ankara.*
- Çoşkun, M. (2004). Coğrafya öğretiminde kubaşık (işbirliğiyle) öğrenme. *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi, 12(1), 235-244.*
- Daşdağ, F. E. (2009). Güzel Sanatlar Fakültelerinde Seramik Tasarımı ile İlgili Derslerde Uygulanan Yöntemlerin İncelenmesi. *Yayınlanmış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- Davis, M. (1998). Making a case for design based learning. *Art Education Policy Review, 100, (2), 7-14.*
- Davis, M. (1999). Design knowledge: broadening the content domain of art education. *Art Education Policy Review, 101, (2), 27-32.*
- Demir, M.R. (2008). İstasyonlarda Öğrenme Modelinin Hayat Bilgisi Dersindeki Üst Düzey Beceri Erişisine Etkisi. *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi.*
- Demirel, İ.N. (2011). Köy ve Kent Okullarında Öğrenim Gören İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması. *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- Demirel, Ö. (1999). Öğretme Sanatı. *Alkım Yayınevi. Ankara.*
- Demirel, Ö. (2000). Eğitimde Program Geliştirme. *Pegem A Yayıncılık, Ankara.*
- Demirel, Ö. (2001). Eğitim Sözlüğü Dictionary of Education. *Pegem Yayıncılık, Ankara.*
- Demirel, Ö. (2012). Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı. (19. Baskı). *Pegem Yayıncılık, Ankara.*
- Demirörs, F. (2007). Lise 1. Sınıf Öğrencileri İçin Ohm Yasası Konusunda Öğrenme İstasyonlarının Geliştirilmesi ve Uygulanması. *Yayınlanmış Yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*

- Diğler, M. (2011). İlköğretim 7.Sınıflar Görsel Sanatlar Dersinde Perspektif'in İşbirliğine Dayalı ve Geleneksel Öğretim Yöntemiyle İşlenmesinin Öğrenci Tutum ve Başarılarına Etkisi. *Yayınlanmış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- Dosch, D.M., (1998). "Using Stations In The Elementary Classroom", *Unpublished MA Thesis, Ball State University.*
- Döl, A. (2009). İlköğretim İkinci Kademe 8. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinde Eser Analizi Etkinliğinin, Sanat Eleştirisine Yönelik Bilgisayar Destekli Öğretimi ve Örnek Cd Tasarımı. *Yayınlanmış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- Eisner, E. (1972). *Educating Artistic Vision. London: Collier Macmillan Publishers, New York: Macmillan Publishing Co.*
- Ekemen Kara, D., Atik. A., ve Erkoç, F. (2017). Dokuzuncu sınıf "biyolojik çeşitlilik ve korunması" konusunun istasyon tekniği kullanılarak öğretilmesi ve öğrencilerin uygulamadan memnuniyeti. *Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Dergisi, 7(2): 318-339.*
- Ekiz, D. (2003). Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş (Nitel, Nicel ve Eleştirel Kuram Metodolojileri). *Anı Yayıncılık. Ankara.*
- Erbay, M. (1995). Yükseköğretim Düzeyinde Sanat Eğitimi Programlarının Uluslar Arası Bağlamda İncelenmesi, *Yayınlanmış Sanatta Yeterlilik Tezi, Marmara Üniversitesi.*
- Erdağı, S. (2014). İstasyon Tekniğinin Fen ve Teknoloji Dersinin Akademik Başarısına Etkisi. *Yayınlanmış Yüksek lisans tezi. Kafkas Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.*
- Erdağı, S. ve Önel, A. (2015). İstasyon tekniğinin uygulandığı fen ve teknoloji dersine ilişkin öğrenci görüş ve performanslarının değerlendirilmesi. *e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi, 2(1), 28-37.*
- Erden, M. (1995). Eğitimde Program Değerlendirme. *Pegem A Yayınları Ankara.*
- Ertürk, S. (1982). Eğitimde Program Geliştirme. *Yelkentepe Yayınları, Ankara.*
- Erzen, J. N. (1990). Çağdaş Avrupa'da Sanat Eğitimi. Ortaöğretim Kurumlarında Resim – İş Öğretimi ve Sorunları. *Türk Eğitim Derneği VIII. Öğretim Toplantısı. TED Yayınları, Ankara.*
- Etike, S. (1995). Sanat Eğitimi Yazıları. *İlke Yayınevi, Ankara,*
- Farkas, R. D. (2002). Effect(s) of traditional versus learning styles instructional methods on seventh-grade students' achivement, attitudes, empathy, and transfer skills through a study of the holoaust. *Published PhD Thesis. St. John's University.*
- Fehrle, C. C., and Schulz, J. (1977). Guidelines For Learning Stations. *ERIC: ED139415.*
- Fidan, N. (1985). Okulda Öğrenme ve Öğretme, *Alkın Kitapçılık, Ankara.*
- Fox, J. (2004). Rotate, differentiate, and motivate: "how a blend of learning stations and multiple intelligences theory can boost motivation and enhance learning in the middle school classroom. *Published MA Thesis. USA, Virginia: College of William and Mary.*
- Fraling, C.C. (1982). A study to improve reading comrehension skills through the use of prepared reading learning stations. *Published PhD Thesis.*

- Freedman J.L, Sears D.O, Carlsmith J. M. (2003). Sosyal Psikoloji (Çeviren: Ali Dönmez), İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Furutani, S. S. (2007). How does one successfully implement learning centers at the third grade level. *Published MA Thesis. Pacific Lutheran University.*
- Gagne, R. M., (1985). The Conditions Of Learning And Theory Of Instruction (Dördüncü baskı). *Holt, Rinehart and Winston. New York.*
- Gardner, H., (1993). Multiple Intelligences: The Theory in Practice. *New York: Basic*
- Geier, C. S., and Bogner, F. X. (2011). Learning at workstations. *Journal for Educational Research Online*, 3(2), 3-14.
- Gel, Y. (1997) İlk Öğretim Okullarında Sanat Eğitimi ve Sorunları. *Türk Eğitim Derneği Yayınlar, Ankara.*
- Genç, E. (2004). İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Fiziksel ve Kimyasal Değişmeler Konusunu Anlamalarında İşbirlikli Öğrenmenin Etkisi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- Genç, M. (2013). Çevre eğitiminde istasyon tekniğinin kullanılması hakkında öğretmen adaylarının görüşleri. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (2), 188-203.
- Göçmen, A. (2003). Yetişkinler İçin El Kitabı: Yeniden Öğrenme. *Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.*
- Gökalt, M. (2018). Öğretim İlke ve Yöntemleri, *Pegem Akademi Yayınları, Ankara.*
- Gökaydın, N. (1998). Eğitimde Tasarım ve Görsel Algı. *Milli Eğitim Bakanlığı Yayınla, İstanbul.*
- Gökaydın, N. (2002). Temel Sanat Eğitimi. *M.E.B. Yayınları, Ankara.*
- Gözütok, F. D. (2007). Öğretim İlke ve Yöntemleri, *Ekinoks Kitabevi, Ankara.*
- Güneş, E. (2009). Fen ve Teknoloji Dersinde İstasyon Tekniği ile Yapılan Öğretimin Erişime ve Kalıcılığa Etkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Gürer, L. (1991). Temel Tasarım. *İTÜ Yayınları, İstanbul.*
- Güven, M. (2004). Öğrenme Stilleri ile Öğrenme Stratejileri Arasındaki İlişki. *Yayınlanmış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- Hancock, R. G. (2004). "Experimental, quasi-experimental and nonexperimental design and analysis with latent variables". *D. Kaplan (Ed.), The sage handbook of quantitative methodology for the social sciences (91-105). USA: Sage Publications.*
- Hashimoto, A. (2003). Visual Design Fundamentals: A Digital Approach. *Hingham, Massachusetts: Charles River Media, Inc. ISBN: 158450-2592*
- Huck, S. W. (2008). Reading statistics and research. *Boston: Allyn & Bacon.*
- Hurwitz, A.ve Day M. (1995). Children and Their Art (Methods For The Elementary School). *Florida: Harcourt Brace College Publishers.*
- Işingör, M., Eti E. ve Aslıer M. (1986). Resim1, Temel Sanat Eğitimi, Resim Teknikleri, Grafik Resim. *Türk Tarih Kurumu Basımevi. Ankara.*
- Jacobsen, D. (1985) Methods for Teaching a Skill Approach (2nd Ed) *Colombus, Toronto, Sydney:Charles E. Merrill Pub.,Co,A Belle and Howel Co. London.*
- Kan, A. (2008). Ölçme aracı geliştirme. *S. Tekindal (Ed.), Eğitimde ölçme ve değerlendirme (ss. 173-216). Pegem Akademi. Ankara.*

- Karasar, N. (2014). Bilimsel Araştırma Yöntemi. (26.baskı). Nobel Yayınevi. Ankara.
- Karayağmurlar, B. (2002). Okul Öncesi Resim Öğretimi. (Ed:Atilla ATAR) Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Karip, F. (2016). Farklılaştırılmış Görsel Sanatlar Öğretiminin 7. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı, Tutum ve Çalışmalarına Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kasalak, M. (2014). Ekoturizm Girişimcilerin İnovasyona Yatınlığının Ölçülmesi: Muğla Yöresinde Yer Alan Ekolojik Otellere Yönelik Bir Alan Araştırması. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Katz, P. (1990). Exploring Science Throught Art. Library of Congress Cataloging-in-Publication Data. Printed in the United of America.
- Kılıç, L. (1981). Görüntü düzenlemesi ve görsel öğeler. İletişim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 4(5), 125-130.
- Kırıçoğlu, O.T. (2002). Sanatta Eğitim, Pegema Yayıncılık, Ankara.
- King-Sears, M. E. (2007), Designingand delivering learning center instruction, Intervention in School and Clinic 42(3), 137-147.
- Korsacılar, S. ve Çalışkan, S. (2015). Yaşam temelli öğretim ve öğrenme istasyonları yönteminin 9. sınıf fizik ders başarısı ve kalıcılığa etkileri. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11(2), 385-403.
- Kryza, K., Stephens, S. J., and Duncan, A. (2007). Inspiring Middle And Secondary Learners. California: Corwin Press.
- Küçükahmet, L. (2001). Öğretim İlke ve Yöntemleri. (12. Baskı). Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Lebak, K. (2005). Connecting outdoor field experiences to classroom learning: A qualitative study of the participation of students and teachers in learning science. Published PhD. Pennsylvania University.
- Lehmann, H. T.(1986). Theaterlexikon, Brauneck-Schneilin. Hamburg.
- Mac Naughton, G. and Williams, G. (1998). Techniques for Teaching Young Children Choices in Theory and Practice. Australia: Addison Wesley Longman Australia Pty Limited.
- Maden, E. ve Durukan, S. (2010). İstasyon tekniğinin yaratıcı yazma becerisi kazandırmaya ve derse karşı tutuma etkisi. Türklük Bilimi Araştırmaları, 28(28), 299- 312.
- Madran, B. (1999). Müze Türleri, Yeniden Müzeciliği Düşünmek. Der. Prof. Tomur ATAGÖK. Yıldız Teknik Üniversitesi Basım-Yayın Merkezi. İstanbul.
- Manuel, B. (1974). How to Build a Learning Station: Everything a Teacher Should Know. Chelmsford, Massachusetts: Merrimack Education Center. (ED 088442).
- MEB, (2018). Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı (İlkokul Ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara.
- MEB. (2006). Görsel Sanatlar Dersi (1-8 Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu. Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara.
- Mercin L. ve Alakuş, A. O. (2007). Birey ve toplum için sanat eğitiminin gerekliliği. D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(2) 14-20.

- Mercin, L. (2017). Grafik tasarım eğitimi proje tabanlı uygulama yöntemi üç alan yaklaşımı. *1. Uluslar arası Sanat Eğitimi Sempozyumu, Pamukkale Üniversitesi.*
- Mittler, G. A. (1994). Art in Focus, Illinois: Glencoe / McGraw-Hill inc
- Morgil, İ., Yılmaz, A. ve Yörük, N. (2002). Fen eğitiminde istasyonlarda öğrenmeyle ilgili bir uygulama. *Erişim tarihi: 20 Ekim 2019, <http://infobank.fedu.metu.edu.tr/ufbmek5/bkitabi/PDF/Fen/Bildiri/t82DD.pdf>*
- Neuman, W. L. (2000). Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches. Boston: Ally and Bacon.
- Neuman, W. L. (2009). Understanding research. USA: Allyn & Bacon
- Ocak, G. (2015). Öğretim İlke ve Yöntemleri. Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Ocvirk, O. (1960). Art Fundamentals. USA / Dubuque, Iowa: Wm.C.Brown Co.Inc.
- Oğuzkan, F. A. (1974). Eğitim Terimleri Sözlüğü. Türk Dil Kurumu. Ankara.
- Orhan, A. T. (2004). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarına Fotosentez Konusunun Öğretiminde Yapısalcı Yaklaşımın Etkileri İle Geleneksel Öğretim Yönteminin Karşılaştırılması. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.*
- Öncel, R. (2000). Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü. MEB Yayınları, Ankara.
- Özçelik, D. A. (2010). Okullarda Ölçme ve Değerlendirme: Öğretmen El Kitabı. PegemA Yayıncılık. Ankara.
- Özsoy, O. (2003). Etkin Öğretmen, Etkin Öğrenci, Etkin Eğitim, Hayat Yayıncılık. İstanbul.
- Özsoy, V. (1998). Yetmiş beşinci yılda sanat eğitimi ve öğretimi. *Milli Eğitim Dergisi, (139), 58-65.*
- Özsoy, V. (2002). Sanat (resim) eğitiminde müze ve okul işbirliği ve müzeye dayalı bazı öğretim yöntemleri, *Milli Eğitim Dergisi, 153-154, Kış-Bahar, (<http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/153-154/ozsoy.htm>)*
- Özsoy, V. (2003). Görsel Sanatlar Eğitimi Resim-İş Eğitiminin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri. Gündüz Yayıncılık. Ankara.
- Öztuna, Y. (2006). Temel Tasarım Eğitiminde Öğrenme ile Düşünmenin Diyalektik Nedensellikleri. *Grafik Tasarım Görsel İletişim Kültürü Dergisi. Doruk Grafik Ltd., İstanbul.*
- Öztuna, Y. (2006). Temel Tasarımda Görsel Rehberler II., *Grafik Tasarım Görsel İletişim Kültürü Dergisi. Aralık 2006. Doruk Grafik Ltd., İstanbul.*
- Porter E. J. (2004). Classroom learning centers: study of a junior high school learning assisted program in mathematics (Unpublished master's thesis). Pacific Lutheran University.
- Ragans, R. (1995) Art Talk, United States: Glencoe Division of Macmillan/McGraw- High Scholl Publishings Company.
- Roberts, P. H. (1999). Effects of multisensory resources on the achivement and science attitudes of seventh-grade suburban students taught science concepts on and above grade level (Unpublished doctoral dissertation). St. John's University, New York.

- Schmidt, M. W., and Harriman, N. (1998). Teaching Strategies For Inclusive Classrooms: Schools, Students, Strategies, And Success. *California: Wadsworth Publishing Company*.
- Schurr, S.L. (1995). Prescription For Success in the Heterogeneous Classrooms, *Usa. Ohio: Columbus*
- San, İ. (1983). Kültür aktarımı ve çağdaş kültür sorunu içinde sanat eğitiminin yeri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (2), 140*.
- Sears, M. E., 2007. Designing and delivering learning center instruction. interverction in school and clinic. *Ebsco host Database, 42 (3), 137-147*.
- Selçuk, Z., Kayılı, H., ve Okut, L. (2004). Çoklu Zeka Uygulamaları. *Nobel Yayın Dağıtım, Ankara*.
- Semerci, Ç. (2012). Derslerde istasyon tekniği uygulamasının yansıtıcı sorgulaması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1 (1), 1308-7177*.
- Sönmez, V. (2009). Öğretim İlke ve Yöntemleri. (3. Baskı). *Anı Yayıncılık. Ankara*.
- Sözen, M. ve Tanyeli U. (1987). Sanat Terimleri ve Kavramları Sözlüğü. *Remzi Kitabevi. İstanbul*.
- Sözen, M. ve Tanyeli, U. (1992). Sanat Kavramları ve Terimleri Sözlüğü. *Remzi Kitabevi. İstanbul*.
- Şahin, D. (2009). Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Sanat Eserlerini İnceleme Dersinin Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine Göre İşlenmesinin Öğrenci Başarısına Etkisi. *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Dicle Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Tarman, S. (2002). Çoklu Zekâ Kuramı'nın Lise Programlarında Uygulanabilirliği. *2000'li Yıllarda Lise Eğitimine Çağdaş Yaklaşımlar Sempozyumu*.
- Taşdemir, D. (2015). Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf "Ülkemizin Kaynakları" Ünitesinin İstasyon Tekniği ile Öğretiminin Öğrencilerin Akademik Başarısı ve Derse Karşı Tutumuna Etkisi. *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Tekin, H. (2008). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. *Yargı Yayınevi. Ankara*.
- Telli, H. (1990). Türkiye'de Resim-İş Öğretimine Genel Bir Bakış, Orta Öğretim Kurumlarında Resim-İş Öğretimi ve Sorunları. *T.E.D. Yayınları. Ankara*.
- Telli, H. (1996). Eğitimin genel hedeflerinin davranış biçimine dönüştürülmesinde sanat eğitiminin katkısı vardır. *Milli Eğitim Dergisi, 131- 41-42*.
- Tepecik, A. (2002). Grafik Sanatlar. Tarih-Tasarım-Teknoloji. *Detay & Sistem Ofset, Ankara*.
- Tepecik, A. ve Oğuzoğlu D. (2002). Erken Çocukluk Eğitiminde Resim Eğitiminin Yeri ve Önemi. *Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi Sempozyumu. Kök Yayıncılık. Ankara*.
- Tepecik, A., ve Tuna S. (2003). İlk ve ortaöğretim resim-iş dersi kapsamında, çağdaş eğitim teknolojilerinin kullanımı. *Üçüncü Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti: 28-30*.
- Tseng, Y. W. (2008). Effects of using the learning station model as a phonics remedial program in an elementary school (Unpublished master's thesis). *National Pingtung University of Education, Pingtung*.
- Turani, A. (1980). Sanat Terimleri Sözlüğü. *Toplum Yayınevi. Ankara*.

- Turla, A. (1995). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Sanat Etkinliklerini Planlama, Uygulama ve Değerlendirme Becerilerinin İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.*
- Türe, N. (2007). Eğitimde ve Öğretimde Bir Araç Olarak Görsel Sanatlar Eğitiminin Öğrencilere Sağladığı Katkılar. *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü..*
- Türe, Z. G. (2018). Örnek Olay Destekli İstasyon Tekniğinin Sosyobilimsel Konuların Öğretimi Üzerine Etkisi. *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.*
- Uçan, A. (2002). Türkiye’de Çağdaş Sanat Eğitiminde Öğretmen Yetiştirme Süreci ve Başlıca Yapılanmalar, *Sanat Eğitimi Sempozyumu, 8-10 Mayıs 2002, Gazi Üniversitesi.*
- Uçar, F. (2004). Görsel İletişim ve Grafik Sanatı. *İnkılap Yayınları. İstanbul.*
- Walker, R. B. (1987). Education Research. A Practical Guide For Teaching. New York/London:Logman.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (1999). Nitel Araştırma Yöntemleri. *Seçkin Yayınları. Ankara.*
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, (6.Baskı). *Seçkin Yayıncılık. Ankara.*
- Yolcu, E. (2004). Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri, *Nobel Yayınları. Ankara.*
- Zelansky, P. and M. P. Fischer (1996). Design Principles And Problems, USA: *Harcourt Brace College Publish*

EKLER

1. Araştırma İzin Belgeleri
2. Ölçek Kullanım İzni
3. Tutum Ölçeği
4. Başarı Belirleme Testi
5. 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Görsel Sanatlar Dersi 8.Sınıflar Yıllık Planı
6. 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı 1.Dönem Görsel Sanatlar Zümre Öğretmenleri Toplantı Tutanağı
7. Deney Grubu Günlük Ders Planları
8. Kontrol Grubu Günlük Ders Planları
9. Grafik Tasarım Modülü (Araştırma Çalışmasında Verilen Eğitimin Çalışma Yaprakları)
10. Deneysel Uygulamanın Şematik Gösterimleri
11. Araştırmanın Uygulama Aşamasında Yapılan Logo ve Afiş Çalışmaları
12. Deneysel Araştırmanın Uygulamasından Görüntüler
13. Başarı Testinin Geliştirilmesi Ek Tabloları

ARAşTIRMA İZİN BELGELERİ

EK - 1 a

T.C.
BATMAN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 40456018-44-E.19429971
Konu : Süleyman AKGÜN'ün
Tez Çalışması

09.10.2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğünün 29/07/2019 tarihli ve 17061 sayılı yazıları.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğünün ilgi yazılarında, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi doktora öğrencisi Süleyman AKGÜN'ün "Ortaokul 8. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programındaki Grafik Tasarımı Konularını İstasyon Öğretim Tekniği ile Uygulamanın Tutum, Başarı ve Kalıcılığa Etkisi" konulu tez çalışmasını ilimiz merkezde bulunan Abdülcelil Candan İmam Hatip Ortaokulu Müdürlüğü öğrencilerine yönelik tez çalışmasını düzenlemek istediklerine dair yazıları ve anket formu ilişikte sunulmuştur.

Söz konusu tez çalışmasının sadece bilimsel araştırma amaçları doğrultusunda kullanılması, kişisel bilgilerinin verilmemesi, gönüllülük esasına dayalı olarak eğitim öğretimi aksatmadan ilimiz merkez Abdülcelil Candan İmam Hatip Ortaokulu Müdürlüğü öğrencilerine yönelik 2019-2020 eğitim-öğretim yılı içerisinde uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Mehmet Naci ŞEMDİNOĞLU
Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

OLUR
09.10.2019

Mahmut KURTARAN
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynısıdır

Adres: Gap Mah.2502 Sok.No:10 B/Blok Kat:2 BATMAN
Elektronik Ağ: batmanmem@meh.gov.tr
e-posta: sinavhizmetleri72@meh.gov.tr

Bilgi için: Nurullah KARDAS-Teknikçiyen
Tel: 0 (488) 280 72 25
Faks: 0 (488) 280 72 78

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meh.gov.tr> adresinden 3f31-9ca3-323a-bbb5-512a kodu ile teyit edilebilir.

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURUL KARARLARI**

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
28.06.2019	6	2019 - 236

KARAR NO:
2019 - 236

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü doktora öğrencisi Süleyman AKGÜN'ün Prof. Dr. Çağatay İNAM KARAHAN danışmanlığında "Ortaokul 8. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programındaki Grafik Tasarımı Konularını İstasyon Öğretim Tekniğiyle Uygulamanın Tutum, Başarı ve Kalıcılığa Etkisi" isimli doktora tezine ilişkin anket ve grafik tasarım uygulaması çalışmalarını içeren 23477 sayılı dilekçesi okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü doktora öğrencisi Süleyman AKGÜN'ün Prof. Dr. Çağatay İNAM KARAHAN danışmanlığında "Ortaokul 8. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programındaki Grafik Tasarımı Konularını İstasyon Öğretim Tekniğiyle Uygulamanın Tutum, Başarı ve Kalıcılığa Etkisi" isimli doktora tezine ilişkin anket ve grafik tasarım uygulaması çalışmalarının kabulüne oy birliği ile karar verildi.

EK - 1 c

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU

VELİ ONAY FORMU

Tarih:/...../ 2019

Sayın Veli,

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi, Resim-İş Eğitimi Bölümünde doktora öğrencisiyim ve Abdulcelil Candan İmam-Hatip Ortaokulu'nda görsel sanatlar öğretmeni olarak çalışmaktayım. Doktora tezi çalışması kapsamında, Abdulcelil Candan İmam-Hatip Ortaokulu'nda, "Ortaokul 8. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programındaki Grafik Tasarımı Konularını İstasyon Öğretim Tekniğiyle Uygulamanın Tutum, Başarı ve Kalıcılığa Etkisi" isimli deneysel bir çalışma planlamış bulunmaktayız. Bu çalışma kapsamında 8.sınıf öğrencilerine, Başarı Belirleme Testi ve Tutum Ölçeği Anketi uygulayacak ve 2'şer adet grafik tasarım çalışması yaptırıp deneysel araştırma çalışmamızı sonlandıracağız. Öğrenciler için sağlık ve ders durumları açısından hiçbir risk taşımayan bu çalışmayı yapabilmemiz için sizin izninize ihtiyaç duymaktayız.

Yapacağımız deneysel araştırma çalışmasına vereceğiniz destekler için şimdiden çok teşekkür eder, iyi günler dileriz.

Süleyman AKGÜN
Görsel Sanatlar Öğretmeni

Yukarıda açıklamasını okuduğum çalışmaya, oğlum/kızım _____'nin katılmasına izin veriyorum ☐ , izin vermiyorum ☐.

Velinin;

Adı, soyadı: _____

İmzası: _____

Tarih: _____

Ek – 2: ÖLÇEK KULLANIM İZNİ

GÖRSEL SANATLAR DERSİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ KULLANIM İZNİ

Sayın ; Süleyman Akgün

Ortaokul öğrencilerinin Görsel Sanatlar dersine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla, 2003 yılında tarafımdan geliştirilen, toplam 26 maddeden oluşan “Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği”ni doktora çalışmanızda kullanabilirsiniz.

Adres:

Pamukkale Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

04 / 09 / 2019

Doç. Dr. Feryal BEYKAL ORHUN

EK – 3: TUTUM ÖLÇEĞİ

GÖRSEL SANATLAR DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Sınıfı: () Yaşı: () Oturdukları Ev: Kendilerinin (), Kira () Kendine Ait Odası: Var (), Yok () Kardeş Sayısı: 1 (), 2 (), 3 (), 4 ve üzeri () Anne: Öz (), Üvey (), Sağ (), Ölü () Baba: Öz (), Üvey (), Sağ (), Ölü () Anne: Çalışıyor (), Çalışmıyor () Baba: Çalışıyor (), Çalışmıyor ()	Anne Eğitim Durumu: () Okur-yazar değil () İlkokul mezunu () Lise mezunu () Üniversite ve Üzeri Baba Eğitim Durumu: () Okur-yazar değil () İlkokul mezunu () Lise mezunu () Üniversite ve Üzeri Aile Gelir Durumu: () 0 - 2.200 TL (Aylık) () 2.201 - 4.000 TL (Aylık) () 4.001 - 6.000 TL (Aylık) () 6.001 ve üzeri TL (Aylık)
--	---

Aşağıda verilen cümleler Görsel Sanatlar Dersine yönelik görüş ve düşüncelerinizi belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Her cümleyi dikkatlice okuyarak size uygun gelen seçeneklerden sadece birine (X) işareti koyunuz. Teşekkürler.

Süleyman AKGÜN

		Tamamen Katlıyorum	Katlıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1	Resim dersini çok seviyorum.					
2	Resim dersini sıkıcı buluyorum.					
3	Resim derslerine verilen zamanı az buluyorum.					
4	Sanat derslerinin notla değerlendirilmesini istemiyorum.					
5	Boş zamanlarımızda da resim yapmak istiyorum.					
6	Resim derslerini ayrı bir sanat atölyesinde yapmak istiyorum.					
7	Resim derslerini farklı mekânlarda yapmak isterim.					
8	İlerde ünlü bir ressam ya da sanat öğretmeni olmak istiyorum.					
9	Sene sonu resim sergilerine katılmaktan hoşlanmıyorum.					
10	Resim yarışmalarına katılmaktan hoşlanmıyorum.					
11	Resminin eleştirilmesinden hoşlanmıyorum.					
12	Farklı araç gereç kullanılmasından hoşlanmıyorum.					
13	Resim derslerinde de teknoloji den yararlanılmasını istiyorum.					
14	Değişik tekniklerle resim yapmak istiyorum.					
15	Pahalı malzemeler kullanılmasını istemiyorum.					
16	Resim ödevlerimi evde tamamlamaktan sıkılıyorum.					
17	Resim derslerinde bazı konuları grup çalışmasıyla yapmak isterim.					
18	Resim derslerinde her yıl aynı konuları yapmaktan sıkılıyorum.					
19	Resim araç ve gereçlerimi eve götürmek istemiyorum.					
20	İlerde güzel sanatlar bölümünde okumak istiyorum.					
21	Farklı ülkelerin sanatçıları ve sanatlarını incelemek istiyorum.					
22	Sanatla ilgili televizyon programları seyretmek istiyorum.					
23	Müze ve sergi açılışlarına gidilmesini istiyorum.					
24	Ünlü ressamlarla tanışmak istiyorum.					
25	Ünlü ressamların hayatlarını merak ediyorum.					
26	Tarihi mekânları görmek isterim.					

EK - 4 a

Adı-Soyadı:

Okulu:

Sınıfı:

A.CELİL CANDAN İMAM-HATİP ORTAOKULU

8 /

BAŞARI BELİRLEME TESTİ ÖN TEST - SON TEST

1) Herhangi bir olay, gün, özel durum veya bir ürünü tanıtmak ve duyurmak için sanat düşüncesiyle tasarlanan resim ve yazı çalışmalarına ne ad verilir?

- a) Baskı b) Resim c) Afiş d) Kolaj e) Rölyef

2) Aşağıdakilerden hangisi Hollywood sinemasının film posterlerini tasarlamasıyla nam salmış, başarılı grafik sanatçılarımızdan birisidir?

- a) İhap Hulusi b) Devrim Erbil c) Fikret Akgün d) Emrah Yücel e) Bedri Baykam

3) Ritim, denge, vurgu, zıtlık, oran-oranlık, birlik ve çeşitlilik gibi terimler bir grafik tasarım ürününün hangi boyutunu açıklar?

- a) Tasarım Taşları b) Tasarım İlkeleri c) Tasarım Unsurları d) Tasarım Öğeleri e) Tasarım Elemanları

4) Zekâ ve sanatsal yeteneğin ortak ürünü olan düzenlemeye ne denir?

- a) Tasarım b) Grafik c) Model d) Proje e) Peyzaj

5) Çizgi, biçim, boşluk, renk, değer, doku ve leke gibi terimler bir grafik tasarım ürününün hangi boyutunu açıklar?

- a) Tasarım Taşları b) Tasarım İlkeleri c) Tasarım Unsurları d) Tasarım Öğeleri e) Tasarım Elemanları

6) Grafik tasarım üç önemli gelişim devresi yaşamıştır; aşağıdaki şıkların hangisinde bu gelişim devreleri sırasıyla ve doğru bir şekilde verilmiştir?

- a) Matbaanın icadı - Televizyonun icadı - Telefonun icadı
b) Fotoğraf makinesinin icadı - Bilgisayarın icadı - Matbaanın icadı
c) Matbaanın icadı - Fotoğraf makinesinin icadı - Bilgisayarın icadı
d) Film rulosunun icadı - Fotoğraf makinesinin icadı - Dijitalin icadı
e) Matbaanın icadı - Teleskopun icadı - Uydunun icadı

7) "Bir olayın, bir niceliğin türlü durumlarını göstermeye ya da birkaç şey arasında karşılaştırma yapmaya yarayan, çizgilerden oluşmuş biçimdir." Tanımı aşağıdaki hangi terime aittir?

- a) Tasarım b) Grafik c) Model d) Proje e) Peyzaj

8) "Bir iletiyi görsel ya da yazı yoluyla, belirlenen hedef kitleye ulaştırmak amacıyla yapılan görülebilir herhangi bir düzlemde, iki boyutlu veya üç boyutlu olarak yapılan logo, afiş, billboard, kitap, dergi, animasyon, film tasarımı, ambalaj gibi yaratıcılık gerektiren tasarımları oluşturan eğitim dalıdır." Cümlesiyle aşağıdaki hangi kavram tanımlanabilir?

- a) Sanatsal Tasarım b) Endüstriyel Tasarım c) Modelaj d) Grafik Tasarım e) Peyzaj Düzenleme

EK - 4 b

9) Aşağıdakilerden hangisi başarılı bir afiş tasarımının özelliklerinden değildir?

- a) Afişte birbiriyle ilişkisi olmayan yazı ve görseller kullanılmalıdır.
- b) Afiş genellikle bir yazı ve bir resimden meydana gelir.
- c) Afişte halk tarafından yadırganmayacak bir dil kullanılmalıdır.
- d) Afişte konunun açık seçik bir kompozisyonla belirtilmesi gerekir.
- e) Afişte olumsuz tepkiler doğurabilecek unsur ve ifadelerden kaçınılmalıdır.

10) Aşağıdakilerden hangisi Batman'da yer alan tarihi yerlerden biri değildir?

- a) Mor Kırkayus Manastırı
- b) Deyrul Zaferan Manastırı
- c) Malabadi Köprüsü
- d) Zeynel Bey Kümbeti
- e) Rabat Kalesi

11) Sağ taraftaki görsel ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- a) Vizontele tuuba filminin başarılı bir logosudur.
- b) Ünlü grafik sanatçısı İhup Hulusi'nin yaptığı bir grafik tasarımıdır.
- c) Emrah Yücel'in tasarladığı başarılı bir film afişi çalışmasıdır.
- d) Yılmaz Erdoğan'ın tasarladığı bir düğün davetiyesidir.
- e) Yılmaz Erdoğan Tiyatrosu için yapılmış bir broşürdür.

12) Kişi, ürün, kuruluş ya da hizmetlerin kurumsal kimliklerini tanıtmak amacıyla tipografik karakterler veya görsel simgelerin bir araya gelerek oluşturulan ürüne..... denir.

13) Firma, ürün tanıtımları, film tanıtımları yapmak amacıyla hazırlanan genellikle iç ve dış duvarlara asılan ürünlere..... denir.

14) Firmaların, markaların ürün ve hizmet bilgilerini tanıtmak amacıyla hazırladıkları, kolay okunabilen el ilanlarına.....denir.

15) Grafik tasarımın evrensel nitelikler taşıyarak, yalın ve herkes tarafından anlaşılır halde çizilen, nesnel öğelerin stilize edilmiş biçimine..... denir.

16) Firmaların hafızalarda kalıcılıklarını artırmak, hedef kitleyi etkilemek amacıyla oluşturdukları kısa ve etkili tanıtım sözlerine.....denir.

17) Aşağıdakilerden hangisi başarılı bir logo tasarımının özelliklerinden değildir?

- a) Logo ilgili kuruluşun ya da ürünün özelliklerini yansıtmalıdır.
- b) Logo, ilgili kurum ya da kuruluşun kişiliğini yansıtmalıdır.
- c) Logo, tasarımcısının hayal dünyasını yansıtmalı ve sadece resimsel olmalıdır.
- d) Logo kesinlikle özgün olmalı, taklit veya kopya olmamalıdır.
- e) Logolar, okunabilir olmalı, renk ve biçim olarak bütünlük içinde olmalıdır.

18) Yandaki görsel ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- a) Yabancı bir firmanın etkinliğine ait bir afiş tasarımıdır.
- b) Ünlü bir içecek firmasının 100.yıl armasıdır.
- c) Hollywood'un bayan yıldızlarından birinin ismi için yapılan bir eserdir.
- d) Grafik tasarım tarihinde ilk tescillenen logo tasarımıdır.
- e) Grafik tasarım tarihinde bilinen en eski billboarddır.

EK - 4 c

19) Aşağıdakilerden hangisi Batman'da yetiştirilen tarım ürünlerinden değildir?

- a) Buğday b) Mısır c) Arpa d) Pamuk e) Pirinç

20) Aşağıdakilerden hangisi Batman'ın ilçelerinden biri değildir?

- a) Gercüş b) Kozluk c) Kurtalan d) Sason e) Beşiri

21) Sağ taraftaki Koç Holding'e ait logo tasarımını aşağıdaki ünlü grafik tasarımcılardan hangisi tasarlamıştır?

- a) Emrah Yücel b) Ivan Chermayeff c) Fikret Akgün
d) Milton Glaser e) Shepard Fairey

22) Aşağıdakilerden hangisi ana renk grubudur?

- a) Kırmızı - Turuncu - Yeşil b) Mor - Mavi - Yeşil c) Pembe - Sarı - Kırmızı
d) Mavi - Sarı - Kırmızı e) Kırmızı - Turuncu - Sarı

23) Aşağıdakilerden hangisi bir grafik tasarım ürünü değildir?

- a) Mutfak Robotu b) Broşür c) Billboard d) Kitap kapağı e) Ambalaj

24) Aşağıdakilerden hangisi günümüzde grafik tasarım alanında kullanılan dijital tasarım programlarından biri değildir?

- a) Corel Draw b) Photoshop c) Freehand d) Illustrator e) Powerpoint

25) Aşağıdakilerden hangisi afişin kullanım amaçlarından biri değildir?

- a) Reklam ve propaganda b) Ürünün tanıtımı c) Duvar süsleme d) Duyuru ve ilan e) Bilgilendirme

26) Aşağıdakilerin hangisinde başlıca afiş türleri birlikte verilmiştir?

- a) Sanatsal ve eğitim afişleri, Tasarım ve oyun afişleri
b) Kurumsal ve olay afişleri, Film ve tiyatro afişleri
c) Yarışma ve etkinlik afişleri, Müsabaka ve maç afişleri
d) Reklam ve ticaret afişleri, Resmi haber ve propaganda afişleri
e) Acil haber ve duyuru afişleri, Düş gücü ve hayali tasarım afişleri

27) Aşağıdakilerden hangisi kurumsal kimlik bağlamında, kurumu temsil eden sembollerin kurum için sağladığı faydalardan biri değildir?

- a) Zihinde kalıcı olmasını sağlar.
b) Ürünün fiyatını yükseltici bir yanı vardır.
c) Hatırdı kalıcı bir yanı vardır.
d) Kurum kimliğini doğrudan tüketiciye aktarır.
e) Algılanmayı kolaylaştırır.

28) Batman Belediyesi'nin önceki ve yeni logosu incelendiğinde, logolardan Batman'ın hangi özellikleri hakkında bilgi almak mümkün değildir?

- a) Batman'da yapılan tütün tarımı
b) Batman'da yapılan pamuk tarımı
c) Batman'dan çıkarılan petrol ve rafinerisi
d) Zeynel Bey türbesi ve tarihi köprüler
e) Batman'ın Meşhur yemekleri

EK - 4 d

29) Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlarını (D) harfiyle, yanlış olanlarını (Y) harfiyle işaretleyiniz.

- () Grafik, bir olayın, bir niceliğin türlü durumlarını göstermeye ya da birkaç şey arasında karşılaştırma yapmaya yarayan, çizgilerden oluşmuş biçimdir.
- () Devrim Erbil, Türk grafik sanatının kurucusu ve reklamcılığın ilk büyük isimlerindendir.
- () İhap Hulusi Görey, Türkiye'nin önde gelen grafik tasarım sanatçısı ve afiş sanatının kurucusudur.
- () Bilgisayarın icat edilmesiyle mekanik üretim teknolojisi başlamış, grafik tasarımı üretim teknikleri ve karikatür sanatı gelişmiştir.
- () Ivan Chermayeff, başta Koç grubunun logosu olmak üzere, Opet, Arçelik, Tüpraş gibi kuruluşların logolarını tasarlayan grafik sanatçısıdır.
- () Tarihte ilk tescillenen logo tasarımı, Stella Artois (içecek) firmasının logosudur.

30) Başta logo ve afiş olmak üzere grafik tasarım ürünlerinin günlük yaşamımızdaki yeri ve önemi hakkında ne düşünüyorsunuz?

(İlk 28 soru 3'er puan, 29.soru 6 puan ve 30.soru 10 puandır. BAŞARILAR!)

A.CELİL CANDAN İMAM-HATİP ORTAOKULU 2019-2020 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI GÖRSEL SANATLAR DERSİ 8.SINIFLAR ÜNİTELENDİRİLMİŞ YILLIK PLANI

AY	TARİH	HAFTA	SAA T	DERS KAZANIMLAR SOSYAL VE FİNANSAL ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	KONU/TEKNIKLER METAFOR-DRAMA VE ÖYÜN	SÜREC/DOSYASI İSTEKLİLE-GENİLEK	ATILIRK, SANAT, DEĞERLENDİRME VE TEMEL BEÇERİLER		
ŞUBAT	03.02.2020	1	1	G.8.2.2 Bir sanat eserinin değeri değerlendirilmesinde bilgi ve beceri kullanımı etkinliği baş eder	"SANATTA FARKLI DOKUNULUK" <i>Hollandalı ressam Vincent van Gogh'ın atı olan bu resmin estetik değeri, boyu tekniği anlayış ve garıları araştırılarak değerlendirilmesi yapılır. (mıf arklı boyu teknikleriyle bu eserin benzeri resimler çizilmesi istenir. (Serbest teknik kullanımla).</i>	"Bir yolculu başından bitirigi vere kadar bir gözleme bulundunuz mu?" Ders ortamında kullanılan cetvellerin amacı dışında kullanılmamasına dikkat edilmesi	"Çü boyutlu ve tuacm dıan sanat örnekleri nelerdir?+ Yarıdımınız #Dayanışma İbirligi, Misafirpervirlik, İyilik, Merhamet konusua. =Öğrenmeyi öğrenme		
	07.02.2020								
	10.02.2020								
	14.02.2020								
MART	17.02.2020	2	1	G.8.2.3 Döven, usulp kullanımları malzemelere göre sanat eserinin özelliklerini karıslastırır	"ELESTİRİMEK NEZAKET İSTER" <i>Hollandalı ressam Vincent van Gogh'ın atı olan bu eseri de dınamık bu eserin dınamık, sayıll ve fıkaldıı yolları ve hangı zamanla anlđıı aşırır.</i>	"Sınıf ve Atölye içinde yapılan çalışmaları saygı duyar ve başka arkadaşların yaptığı çalışmaya zarar vermez	"Sanat Tarihi ve Felsefe biliminin yan yana gelecek yaptığı değerdendirme ne denir?"		
	21.02.2020	3							
	24.02.2020	4							
	28.02.2020								
MAYIS	02.03.2020	1	1	G.8.2.4 Sanat eserinin sosyal, politik ve ekonomik faktörlerden nasıl etkilendiğini tanımlar	"FLESTİRİMEK NEZAKET İSTER" <i>Hollandalı ressam Vincent van Gogh'ın atı olan bu eseri de dınamık bu eserin dınamık, sayıll ve fıkaldıı yolları ve hangı zamanla anlđıı aşırır.</i>	"Sınıf ve Atölye içinde yapılan çalışmaları saygı duyar ve başka arkadaşların yaptığı çalışmaya zarar vermez	"Sanat Tarihi ve Felsefe biliminin yan yana gelecek yaptığı değerdendirme ne denir?"		
	09.03.2020			2					
	16.03.2020			3					
	23.03.2020			4					
NİSAN	30.03.2020	2	1	G.8.3.4 Sanatın tanımlanması ifade eder	"SANATTA ATILIRK GİBİ BAKMAK" "Sanatıa kulan mllletlerin Hayat Damarlarındın bir kopuşuı denemek" -sırdını anlamak ve çizmek.	+ Ülkemizdeki dünya kültür mirası kapsamında alınması tarihi yapılar hangileridir?"	"18 Mart Canakkale Deniz Zaferi =İnsiyatıf alma ve girişimcilik algısı		
	03.04.2020								
	06.04.2020								
	10.04.2020								
MAYIS	13.04.2020	3	1	G.8.1.6 Görel Sanat çalışmasında farklı perspektif (derinlik) tekniklerini kullanır. Metabola anlamak	"ÇİZGİNİN VE RENGIN DERNLİĞİ" <i>Çizgiyi perspektif veya renk (hava) perspektifiyle derinlik çizimleri yapılır. Şifalı estetik, gönye, ilksı vs.</i>	+Bir sanat etkinliği düşünseniz neler yapardınız? + Bir sanat eleştirisi nasıl olmalıdır. + Uzakta ve yakında kosa oynasa gösterimi	"Edebiyatın Anma ve Kutlu Doğum Haftası"		
	17.04.2020								
	20.04.2020								
	24.04.2020			4					
MAYIS	27.04.2020	5/1	1	G.8.1.7 Gözleme dayalı çizimlerde farklı bakış açılarını gösterir. Çizimler; kus, bakış, bakıldığını, solucan bakışı, kargadan bakış farklı bakış açılarıyla oluşturur.	"BİR TARİH VE SANAT ÜLKESİ TÜRKİYE" <i>Ülkemizde ve dünya da kılınır mirası kapsamasına atılın mirası yapılarıı interneti üzerinden araştırılması yapılarak bulunan görsellerden (355-50) foto kıldığı üzerine yapıyırtılarak sunum hazırlama.</i>	"Eser eleştirisinde acemiasız olumamalı ve süper yorumlar yapılmamalı. Başkalarının eserlerini eleştirmek asla acemiasız ve taralı olamaz Objektif olur. + En Sevdiğim Minarı veya Sanat Yapıtı Hangisidir?"	"Mimar Sina hakkında bilgi toplar. =Osmanlı Mimarisinde Ayaşoıya Camii hakkında kosa bğı. Surec dosyasına konulabilir. *25 Nisan Üstsl edemelik ve Çocuk *19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı. =Kültürel farkındalık ve ifade		
	01.05.2020								
	04.05.2020								
	08.05.2020			2					
MAYIS	11.05.2020	3	1	G.8.2.3 Döven, usulp kullanımları malzemelere göre sanat eserinin özelliklerini karıslastırır	"ELESTİRİMEK NEZAKET İSTER" <i>Hollandalı ressam Vincent van Gogh'ın atı olan bu eseri de dınamık bu eserin dınamık, sayıll ve fıkaldıı yolları ve hangı zamanla anlđıı aşırır.</i>	"Sınıf ve Atölye içinde yapılan çalışmaları saygı duyar ve başka arkadaşların yaptığı çalışmaya zarar vermez	"Sanat Tarihi ve Felsefe biliminin yan yana gelecek yaptığı değerdendirme ne denir?"		
	15.05.2020								
	18.05.2020								
	22.05.2020			4					
MAYIS	25.05.2020	5	1	G.8.2.4 Müzelerdeki eserlerin korunmasını öğrenir	"ELESTİRİMEK NEZAKET İSTER" <i>Hollandalı ressam Vincent van Gogh'ın atı olan bu eseri de dınamık bu eserin dınamık, sayıll ve fıkaldıı yolları ve hangı zamanla anlđıı aşırır.</i>	"Sınıf ve Atölye içinde yapılan çalışmaları saygı duyar ve başka arkadaşların yaptığı çalışmaya zarar vermez	"Sanat Tarihi ve Felsefe biliminin yan yana gelecek yaptığı değerdendirme ne denir?"		
	29.05.2020								
	01.06.2020								
	05.06.2020			1					
HAZİRAN	08.06.2020	2	1	G.8.2.2 Sanatçının toplumdaki yatkınlığı, rolleri bilir	"ELESTİRİMEK NEZAKET İSTER" <i>Hollandalı ressam Vincent van Gogh'ın atı olan bu eseri de dınamık bu eserin dınamık, sayıll ve fıkaldıı yolları ve hangı zamanla anlđıı aşırır.</i>	"Sergi Etik kurallarıı bilir ve iyi bir izlenimi olmayı bilir.	"Yüzeyset sanadlar alanında yapılan sanat çalışmalarıı araştırır.		
	12.06.2020								
	15.06.2020								
	19.06.2020			3					

20. *Laquelle des affirmations suivantes est la plus exacte ?*

EK – 6 a

2019-2020 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI
ABDULCELİL CANDAN İMAM-HATİP ORTAOKULU GÖRSEL SANATLAR DERSİ
I. DÖNEM ZÜMRE ÖĞRETMENLERİ TOPLANTI TUTANAĞI

Toplantı No : 1
Toplantı Tarihi : 10.09.2019
Toplantı Yeri : Öğretmenler Odası
Toplantı Saati : 12.10
Toplantıya Katılanlar : Görsel Sanatlar Öğretmeni Süleyman AKGÜN ve Müdür Yrd. Şehmus KAYA

GÜNDEM MADDELERİ

1. Açılış ve yoklama.
2. Eğitim ve öğretimle ilgili mevzuat, Türk milli eğitiminin genel amaçları, okulun kuruluş amacı ve ilgili dersin programında belirtilen amaç ve açıklamaların okunarak planlamanın bu doğrultuda yapılması
3. Öğretim programlarında yer alması gereken Atatürk ilkeleri ile ilgili konular üzerinde durularak çalışmaların buna göre planlanması
4. Öğretim programında belirtilen kazanım ve davranışlar dikkate alınarak derslerin işlenişinde uygulanacak öğretim yöntem ve teknikleriyle bunların uygulama şeklinin belirlenmesi
5. Ünite veya konu ağırlıklarına göre zamanlama yapılması, ünitelendirilmiş yıllık planlar ve ders planlarının hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesine ilişkin hususların görüşülmesi
6. Diğer zümre veya bölüm öğretmenleriyle yapılacak iş birliği esaslarının belirlenmesi
7. Bilim ve teknolojiye gelişmeler, derslere yansıtılmasını sağlayıcı kararlar alınması
8. Derslerin daha verimli işlenebilmesi için ihtiyaç duyulan kitap, araç-gereç ve benzeri öğretim materyalinin belirlenmesi.
9. Yetiştirme kursunun açılması
10. Öğrenci başarısının ölçülmesi ve değerlendirilmesinde ortak bir anlayışın, birlik ve beraberliğe yönelik belirleyici kararların alınması
11. Proje ödevlerinin verilmesi
12. Resim yarışmalarına katılımın sağlanması
13. Yılsonu Resim Sergisinin planlanması
14. Dilek ve Temenniler

GÜNDEM MADDELERİNİN GÖRÜŞÜLMESİ

1. Müdür yardımcısı Şehmus KAYA tarafından açılış ve yoklama yapıldı.
2. Görsel sanatlar dersinin amaçları okundu. Bu doğrultuda genel amaçlarımızdan;
 - o Türk Milli Eğitimi'nin temel felsefe ve becerilerine sahip,
 - o Görsel okuryazarlık, algı ve estetik bilincine sahip,
 - o Görsel Sanatlar alanındaki temel kavram ve uygulamalar konusunda bilgi, beceri ve anlayışa sahip,
 - o Görsel Sanatların doğası ve kökenini inceleyen, değerini sorgulayan,
 - o Kendi kültürü ile diğer kültürleri ait kültürel mirasın değerini anlayan ve onları koruyan,
 - o Sanat alanıyla ilgili meslekleri tanıyan,
 - o Grupla veya birlikte çalışma kültürünü destekleyen,
 - o Görsel Sanatları öğrenmeye ve uygulamaya istekli bireyler yetiştirmektir.

EK – 6 b

Planların oluşturulmasında, sanatçıların analiz edilip değerlendirilmesi, öğrencinin fikirlerini aktarabilmesi, sanat elemanları ve tasarım ilkelerine göre geleneksel ve güncel malzemelerle tasarım yapması ve çeşitli teknikleri bir arada kullanmasına, değerler eğitimine, etik kurallara ve dilini etkili şekilde kullanma becerisine dikkat edilmiştir.

3. Yıllık plandaki çalışmaların Atatürk ve sanat bilinci ve ilkeleri üzerinde durularak hazırlanmasına özen gösterildiği; Atatürk'ün milli kültürümüze, milli tarihimize, resim sanatına ve bilime verdiği önem, çevreye verdiği önem, milletlerin tanınmasında güzel sanatların rolü gibi çeşitli yönlerinin özellikle ele alındığı belirtildi.
4. Süleyman AKGÜN ders işlenişindeki sıralamayı ve diğerlerini şöyle belirtti:
 - o Konu
 - o Çalışma alanı
 - o Kazanımlar
 - o Araç gereçler
 - o Ders öncesi hazırlıklar
 - o Öğrenciyi hazırlama
 - o Öğrenciyi güdüleme
 - o Çalışmanın yapılması
 - o Çalışmaların bitirilmesi ve sinama durumu.
 - Yöntem ve teknikte;
 - o Soru – cevap
 - o Gösterip yaptırma
 - o Anlatım
 - o Buluş yoluyla öğrenme
 - o İstasyon tekniği
 - o İşbirliğine dayalı grup çalışması
 - o Oyun
 - Resim tekniklerinde;
 - o Karakalem (6-7-8)
 - o Pastel boya (5-6-7-8)
 - o Suluboya (5-6-7-8)
 - o Guvaş boya (5-6-7-8)
 - o Grafik Tasarım Çalışmaları (8)
 - o Kolaj (5-6-7-8)
 - o Röprodüksiyon inceleme (7-8) gibi tekniklerinin uygulanmasına karar verildi.
5. Dönem başında hazırlanıp onaylanan yıllık ders planlarının uygulanacağı, 5.sınıflar için belirlenen planın uygulanarak yeni görsel sanatlar öğretim programında belirtilen numaralandırma kültürel miras, sanat tarihi ve estetik ve sanatsal beceri ve yetenek kıstasında belirtilen kazanımlara göre işleneceği belirtildi. Planların uygulanmasında daha fazla verim almak, her öğrenci ile bireysel olarak ilgilenme süresinin yeterli hale gelebilmesi için Görsel Sanatlar dersinin haftalık 2 ders saatine ihtiyaç duyduğu konusunda fikir birliğine varıldı.
6. Her sınıf için verilen etkinlik örneklerinde konulara göre hangi derslerle ilişki kurulabileceğinin belirtildiğini Süleyman AKGÜN vurguladı. Konulara göre özellikle; Müzik, Sosyal Bilgiler, Fen Bilimleri, Matematik, Teknoloji ve Tasarım dersleri öğretmenleri ile gerekli konular üzerinde iş birliğine gidildiğini, bu yıl da aynı iş birliğinin sürdürüleceği belirtildi.

7. Her sınıf bazında kazanımlardan uygun olanların etkinlik tasarımlarında bilim ve teknoloji bağlantılı konuların yer alacağı, aynı şekilde malzeme ve materyal tercihlerinde de güncel ve teknolojik olanından faydalanılacağı belirtildi.

8. Süleyman AKGÜN Görsel Sanatlar dersinde aşağıdaki malzemelerin kullanılacağını belirtti:

- o Resim dosyası
- o Resim defteri (35*50 ve 25*35 cm)
- o A4, A3 kâğıtlar, fon kartonlar, el işi kâğıtları, kraft kâğıdı ve mukavva
- o 2B Resim kalem ve hamur silgi
- o Sulu boya, guvaş boya, pastel boya, kuru boya, keçeli kalem,
- o Çeşitli numaralarda fırçalar ve palet
- o Su kabı, temizlik için mendiller
- o Pergel ve cetvel
- o Atık malzemeler, eski gazete ve dergiler
- o Mum yapıştırıcı ve sıvı yapıştırıcı (kanserojenler açısından güvenilir markalar), kâğıt bant
- o Makas, maket bıçağı (öğretmen kontrolünde)

9. Okulumuzun ekonomik, çevresel ve öğrenci profili şartları çerçevesinde birinci dönemde Yetiştirme Kursu açılması, öğrencilerin Batman'daki sanatsal yarışma ve etkinliklere katılımlarının sağlanması, okulumuz idaresi bilgisinde okul sanat çevresi eksikliklerinin egzersiz planıyla giderilmesi, okulumuzda eğer şartlar uygun olursa resim atölyesinin kurulması, ulusal sanat ve bilim etkinliklerine katılım gösterilmesine karar verilmiştir.

10. Öğrenci değerlendirilmesinde tavır ve tutumun yapıcı yönde olacağı konusunda fikir birliğine varıldı. Ölçme ve değerlendirmede bireysel farklılıkların göz önüne alınacağı, amacın öğrenciyi yargılamak olmadığı belirtildi. Doğru ya da gerçeğe uygunluk kavramlarından öte, öğrencinin emeğine ve geçirdiği sürece dikkat edileceği, sanatın içten gelerek özgür bir ortamda gerçekleştiğinde güzelleştiği belirtildi.

Öğrencilerin değerlendirilmesinde dikkat edilecek hususlar, öz güvenlerini ve öz denetimlerini geliştirici olmasıdır ve bu değerlendirmelerin sürekliliği önemlidir. Sürekliliğin ve öz denetimin sağlanması için, öz ve akran değerlendirme ölçeği kullanılacağı; sonuç -ürün odaklı yani ürün dosyası değerlendirmesi ve ders etkinliklerine katılım değerlendirmesinin de dereceli puanlama anahtarı kullanılarak yapılacağı belirtildi. Öğrencilere bir dönem için 1 ürün dosyası (uygulama) notu ve 2 sınıf içi etkinliklere katılım notu olmak üzere toplam 3 not verilecektir. Ürün dosyası ölçeğinin maddeleri şu şekilde olacaktır:

- o Ürün dosyasının düzen ve temizliği
- o Ürünlerin özgünlüğü
- o Verilen çalışmaları bitirme
- o Tekniği kullanma
- o Konuya uygun ürün çıkarma

11. Eğer proje ödevleri alan öğrenciler olursa; dersin öğrenme alanlarından üçünün de dikkate alınarak kazanımlara uygunluğuna dikkat edilmesi gerektiği belirtildi. Konu olarak; geri dönüşüm, küresel ısınma, çocuk hakları, israf, çevre bilinci, kültürel miras başlıkları vurgulandı.

12. Öğrencilerden gönüllülük uyarınca resim yarışmalarına katılımın olduğu, sonuçların başarısızlıkla değerlendirilemeyeceği, esas olanın süreç olduğu belirtildi.

EK – 6 d

13. Yeni eğitim öğretim yılı boyunca görsel sanatlar dersinde ve hafta sonlarında okulumuzda halk eğitim resim kursunda yaptırılan resim çalışmalarından başarılı olanların sayısı sergilenmek için yeterli sayıya ulaşır ve geçen sene olduğu gibi okul idaresinden de maddi ve manevi destek görülürse, yılsonu sergisinin Batman Park AVM'nin zemin katında bulunan sergi alanında açılabilceğı hususu karara bağlandı.

14. Müdür yardımcısı **Şehmus KAYA** yeni eğitim öğretim yılının başarılı ve verimli geçmesi dilekleriyle toplantıyı sonlandırdı.

DENEY GRUBU GÜNLÜK DERS PLANLARI

EK – 7 a

ABDÜLCELİL CANDAN İMAM-HATİP ORTAOKULU
2019-2020 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI 8. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİ GÜNLÜK PLANI

BÖLÜM I:

30 Eylül - 06 Ekim

Süre	40 dakika
DERS	GÖRSEL SANATLAR
SINIF	8
ÖĞRENME ALANI	Sanat Eleştirisi ve Estetik
ALT ÖĞRENME ALANI	

BÖLÜM II:

KAZANIMLAR	G.8.3.1. Sanat eserinde kullanılan görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini analiz eder. G.8.3.4. Kendisinin ve akranlarının çalışmalarını analiz eder. G.8.3.6. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların etkisini analiz eder. "Logo tasarımı, tasarım ilkeleri -elemanları ve kurum kimliği tasarımı hakkında bilgi sahibi olur."
ÖĞRENME-ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Anlatım, Dinleme, Sunum
KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLER	Başarılı Örnek Logo Tasarımları, Grafik Tasarım Modülü, Akıllı Tahta
DERS ALANI	Sınıf
KONU: "GRAFİK TASARIM – LOGO ÇALIŞMASI"	
"LOGO TASARIMI, TASARIM İLKELERİ, KURUM KİMLİĞİ TASARIMI" Teorik Ders Anlatımı Logo Tasarımı Logo: Kişi, ürün, kuruluş ya da hizmetlerin kurumsal kimliklerini tanıtmak amacıyla tipografik karakterler veya görsel simgelerin bir araya gelerek oluşturulan ürüne denir. Logo tasarımı nasıl yapılır, tasarım ilke ve elemanları nelerdir, kurumsal kimlik nedir ve nasıl oluşturulur sorularına yeterli birer yanıt verecek bir ders sunumu yapılır. Sınıf ortamına ünlü grafik tasarımcılar tarafından tasarlanmış başarılı logo örnekleri getirilir ve anlatımlar bunlarla güçlendirilip pekiştirilir.	
  	
Bireysel Öğrenme Etkinlikleri (Ödev, deney, problem çözme vb.)	
TEKNİK	Anlatım, Sunum

BÖLÜM III

Ölçme-Değerlendirme:	1. Öğrencilerin açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlardan yola çıkarak logo tasarımı hakkında araştırma yapıp yapmadıkları sonucuna varılır.
Bireysel öğrenme etkinliklerine yönelik Ölçme-Değerlendirme	2. Yeterince anlaşılmayan yerlerin sorulup cevaplandırılabilmesi için öğrencilere ortam sağlanır.
Grupla öğrenme etkinliklerine yönelik Ölçme-Değerlendirme	
Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve ileri düzeyde öğrenme hızında olan öğrenciler için ek Ölçme-Değerlendirme etkinlikleri	
Dersin Diğer Derslerle İlişkisi/Açıklamalar	

BÖLÜM IV

Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	
--	--

EK – 7 b

ABDULCELİL CANDAN İMAM-HATİP ORTAOKULU 2019-2020 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI 8. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİ GÜNLÜK PLANI

BÖLÜM I:

07 EKİM -20 Ekim

Süre	80 dakika
DERS	GÖRSEL SANATLAR
SINIF	8
ÖĞRENME ALANI	Görsel İletişim ve Biçimlendirme
ALT ÖĞRENME ALANI	

BÖLÜM II:

KAZANIMLAR	G.8.1.3. Görsel sanat çalışmasını oluşturmak için görsel sanattan yararlanır. G.8.1.4. Yazı ve görsel kullanarak görsel sanat çalışması oluşturur. G.8.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır. "Yarım olan bir işi tamamlar ve gruptaki bireylerle işbirliği içinde çalışır."
ÖĞRENME-ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Anlatım, Dinleme, Sunum, Gösterip yaptırma, İstasyon Tekniği
KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLER	Resim kâğıdı, Renkli kalem, Boya takımları, Hazır renkli resimler, Yapıştırıcı, Makas vb.
DERS ALANI	Sınıf
KONU: "GRAFİK TASARIM – LOGO ÇALIŞMASI"	
"LOGO TASARIMI" Uygulama Sınıftaki öğrenciler önceden ayarlandığı şekilde 6'şar kişilik gruplar(İstasyonlar) şeklinde oturulur. Masalara gerekli araç-gereçler konulur. Her gruba bir İstasyon şefi tayin edilir. İstasyon şefinin görevi masadaki çalışmaları ve malzemeleri muhafaza etmektir. Her gruba yapılacak olan logo çalışmasının bir boyutu üzerinde çalışma görevi verilir. Düşük sesli öğrenciler gruplarında çalışmaya başlarlar. 7-8 dakikalık çalışmanın ardından tekrar düşük sesli öğrenciler diğer bütün gruplarda çalışmaya kadar işlem devam ettirilir. Bu şekilde hayali bir kurum olan "Batman'ı Tanıtma Derneği"ne logo tasarımı yapılması planlanır. Batman hakkında bilinmesi gereken temel bilgiler ve Batman ile ilgili görseller her grubun masasına ayrı ayrı bırakılır. Batman ile ilgili yapılmış örnek logo ve amblemler de öğrencilere gösterilerek öğrencilerin farklı bir logo tasarımlarına yardımcı olunur.	
 	
Bireysel Öğrenme Etkinlikleri (Ödev, deney, problem çözme vb.)	
TEKNİK	Çizim, Boyama, Kesme Yapıştırma

BÖLÜM III

Ölçme-Değerlendirme:	1. Her öğrencinin sürece katılıp katılmadığı değerlendirilir.
Bireysel öğrenme etkinliklerine yönelik Ölçme-Değerlendirme	2. Öğrencilere yaptıkları çalışmalara ilişkin sorular yöneltilir:
Grupla öğrenme etkinliklerine yönelik Ölçme-Değerlendirme	a) Logo tasarımlarından hoşlandınız mı? Neden?
Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve ileri düzeyde öğrenme hızında olan öğrenciler için ek Ölçme-Değerlendirme etkinlikleri	b) Uygulama esnasında en çok hoşunuza giden şey ne oldu?
Dersin Diğer Derslerle İlişkisi/Açıklamalar	

BÖLÜM IV

Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	
--	--

EK – 7 c

ABDÜLCELİL CANDAN İMAM-HATİP ORTAOKULU
2019-2020 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI 8. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİ GÜNLÜK PLANI

BÖLÜM I:

21 Ekim - 27 Ekim

Süre	40 dakika
DERS	GÖRSEL SANATLAR
SINIF	8
ÖĞRENME ALANI	Sanat Eleştirisi ve Estetik
ALT ÖĞRENME ALANI	

BÖLÜM II:

KAZANIMLAR	G.8.3.1. Sanat eserinde kullanılan görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini analiz eder. G.8.3.4. Kendisinin ve ekranlarının çalışmalarını analiz eder. G.8.3.6. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların etkisini analiz eder. "Afiş tasarımı, tasarım ilkeleri -elemanları ve kurum kimliği tasarımı hakkında bilgi sahibi olur."
ÖĞRENME-ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Anlatım, Dinleme, Sunum
KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ	Başarılı Örnek Afiş Tasarımları, Grafik Tasarım Modülü, Akıllı Tahta
ARAÇ VE GEREÇLER	
DERS ALANI	Sınıf
KONU: "GRAFİK TASARIM – AFİŞ ÇALIŞMASI"	
"AFİŞ TASARIMI, TASARIM İLKELERİ, KURUM KİMLİĞİ TASARIMI" Teorik Ders Anlatımı Afiş Tasarımı Afiş: Firma, ürün tanıtımları, film tanıtımları yapmak amacıyla hazırlanan genellikle iç ve dış duvarlara asılan ürünlere denir. Afiş tasarımı nasıl yapılır, tasarım ilke ve elemanları nelerdir, kurumsal kimlik nedir ve nasıl oluşturulur sorularına yeterli birer yanıt verecek bir ders sunumu yapılır. Sınıf ortamına ünlü grafik tasarımcılar tarafından tasarlanmış başarılı afiş örnekleri getirilir ve anlatımlar bunlarla güçlendirilip pekiştirilir.	
	
Bireysel Öğrenme Etkinlikleri (Ödev, deney, problem çözme vb.)	
TEKNİK	Anlatım, Sunum

BÖLÜM III

Ölçme-Değerlendirme:	1. Öğrencilerin açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlardan yola çıkarak afiş tasarımı hakkında araştırma yapıp yapmadıkları sonucuna varılır.
Bireysel öğrenme etkinliklerine yönelik Ölçme-Değerlendirme	2. Yeterince anlaşılmayan yerlerin sorulup cevaplandırılabilmesi için öğrencilere ortam sağlanır.
Grupla öğrenme etkinliklerine yönelik Ölçme-Değerlendirme	
Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve ileri düzeyde öğrenme hızında olan öğrenciler için ek Ölçme-Değerlendirme etkinlikleri	
Dersin Diğer Derslerle İlişkisi/Açıklamalar	

BÖLÜM IV

Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	
--	--

EK – 7 d

ABDULCELİL CANDAN İMAM-HATİP ORTAOKULU
2019-2020 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI 8. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİ GÜNLÜK PLANI

BÖLÜM I:

28 EKİM – 10 Kasım

Süre	80 dakika
DERS	GÖRSEL SANATLAR
SINIF	8
ÖĞRENME ALANI	Görsel İletişim ve Biçimlendirme
ALT ÖĞRENME ALANI	

BÖLÜM II:

KAZANIMLAR	G.8.1.3. Görsel sanat çalışmasını oluşturmak için güncel sanattan yararlanır. G.8.1.4. Yazı ve görsel kullanarak görsel sanat çalışması oluşturur. G.8.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır. "Yarım olan bir işi tamamlar ve gruptaki bireylerle işbirliği içinde çalışır."
ÖĞRENME-ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Anlatım, Dinleme, Sunum, Gösterip yaptırma, İstasyon Tekniği
KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLER	Resim kâğıdı, Renkli kalem, Boya takımları, Hazır renkli resimler, Yapıştırıcı, Makas vb.
DERS ALANI	Sınıf
KONU: "GRAFİK TASARIM – AFİŞ ÇALIŞMASI"	
"AFİŞ TASARIMI " Uygulama Sınıftaki öğrenciler önceden ayarlandığı şekilde 6'şar kişilik gruplar(İstasyonlar) şeklinde oturtulur. Masalara gerekli araç-gereçler konulur. Her gruba bir istasyon şefi tayin edilir. İstasyon şefinin görevi masadaki çalışmaları ve malzemeleri muhafaza etmektir. Her gruba yapılacak olan afiş çalışmasının bir boyutu üzerinde çalışma görevi verilir. Döğük sesiyle öğrenciler gruplarında çalışmaya başlarlar. 7-8 dakikalık çalışmanın ardından tekrar döğük çalınır; döğük sesiyle şefler haric diğer öğrenciler bir diğer istasyona geçip orada çalışmaya başlarlar. Bu minval üzere bir gruptaki öğrenciler diğer bütün gruplarda çalışmaya kadar işlem devam ettirilir. Bu teknikte hayali bir kurum olan "Batman'ı Tanıtma Derneği"nin bir tanıtım etkinliğini konu edinen bir afiş tasarımı yapılması planlanır. Batman hakkında bilinmesi gereken temel bilgiler ve Batman ile ilgili görseller her grubun masasına ayrı ayrı bırakılır. Daha önce ünlü grafik tasarımcılar tarafından yapılmış örnek afişler de öğrencilere gösterilerek öğrencilerin farklı bir afiş tasarımlarına yardımcı olunur.	
	
Bireysel Öğrenme Etkinlikleri (Ödev, deney, problem çözme vb.)	
TEKNİK	Çizim, Boyama, Kesme Yapıştırma

BÖLÜM III

Ölçme-Değerlendirme:	1. Her öğrencinin sürece katılıp katılmadığı değerlendirilir.
Bireysel öğrenme etkinliklerine yönelik Ölçme-Değerlendirme	2. Öğrencilere yaptıkları çalışmalara ilişkin sorular yöneltilir:
Grupla öğrenme etkinliklerine yönelik Ölçme-Değerlendirme	a) Afiş tasarımlarından hoşlandınız mı? Neden?
Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve ileri düzeyde öğrenme hızında olan öğrenciler için ek Ölçme-Değerlendirme etkinlikleri	b) Uygulama esnasında en çok hoşunuza giden şey ne oldu?
Dersin Diğer Derslerle İlişkisi/Açıklamalar	

BÖLÜM IV

Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	
--	--

KONTROL GRUBU GÜNLÜK DERS PLANLARI

EK – 8 a

ABDULCELİL CANDAN İMAM-HATİP ORTAOKULU 2019-2020 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI 8. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİ GÜNLÜK PLANI	
BÖLÜM I: 30 Eylül - 06 Ekim	
Süre	40 dakika
DERS	GÖRSEL SANATLAR
SINIF	8
ÖĞRENME ALANI	Sanat Eleştirisi ve Estetik
ALT ÖĞRENME ALANI	
BÖLÜM II:	
KAZANIMLAR	G.8.3.1. Sanat eserinde kullanılan görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini analiz eder. G.8.3.4. Kendisinin ve akranlarının çalışmalarını analiz eder. G.8.3.6. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların etkisini analiz eder. "Logo tasarımı, tasarım ilkeleri -elemanları ve kurum kimliği tasarımı hakkında bilgi sahibi olur."
ÖĞRENME-ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Anlatım, Dinleme, Sunum
KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ	Başarılı Örnek Logo Tasarımları, Grafik Tasarım Modülü, Akıllı Tahta
ARAÇ VE GEREÇLER	
DERS ALANI	Sınıf
KONU: "GRAFİK TASARIM – LOGO ÇALIŞMASI"	
"LOGO TASARIMI, TASARIM İLKELERİ, KURUM KİMLİĞİ TASARIMI" Teorik Ders Anlatımı Logo Tasarımı Logo: Kişi, ürün, kuruluş ya da hizmetlerin kurumsal kimliklerini tanıtmak amacıyla tipografik karakterler veya görsel simgelerin bir araya gelerek oluşturulan ürüne denir. Logo tasarımı nasıl yapılır, tasarım ilke ve elemanları nelerdir, kurumsal kimlik nedir ve nasıl oluşturulur sorularına yeterli birer yanıt verecek bir ders sunumu yapılır. Sınıf ortamına ünlü grafik tasarımcılar tarafından tasarlanmış başarılı logo örnekleri getirilir ve anlatımlar bunlarla güçlendirilip pekiştirilir.	
  	
Bireysel Öğrenme Etkinlikleri (Ödev, deney, problem çözme vb.)	
TEKNİK	Anlatım, Sunum
BÖLÜM III	
Ölçme-Değerlendirme: Bireysel öğrenme etkinliklerine yönelik Ölçme-Değerlendirme Grupla öğrenme etkinliklerine yönelik Ölçme-Değerlendirme Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve ileri düzeyde öğrenme hızında olan öğrenciler için ek Ölçme-Değerlendirme etkinlikleri	1. Öğrencilerin açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlardan yola çıkarak logo tasarımı hakkında araştırma yapıp yapmadıkları sonucuna varılır. 2. Yeterince anlaşılmayan yerlerin sorulup cevaplandırılabilmesi için öğrencilere ortam sağlanır.
Dersin Diğer Derslerle İlişkisi/Açıklamalar	
BÖLÜM IV	
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	

EK – 8 b

ABDULCELİL ÇANDAN İMAM-HATİP ORTAOKULU 2019-2020 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI 8. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİ GÜNLÜK PLANI

BÖLÜM I: 07 EKİM -20 Ekim

Süre	80 dakika
DERS	GÖRSEL SANATLAR
SINIF	8
ÖĞRENME ALANI	Görsel İletişim ve Biçimlendirme
ALT ÖĞRENME ALANI	

BÖLÜM II:

KAZANIMLAR	G.8.1.3. Görsel sanat çalışmasını oluşturmak için güncel sanattan yararlanılır. G.8.1.4. Yazı ve görsel kullanarak görsel sanat çalışması oluşturur. G.8.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır. "Yarım olan bir işi tamamlar ve gruptaki bireylerle işbirliği içinde çalışır."
ÖĞRENME-ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Anlatım, Dinleme, Sunum, Gösterip yaptırma, Grup Çalışması Tekniği
KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLER	Resim kâğıdı, Renkli kalem, Boya takımları, Hazır renkli resimler, Yapıştırıcı, Makas vb.
DERS ALANI	Sınıf
KONU: "GRAFİK TASARIM – LOGO ÇALIŞMASI"	
"LOGO TASARIMI " Uygulama Sınıftaki öğrenciler önceden ayarlandığı şekilde 6'sar kişilik gruplar şeklinde oturtulur. Masalara gerekli araç-gereçler konulur. İşbirliğine dayalı klasik grup çalışması tekniğiyle hayali bir kurum olan "Batman'ı Tanıtma Derneği"ne logo tasarımı yapılması planlanır. Batman hakkında bilinmesi gereken temel bilgiler ve Batman ile ilgili görseller her grubun masasına ayrı ayrı bırakılır. Batman ile ilgili yapılmış örnek logo ve amblemler de öğrencilere gösterilerek öğrencilerin farklı bir logo tasarlamalarına yardımcı olunur.	
 	
Bireysel Öğrenme Etkinlikleri (Ödev, deney, problem çözme vb.)	
TEKNİK	Çizim, Boyama, Kesme Yapıştırma

BÖLÜM III

Ölçme-Değerlendirme:	1. Her öğrencinin sürece katılıp katılmadığı değerlendirilir.
Bireysel öğrenme etkinliklerine yönelik Ölçme-Değerlendirme	2. Öğrencilere yaptıkları çalışmalara ilişkin sorular yöneltilir:
Grupa öğrenme etkinliklerine yönelik Ölçme-Değerlendirme	a) Logo tasarımlarından hoşlandınız mı? Neden?
Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve ileri düzeyde öğrenme hızında olan öğrenciler için ek Ölçme-Değerlendirme etkinlikleri	b) Uygulama esnasında en çok hoşunuza giden şey ne oldu?
Dersin Diğer Derslerle İlişkisi/Açıklamalar	

BÖLÜM IV

Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	
--	--

EK – 8 c

ABDULCELİL CANDAN İMAM-HATİP ORTAOKULU 2019-2020 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI 8. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİ GÜNLÜK PLANI

BÖLÜM I:

21 Ekim - 27 Ekim

Süre	40 dakika
DERS	GÖRSEL SANATLAR
SINIF	8
ÖĞRENME ALANI	Sanat Eleştirisi ve Estetik
ALT ÖĞRENME ALANI	

BÖLÜM II:

KAZANIMLAR	G.8.3.1. Sanat eserinde kullanılan görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini analiz eder. G.8.3.4. Kendisinin ve akranlarının çalışmalarını analiz eder. G.8.3.6. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların etkisini analiz eder. "Afiş tasarımı, tasarım ilkeleri -elemanları ve kurum kimliği tasarımı hakkında bilgi sahibi olur."
ÖĞRENME-ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Anlatım, Dinleme, Sunum
KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ	Başarılı Örnek Afiş Tasarımları, Grafik Tasarım Modülü, Akıllı Tahta
ARAÇ VE GEREÇLER	
DERS ALANI	Sınıf
KONU: "GRAFİK TASARIM – AFİŞ ÇALIŞMASI"	
"AFİŞ TASARIMI, TASARIM İLKELERİ, KURUM KİMLİĞİ TASARIMI" Teorik Ders Anlatımı Afiş Tasarımı Afiş: Firma, ürün tanıtımları, film tanıtımları yapmak amacıyla hazırlanan genellikle iç ve dış duvarlara asılan ürünlere denir. Afiş tasarımı nasıl yapılır, tasarım ilke ve elemanları nelerdir, kurumsal kimlik nedir ve nasıl oluşturulur sorularına yeterli birer yanıt verecek bir ders sunumu yapılır. Sınıf ortamına ünlü grafik tasarımcılar tarafından tasarlanmış başarılı afiş örnekleri getirilir ve anlatımlar bunlarla güçlendirilip pekiştirilir.	
	
Bireysel Öğrenme Etkinlikleri (Ödev, deney, problem çözme vb.)	
TEKNİK	Anlatım, Sunum

BÖLÜM III

Ölçme-Değerlendirme: Bireysel öğrenme etkinliklerine yönelik Ölçme-Değerlendirme Grupla öğrenme etkinliklerine yönelik Ölçme-Değerlendirme Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve ileri düzeyde öğrenme hızında olan öğrenciler için ek Ölçme-Değerlendirme etkinlikleri	1. Öğrencilerin açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlardan yola çıkarak afiş tasarımı hakkında araştırma yapıp yapmadıkları sonucuna varılır. 2. Yeterince anlaşılmayan yerlerin sorulup cevaplandırılabilmesi için öğrencilere ortam sağlanır.
Dersin Diğer Derslerle İlişkisi/Açıklamalar	

BÖLÜM IV

Planın Uygulanmasına İlgilin Açıklamalar	
--	--

EK – 8 d

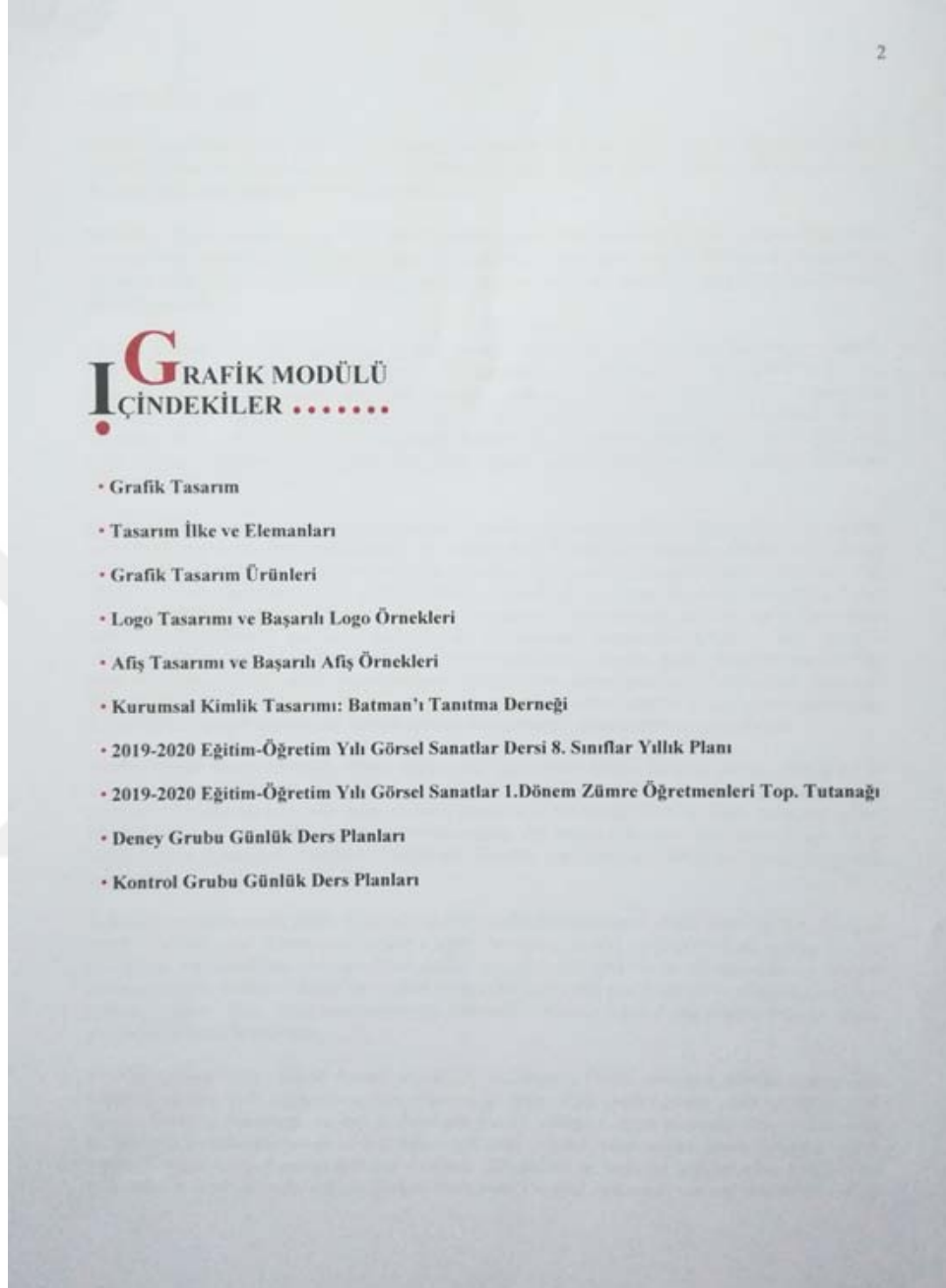
ABDÜLCELİL CANDAN İMAM HATİP ORTAOKULU	
2019-2020 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI B. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİ GÜNLÜK PLANI	
BÖLÜM I:	2B EKİM – 10 Kaum
Süre:	80 dakika
DERS:	GÖRSEL SANATLAR
SINIF:	B
ÖĞRENME ALANI:	Görsel İletişim ve Bilişlendirme
ALT ÖĞRENME ALANI:	
BÖLÜM II:	
KAZANIMLAR:	G.B.1.3. Görsel sanat çalışmasını oluşturmak için güncel sanattan yararlanır. G.B.1.4. Yazı ve görsel kullanarak görsel sanat çalışması oluşturur. G.B.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır. "Yarım olan bir işi tamamlar ve gruptaki bireylerle işbirliği içinde çalışır."
ÖĞRENME-ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ:	Anlatım, Dinleme, Sunum, Gösterip yaptırma, Grup Çalışması Tekniği
KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLER:	Resim kâğıdı, Renkli kalem, Boya takımları, Hazır renkli resimler, Yapıştırıcı, Makas vb.
DERS ALANI:	Sınıf
KONU:	"GRAFİK TASARIM – AFİŞ ÇALIŞMASI"
"AFİŞ TASARIMI" Uygulama Sınıftaki öğrenciler önceden ayarlandığı şekilde 6'şar kişilik gruplar şeklinde oturur. Masalara gerekli araç-gereçler konur. İşbirliğine dayalı klasik grup çalışması tekniğiyle hayali bir kurum olan "Batman'ı Tanıtma Derneği"nin bir tanıtım etkinliğini konu edinen bir afiş tasarımı yapılması planlanır. Batman hakkında bilinmesi gereken temel bilgiler ve Batman ile ilgili görseller her grubun masasına ayrı ayrı bırakılır. Daha önce ünlü grafik tasarımcılar tarafından yapılmış örnek afişler de öğrencilere gösterilerek öğrencilerin farklı bir afiş tasarımlarına yardımcı olunur.	
	
Bireysel Öğrenme Etkinlikleri (Ödev, deney, problem çözme vb.)	
TEKNİK:	Çizim, Boyama, Kesme Yapıştırma
BÖLÜM III:	
Ölçme-Değerlendirme:	
Bireysel öğrenme etkinliklerine yönelik Ölçme-Değerlendirme	1. Her öğrencinin sürece katılıp katılmadığı değerlendirilir.
Grupla öğrenme etkinliklerine yönelik Ölçme-Değerlendirme	2. Öğrencilere yaptıkları çalışmalara ilişkin sorular yöneltilir:
Öğrenme gücüğü olan öğrenciler ve ileri düzeyde öğrenme hızında olan öğrenciler için ek Ölçme-Değerlendirme etkinlikleri	a) Afiş tasarımlarından hoşlandınız mı? Neden? b) Uygulama esnasında en çok hoşunuza giden şey ne oldu?
Dersin Diğer Derslerle İlişkisi/Açıklamalar	
BÖLÜM IV:	
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	

GRAFİK TASARIM BİLGİ logo-afiş MODÜLÜ

HAZIRLAYAN:

Süleyman AKGÜN

Batman - 2019

GRAFİK TASARIM

Grafik, bir olayın, bir niceliğin türlü durumlarını göstermeye ya da birkaç şey arasında karşılaştırma yapmaya yarayan, çizgilerden oluşmuş biçimdir. Bir başka deyişle grafik, bir olay ve olguyu biçim, desen ve çizgilerle gösterme veya anlatmaktır.

Tasarım, bir ürünün tümü veya bir parçası veya üzerindeki süslemenin, çizgi, şekil, biçim, renk, doku, malzeme veya esneklik gibi insan duyuları ile algılanan çeşitli unsur veya özelliklerinin oluşturduğu bütündür şeklinde açıklanabilir. Başka bir deyişle tasarım, zekâ ve sanatsal yeteneğin ortak ürünü olan düzenlemelerdir.

Grafik tasarım, bir iletiyi görsel ya da yazı yoluyla, belirlenen hedef kitleye ulaştırmak amacıyla yapılan görülebilir herhangi bir düzlemde, iki boyutlu veya üç boyutlu olarak yapılan logo, afiş, billboard, kitap, dergi, animasyon, film tasarımı, ambalaj gibi yaratıcılık gerektiren tasarımları oluşturan eğitim dalına grafik tasarım denir. Grafik tasarımın kendi içerisinde hizalama, denge (asimetrik veya simetrik), karşıtlık, vurgulama, hareket, oran, yakınlık, tekrarlama ve birlik gibi belli başlı sanatsal ölçütleri bulunmaktadır. Bir grafik tasarım oluşturulurken bu grafik tasarım öğelerine dikkat edilerek oluşturulmalıdır.

Grafik tasarımın tarihçesine bakacak olursak; insanlık var olduğu andan itibaren sürekli bir iletişim ve kendini anlatma çabası içerisindeydi. İlk olarak MÖ. 14,000’lerde mağara duvarlarına yapılan resimler ve MÖ. 4.yy’da yazının icadı iletişim dili olarak sayılmaktaydı ancak sonraları elyazması dini içerikli kitaplar yayınlandı. 1450 yılında **Johann Gutenberg**’in Avrupa’da hareketli matbaayı icat etmesi ile birlikte kitap yaygınlaşmaya başladı. O dönemlerde egemen olan düşünce yapısı din olgusu tarafından oluşmaktaydı ve buna bağlı olarak ilk dağıtımı oluşturulan kitapları, dini kitaplar oluşturmaktaydı. Bu harf ve metin dizilimlerinden oluşan basılı yayınlar, grafik tasarımın pratiklerine adım atmaktaydı. Ancak grafik tasarımın temel çıkış noktası sanayileşmenin gerçekleşmesi, dünyanın küreselleşmeye ayak uydurması ve modern yaşama geçişle birlikte, fotoğraf makinesinin keşfi olarak gösterilebilir. **Grafik tasarım üç önemli devrim ve üç önemli gelişim devresi yaşamıştır:**

1- Matbaanın İcadı: Mekanik üretim teknolojisi başlamıştır. Grafik tasarımı üretim teknikleri ve karikatür sanatı gelişmiştir. Tuvali bırakıp kağıda ve kalıplara resim yapan matbaa ressamı ortaya çıkmıştır. Reklamcılık ve Grafik sanatı kendini göstermeye başlamıştır. Resim yapan, karikatür çizen, afiş tasarlayan ve tipografik yazılar yazan bir sanatçı tipi ortaya çıkmıştır. Bu kadar işi aynı anda yapabilecek Almancada Grafiker, İngilizcede Graphic Designer ve Türkçede Grafik Tasarımcı denilmiştir.

2- Fotoğraf Makinesinin İcadı: Kimyasal üretim teknolojisi başlamıştır. Baskı teknolojisi ile fotoğraf birbirini geliştirmiştir. Resim, temsili halden çıkıp gerçeğin ta kendisi ve belgesi haline gelmiş, tanıtım ve iletişim aracı olmuştur. Reklam fotoğrafçılığı gelişmiş, grafikerlerin ve reklamcılığın en önemli unsuru olmuştur. Renkli fotoğraf ve matbaa teknolojileri gelişmiş grafik sanatı ve reklamcılık deyimi yerindeyse altın çağını yaşamaya başlamıştır. Dönemin sonlarına doğru dijital fotoğrafçılık ve dijital grafikerlik dönemi başlamıştır.

3- Bilgisayarın İcadı: Dijital üretim teknolojisi başlamıştır. Dijital teknoloji devrimi yaşanmaya başlamış, grafikerlerin, ressamların, mimarların ve bilim adamı diğer tasarımcıların yaptıkları işler, sanal âlemde Mouse’a dokunarak ve tuşlara basılarak yapılır olmuştur. Aynı zamanda film ve kimyasal sıvıları ortadan kaldıran, zaman ve hata riskini yok eden, çekilen resmi makine içinde anında görmeyi sağlayan dijital fotoğraf makineleri icat olmuştur. Şimdilerde ise herkesin cebinde olan, küçük birer bilgisayar ve aynı zamanda yüksek çözünürlüklü birer fotoğraf makinesi olan cep telefonları ortaya

çıkarmıştır. Grafik tasarımcılar kaliteli tablet ve dokunmatik monitörlü gelişmiş bilgisayarlarla çalışmaya başlamıştır ve bu değişim, dönüşüm ve gelişim baş döndürücü şekilde devam etmektedir. Gelmiş geçmiş başarılı ve ünlü grafik tasarımcılardan bazılarını şöyle sıralamak mümkündür:

Milton Glaser: İkonik I ♥ NY logosunun yaratıcısı aynı zamanda Target ve JetBlue logolarını da yapan kişidir. Mad Men sekansını da tasarlayan Glaser müzisyen Bob Dylan için afiş tasarımları da yapmıştır.

Shepard Fairey: Kendisini bir sokak sanatçısı olarak tanımlayan Shepard Fairey, tasarım firması Black Market'in ortaklarından. Meşhur Obey tasarımları ve Obama Umut Posterleri en bilinen eserlerin imzasını atmıştır. Fairey'in eserleri aynı zamanda en çok kopyalanan tasarımlar arasında bulunmaktadır.

Ivan Chermayeff: 20. yy en büyük logo tasarımcılarından biri olarak tarihe geçen önemli grafik sanatçılarından biridir. Logo portföyüyle bir çok insanın aklına kazınan Pan Am, Mobil, The Museum of Modern Art, Xerox, Smithsonian Institution, NBC, National Geographic, State Farm gibi çalışmaları bulunmaktadır. New York modern sanat müzesi yönetiminde de yer alan Chermayeff, başta 1978'de Koç grubunun logosu olmak üzere, Opet, Arçelik, Tüpraş gibi kuruluşların da logolarını tasarlayan grafik sanatçısıdır.

İhap Hulusi Görey: (28 Kasım 1898, Kahire – 27 Mart 1986, İstanbul), Türkiye'nin önde gelen grafik tasarım sanatçısı, illüstratördür. Türk grafik sanatının kurucusu ve reklamcılığın ilk büyük isimlerindendir. En çok bilinen işleri Türk markaları için yaptığı tasarımlardır. Birçok devlet kurumunun kurumsal kimliğini oluşturmuş ve bunları yaparken aslında yeni kurulmuş Türkiye Cumhuriyeti'nin görsel kimliğinin oluşturulmasında katkı sağlamıştır.

Emrah Yücel: Özellikle Hollywood sinemasının film posterlerini tasarlamasıyla nam salmıştır. Emrah Yücel'in tasarladığı Hollywood filmlerinin afişleri arasında The Rules of Attraction, Charlotte Gray, The Guest, Spy Kids, Billabong Odyssey, 28 Days, Mindhunters, Soğuk Dağ ve Kill Bill yer alıyor. Türk sinemasında ise Mumya Firarda, Asmalı Konak ve Vizontele Tuuba filmlerinin afişlerini tasarlayan grafik tasarım sanatçısıdır.

TASARIM İLKE VE ELEMANLARI

Tasarım, sadece grafik sanatlar içinde ele alınan bir kavram değil, genel anlamda bütün görsel sanatlar için de kullanılabilir. Fotoğraf sanatçılarının, heykeltıraşların, seramik sanatçıların, grafik sanatçıların, tasarım problemini çözerken ortak dil kullandıkları söylenebilir. Bu ortak dili oluşturan öğelerden ilkinin görsel tasarım elemanları olduğundan dolayı bunlara grafik tasarım elemanları da denilebilir. Tasarım elemanları bir sanat eserinin, çalışmasının görsel özellikleridir. Tasarım elemanları bütün sanatçıların eserlerini, çalışmalarını yaratmak için kullandığı temel malzemelerdir. Bu nedenle tasarım elemanları resimlere, heykellere, binalara, el sanatlarına ve ticari tasarımlara baktığımız zaman fark ettiğimiz öğelerdir. Sanatsal yaratmada grafik tasarım ilke ve elemanları amaç değil, araç olarak işlev görmektedir. Ancak bunlar olmadan insanın duygu ve düşüncelerini dışa vurması, yansıtmayı, bunlara bir anlam yükleyerek işlevselleştirmesi ya da yepyeni bir biçim anlayışıyla ortaya koyabilmesi pek olası görülmemektedir. Bu nedenle grafik tasarımda, grafik tasarım ilke ve elemanlarının bilinçli bir anlayışla kullanılmasının çok önemli olduğu söylenebilir.

Tasarım İlkeleri: Tasarım ilkeleri, bir sanat eserinin sanatsal değerini oluşturan anlatımlardır. Tasarım elemanlarının bir araya gelmesiyle tasarım ilkeleri, tasarım ilkelerinin sanatsal anlatımda kullanımı ile de sanat eseri oluşur. Bir eser oluşturulurken kullanılan görsel düzenleme ilkeleri yani tasarım ilkeleri şu şekilde sıralanabilir:

1.Ritim, 2.Denge, 3.Vurgu, 4.Zıtlık, 5.Oran-Orantı, 6.Birlik, 7.Çeşitlilik.

Tasarım Elemanları: Tasarım elemanları, her türlü görsel tasarımda ilk başvurulacak yapı taşlarıdır. Bir sanat eserinin sanatsal değerini, o eser oluşturulurken tasarım eleman ve ilkelerinin en ideal biçimde kullanılması belirler. Bir eser oluşturulurken kullanılan görsel düzenleme öğeleri yani tasarım elemanları şu şekilde sıralanabilir:

1.Çizgi (line), 2.Biçim (form), 3.Boşluk (espas), 4.Renk (color), 5.Değer (valör), 6.Doku, 7.Leke.

GRAFİK TASARIM ÜRÜNLERİ

Farklı toplumsal ve kültürel gruplar, belirli zamanlarda ve yerlerde iletişim kurmak için farklı tasarım türleri kullanabilirler. Tarihin her döneminde, farklı toplumların, farklı kültürlerin, kendilerinin ve toplumlarının özelliklerini yansıtmak için farklı simgelerle temsil edildiği görülebilir. Günümüzde sıkça kullanılan; amblem, logo, simgesel işaretler, ticari markalar, afiş, piktogram, illüstrasyon, tipografi, sayfa tasarımı, kitap kapağı tasarımı, ambalaj tasarımı, web tasarımı gibi tasarımlar da aynı amaca hizmet eden grafik tasarım ürünleridir.

İşin aslına bakarsanız gözlerimizi kapayıp açtığımız her an bir grafik tasarım ürünü görebilmekteyiz. Yolda yürürken billboardlarda, televizyonda, marketten alınan herhangi bir üründe, kitap, dergi, gazetelerde, elimize verilen broşürlerde, film-marka-dizi afişlerinde, ambalaj ve albüm kapaklarında, severek aldığımız t-shirt veya ev aksesuarlarında. Yani görüp görebileceğimiz her şey grafik tasarım ürünleri kapsamına girmektedir. Birkaç grafik tasarım ürünü şöyle tanımlamak mümkündür:

Logo: Kişi, ürün, kuruluş ya da hizmetlerin kurumsal kimliklerini tanıtmak amacıyla tipografik karakterler veya görsel simgelerin bir araya gelerek oluşturulan ürüne denir.

Amblem: Bir fikri veya bir kurumu temsil eden görsel simgedir. Yakın zamanda değiştirilen bakanlık amblemleri bilinen amblem örnekleridir.

Afiş: Firma, ürün tanıtımları, film tanıtımları yapmak amacıyla hazırlanan genellikle iç ve dış duvarlara asılan ürünlere denir.

Broşür: Firmaların, markaların ürün ve hizmet bilgilerini tanıtmak amacıyla hazırladıkları, kolay okunabilen el ilanlarına denir.

Billboard: Klasik olanlar 300x200 cm boylarında, genellikle araç trafiğinin yoğun olduğu bölgelerde bulunan markaların tanıtım amacıyla reklam verdiği reklam levhalarına denir.

Piktogram: Grafik tasarımın evrensel nitelikler taşıyarak, yalın ve herkes tarafından anlaşılır halde çizilen, nesnel öğelerin stilize edilmiş biçimine denir.

Animasyon: Görselleri ve hareketsiz cisimleri, hareketli parçalara bölerek düzenleme ve tek kare sinematografi tekniğiyle filme aktarma işlemine denir.

Slogan: Firmaların hafızalarda kalıcılıklarını artırmak, hedef kitleyi etkilemek amacıyla oluşturdukları kısa ve etkili tanıtım sözleridir.

İllüstrasyon: Çalışmanın içinde yer edinecek görselin tekniği dışındaki tekniklerle karakalem, boya, mürekkep gibi teknikler kullanılarak oluşturulan grafik tasarım öğesine denir.

LOGO TASARIMI

Bir ürünün, bir firmanın, bir kurumun veya bir kuruluşun soyut olan markasının veya faaliyetlerinin somut hale gelmesi, diğerlerinden biçim olarak da ayırt edilebilmesi için ambleminin ya da logosunun yapılması gerekir. Günümüzde her iki kavram ayrı ayrı anıldığı gibi tek bir sözcük olarak Logo diye de kullanılmaktadır. **Amblem**, çizgi ve resimle yapılan işaretlerdir. **Logo** ise yazıyla ya da çizgi, resim ve yazıyla yapılan işaretlerdir. Her ikisinde de amaç, adını taşıdığı ürün veya firmayı en özgün biçimde ayırt etmesidir. Amblem ve logo ilgili firmanın, kurumun veya bir kuruluşun çalışma alanını, kişiliğini biçim ve renkleriyle ifade edebilmelidir.

Ticaretin başlamasıyla bir malın, bir ürünün diğerlerinden ayırt edilmesi gerekliliği de doğmuştur. Zamanla bazı ürünlerin taşıdıkları özellikleriyle rakiplerinden ayrılmaya, aranılır olmaya başlaması, bunların kolay ayırt edilmesi gerekliliğini, üzerlerine bazı işaretler koyma zorunluluğunu getirmiştir. O dönemde okuryazar kitlenin fazla olmaması bu işaretlerin, yani markaların daha çok semboller şeklinde oluşmasına neden olmuştur.

Satıcı ile alıcının karşı karşıya gelmediği günümüzde ise; bir ürünün tüketiciye ulaşması için araçlara gereksinim olmuştur. Haberleşmenin, ulaşımın bu denli gelişmesi, bir pazarda aynı ürünün pek çok çeşidinin bulunması, buna bağlı olarak self-servis satış ünitelerinin artması, insanları satış öncesi karar vermeye zorlamıştır. En önemlisi pek çok ürünün ambalajlı olarak satılması nedeniyle tüketicinin tatma, dokunma, deneme şansı kaybolmuştur. Eski deneyimlerine, alışkanlıklarına ya da reklamın etkisine bağlı olarak seçim yapmaya başlamıştır. Bu nedenle ürünler arası ayırt edici işleviyle marka, markayı oluşturan simge, özgün yazı ve işaretlerin önemi her geçen gün daha da artmaktadır.

Tarihte ilk tescillenen logo tasarımı için **Stella Artois** firmasının logosunu örnek gösterebiliriz. Markanın faaliyet gösterdiği sektör içecek. Firmanın kuruluş yılı ise 1366 yılında Belçika'da gerçekleşmiştir. Yenilenmiş logonun siyah beyaz halini ilk logo olarak gösteren kaynaklarda var ama yukarıda yer alan resimde sol tarafta yer alan çalışma ilk logo tasarımları. Logo tasarımının genel yapısına baktığımızda ilk logo ile son kullandıkları logo arasında büyük oranda değişim geçirdiği gözlerden kaçmıyor.

Logo Nasıl Yapılır?

Harflerde yapılacak deformasyonları (şekil bozmaları), harfleri birbirine yaklaştırmakla, yapıştırmakla ya da aşırı açmakla, harflerde renk ve biçim farklılıkları yaratmakla, harflerin uzantılarında aşağı-yukarı uzatmalarla, sözcükleri bölmekle, onları alt alta veya yan yana farklı renklerde yerleştirmekle yapmak mümkündür.

- 1) Bilinen bir harf karakterinde çeşitli değişiklikler (deformasyonlar) yaparak logolar yapılabilir.
- 2) Yazıya, soyut ya da somut unsurlar ekleyerek logolar yapılabilir. Firma veya ürünün özüne uygun simgesel öğeler eklenebildiği gibi, yazının bütünlüğünü bozmayan çizgi ve lekeler de yer verilebilir.
- 3) Yeni bir yazı türü yaratarak logolar yapılabilir. Her yazı karakterinde harflerin ortak özellikleri vardır, örneğin italik olanlar belli açıda sağa yatık yazılır. Bu karakterde bir harf dik yazılsa bütünlük bozulur. Yeni bir yazı türü yaratırken de harfler arası uyuma dikkat etmek gerekir. Ayrıca yazılan sözcük okunabilmelidir. Özgünlük, anlaşılmazlık demek değildir.
- 4) Birçok deneme yapılmalı, bir fark yaratacak nitelikte olmalıdır.
- 5) Bilgisayarda Corel Draw, Photoshop, Freehand, Illustrator, vb. başta olmak üzere birçok program kullanılarak da logolar yapılabilir.

İyi Bir Logo Nasıl Olmalıdır?

- 1) İlgili kuruluşun ya da ürünün özelliklerini yansıtmalıdır. Bir parfüm logosu için inşaat sektörünün yapısına uygun bir yazı karakterinden yola çıkılmaz.
- 2) Her insanın bir kişiliği olduğu gibi, kuruluşların da bir kişiliği vardır. Amblem-logo bunu yansıtmalıdır. Mesajını üstünde taşımalıdır.
- 3) Özgün olmalıdır. Amblem ve logonun yapılaş amacı zaten ayırt ediciliği sağlamaktır. Eğer başka örnekleri çağrıştırırsa veya bilinen bir amblem kopya edilmişse hiçbir etkisi olmaz, aksine olumsuz bir etki oluşturur.
- 4) Renk ve biçim olarak bütünlük içinde olmalıdır. Değişik yerlerde (kâğıt üstünde, rölyef olarak, rozet için, vb.) kullanılabileceği unutulmamalıdır. Küçültüldüğü zaman ayrıntılarını kaybedecek özellikte olmamalıdır.
- 5) Logolar, okunabilir olmalıdır, özgünlük yaratmak kaygısıyla gereksiz çizgi ve resimler kullanılmamalıdır. Harf âdetinin çok olması, okunurluğu bozmamalıdır.

Başarılı Logo Örnekleri

AFİŞ TASARIMI

Afiş, bir şeyi tanıtmak, herkese duyurabilmek için hazırlanmış, kalabalıkların görebileceği yerlere asılmış, genellikle resimli duvar duyurusudur. Afiş veya poster Türk Dil Kurumu'nun tanımına göre: "bir şeyi duyurmak veya tanıtmak için hazırlanan, kalabalığın görebileceği yere asılmış, genellikle resimli duvar ilanı, asi" şeklinde tanımlanmaktadır. Afiş, reklam ya da propaganda yapmak, bir oyun, sergi, ürün ve benzerlerinin duyurulmasında kullanılır.

Afiş bilgi verme, propaganda ya da reklam amacıyla kullanılan ve resimli ya da resimsiz bir metin içeren, kâğıttan ya da kumaştan yapılmış duvar ilanı anlamında kullanılmaktadır. Günümüzdeki anlamıyla afiş sanatı çok yeni olmakla birlikte Eskiçağ'da kullanılmaya başlanmıştır. Eski Yunanlılar halka açıklamak istediklerini, tahta tabletlere kazıyorlardı; Romalılar da, gösteri programlarını ve ticaretle ilgili bilgileri yazdıkları kireçle beyazlatılmış duvar panolarını bulmuşlardı. Matbaanın bulunmasıyla ortaya çıkan kâğıt afiş, önceleri resmi haberler için kullanıldı. İngiltere'de Salisbury Banyoları'nı tanıtmak için basılan afiş (1480) ile Fransa'da Notre Dame de Paris'nin bağışlanması için basılan renkli afiş (1489) ilk reklâm afişleri oldular.

Afişler başlıca iki kategoriye ayrılmaktadır. Bir ürünün satışını artırmak için kullanılan reklâm ve ticaret afişleri; çeşitli bilgileri, olayları, düşünceleri ve öğretileri yaymak için kullanılan resmi haber ve propaganda afişleri. Her iki afiş türü de, halkı etkileyebilmek ve yönlendirebilmek için, beğenisini kazanmak zorundadır. Afiş, kendisine yön veren belirli amaçları yerine getirmesi açısından önemli bir toplumsal rol oynar. Halkın girip çıktığı yerlere, duvarlara, sokaklara, garlara, yol kenarlarına asılan afişler günlük yaşamımıza girmiştir. Afiş, kitle ve bireyler üstünde ideolojik ve estetik bir bakış yaratır; beğenilen alışkanlıkları düşünce biçimini yönlendirmesi açısından da, moda alanında belirleyici bir etmendir. Böylece afiş, gerek estetik düzlemde, gerek insan davranışlarını etkileme düzleminde önemli rol oynar.

Afiş Nasıl Yapılır?

- 1) **Görsel-dilsel karşılaştırma:** Sözelimi, bir çiçek resmi, sunulan metne dayanılarak bir güzellik ürünüyle bağdaştırılır.
- 2) **Görsel-dilsel benzeşme:** Sunulan resim ile metnin ortaya koymak istediği arasında gizli bir bağlantı vardır.
- 3) **Görsel birleştirme:** İki resim birleşerek, kaynaşarak bir üçüncü resim, bir "süper resim" oluştururlar.
- 4) **Lüks maddeleri özel sözcüklerle belirtme:** Sözelimi bir parfüm şişesi resminin çizilmesi ve yalnızca bu parfümün markasının belirtilmesi.
- 5) **Görsel ya da dilsel açıdan abartma ve eğretileme:** Sözelimi "12 000 kez büyütülmüş bir bezelye".
- 6) **Tanıtılacak ürünün resminin güzel ya da doğal bir şeyin yerine geçmesi ya da bunun tersi:** Sözelimi, yün yerine kadın saçları, soğuk bir içecek yerine bir dağ buzulu resmi konması; vb.

Afişçilikte çok değişik teknikler kullanılabilir: desen; grafik; yapıtirma; fotoğraf; fotogravür; fotoğrafcılıkta kullanılan teknikler vb. Yalnızca afiş sanatına özgü bir teknik ya da üslup yoktur. Afişi tasarlayan sanatçı, her tasarımında kendini değişik amaçların gerektirdiği değişik niteliklere göre yönlendirir. Tekdüzelik ve basmakalıplılık, afişçilikte kaçınılması gereken tehlikelerdir.

İyi Bir Afiş Nasıl Olmalıdır?

1) Afiş genellikle bir yazı ve bir resimden meydana gelir. Resmi makamlar tarafından yapılan ve bir haberin duyurulması gayesini güden afişlerde resim bulunmaz. Reklam niteliğini taşıyan afişlerde ise genellikle resme büyük önem verilir ve yazı, resmin tamamlayıcısı olarak kullanılır.

2) Afişte renk parçaları büyük, ayrıntılar az, kompozisyon kapalı ve dağınık olmalıdır. Yazı da resim kadar önemlidir. Bazen kötü bir yazı bütün bir afişin etkisini yok edebilir. Yazının düzenli ve resim ile ahenkli bir şekilde kaynaşmış olması gerekli olduğu gibi, çok az ve çarpıcı olması da şarttır. Satırlarla dolu olan resimler, sanat bakımından başarılı afiş sayılmaz. Çünkü afiş kısa ve kesin bir ifade tarzıdır.

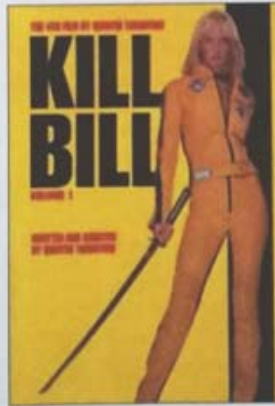
3) Afişte halk tarafından yadırganmayacak bir dil kullanılmalıdır.

4) Olumsuz tepkiler doğurabilecek şeylerden kaçınılması, konunun açık seçik bir kompozisyonla belirtilmesi şarttır.

5) Konu, renk oyunları, renk çelişmeleri, gölge ve ışık oyunları ile seyirciye çarpıcı bir şekilde sunulmalıdır.

6) Genel olarak afişler için bazı temel şartlar belirlemek mümkünse de tasarımcının birikimine ve zevkine göre afişlerin türlü şekiller gösterebilmesinden daha doğal bir şey yoktur.

Başarılı Afiş Örnekleri

KURUMSAL KİMLİK TASARIMI

Logo tasarımı, **kurumsal kimlik tasarımının** en temel taşıdır. Zira kuruma yüklenecek olan algı, logo aşamasında, renk, amblem gibi görsel öğelerle büyük oranda planlanır. Ancak logonun tasarlanmış olması, kimlik çalışmasının sadece bir bölümüdür. Hazırlanan logonun detaylı ölçülendirilmesi (oranı), kurumun felsefesine uygun renklerin seçimi, logonun çeşitli materyallerdeki boşluklarının belirlenmesi gibi detaylarında, kurumsal kimlik tasarımının içinde belirlenmesi gerekmektedir.

Bir kurum, kuruluşa ya da ürüne kimlik kazandıran, görüntülerle, sembollerle veya harflerle oluşturulan simgelere **amblem-logo** denir. Firmanın duruşunu, imajını yansıtır. Amblem-logo tek harfle veya birden çok harfle oluşturulabilir; önemli olan harflerde ve fontlarda farklılık yaratmaktır. Semboller kullanarak amblem-logoya bir takım anlamlar yüklenir. Kurum kendi özelliklerini sembole aktararak bir amblem oluşturur. Dıştan bakıldığında ne anlama geldiği anlaşılmazsa da araştırılarak bulunabilir türden semboller olabilir. Kurumun ismiyle bütünleşen bir sembol de kullanılabilir. Pelikan markasının, ambleminde pelikan kuşunu kullanması örnek verilebilir. Kurum harf ve resim gibi iki farklı biçimi kullandığında zihinde kalması daha çok kolaylaşır. Kurum hakkında bilgi veren bir kombinasyon oluşur.

Sembol, bir kavramı, düşünceyi, anlamı temsil eden şekil, nesne, işaretlere denir. Bir sayı, eşya veya herhangi bir canlı sembol olabilir. Anlam ifade ettiği için logo ve amblemler oluşturulurken sembollerin kullanılması tasarımın niteliği açısından büyük önem taşır. Semboller sayesinde markalar; duruşunu, özelliklerini ve en önemlisi kimliğini doğrudan tüketiciye aktarabilir. Zihinde kalıcı olmasını sağlar. Algılanmayı kolaylaştırır. Hatırdı kalıcı bir yanı vardır.

BATMAN'I TANITMA DERNEĞİ

Plaka Kodu: 72 - Alan Kodu: 0 488 - Nüfusu(2014): 547,581

Batman Hakkında Kısa Bilgi: Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu bölgesinde yer alan ve ülkenin petrol ihtiyacının yaklaşık olarak %20'sini karşılayan Batman ilimizde çok fazla sanayileşme yoktur. İş olanağının büyük bir kısmı petrol rafinerisinin sağladığıdır. Yakın zamanlarda inşaat ve sanayi sektörlerinde hareketlilik gözlenmiş, ithalat ve ihracatlarda artışlar olmuştur. Genç bir nüfusa sahip olan Batman ili, civar illerden ve kendi köylerinden göç almaktadır ve aynı zamanda büyük şehirlerimize de göç vermektedir.

Meşhur Yemekleri: Saç ekmeği, Şam böreği, Kavurma, Türlü, Tırşık, Batman Usulü Kötük (İçli Köfte), Sütü Çorba, İskembe Dolması, Perde Pilavı, Tandır Ekmeği, Büryan, İçli Köfte, Bumber, Saç Tava, Patates Dolma, Babaganuç, Kışık Dolma, Ayran Çorbası, Bağırsak Dolması, Kaburga Dolması, Hevra (Taş Ekmeği).

Yaygın Tarım Faaliyetleri: Buğday, Baklagil, Üzüm, Arpa, Tütün, Tahıl, Pamuk, Mısır, Seracılık.

Tarihi Yerleri: Hızır Bey Camii, Memikan Köprüsü, Mor Aho Manastırı, Beksi Kalesi, Rabat Kalesi, Kozluk (Hezo) Kalesi, **Malabadi Köprüsü**, İmam Abdullah Zaviyesi, **Hasankeyf Yol Geçen Hanı**, Seyyid Bilal Türbesi, İbrahim Bey Camii, İbrahim Bey Camii, Mor Kırakus Manastırı, Pertükân Kalesi, Bozıkân Kalesi, **Hasankeyf Kalesi**, Seyyid Bilal Türbesi, **Zeynel Bey Kümbeti**, Hasankeyf Mağarası, Hallan Çemi Höyüğü, El Rızk Camii'dir.

İlçeleri: Hasankeyf, Kozluk, Gercüş, Sason, Beşiri

Hakkında yukarıdaki bilgilere sahip olduğumuz Batman'ımızı Türkiye'ye ve dünyaya tanıtmaya misyonuyla yola çıkan ve kısa adı **BAT-DER** olan Batmanı Tanıtma Derneğimiz sorumluluk bilinciyle hareket etmektedir. Turizm ve tanıtım etkinliklerinde aktif rol alan derneğimiz, üzerinde taşıdığı misyonu gelecek kuşaklara emanet etme çabasıdadır. Batmanı tanıtmaya, kalkındırma projelerinde önemli görevlerde bulunmaktadır.

Batmanı Tanıtma Derneğimiz için, ilimizi sahip olduğu sosyo-kültürel ve ekonomik değerleriyle, tarihi, turistik ve doğal güzellikleriyle tam yansıtacak bir **amblem-logo tasarımı**na ihtiyacımız vardır. Derneğimizin amblem-logosunu tasarlarken ilimizin *Petrolünü, Hasankeyf'i, Zeynel Bey Kümbeti'ni, Malabadi Köprüsü'nü, Yöresel Yemeklerini, Piknik ve Mesire Alanlarını, Son Zamanlarda Çokça Yapılan Mısır Tarımını ve Seracılık Faaliyetlerini* vb. olguları ve derneğimizin misyonunu düşünerek tasarımlarınızı gerçekleştirebilirsiniz.

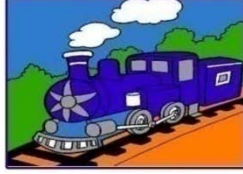
Ayrıca Batman ilimizi sahip olduğu bu ve benzeri güzellikleriyle tanıtmak amacıyla düzenleyeceğimiz **"Güneydoğunun Parlayan Yıldızı Batman"** temalı sempozyum, çalıştay, sergi ve yöresel yemekler festivalimiz için bir afiş tasarımına da ihtiyacımız vardır. Festival kapsamında yapacağımız etkinliklerimizi duyuracak afiş tasarlarken ilimizin *Petrolünü, Hasankeyf'i, Zeynel Bey Kümbeti'ni, Malabadi Köprüsü'nü, Yöresel Yemeklerini, Piknik ve Mesire Alanlarını, Son Zamanlarda Çokça Yapılan Mısır Tarımını ve Seracılık Faaliyetlerini* vb. olguları ve derneğimizin misyonunu düşünerek tasarımlarınızı gerçekleştirebilirsiniz.

Logo ve Afişlerinizi grup disipliniyle ve manuel olarak, çizim, boyama, kesme-yapıştırma teknikleriyle gerçekleştireceksiniz.

DENEYSEL UYGULAMANIN ŞEMATİK GÖSTERİMLERİ

EK – 10 a

DENEY GRUBU LOGO İSTASYONLARI (LOGO TASARIMI ÇALIŞMA BOYUTLARI)

1. İstasyon: Bilgilenme İstasyonu
2. İstasyon: Görselleri Sembolleştirme İstasyonu
3. İstasyon: Sembolleri Sadeleştirme İstasyonu
4. İstasyon: Görsel ve Yazı Tipi Seçme İstasyonu
5. İstasyon: Logo Uygulama İstasyonu

(Araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.)

(Araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.)

DENEYSEL UYGULAMANIN ŞEMATİK GÖSTERİMLERİ

EK – 10 b

DENEY GRUBU AFİŞ İSTASYONLARI (AFİŞ TASARIMI ÇALIŞMA BOYUTLARI)

1. İstasyon: Bilgilenme ve Yazı İstasyonu
2. İstasyon: Slogan Oluşturma İstasyonu
3. İstasyon: Görsel Seçme İstasyonu
4. İstasyon: Arka Plan (Fon) Tasarlama İstasyonu
5. İstasyon: Afiş Uygulama İstasyonu

(Araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.)

(Araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.)

DENEYSEL UYGULAMADA YAPILAN LOGO ÇALIŞMALARI

EK – 11 a

1

2

Deney Grubu Tarafından Yapılan Logo Tasarımları (1-2)

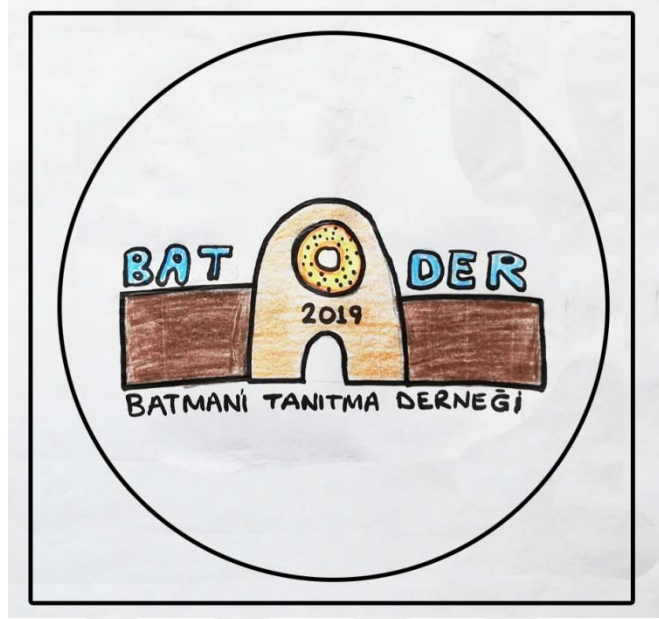

3

4

Kontrol Grubu Tarafından Yapılan Logo Tasarımları (3-4)

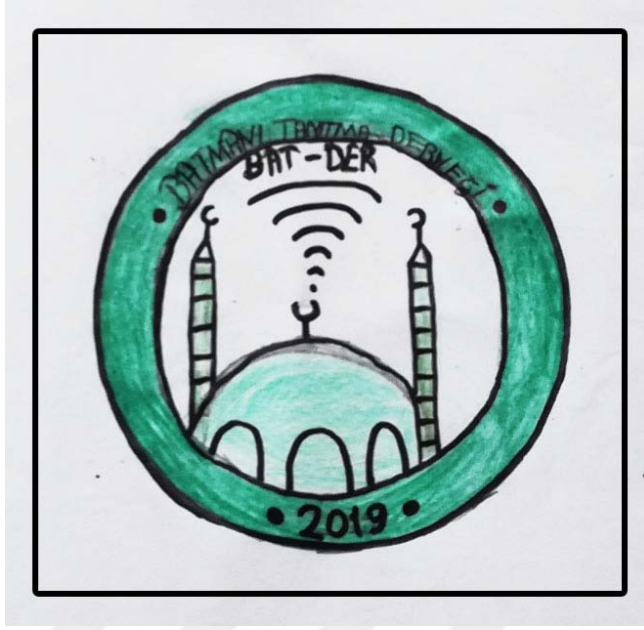

5

6

Kontrol Grubu Tarafından Yapılan Logo Tasarımları (5-6)

7

8

Kontrol Grubu Tarafından Yapılan Logo Tasarımları (7-8)

9

10

Kontrol Grubu Tarafından Yapılan Logo Tasarımları (9-10)

11

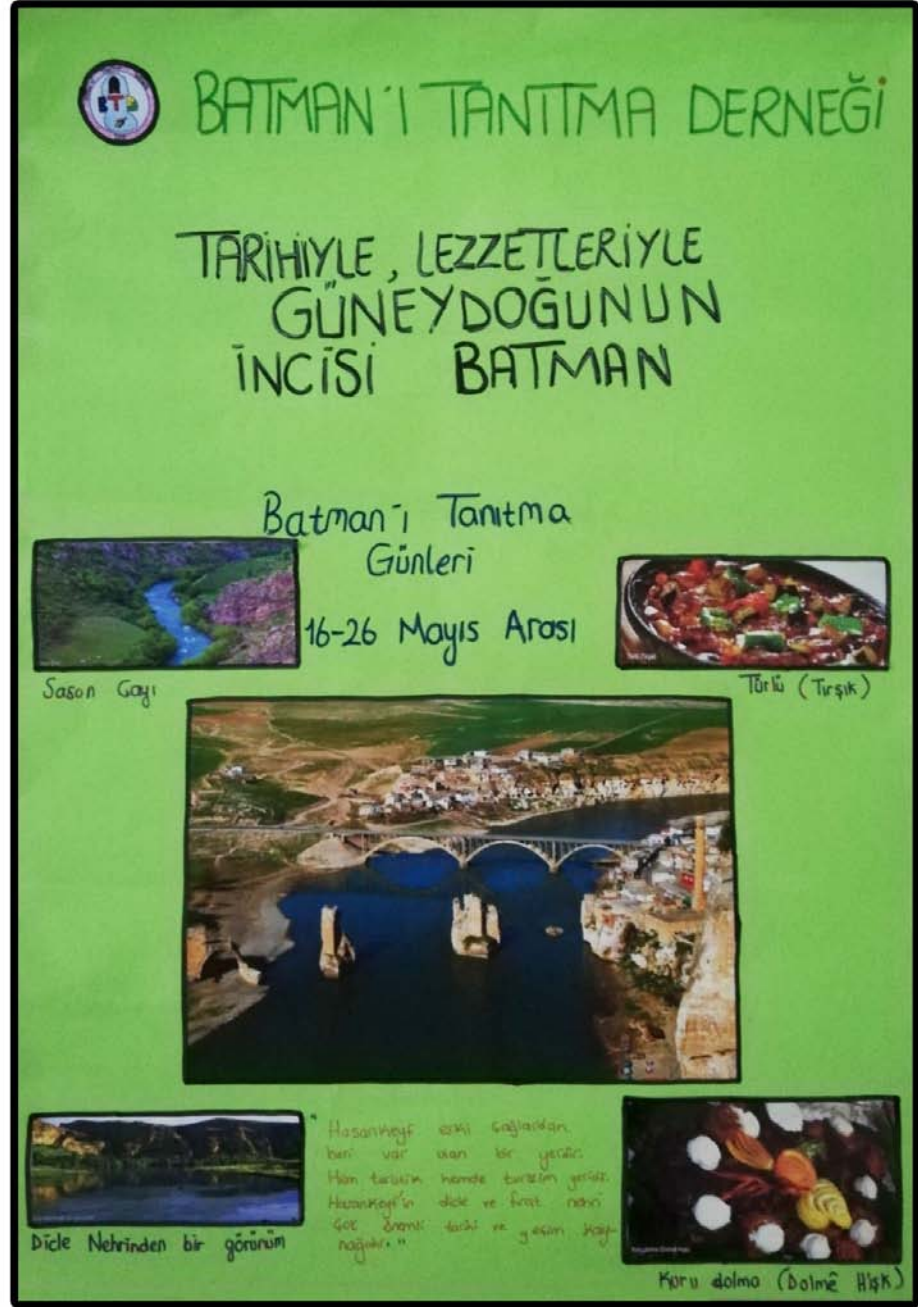

12

Kontrol Grubu Tarafından Yapılan Logo Tasarımları (11-12)

DENEYSEL UYGULAMADA YAPILAN AFİŞ ÇALIŞMALARI

EK – 11 b

Deney Grubu Tarafından Yapılan Afiş Tasarımları - 1

BATMAN'İ TANITMA DERNEĞİ

VAZGEÇİLMEZ LEZZETLERİ İLE, GÖZDE YEMEKLERİYLE, HUZURLU VE GÜZEL YERLERİYLE BATMAN...

BATMANI TANITMA GÜNLERİ

16-26 MAYIS ARASI

Hason keşi köyüne bağlı 16 kilometre batıda yer alan köy. Köyün etrafında en eski çarşı ve pazar yerleri bulunur. Köyün etrafında çok sayıda meşelik alan ve ormanlık alanlar yer almaktadır. Köyün etrafında çok sayıda meşelik alan ve ormanlık alanlar yer almaktadır.

"Zincirli" köyüne bağlı en meşhur yemeklerinden biri olan köyün etrafında çok sayıda meşelik alan ve ormanlık alanlar yer almaktadır.

Hason keşi köyüne bağlı 16 kilometre batıda yer alan köy. Köyün etrafında en eski çarşı ve pazar yerleri bulunur. Köyün etrafında çok sayıda meşelik alan ve ormanlık alanlar yer almaktadır.

Aktın köyüne bağlı 16 kilometre batıda yer alan köy. Köyün etrafında en eski çarşı ve pazar yerleri bulunur. Köyün etrafında çok sayıda meşelik alan ve ormanlık alanlar yer almaktadır.

Köyün etrafında çok sayıda meşelik alan ve ormanlık alanlar yer almaktadır. Köyün etrafında çok sayıda meşelik alan ve ormanlık alanlar yer almaktadır.

"Zincirli" köyüne bağlı en meşhur yemeklerinden biri olan köyün etrafında çok sayıda meşelik alan ve ormanlık alanlar yer almaktadır.

Köyün etrafında çok sayıda meşelik alan ve ormanlık alanlar yer almaktadır. Köyün etrafında çok sayıda meşelik alan ve ormanlık alanlar yer almaktadır.

Deney Grubu Tarafından Yapılan Afiş Tasarımları - 2

BATMANI TANITMA DERNEĞİ

→BATMANIN TARİHİ GÜZELLİKLERİ←

Malazgirt Köprüsü

Zeynel Bey Türbesi

Zeynel Bey Türbesi

ZEYNEL BEY TÜRBESİ

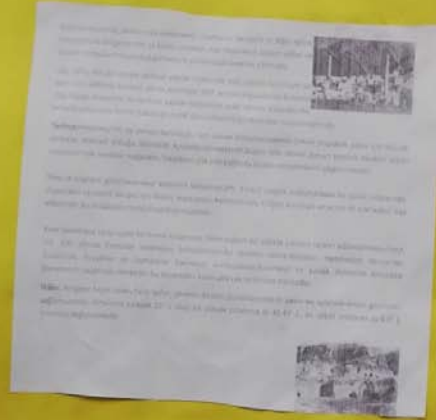
- Alkayalı hökümünden Uzun Hasan oğlu Zeynel Bey için yapılmış olup altıyüzyıl begiği devrinden (1410-1470) kalma bir anıt mezarıdır.
- Zeynel bey kimbekinin kuzey kapısı üzerindeki kitabe ile 11 ağustos 1475 yılında altıyıl belti savaşında şehit düşen bahadır han Hasan beyin oğlu Zeynel bey için yapıldığı anlaşılmaktadır.
- Daire planlı mezar odasının üzerinde dıştan daire plan içten de sekizgen plan devami edilerek esas gövde yapısı yüksekliği.
- Tavani kubbe şeklinde olup kiremit bir kuleye örtülmüştür.
- Gövde kısmını dıştan çevreleyen alt alta 3 sıra halinde ki cümleler yazılmıştır.
- Allah-Muhammed-Ali yazıları kimbekinin mimarı yapıları aynı bir estetik verilmiştir.
- Mimarı Abdurrahman oğlu pîr Hasan isimli bir zattır.

Kontrol Grubu Tarafından Yapılan Afiş Tasarımları - 1

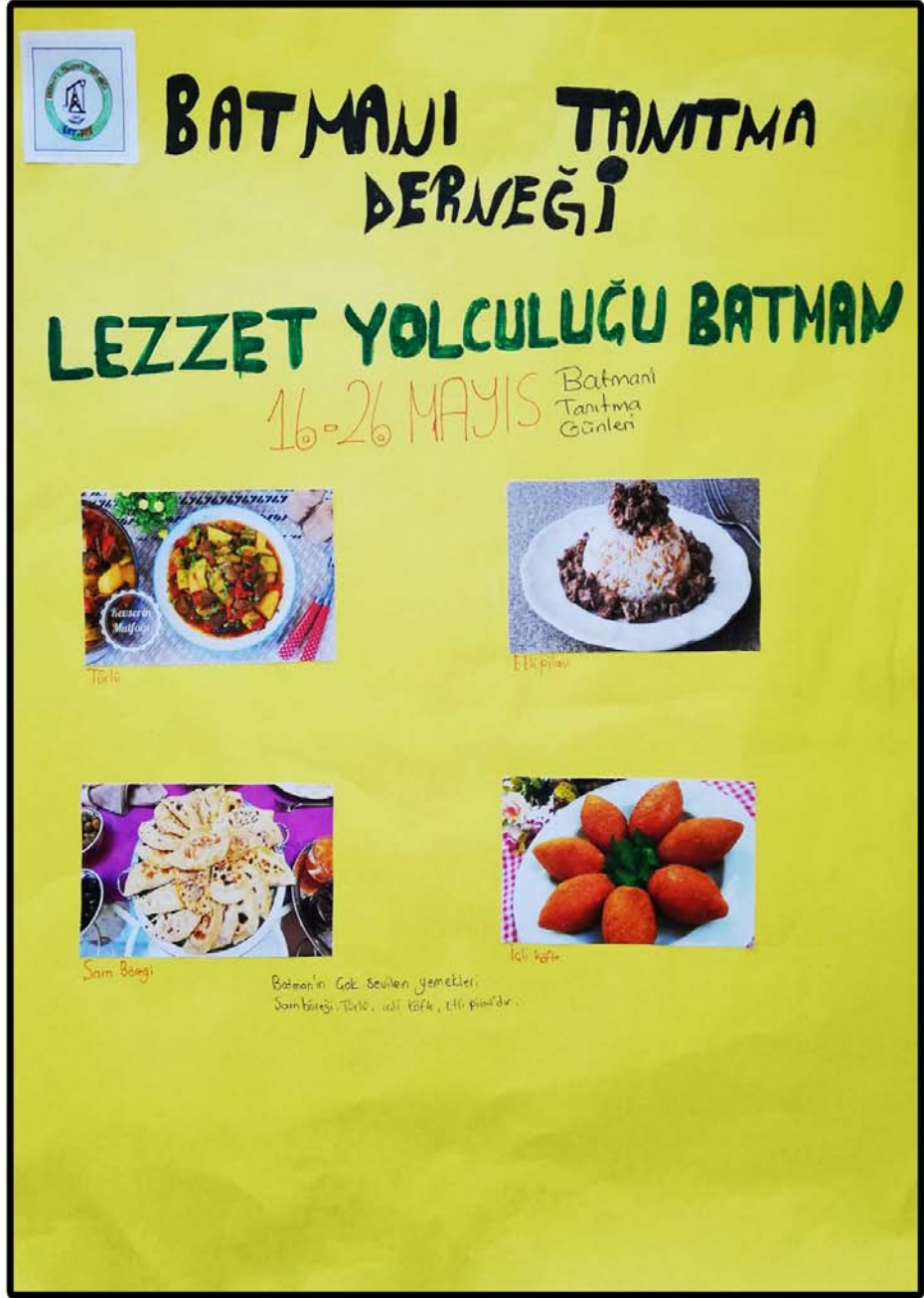
Batman 'ı Tanıtma Derneği

BATMANIN GÜZELLİKLERİ

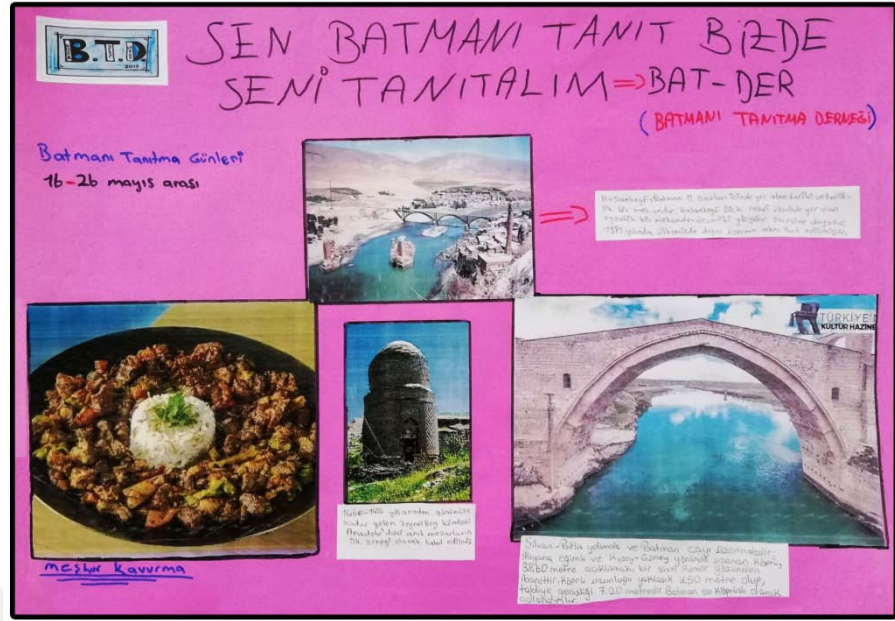
Kontrol Grubu Tarafından Yapılan Afiş Tasarımları - 2

Kontrol Grubu Tarafından Yapılan Afiş Tasarımları - 3

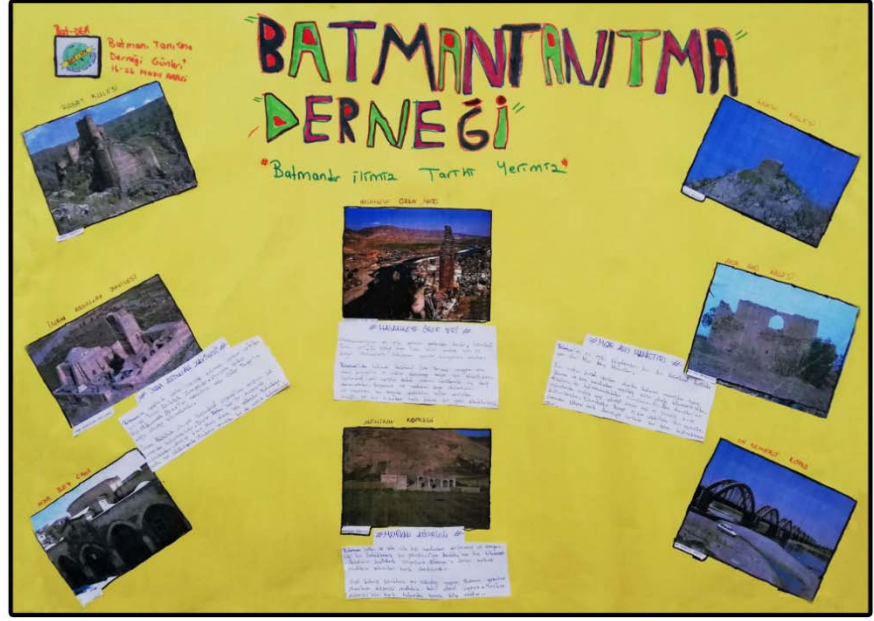
Kontrol Grubu Tarafından Yapılan Afiş Tasarımları - 4

Kontrol Grubu Tarafından Yapılan Afiş Tasarımları - 5

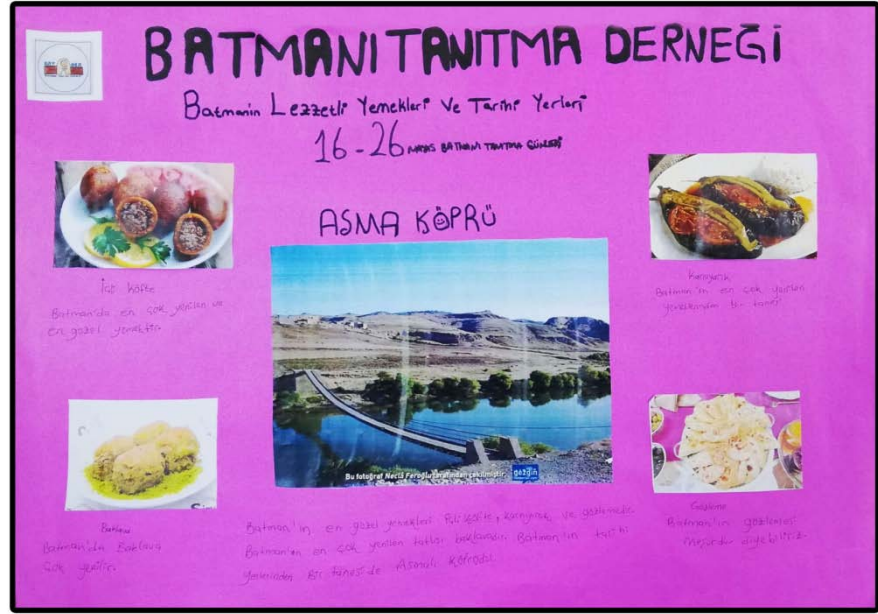
Kontrol Grubu Tarafından Yapılan Afiş Tasarımları - 6

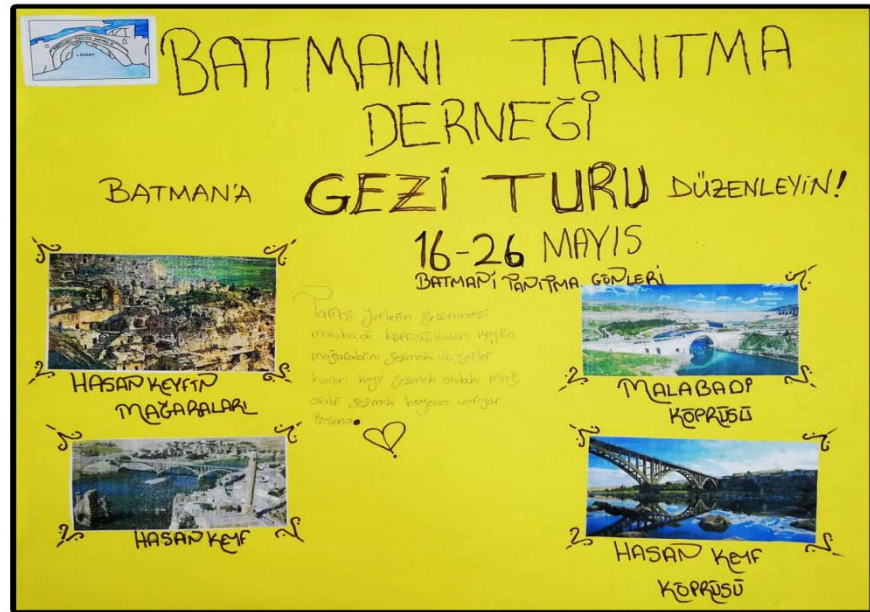
Kontrol Grubu Tarafından Yapılan Afiş Tasarımları - 7

Kontrol Grubu Tarafından Yapılan Afiş Tasarımları - 8

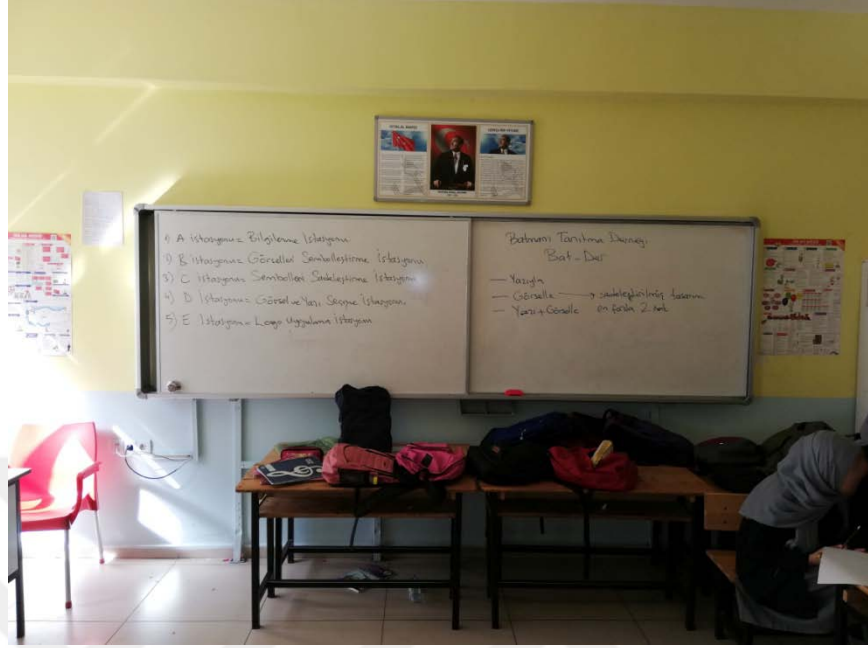
Kontrol Grubu Tarafından Yapılan Afiş Tasarımları - 9

Kontrol Grubu Tarafından Yapılan Afiş Tasarımları - 10

DENEYSEL UYGULAMA ÇALIŞMASINDAN GÖRÜNTÜLER

EK – 12

Ek – 12 a

Ek – 12 b

Ek – 12 c

Ek – 12 d

Ek – 12 e

Ek – 12 f

Ek – 12 g

Ek – 12 h

Ek – 12 ı

Ek – 12 i

Ek – 12 j

BAŞARI TESTİNİN GELİŞTİRİLMESİ EK TABLOLARI

EK – 13

DENEY GRUBU ÖNTEST					
	Oran	Gösterge1	Gösterge2	DoğruBilen	YanlışBilen
Soru30	6.98			38.40	16.60
Soru29	3.04			27.33	27.67
Soru1	2.56	2.56 ↑	2.56	46	9
Soru9	2.13	2.13 ↑	2.13	39	16
Soru23	2.07	2.07 ↑	2.07	38	17
Soru25	2.07	2.07 ↑	2.07	38	17
Soru4	1.85	1.85 ↑	1.85	33	22
Soru22	1.85	1.85 ↑	1.85	34	21
Soru20	1.75	1.75 →	1.75	32	23
Soru19	1.69	1.69 →	1.69	31	24
Soru7	1.64	1.64 →	1.64	29	26
Soru28	1.47	1.47 →	1.47	26	29
Soru2	1.31	1.31 →	1.31	24	31
Soru13	1.31	1.31 →	1.31	24	31
Soru27	1.20	1.20 →	1.20	22	33
Soru12	1.15	1.15 →	1.15	21	34
Soru17	1.09	1.09 →	1.09	19	36
Soru14	0.93	0.93 →	0.93	17	38
Soru21	0.87	0.87 ↓	0.87	16	39
Soru26	0.82	0.82 ↓	0.82	14	41
Soru8	0.71	0.71 ↓	0.71	13	42
Soru3	0.55	0.55 ↓	0.55	10	45
Soru6	0.55	0.55 ↓	0.55	10	45
Soru10	0.55	0.55 ↓	0.55	10	45
Soru24	0.49	0.49 ↓	0.49	9	46
Soru5	0.44	0.44 ↓	0.44	8	47
Soru11	0.44	0.44 ↓	0.44	8	47
Soru18	0.27	0.27 ↓	0.27	5	50
Soru15	0.22	0.22 ↓	0.22	4	51
Soru16	0.11	0.11 ↓	0.11	2	53

Ek – 13 a: Deney Grubu Öğrencilerin Başarı Belirleme Testi

Ön Test Uygulaması Sonuçları

DENEY GRUBU SONTEST						
	Oran	Gösterge1	Gösterge2	DoğruBilen	YanlışBilen	
Soru30	7.89					
Soru29	3.75					
Soru1	2.67	2.67	⬆️	2.67	49	6
Soru17	2.62	2.62	⬆️	2.62	47	8
Soru25	2.62	2.62	⬆️	2.62	47	8
Soru13	2.56	2.56	⬆️	2.56	46	9
Soru19	2.56	2.56	⬆️	2.56	46	9
Soru7	2.51	2.51	⬆️	2.51	45	10
Soru23	2.51	2.51	⬆️	2.51	45	10
Soru9	2.40	2.40	⬆️	2.40	44	11
Soru20	2.40	2.40	⬆️	2.40	43	12
Soru21	2.07	2.07	⬆️	2.07	38	17
Soru6	1.96	1.96	⬆️	1.96	36	19
Soru4	1.85	1.85	➡️	1.85	34	21
Soru2	1.80	1.80	➡️	1.80	32	23
Soru5	1.80	1.80	➡️	1.80	32	23
Soru27	1.80	1.80	➡️	1.80	32	23
Soru8	1.69	1.69	➡️	1.69	30	25
Soru28	1.64	1.64	➡️	1.64	30	25
Soru14	1.58	1.58	➡️	1.58	29	26
Soru12	1.53	1.53	➡️	1.53	27	28
Soru18	1.53	1.53	➡️	1.53	27	28
Soru11	1.47	1.47	➡️	1.47	27	28
Soru16	1.47	1.47	➡️	1.47	26	29
Soru3	1.42	1.42	➡️	1.42	25	30
Soru22	1.31	1.31	➡️	1.31	24	31
Soru26	1.09	1.09	⬇️	1.09	19	36
Soru10	0.87	0.87	⬇️	0.87	15	40
Soru15	0.65	0.65	⬇️	0.65	11	44
Soru24	0.38	0.38	⬇️	0.38	7	48

Ek – 13 b: Deney Grubu Öğrencilerin Başarı Belirleme Testi

Son Test Uygulaması Sonuçları

DENEY GRUBU KALICILIK						
	Oran	Gösterge1	Gösterge2	DoğruBilen	YanlışBilen	
Soru30	7.62					
Soru29	3.67					
Soru23	2.78	2.78	↑	2.78	50	5
Soru1	2.73	2.73	↑	2.73	49	6
Soru13	2.73	2.73	↑	2.73	49	6
Soru25	2.67	2.67	↑	2.67	48	7
Soru12	2.62	2.62	↑	2.62	47	8
Soru20	2.62	2.62	↑	2.62	47	8
Soru9	2.51	2.51	↑	2.51	45	10
Soru4	2.29	2.29	↑	2.29	41	14
Soru14	2.24	2.24	↑	2.24	40	15
Soru17	2.24	2.24	↑	2.24	40	15
Soru7	2.18	2.18	↑	2.18	39	16
Soru19	2.18	2.18	↑	2.18	40	15
Soru27	2.02	2.02	→	2.02	36	19
Soru21	1.91	1.91	→	1.91	34	21
Soru2	1.85	1.85	→	1.85	33	22
Soru28	1.85	1.85	→	1.85	33	22
Soru6	1.69	1.69	→	1.69	30	25
Soru16	1.69	1.69	→	1.69	30	25
Soru8	1.58	1.58	→	1.58	29	26
Soru22	1.53	1.53	→	1.53	27	28
Soru15	1.47	1.47	→	1.47	26	29
Soru10	1.42	1.42	→	1.42	26	29
Soru24	1.42	1.42	→	1.42	26	29
Soru3	1.25	1.25	↓	1.25	22	33
Soru5	1.04	1.04	↓	1.04	19	36
Soru26	1.04	1.04	↓	1.04	18	37
Soru18	0.82	0.82	↓	0.82	14	41
Soru11	0.71	0.71	↓	0.71	13	42

Ek – 13 c: Deney Grubu Öğrencilerin Başarı Belirleme Testi

Kalıcılık Testi Uygulaması Sonuçları

KONTROL GRUBU ÖNTEST						
	Oran	Gösterge1	Gösterge2	DoğruBilen	YanlışBilen	
Soru30	4.67					
Soru29	3.70					
Soru1	2.94	2.94 ↑	2.94	53	1	
Soru20	2.28	2.28 ↑	2.28	41	13	
Soru23	2.00	2.00 ↑	2.00	36	18	
Soru25	2.00	2.00 ↑	2.00	36	18	
Soru7	1.78	1.78 →	1.78	32	22	
Soru4	1.61	1.61 →	1.61	29	25	
Soru9	1.39	1.39 →	1.39	25	29	
Soru22	1.39	1.39 →	1.39	25	29	
Soru17	1.28	1.28 →	1.28	23	31	
Soru19	1.28	1.28 →	1.28	23	31	
Soru13	1.22	1.22 →	1.22	22	32	
Soru14	1.22	1.22 →	1.22	22	32	
Soru28	1.22	1.22 →	1.22	22	32	
Soru6	1.17	1.17 →	1.17	21	33	
Soru21	1.11	1.11 →	1.11	20	34	
Soru11	0.83	0.83 ↓	0.83	15	39	
Soru12	0.83	0.83 ↓	0.83	15	39	
Soru27	0.78	0.78 ↓	0.78	14	40	
Soru26	0.61	0.61 ↓	0.61	11	43	
Soru8	0.56	0.56 ↓	0.56	10	44	
Soru2	0.50	0.50 ↓	0.50	9	45	
Soru3	0.39	0.39 ↓	0.39	7	47	
Soru5	0.39	0.39 ↓	0.39	7	47	
Soru18	0.28	0.28 ↓	0.28	5	49	
Soru15	0.17	0.17 ↓	0.17	3	51	
Soru24	0.17	0.17 ↓	0.17	3	51	
Soru16	0.11	0.11 ↓	0.11	2	52	
Soru10	0.06	0.06 ↓	0.06	1	53	

Ek – 13 d: Kontrol Grubu Öğrencilerin Başarı Belirleme Testi

Ön Test Uygulaması Sonuçları

KONTROL GRUBU SONTAST						
	Oran	Gösterge1	Gösterge2	DoğruBilen	YanlışBilen	
Soru30	7.44					
Soru29	3.94					
Soru1	2.83	2.83	↑	2.83	51	3
Soru9	2.50	2.50	↑	2.50	45	9
Soru20	2.44	2.44	↑	2.44	44	10
Soru25	2.28	2.28	↑	2.28	41	13
Soru19	2.22	2.22	↑	2.22	40	14
Soru4	2.17	2.17	↑	2.17	39	15
Soru13	2.17	2.17	↑	2.17	39	15
Soru23	2.17	2.17	↑	2.17	39	15
Soru12	2.06	2.06	↑	2.06	37	17
Soru17	2.06	2.06	↑	2.06	37	17
Soru14	1.94	1.94	→	1.94	35	19
Soru7	1.89	1.89	→	1.89	34	20
Soru6	1.72	1.72	→	1.72	31	23
Soru21	1.56	1.56	→	1.56	28	26
Soru2	1.50	1.50	→	1.50	27	27
Soru27	1.39	1.39	→	1.39	25	29
Soru22	1.28	1.28	→	1.28	23	31
Soru8	1.17	1.17	→	1.17	21	33
Soru28	1.17	1.17	→	1.17	21	33
Soru11	1.11	1.11	↓	1.11	20	34
Soru18	1.11	1.11	↓	1.11	20	34
Soru26	1.11	1.11	↓	1.11	20	34
Soru10	0.83	0.83	↓	0.83	15	39
Soru5	0.78	0.78	↓	0.78	14	40
Soru16	0.72	0.72	↓	0.72	13	41
Soru3	0.50	0.50	↓	0.50	9	45
Soru15	0.44	0.44	↓	0.44	8	46
Soru24	0.28	0.28	↓	0.28	5	49

Ek – 13 e: Kontrol Grubu Öğrencilerin Başarı Belirleme Testi

Son Test Uygulaması Sonuçları

KONTROL GRUBU KALICILIK						
	Oran	Gösterge1	Gösterge2	DoğruBilen	YanlışBilen	
Soru30	7.15					
Soru29	3.63					
Soru1	2.89	2.89	⬆️	2.89	52	2
Soru20	2.44	2.44	⬆️	2.44	44	10
Soru25	2.44	2.44	⬆️	2.44	44	10
Soru9	2.22	2.22	⬆️	2.22	40	14
Soru7	2.11	2.11	⬆️	2.11	38	16
Soru4	2.00	2.00	➡️	2.00	36	18
Soru14	1.83	1.83	➡️	1.83	33	21
Soru23	1.78	1.78	➡️	1.78	32	22
Soru17	1.72	1.72	➡️	1.72	31	23
Soru19	1.72	1.72	➡️	1.72	31	23
Soru13	1.56	1.56	➡️	1.56	28	26
Soru27	1.44	1.44	➡️	1.44	26	28
Soru22	1.39	1.39	➡️	1.39	25	29
Soru2	1.28	1.28	➡️	1.28	23	31
Soru12	1.28	1.28	➡️	1.28	23	31
Soru28	1.28	1.28	➡️	1.28	23	31
Soru6	1.22	1.22	➡️	1.22	22	32
Soru21	1.22	1.22	➡️	1.22	22	32
Soru26	1.00	1.00	⬇️	1.00	18	36
Soru10	0.78	0.78	⬇️	0.78	14	40
Soru15	0.72	0.72	⬇️	0.72	13	41
Soru5	0.67	0.67	⬇️	0.67	12	42
Soru11	0.56	0.56	⬇️	0.56	10	44
Soru18	0.56	0.56	⬇️	0.56	10	44
Soru3	0.50	0.50	⬇️	0.50	9	45
Soru8	0.44	0.44	⬇️	0.44	8	46
Soru24	0.44	0.44	⬇️	0.44	8	46
Soru16	0.22	0.22	⬇️	0.22	4	50

Ek – 13 f: Kontrol Grubu Öğrencilerin Başarı Belirleme Testi

Kalıcılık Testi Uygulaması Sonuçları

ÖZ GEÇMİŞ

Süleyman AKGÜN, Batman Yabancı Dil Ağırlıklı Lisesi'ni bitirdikten sonra Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi'nden 2008 yılında mezun oldu. 2015 yılında Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans programından mezun oldu. 2008 yılından bu yana Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı çeşitli okullarda Görsel Sanatlar Öğretmeni olarak görev yapan Süleyman AKGÜN, orta derecede İngilizce ve Arapça bilmektedir. Temel ilgi alanları resim, grafik, seramik ve dijital tasarım alanlarıdır.

İletişim Bilgileri

Öğrenci no : 17250081

ORCID ID : 0000 - 0003 - 0909 - 3242

Yayınlar:

1. **Akgün, S.** ve Daşdağ F. E. (2018). 5. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinde Öğrencilerin Renk Bilgisi Konusunun Öğrenimi ile İlgili Serbest Çalışmalarındaki Renk Seçimlerinde Cinsiyet ve Okul Değişkenlerinin Etkisi. *Uluslar arası Sanat ve Sanat Eğitimi Dergisi (JIA JOURNAL)*., 1(1), 56-70.
2. **Akgün, S.** ve Daşdağ, F. E. (2018). 5. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinde Öğrencilerin Renk Bilgisi Konusunun Öğrenimi İle İlgili Başarılarında ve Tutumlarında Cinsiyet ve Okul Değişkenlerinin Etkisi. *Middle East Journal Of Education (MEJE)*., 4(2), 31-46.
3. **Akgün, S.** (2021). Ezoterik Düşünce ve İkonografik Çözümleme Bağlamında El Greco'nun İsa'nın Vaftiz Edilişi Adlı Eserinin Analizi. *Uluslararası İletişim ve Sanat Dergisi, International Journal of Communication and Art (İLETİŞİM VE SANAT)*, 2(2), 132-144.

4. **Akgün, S.** ve Daşdağ, F. E. (2015). 5. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinde Öğrencilerin Renk Bilgisi Konusunun Öğrenimi İle İlgili Serbest Çalışmalarındaki Renk Seçimlerinde Cinsiyet ve Okul Değişkenlerinin Etkisi. 24. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 16-18 Nisan, Niğde / TURKEY (Özet Bildiri/Sözlü Sunum)
5. **Akgün, S.** ve Daşdağ, F. E. (2015). 5. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinde Öğrencilerin Renk Bilgisi Konusunun Öğrenimi İle İlgili Başarılarında ve Tutumlarında Cinsiyet ve Okul Değişkenlerinin Etkisi. 2. Uluslararası Avrasya Eğitim Araştırmaları Kongresi, 8-10 Haziran, Ankara / TURKEY (Özet Bildiri/Sözlü Sunum)
6. **Akgün, S.** (2018). Minimal Sanat Bağlamında Donald Judd'un Eserlerinde Biçim ve Anlam İlişkisi. 4. Uluslararası Güzel Sanatlar Sempozyumu Asoscongress, 3-5 Mayıs, Alanya / TURKEY (Özet Bildiri/Sözlü Sunum)
7. **Akgün, S.** (2018). Ezoterik Düşünce ve İkonografik Çözümleme Bağlamında El Greco'nun "İsa'nın Vaftiz Edilişi" Adlı Eserinin Analizi. 5. Uluslararası Güzel Sanatlar Sempozyumu Asoscongress, 25-27 Ekim, İstanbul / TURKEY (Özet Bildiri/Sözlü Sunum)
8. **Akgün, S.** (2018). Çağdaş Sanat Eğitiminde Yeni Eğilimler. 2. Uluslararası Sanat Eğitimi Araştırmaları Sempozyumu, 06-14 Aralık, Ankara / TURKEY (Özet Bildiri/Sözlü Sunum)